Rada
Európskej únie

V Bruseli 8. júna 2026
(OR. en)

10142/26
ADD 1

ECOFIN 750
UEM 228
SOC 338
EMPL 167
COMPET 697
ENV 640
EDUC 222
ENER 339
JAI 751
GENDER 78
JEUN 119
SAN 415
ECB
EIB

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	3. júna 2026
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2026) 225 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE, Správa o krajine 2026 - Slovensko Sprievodný dokument Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Slovenska

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2026) 225 final.

Príloha: SWD(2026) 225 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3. 6. 2026
SWD(2026) 225 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE,

Správa o krajine 2026 - Slovensko

Sprievodný dokument

Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Slovenska

{COM(2026) 225 final}

Európska komisia

Hospodárske a finančné záležitosti

Slovensk

Správa o krajine 2026

HOSPODÁRSKY ROZVOJ A KĽÚČOVÉ POLITICKÉ VÝZVY

Hospodársky výhľad je naďalej utlmený

Hospodársky rast na Slovensku je v dôsledku potrebnej fiškálnej konsolidácie, globálnej neistoty a obchodného napätia naďalej slabý. Rast sa v roku 2025 výrazne spomalil na 0,8 % a predpokladá sa, že utlmený zostane aj naďalej, pričom rast reálneho HDP sa predpokladá na úrovni 0,8 % v roku 2026 a na úrovni 1,5 % v roku 2027. Toto spomalenie je spôsobené najmä fiškálnou konsolidáciou a vonkajším prostredím. Slovensko je v dôsledku charakteru hospodárstva orientovaného na vývoz a jeho integrácie do globálneho hodnotového reťazca obzvlášť zraniteľné voči obchodnému napätiu a globálnej neistote. Očakáva sa, že vývoz začne v roku 2027 opäť naberať na intenzite, čím sa podporí postupné zvyšovanie rastu. Stav bežného účtu sa v porovnaní s rokom 2024 mierne zlepšil. V dôsledku zhoršenej obchodnej bilancie a naďalej vysokého deficitu verejných financií však pretrvávajú riziká ohrozujúce vonkajšiu udržateľnosť.

Trh práce na Slovensku je odolný, no inflácia je naďalej vysoká. Miera nezamestnanosti bola v roku 2025 na nízkej úrovni 5,4 %, pričom priemer EÚ predstavoval 5,9 %. Ponuka pracovnej sily je navyše obmedzená, a to v dôsledku demografických tlakov, ako aj nedostatočnej účasti konkrétnych skupín obyvateľstva na trhu práce, najmä žien a Rómov (oddiel 4). Nezamestnanosť a dynamika miezd však v rokoch 2026 a 2027 podľa očakávaní zaznamená zhoršenie. Inflácia dosiahla v roku 2025 úroveň 4,2 % v dôsledku zvyšovania daní a cenových tlakov v oblasti služieb, pričom sa očakáva, že v roku 2026 zostane na vysokej úrovni [4,3 %] spôsobenej najmä rastúcimi cenami energie, pričom v roku 2027 následne dôjde k miernemu zníženiu na 3,2 %. Vysoká inflácia vedie k tomu, že reálne mzdy budú v roku 2026 vo všeobecnosti stagnovať a v roku 2027 dôjde k ich rastu.

Slovensko vykazuje výrazné regionálne rozdiely, pričom väčšina hospodárskej činnosti a inovácií sa koncentruje v Bratislavskom kraji. Hoci rast v iných regiónoch v poslednom čase presiahol rast v metropolitnom regióne, naďalej pretrvávajú veľké rozdiely, pričom HDP na obyvateľa sa pohybuje v rozmedzí od 151 % priemeru EÚ v samotnej Bratislave až po 55 % na východe Slovenska (príloha 18). Tieto rozdiely sú odzrkadlením pretrvávajúcich rozdielov v produktivite a inováciách, pričom rovnako odrážajú aj koncentráciu služieb s vysokou hodnotou, investícií do výskumu a vývoja, finančného ekosystému a kvalifikovanej pracovnej sily v hlavnom meste. Zaostávajúce regióny – najmä východné Slovensko – čelia aj ďalším výzvam vrátane horších výsledkov na trhu práce, vyššej miery nezamestnanosti a chudoby a výraznej miery vysťahovalectva mladých a kvalifikovaných pracovníkov. K trvalému úniku mozgov z regiónov mimo hlavného mesta prispieva aj nerovnováha v rozmiestnení inštitúcií terciárneho vzdelávania. V roku 2024 pripadalo na Bratislavský kraj 40,7 % všetkých študentov denného vysokoškolského štúdia na Slovensku. Okrem toho existujú aj štrukturálne obmedzenia, ako je nedostatočná dopravná prepojenosť, slabšia digitálna infraštruktúra a obmedzený prístup k zdravotnej starostlivosti, ktoré ešte viac sťažujú regionálnu konkurencieschopnosť a sú kľúčovým faktorom pri rozhodovaní obyvateľov o odchode z určitej lokality. Na tieto nerovnováhy celkovo negatívne dolieha

fragmentácia správy a riadenia a obmedzená fiškálna kapacita na miestnej úrovni, ktoré obmedzujú schopnosť menej rozvinutých regiónov dobiehať ostatné regióny (príloha 18).

Konvergenciu a konkurencieschopnosť obmedzuje silná závislosť od výroby s nízkou pridanou hodnotou

Konkurencieschopnosť Slovenska sa priebežne oslabuje, čo sa prejavuje pomalým rastom produktivity a zníženým prílevom priamych zahraničných investícií. Reálna konvergencia Slovenska sa za posledné desaťročie do veľkej miery zastavila, pričom jeho reálny HDP na obyvateľa bol v roku 2024 na úrovni 56,8 % priemeru EÚ a jeho HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily bol v roku 2024 na úrovni 75 % priemeru EÚ. K nedávnemu pomalému rastu produktivity práce prispieva štrukturálna neefektívnosť trhu práce vrátane nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými pracovnými zručnosťami a regionálnych nerovnováh. Výsledkom sú vysoké jednotkové náklady práce, ktoré oslabujú nákladovú konkurencieschopnosť Slovenska. Prílev priamych zahraničných investícií zaznamenal v kontexte zhoršujúceho sa podnikateľského prostredia pokles. V nadväznosti na štrukturálne zmeny, ku ktorým v globálnom hospodárstve dochádza, sa Slovensko ocitá pred hrozbou, že jeho hospodárstvo v dôsledku slabnúcej konkurencieschopnosti prestane držať krok s vývojom.

Slovenské hospodárstvo, ktoré je vo veľkej miere závislé od obchodu, je naďalej vo veľkej miere závislé od automobilovej výroby, ktorá sa vyznačuje nízkou pridanou hodnotou. Automobilový priemysel na Slovensku predstavuje približne polovicu príjmov z priemyselnej činnosti krajiny a viac než tretinu jej vývozu. Hoci toto odvetvie dosahovalo v roku 2025 pomerne dobré výsledky, vzhľadom na domáce a vonkajšie hospodárske tlaky sa očakáva, že jeho odolnosť nepretrvá (príloha 5). Plánované spustenie závodu Volvo na výrobu elektrických vozidiel je krokom, ktorý podporuje zelenú transformáciu odvetvia. Očakáva sa však, že v nadchádzajúcich rokoch bude automobilová výroba naďalej vo všeobecnosti stagnovať. Elektrické vozidlá sú navyše ešte viac závislé od dovozu, najmä z krajín mimo EÚ ([1]). Diverzifikáciou dodávateľských reťazcov a rozvojom infraštruktúry založenej na zelených technológiách by sa mohla zvýšiť ekonomická bezpečnosť a obmedziť obchodná závislosť. Keďže Slovensko je navyše naďalej vo veľkej miere závislé od dovozu plynu a ropy z Ruska, kľúčovým faktorom pre hospodársku bezpečnosť v kontexte rastúceho globálneho geopolitického napätia je diverzifikácia zdrojov energie. Pre dosiahnutie konvergencie k priemeru EÚ je nevyhnutný štrukturálny posun hospodárstva smerom k činnostiam s vyššou pridanou hodnotou. To znamená zamerať sa na výskum, vývoj a inovácie, ktoré sú chronicky nízke (oddiel 2); presadzovať rozvoj hospodárstva, ktoré je viac založené na službách; rozvíjať odvetvie zelených technológií (oddiel 3) a obmedziť odlev vysokokvalifikovaných pracovníkov.

Slovensko je naďalej zraniteľné, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť, saldo zahraničného obchodu a saldo verejných financií, trh s bývaním a dlh domácností. Začiatkom tohto roka sa uskutočnilo hĺbkové preskúmanie v rámci postupu pri makroekonomickej nerovnováhe ([2]). Deficit bežného účtu je napriek nedávnemu zlepšeniu stále vysoký a predpokladá sa, že sa bude ďalej zvyšovať v dôsledku zhoršeného vonkajšieho prostredia.

([1]) JRC (2026) – *Transition to Electric Vehicles* [JRC (2026) – Prechod na elektrické vozidlá].

([2]) SWD(2026) 142 final. European Economy Institutional Paper 339 (Európske hospodárstvo – inštitucionálny dokument č. 339), máj 2026.

Predpokladá sa, že inflácia zostane zvýšená, v dôsledku čoho sa ešte viac zvýši kumulovaný inflačný diferenciál voči eurozóne a oslabí sa konkurencieschopnosť. Ponuka bývania zostáva obmedzená, pričom silný dopyt tlačí ceny bývania nahor a negatívne vplýva na dlh domácností. Pokrok v politikách týkajúcich sa týchto oblastí bol obmedzený.

Strednodobé vyhliadky oslabuje krátkozraká fiškálna stratégia

Pokiaľ ide o nápravu nadmerného rozpočtového deficitu a dosiahnutie priebežného znižovania dlhu, Slovensko čelí ťažkostiam. V rámci svojho strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu na roky 2025 – 2028 sa Slovensko zaviazalo, že obmedzí rast čistých výdavkov s cieľom dosiahnuť do roku 2027 deficit pod úrovňou 3 % HDP v súlade s postupom pri nadmernom deficite a zabezpečiť postupné znižovanie dlhu (príloha 2). Zdá sa, že Slovensko zatiaľ dodržiava maximálny limit rastu čistých výdavkov, najmä ak sa zohľadní flexibilita v oblasti obrany, ktorú umožňuje národná úniková doložka. Podľa rozpočtu na rok 2026 sa však lehota na zníženie deficitu pod úroveň 3 % HDP už odložila na rok 2028. Úprava uvedená v pláne by si v rokoch 2024 až 2028 vyžadovala zlepšenie štrukturálneho primárneho salda približne o 5,2 percentuálneho bodu HDP. Konsolidačné opatrenia, ktoré Slovensko realizovalo v rokoch 2025 – 2026, riešia tieto výzvy len čiastočne, najmä vzhľadom na značné tlaky na výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva, ktoré patria medzi najvyššie v EÚ. Slovensko navyše plánuje zvýšiť výdavky na obranu približne na 2,0 % HDP v roku 2025, 1,8 % v roku 2026 a 2,1 % v roku 2027. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť SR (RRZ) varuje, že ak sa neprijmú dodatočné opatrenia, deficit by mohol dosiahnuť približne 6 % HDP a verejný dlh by sa mohol do roku 2029 vyšplhať až na 75 % HDP. Na zabezpečenie zdravých verejných financií a podporu potenciálneho rastu budú preto potrebné ďalšie opatrenia fiškálnej konsolidácie a komplexné štrukturálne reformy. V nadväznosti na posúdenie národného investičného plánu Slovenska v oblasti obrany, ktoré vykonala Komisia, Rada prijala rozhodnutie sprístupniť Slovensku finančnú pomoc vo výške až do 2,3 miliardy EUR prostredníctvom Nástroja bezpečnostnej akcie pre Európu.

Dlh Slovenska naďalej rastie, a to aj napriek postupnému znižovaniu deficitu verejných financií. Deficit verejných financií v roku 2025 klesol na 4,5 % HDP, a to najmä v dôsledku opatrení fiškálnej konsolidácie vrátane úprav sadzieb DPH a dane z príjmov právnických osôb, ako aj zavedenia dane z finančných transakcií. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 by mal deficit v roku 2026 dosiahnuť úroveň 4,6 % HDP a v roku 2027 úroveň 5,4 % HDP. Očakáva sa, že verejný dlh sa zvýši z približne 61,4 % v roku 2025 na 66,9 % v roku 2027, a to v dôsledku dlhodobo pretrvávajúcich deficitov verejných financií.

Graf 1.1: **Vývoj verejného dlhu a deficitu**

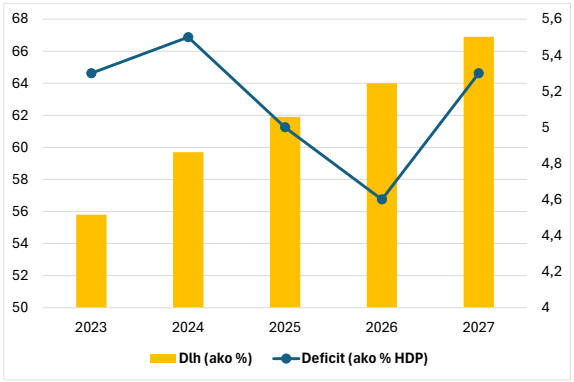

Zdroj: Eurostat a prognóza Komisie z jari 2026.

Fiškálna stratégia Slovenska sa opiera predovšetkým o zvyšovanie daní, zatiaľ čo jasný dlhodobý konsolidačný plán stále chýba. Fiškálna konsolidácia bola doteraz zameraná predovšetkým na daňové opatrenia, ako je vyššia sadzba DPH, vyššie spotrebné dane, vyššie sadzby dane z príjmu právnických aj fyzických osôb a zavedenie dane z finančných transakcií

(daň z využívania platobných služieb). Dodatočné zvýšenia diskrečných výdavkov, ako sú trvalé 13. dôchodky a trvalé podporné opatrenia v oblasti energetiky zamerané na 90 % domácností, však výrazne znížili čistú fiškálnu konsolidáciu a podľa všetkého negatívne ovplyvnia dynamiku verejného dlhu aj v strednodobom horizonte. Slovensko okrem toho zatiaľ nepredložilo komplexnú fiškálnu stratégiu, v ktorej by načrtlo, ako plánuje splniť svoje fiškálne záväzky po roku 2026 a zároveň zabezpečiť, aby súvisiace opatrenia v príslušnej oblasti politiky naďalej prispievali k udržateľnému hospodárskemu rastu.

Optimalizácia daňového systému s cieľom zlepšiť spravodlivosť a konkurencieschopnosť

V roku 2025 Komisia vydala pre Slovensko niekoľko odporúčaní v oblasti zdaňovania a bývania. Slovensku bolo odporučené, aby zefektívnilo daňový mix; posilnilo daňovú disciplínu; ukončilo núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky a zabezpečilo, aby boli náležite cielené, a podporovalo ponuku bývania vrátane sociálneho bývania. Pokrok v týchto oblastiach bol veľmi obmedzený.

Slovensko primerane nevyužívalo dane z nehnuteľností, environmentálne dane a dane z energie, čo malo vplyv na spravodlivosť, príjmy a ceny nehnuteľností. Slovenský systém zdaňovania nehnuteľností sa opiera skôr o umiestnenie nehnuteľností než o ich trhovú hodnotu, čo znamená, že pri prudkom náraste hodnoty nehnuteľností platia vlastníci nehnuteľností s vysokou hodnotou pomerne nižšie dane. To oslabuje spravodlivosť a prispieva k rastu cien obytných nehnuteľností. Kapitálové zisky z predaja nehnuteľností sú po piatich rokoch oslobodené od dane, čím sa ďalej znižuje základ dane a podporujú dlhodobé investície do bývania, čo následne zvyšuje koncentráciu vlastníctva obytných nehnuteľností. Sadzby environmentálnych daní vrátane daní z dopravy a znečistenia zostávajú pod priemerom EÚ, z čoho vyplýva, že zásada „znečisťovateľ platí“ sa uplatňuje nedostatočne (príloha 3). Navyše existuje priestor na zlepšenie zdaňovania energie, ak by došlo k zlepšeniu pomeru cien elektriny a plynu pre domácnosti aj podniky.

V dôsledku nedávnych zmien v oblasti zdaňovania došlo k zvýšeniu zložitosti daňového systému a daňového zaťaženia podnikov aj práce, čo má negatívny vplyv na hospodársku spravodlivosť a konkurencieschopnosť. Hoci sa zdá, že nedávnymi úpravami daňových pásiem pre príjmy fyzických osôb sa dosiahla väčšia progresivita daňového systému, v dôsledku povinných príspevkov na sociálne a zdravotné zabezpečenie došlo k zvýšeniu už aj tak vysokého daňovo-odvodového zaťaženia práce, najmä v prípade osôb s nízkymi príjmami. Výrazne sa zvýšili aj dane z príjmov právnických osôb, pričom zavedením troch pásiem dane z príjmov právnických osôb v januári 2025 sa zvýšila zložitosť daňového systému. Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb, ktoré vedie k vyššej efektívnej sadzbe dane než v Česku, Poľsku a Maďarsku, v kombinácii s daňou z finančných transakcií negatívne ovplyvňuje podnikateľské prostredie (príloha 3). Ďalšiu záťaž pre domácnosti predstavuje zvýšenie štandardnej sadzby DPH z 20 % na 23 %, zatiaľ čo dve znížené sadzby DPH na mnohé tovary a služby systém len zneprehľadňujú a zvyšujú daňové výdavky. Hoci sa výpadok príjmov z DPH na Slovensku v súlade s odporúčaním z roku 2025 zlepšil, stále je nad priemerom EÚ (príloha 3). Čoraz zložitejší daňový systém neumožňuje dosahovať účinný výber daní a prehlbuje výpadok príjmov z DPH. Hoci v dôsledku nových pravidiel, ktoré obmedzujú rozsah subjektov, ktoré od roku 2026 podliehajú dani z finančných transakcií, došlo k zmierneniu niektorých negatívnych účinkov, vysoké sadzby dane naďalej zaťažujú podnikateľské prostredie, z čoho plynú riziká pre konkurencieschopnosť, bankovníctvo a rozsah neformálneho hospodárstva. Napriek tomu sa očakáva, že nedávno zavedené reformy, ako je posilnený dohľad

finančnej správy, rozšírené využívanie systému eKasa (online systém evidencie predaja) a povinné možnosti bezhotovostných platieb vrátane QR kódov, posilnia daňovú disciplínu.

Na zefektívnenie sociálneho systému a verejných financií je nevyhnutné znížiť necielené výdavky a realizovať preskúmanie výdavkov.

Účinnosť výdavkov trpí v dôsledku nedostatkov v oblasti začleňovania preskúmaní výdavkov do rozpočtového procesu, ako bolo odporúčané v roku 2025, a v dôsledku rozsiahleho využívania nedostatočne cielených sociálnych dávok, čo vedie k zvyšovaniu nákladov. Preskúmania výdavkov, v rámci ktorých sa systematicky posudzujú verejné výdavky s cieľom zlepšiť pomer medzi kvalitou a cenou, sa realizujú už niekoľko rokov, pričom v minulosti i aktuálne k nim výraznou mierou prispieva Nástroj technickej podpory. Ich plný potenciál však zostáva nevyužitý, keďže do rozpočtového postupu boli integrované len v obmedzenej miere. Posilnením tohto prepojenia spolu s úsilím o zlepšenie riadenia verejných investícií prostredníctvom centralizovanejších posúdení by sa podporila fiškálna disciplína. Slovensko v záujme toho plánuje centralizovať hodnotenie projektov na základe harmonizovanej metodiky, na čo bude v rámci plánu obnovy a odolnosti krajiny dohliadať ministerstvo financií. V posledných rokoch navyše došlo k postupnému rozširovaniu sociálneho systému, ktorý sa tak stal čoraz nákladnejší. Veľkorysé sociálne dávky, ako sú trvalé 13. dôchodky, rodičovské bonusy a energetické dotácie, nie sú účinne zacielené na zraniteľné skupiny. Slovensko musí okrem toho zlepšiť kvalitu a účinnosť verejných výdavkov na vzdelávanie, ktoré – napriek tomu, že sú nad priemerom EÚ – v primárnom a sekundárnom vzdelávaní neviedli k lepším výsledkom.

Očakáva sa, že výdavky na dôchodky, zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť sa v dôsledku starnutia obyvateľstva zvýšia. Verejné výdavky na dôchodky by mali podľa očakávaní do roku 2070 v dôsledku rýchleho starnutia obyvateľstva v nadchádzajúcich desaťročiach výrazne vzrásť. Hoci dôchodková reforma, ktorá bola prijatá v januári 2023, zlepšila dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému tým, že prepojila vek odchodu do dôchodku so strednou dĺžkou života, celkové výdavky na dôchodky zostanú podľa očakávaní do roku 2070 nad priemerom EÚ (príloha 2). Doplnkové dôchodky zohrávajú pri poskytovaní dôchodkového príjmu len obmedzenú úlohu, keďže sa vyznačujú nízkym pokrytím a obmedzenou finančnou hĺbkou (pozri prílohy 2 a 6). Starnutie obyvateľstva bude naďalej vyvíjať tlak na zvyšovanie výdavkov na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť, čím sa posilní význam účinnej prevencie pri podpore zdravého starnutia a znižovaní budúceho finančného dopytu.

Napriek odporúčaniu, aby Slovensko ukončilo podporné opatrenia v oblasti energetiky, tieto opatrenia nadobudli trvalý charakter a stále sú nedostatočne cielené. V snahe riešiť obavy z inflácie Slovensko od roku 2022 realizuje podporné opatrenia v oblasti energetiky. Na rozdiel od väčšiny krajín strednej a východnej Európy je však Slovensko naďalej vo veľkej miere závislé od ruskej energie. V dôsledku toho obmedzená diverzifikácia zdrojov prispieva k vyšším cenám energie v porovnaní s partnermi v regióne. V roku 2026 budú preto zvyšovanie nákladov naďalej zmierňovať cenové stropy pre plyn a elektrinu pre domácnosti. Tieto nákladné dotácie, ktoré sa poskytujú bez toho, aby bol pre ne stanovený konečný dátum, sú všeobecne cielené a vzťahujú sa na 90 % domácností.

Ak sa má zvýšiť cenová dostupnosť a podporiť mobilita pracovnej sily, treba zlepšiť ponuku bývania a podporovať nájomné bývanie.

Nedostatok bývania na Slovensku spolu s vysokým dopytom a nízkou dostupnosťou

nájomného bývania zvyšuje ceny obytných nehnuteľností a brzdí mobilitu pracovnej sily. Na Slovensku existuje najnižší bytový fond na obyvateľa v EÚ, vzhľadom na čo sa krajina ocitá v situácii značného nedostatku ponuky v oblasti bývania. V roku 2025 Komisia Slovensku odporučila, aby podporilo ponuku bývania. Napriek úsiliu vrátane novoprijatého stavebného zákona zameraného na zefektívnenie povoľovacích postupov je bytová výstavba naďalej pomalá. Dopyt po bývaní, poháňaný výrazným uprednostňovaním vlastníctva obytných nehnuteľností a priaznivými makroekonomickými podmienkami, navyše neustále prevyšuje ponuku, v dôsledku čoho dochádza k zvyšovaniu cien obytných nehnuteľností. Podiel nájomného bývania na Slovensku v porovnaní s priemerom EÚ je navyše značne nízky a časom nedošlo k jeho nárastu, čo má nepriaznivý vplyv na regionálnu mobilitu pracovnej sily (prílohy 16 a 18).

V roku 2025 Komisia Slovensku odporučila, aby rozšírilo trh s nájomným bývaním tak, že urýchli bytovú výstavbu a podporí sociálne bývanie. V oblasti sociálneho bývania Slovensko zaostáva za priemerom EÚ, pričom možnosti verejného nájomného bývania sú obmedzené (príloha 16). Hoci sa zaviedol verejno-súkromný program nájomného bývania a nový stavebný zákon, tieto opatrenia ešte nepriniesli hmatateľné výsledky, takže pokrok je obmedzený. Daňový systém zvýhodňuje vlastníctvo obytných nehnuteľností prostredníctvom daňového bonusu na zaplatené hypotekárne úroky, ktorý je k dispozícii pre mladé domácnosti, čím sa zvyšuje dopyt po bývaní i ceny obytných nehnuteľností. Prenajímatelia si môžu odpočítať len náklady priamo súvisiace s príjmami z prenájmu, pričom rozsah odpočítateľných nákladov závisí od toho, či je nehnuteľnosť zaradená do obchodného majetku. Politika štátu nedostatočne podporuje sektor nájomného

Rámček 1

Ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja

Slovensko napreduje smerom k viacerým cieľom udržateľného rozvoja súvisiacim s udržateľnosťou, najmä pokiaľ ide o **čistú vodu a sanitárne opatrenia** (cieľ udržateľného rozvoja č. 6), **udržateľné mestá a obce** (cieľ udržateľného rozvoja č. 11) a **život na pevnine** (cieľ udržateľného rozvoja č. 15). Aktuálny stav plnenia týchto cieľov je nad priemerom EÚ.

Napriek pokroku je však stav viacerých cieľov udržateľného rozvoja naďalej horší ako priemer EÚ. Patria medzi ne ciele udržateľného rozvoja súvisiace s konkurencieschopnosťou, konkrétne pokiaľ ide o **kvalitné vzdelávanie** (cieľ udržateľného rozvoja č. 4), **dôstojnú prácu a hospodársky rast** (cieľ udržateľného rozvoja č. 8) a **priemysel, inovácie a infraštruktúru** (cieľ udržateľného rozvoja č. 9). Hoci Slovensko dosahuje určitý pokrok, zároveň zaostáva za priemerom EÚ aj v prípade viacerých cieľov udržateľného rozvoja týkajúcich sa sociálnej spravodlivosti, najmä v súvislosti s **dobrým zdravím a životnými podmienkami** (cieľ udržateľného rozvoja č. 3), **rodovou rovnosťou** (cieľ udržateľného rozvoja č. 5), **cenovo dostupnou a čistou energiou** (cieľ udržateľného rozvoja č. 7), **dôstojnou prácou a hospodárskym rastom** (cieľ udržateľného rozvoja č. 8).

Politiky v oblasti bývania podporujú vlastníctvo obytných nehnuteľností, čím sa obmedzuje podpora nájomného bývania a cenová dostupnosť sociálneho bývania. bývania a príspevky na bývanie pokrývajú len zanedbateľnú časť nákladov na prenájom, v dôsledku čoho nedochádza k účinnému zlepšeniu cenovej dostupnosti nájomného

bývania (prílohy 16 a 18). Na zabezpečenie dlhodobej prístupnosti k bývaniu, jeho cenovej dostupnosti a sociálneho začlenenia je nevyhnutné rozšíriť nájomné a sociálne bývanie, prispôsobiť príspevky na bývanie tak, aby odzrkadľovali skutočné náklady na bývanie a energiu, a podporiť riešenia zamerané na bývanie.

Nástroje financovania EÚ poskytujú Slovensku značné zdroje. Podporujú investície a štrukturálne reformy zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti, environmentálnej udržateľnosti, zručností, sociálnej spravodlivosti a bezpečnosti a zároveň pomáhajú riešiť výzvy identifikované v odporúčaniach pre Slovensko. Medzi kľúčové nástroje patrí Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (pozri rámček 2) a fondy politiky súdržnosti (pozri rámček 3). Okrem toho sa zo spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) Slovensku poskytuje príspevok EÚ vo výške 3,4 miliardy EUR v rámci strategického plánu SPP na roky 2023 – 2027 ([3]). Ďalších 151,8 milióna EUR je k dispozícii v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) spolu s Nástrojom na riadenie hraníc a víza (BMVI) a Fondom pre vnútornú bezpečnosť (ISF). Konkurencieschopnosť sa na Slovensku podporuje aj inými programami EÚ, napríklad prostredníctvom otvorených výziev v rámci programu Horizont Európa a Nástroja na prepájanie Európy.

([3]) Prehľad formálne schválenej stratégie Slovenska na vykonávanie spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ na vnútroštátnej úrovni je k dispozícii na adrese: https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/slovakia_sk.

Rámček 2

Kľúčové úspechy Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti Slovenska predstavuje celkové finančné krytie vo výške 6 408 miliárd EUR, čo zodpovedá 5,21 % HDP. Je určené na podporu reforiem a investícií, ktoré prispievajú k zelenej a digitálnej transformácii, posilňujú hospodársku odolnosť a riešia dlhodobé štrukturálne výzvy identifikované v rámci európskeho semestra. K 5. máju 2026 bolo Slovensku vyplatených 5,2 miliardy EUR (približne 81 % celkových pridelených prostriedkov) po tom, ako bolo uspokojivo splnených 130 míľnikov a cieľov. Vykonávanie neustále napreduje, pričom rastie počet reforiem a investícií, ktoré už boli zrealizované a prinášajú hmatateľné výsledky.

Hlavné body a vplyv plánu:

- **Domácnosti, ktoré využívajú investície do energetickej efektívnosti.** Zrenovuje sa viac než 25 000 rodinných domov. Doteraz bolo renovovaných viac než 21 000 rodinných domov, pričom priemerné úspory primárnej energie sú na úrovni 59 % (v porovnaní s požadovanými 30 %).
- **Ukončenie výroby elektrickej energie z uhlia v regióne Horná Nitra.** Slovensko ukončilo podporu výroby elektriny z hnedého uhlia v elektrárni Nováky, ktorá patrila medzi slovenské zariadenia zapojené do systému EU ETS s najvyššími emisiami CO_2. Elektráreň oficiálne ukončila prevádzku v decembri 2023.
- **Posilnená sieť zariadení zdravotnej starostlivosti.** Slovenské obyvateľstvo využíva sieť zariadení zdravotnej starostlivosti, do ktorej od roku 2022 pribudlo 148 novovzniknutých ambulancií všeobecných lekárov.
- **Nové miesta v materských školách.** V rámci plánu obnovy a odolnosti Slovensko rozšíri kapacitu systému predprimárneho vzdelávania výstavbou a rekonštrukciou materských škôl. Z 220 plánovaných projektov výstavby/rekonštrukcie sa doteraz zrealizovalo 120, čo zodpovedá približne 4 700 novým miestam.

Rámček 3

Príspevok z fondov politiky súdržnosti

Financovaním z prostriedkov politiky súdržnosti EÚ sa podporuje úsilie Slovenska o zvýšenie konkurencieschopnosti, environmentálnej udržateľnosti, zručností a sociálnej spravodlivosti. V programovom období 2021 – 2027 sa z fondov politiky súdržnosti EÚ ([4]) Slovensku poskytuje suma vo výške 12,6 miliardy EUR (čo v spojení s vnútroštátnym spolufinancovaním predstavuje 15,9 miliardy EUR), alebo 9,7 % HDP z roku 2024. Vďaka tomu je politika súdržnosti jedným z hlavných zdrojov verejných investícií v krajine. K marcu 2026 hodnota vybraných projektov zodpovedala 61,8 % celkových pridelených prostriedkov, pričom dodatočné zmluvy a výzvy na predkladanie projektov sú vo fáze prípravy.

- **Inovácie, podnikateľské prostredie a produktivita.** Do konkurencieschopnosti Slovenska sa investuje viac než 1,6 miliardy EUR. Doteraz vybrané projekty poskytujú podporu takmer 3 000 podnikom vrátane 350 nových podnikov, pričom posilňujú výskum a transfer technológií a podporujú inovácie a digitalizáciu. Približne desatina tejto podpory sa poskytuje prostredníctvom finančných nástrojov, ako sú napríklad portfóliové záruky prvej straty.

- **Dekarbonizácia, cenová dostupnosť energií a udržateľnosť.** Na zelenú transformáciu sú vyčlenené 4 miliardy EUR. Energetická hospodárnosť sa do konca roka 2025 zlepšila vo viac než 6 000 bytoch v rámci viacbytových jednotiek a nasledovať bude približne 10 000 ďalších bytov. Schválené projekty na modernizáciu zariadení na čistenie odpadových vôd majú byť prínosom pre 60 000 osôb. Z Fondu na spravodlivú transformáciu sa podporuje veľký projekt geotermálnej energie, ktorým sa bude dekarbonizovať systém diaľkového vykurovania druhého najväčšieho slovenského mesta Košice.

- **Zručnosti, kvalitné pracovné miesta a sociálna spravodlivosť.** Približne 533 mil. EUR bolo pridelených na aktívne opatrenia na trhu práce, 646 mil. EUR na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, 274 mil. EUR na integráciu marginalizovaných rómskych komunít, 191 mil. EUR na podporu zručností dospelých osôb, 288 mil. EUR na záruky pre mladých ľudí a 969 mil. EUR na sociálne služby a služby primárnej zdravotnej starostlivosti. V zariadeniach vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve bude pre deti vo veku 0 – 3 roky vytvorených 1 000 nových miest. Podporu dostane 47 000 dlhodobo nezamestnaných osôb, pričom cieľom je zabezpečiť zamestnanie aspoň pre 21 000 z nich.

Preskúmanie v polovici trvania ([5]) posilnilo príspevok politiky súdržnosti k novým strategickým prioritám, pričom bolo na takéto priority prerozdelených viac než 1,2 miliardy EUR. Takmer polovica prerozdelených prostriedkov je určená na podporu obrany a civilnej pripravenosti vrátane vojenskej mobility, kybernetickej bezpečnosti a zručností v oblasti civilnej pripravenosti zdravotníckych pracovníkov. Investíciami v hodnote 316 mil. EUR sa ďalej zvýši konkurencieschopnosť, a to podporou vývoja kritických technológií Platformy strategických technológií pre Európu (STEP) v oblasti robotiky, umelej inteligencie, polovodičov, ekologických inovácií a biotechnológií. Dodatočné finančné prostriedky boli pridelené aj na opatrenia zamerané na zadržiavanie vody a energetickú infraštruktúru. Preskúmanie v polovici trvania prinieslo aj zvýšenie prostriedkov pridelených v rámci Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) o 36 mil. EUR a presuny v rámci ESF+ na sociálne služby a inkluzívne vzdelávanie. Prostriedky pridelené na udržateľné a cenovo dostupné bývanie vrátane sociálneho bývania pre zraniteľné skupiny sa zvýšili o 153 mil. EUR.

INOVÁCIE, PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE A PRODUKTIVITA

Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby zabezpečilo priaznivé podnikateľské prostredie; podporovalo transparentnosť a hospodársku súťaž v postupoch verejného obstarávania; posilnilo justičný a protikorupčný systém; posilnilo digitálnu infraštruktúru a zavádzanie digitálnych technológií a zlepšilo výskumnú a inovačnú politiku. Podnikateľské prostredie naďalej ovplyvňujú nedostatky v justičnom a protikorupčnom systéme, ako aj nedostatočná transparentnosť vo verejnom obstarávaní. Napriek pokroku pretrvávajúce nedostatky v digitalizácii a digitálnych zručnostiach obmedzujú zavádzanie pokročilých technológií v podnikoch. Roztrieštenosť správy a riadenia na miestnej úrovni oslabuje už aj tak slabé investičné možnosti a čerpanie finančných prostriedkov EÚ. Regulačné prostredie zostáva nepredvídateľné z dôvodu častého využívania zrýchlených legislatívnych postupov, pričom výskumné a inovačné prostredie zostáva aj naďalej roztrieštené a výdavky na výskum a vývoj naďalej výrazne zaostávajú za priemerom EÚ.

Štrukturálne výzvy v justičnom systéme a presadzovanie boja proti korupcii negatívne ovplyvňujú podnikateľské prostredie

Pretrvávajú obavy týkajúce sa súdnictva a protikorupčného systému a ešte viac sa zhoršila schopnosť odhaľovať, vyšetrovať a stíhať korupciu na vysokej úrovni. Vnímanie korupcie a uvádzané skúsenosti s korupciou pri podnikaní na Slovensku sú stále veľmi vysoké. Zrušenie kľúčových protikorupčných orgánov a kontroverzné zmeny trestného zákona v roku 2024 narušili protikorupčný rámec a znamenali stratu inštitucionálnych odborných znalostí a operačnej kapacity (príloha 7). V roku 2025 bolo Slovensku adresované odporúčanie, aby posilnilo justičný systém a zvýšilo účinnosť protikorupčného systému, a to aj zabezpečením primeraných, autonómnych a účinných vyšetrovaní a stíhaní prípadov korupcie na vysokej úrovni a dostatočných špecializovaných kapacít na úrovni polície a prokuratúry. Na riešenie týchto výziev vláda nepodnikla žiadne kroky. Najmä zrušenie špecializovaných protikorupčných orgánov (napr. úradu špeciálnej prokuratúry a Národnej kriminálnej agentúry) a zmeny trestného zákona v kombinácii s výkonom právomoci generálneho prokurátora zrušiť právoplatné rozhodnutia prokurátorov na nižšej úrovni a orgánov presadzovania práva v predsúdnom konaní narušili inštitucionálne kapacity, ako aj špecializované odborné znalosti, ktoré sa postupom času vyvinuli v oblasti vyšetrovania a stíhania v súvislosti so zložitými prípadmi korupcie na vysokej úrovni. Reorganizácia vyšetrovacích štruktúr a štruktúr trestného stíhania priniesla prechodné výzvy, pričom obnova špecializácie prostredníctvom odbornej prípravy a organizačných úprav si bude vyžadovať čas (príloha 7). Nedávne štatistiky poukazujú na prudký pokles v miere odhaľovania, vyšetrovania a stíhania korupcie po reformách z roku 2024. Napríklad počet prípadov trestného stíhania klesol o 70 %, čo poukazuje na oslabenie odrádzajúceho účinku v celej verejnej správe (príloha 7). Okrem toho pokus o zrušenie a reštrukturalizáciu Úradu na ochranu oznamovateľov v decembri 2025 vyvolal obavy z odrádzajúceho účinku na potenciálnych oznamovateľov. Hoci Slovensko začiatkom roka 2026 uvedené právne predpisy zrušilo, hrozí, že tento vývoj spôsobí trvalé škody, čím sa ešte viac oslabí

schopnosť odhaľovať a stíhať závažné trestné činy (príloha 7). Podobne sa v justičnom systéme nedosiahol žiadny pokrok pri riešení nedostatočných záruk proti odvolaniu členov súdnej rady, čo má negatívny vplyv na jej nezávislosť. Túto situáciu ešte zhoršujú zmeny, ktorými sa rozširujú právomoci súdnej rady v disciplinárnych konaniach, ktoré sú v súčasnosti predmetom ústavného preskúmania.

Napriek tomu, že reforma súdnej mapy napreduje, pretrvávajú problémy v súvislosti s efektívnosťou justičného systému. Slovensko dokončilo reformu súdnej mapy v rámci plánu obnovy a odolnosti. Reforma bola zameraná na posilnenie špecializácie sudcov a zlepšenie organizácie súdov, čím sa ešte viac zefektívni justičný systém. Táto reforma bola spojená s investíciami do renovácií existujúcich súdnych budov zameraných na úsporu energie, ktoré sú podporované aj z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Hodnotenie reformy je naplánované na rok 2026 s cieľom posúdiť jej vplyv na efektívnosť súdnictva a fungovanie systému súdov. Napriek tomuto úsiliu efektívnosť justičného systému naďalej brzdia štrukturálne výzvy. Zdĺhavé zostávajú najmä správne konania. Je to spôsobené najmä neschopnosťou obsadiť pozície sudcov, čo prispieva k nahromadeniu nevybavených prípadov (príloha 7).

Zložité regulačné prostredie na Slovensku a roztrieštená miestna správa zhoršujú podnikanie

V oblasti zlepšovania podmienok pre priaznivé podnikateľské prostredie sa dosiahol obmedzený pokrok. Komisia v roku 2025 odporučila Slovensku, aby zabezpečilo priaznivé podnikateľské prostredie vytvorením predvídateľnejšieho regulačného prostredia, a to zlepšením rámca lepšej právnej regulácie, aby sa zabezpečilo, že do legislatívneho procesu sa začlení posudzovanie vplyvu a konzultácie so zainteresovanými stranami. Pre podnikateľské prostredie zostáva najväčšou výzvou nepredvídateľné regulačné prostredie. Hlavným problémom je časté využívanie zrýchlených legislatívnych postupov a nedostatočné vykonávanie pravidiel lepšej právnej regulácie (príloha 7). Približne 60 % legislatívnych návrhov sa riadi štandardným postupom, zatiaľ čo zvyšných 40 % tvoria *ad hoc* návrhy vlády (príloha 5). Slovenský rámec lepšej právnej regulácie – hoci je formálne zavedený – sa uplatňuje nekonzistentne a prísne formalisticky, a preto neprispieva k zlepšovaniu podnikateľského prostredia. Pri podstatných zmenách iniciovaných poslancami parlamentu, často v citlivých otázkach, sa neuplatňujú pravidlá lepšej právnej regulácie (na tieto zmeny sa napríklad nevzťahuje povinnosť vykonávať posúdenia vplyvu a konzultácie so zainteresovanými stranami). Celkovo nie sú konzultácie so zainteresovanými stranami a posúdenia vplyvu primerane začlenené do legislatívneho procesu, keďže sa vykonávajú v krátkych lehotách. Často chýbajú následné opatrenia a kontrola. Hoci Slovensko pripravuje zmeny pravidiel a metodiky posudzovania vplyvu, zatiaľ nie je jasné, aké budú konkrétne opatrenia a ich účinky. Napriek zavedeniu opatrení v rámci plánu obnovy a odolnosti (napr. zjednodušenie regulačného prostredia a zvýšenie jeho predvídateľnosti prostredníctvom hodnotení *ex post*, predchádzanie nadmernej regulácii či balíky predpisov na zníženie miery byrokracie) možno zároveň konštatovať, že celkové zlepšenia sú okrajové. Naďalej vysoká je aj administratívna záťaž, takže podnikateľskú činnosť naďalej sťažujú zložité postupy a požiadavky na dodržiavanie predpisov.

V snahe riešiť fragmentáciu štruktúr miestnej správy bolo prijatých len málo opatrení. Komisia v roku 2025 odporučila Slovensku, aby riešilo fragmentáciu štruktúr správy a riadenia, a to aj prípravou reformy miestnej správy. Miestna správa v krajine je naďalej veľmi roztrieštená a vyznačuje sa veľkými rozdielmi vo veľkosti obcí. To oslabuje investičné plánovanie a čerpanie

finančných prostriedkov EÚ. V krajine je takmer 3 000 obcí, pričom 65 % z nich má menej ako 1 000 obyvateľov. Okrem toho financovanie často nezodpovedá skutočnému počtu obyvateľov, ktorí v obci žijú (príloha 18). Reforma štruktúry miestnej správy sa však ešte nezačala. Hoci bolo v záujme zefektívnenia riadenia obcí zriadených 21 centier zdieľaných služieb s podporou plánu obnovy a odolnosti a fondov politiky súdržnosti, spolupráca medzi obcami je naďalej obmedzená (prílohy 7 a 18). Na druhej strane bol určitý pokrok zaznamenaný v súvislosti s odporúčaním na rok 2025, ktoré sa týkalo zabezpečovania kvalitných verejných služieb prostredníctvom lepšej koordinácie a tvorby politík. Pokiaľ ide o strategické plánovanie, došlo k pozitívnemu vývoju, keďže v rámci úradu vlády bol vytvorený špecializovaný orgán na koordináciu rôznych strategických dokumentov naprieč orgánmi verejnej správy (príloha 7).

Nedávne reformy systému verejného obstarávania mali negatívny vplyv na transparentnosť a hospodársku súťaž. Komisia v roku 2025 odporučila Slovensku, aby zabezpečilo transparentnosť a hospodársku súťaž v postupoch verejného obstarávania s cieľom podporiť dobrú správu vecí verejných a zlepšiť účinnosť verejných výdavkov. Takisto sa odporučilo, aby sa v operáciách verejného obstarávania vo väčšej miere využívali kvalitatívne kritériá a kritériá týkajúce sa nákladov na životný cyklus. Novelou zákona o verejnom obstarávaní z roku 2024, ktorou sa zlúčili podlimitné zákazky a zákazky s nízkou hodnotou a ktorou sa zvýšil limit pre zákazky bez zverejnenia z 10 000 EUR na 50 000 EUR, sa zjednodušili postupy najmä pre orgány, ale na úkor spravodlivej hospodárskej súťaže a transparentnosti. V dôsledku toho teraz podlimitné verejné súťaže predstavujú vyššie riziko korupcie. Nedávne sporné postupy verejného obstarávania zároveň zdôraznili význam schopnosti Úradu pre verejné obstarávanie zasiahnuť v mene ochrany hospodárskej súťaže a transparentnosti (príloha 5). Dve ďalšie obavy sa napokon týkajú dĺžky postupov verejného obstarávania (vo všeobecnosti nad priemerom EÚ) a pokračujúceho používania „najnižšej ceny“ ako hlavného kritéria pri zadávaní zákaziek (príloha 5).

Prekážky brániace jednotnému trhu narúšajú konkurencieschopnosť a odolnosť podnikov, najmä malých a stredných podnikov (MSP). Slovenské spoločnosti sa stretávajú s ťažkosťami v dôsledku oneskorených platieb. V roku 2025 hlásilo oneskorené platby od súkromných subjektov v porovnaní s rokom 2024 výrazne viac firiem (62,4 % oproti 51,2 %). Slovensko zároveň neriešilo dlhodobé a nadmerné oneskorenia platieb v prípade subjektov verejného zdravotníctva. Ak by sa dodávateľom umožnilo previesť neuhradené pohľadávky od subjektov verejného zdravotníctva na tretie strany, mohli by sa zlepšiť platobné postupy. Zmiernenie administratívnych požiadaviek pri implementácii pravidiel vysielania pracovníkov by mohlo znížiť regulačnú fragmentáciu v rámci jednotného trhu, uľahčiť cezhraničnú mobilitu a podporiť konkurencieschopnosť bez toho, aby sa oslabila ochrana pracovníkov.

Digitálna pripojiteľnosť napreduje, no digitalizácia podnikov a služby elektronickej verejnej správy zaostávajú

Slovensko dosiahlo pokrok v oblasti digitálnej infraštruktúry, hoci vo vidieckych oblastiach pretrvávajú problémy. V súlade s odporúčaním pre krajinu na rok 2025 zameraným na posilnenie digitálnej infraštruktúry investovaním do gigabitového pripojenia a zjednodušením regulácie v oblasti zavádzania infraštruktúry telekomunikační operátori investujú do sietí s veľmi vysokou kapacitou (VHCN), pričom uprednostňujú optické vlákno až do priestorov zákazníka (FTTP), a to v mestských aj vidieckych oblastiach (príloha 4). Krajina napreduje v zavádzaní sietí 5G a dosiahla solídne pokrytie na úrovni 87,94 %. Očakáva sa, že aukcia

frekvenčného spektra ukončená v júli 2025 ďalej posilní 5G, najmä v mestských oblastiach. Dvaja prevádzkovatelia navyše spustili samostatné komerčné služby 5G. Cieľom nového stavebného zákona z apríla 2025 je zefektívniť postupy vydávania povolení v oblasti digitálnej infraštruktúry. Existujú však obavy v súvislosti so zvýšenou administratívnou záťažou a nejednotnými obecnými postupmi, ktoré komplikujú zavádzanie digitálnej infraštruktúry. Aktom o gigabitovej infraštruktúre, ktorý nadobudol účinnosť v novembri 2025, sa situácia zlepšila, keďže pri pripojeniach do vzdialenosti 100 metrov sa odstránila požiadavka na povolenia. Hospodárske obmedzenia vrátane rastúcich stavebných nákladov a inflácie spolu so zložitými povoľovacími postupmi však bránia investíciám. Tento problém je obzvlášť výrazný vo vidieckych oblastiach, kde je pokrytie sieťami s veľmi vysokou kapacitou (39,62 %) a FTTP (39,57 %) pod celoštátnym priemerom ([6]). Plány verejných investícií do gigabitovej infraštruktúry v týchto regiónoch boli sľubné, no v dôsledku prerozdelenia 88 mil. EUR na iné priority sa pokrok zastavil.

Slovenské iniciatívy v oblasti digitalizácie podnikov napredujú, no ich vplyv je obmedzený rozsahom a financovaním. V súlade s odporúčaním pre krajinu z roku 2025 zvýšiť mieru využívania digitálnych technológií odstránením prekážok pri ich zavádzaní, a to najmä v MSP, možno konštatovať, že k zavádzaniu digitálnych technológií v MSP prispievajú programy, ako sú Digitrans a európske centrá digitálnych inovácií, no z dôvodu ich obmedzeného dosahu a rozsahu je ich vplyv obmedzený. V roku 2025 dosiahlo 57,09 % malých a stredných podnikov aspoň základnú digitálnu intenzitu, čo predstavuje zlepšenie oproti predchádzajúcim rokom, no stále je to pod priemerom EÚ, ktorý je na úrovni 71,39 % (príloha 3). Zavádzanie umelej inteligencie vykazuje pokrok, pričom Slovensko vykonáva opatrenia zamerané na ďalšiu podporu jej zavádzania, napríklad prostredníctvom stratégie „Vízia AI pre Slovensko“ a práce Slovenského centra pre výskum umelej inteligencie.

Pre digitalizáciu podnikov na Slovensku má zásadný význam riešenie nedostatku digitálnych zručností. Nedostatok základných digitálnych zručností sa týka celej populácie – obzvlášť dôležitá je pritom potreba posilniť digitálne kompetencie pracovnej sily v záujme podpory digitalizácie podnikov (príloha 3). Mnohým MSP chýbajú pracovníci, ktorí by navrhovali a riadili digitálne projekty. Hoci počet osôb, ktoré sa zapísali na štúdium v oblasti IKT v rámci sekundárneho a terciárneho vzdelávania vzrástol, vzdelávací systém stále produkuje príliš málo odborníkov v oblasti IKT a ponuky odbornej prípravy pre spoločnosti stále nie sú v súlade s potrebami podnikov. Cieľom iniciatív, ako sú Digitálne zručnosti pre zelenú budúcnosť Slovenska, je štandardizovať posudzovanie digitálnych a zelených zručností, no potrebná je odborná príprava, ktorá by bola viac orientovaná na podnikanie.

Na zlepšenie poskytovania služieb a vytvorenie predvídateľnejšieho a konkurencieschopnejšieho prostredia pre podniky a občanov je potrebné hlbšie zameranie na digitalizáciu verejnej správy. K príkladom úsilia Slovenska v oblasti poskytovania digitálnych verejných služieb patrí zavedenie mobilnej elektronickej totožnosti v roku 2025, prístupnosť elektronických zdravotných záznamov a plány na digitalizáciu 16 „životných udalostí“, ktorých cieľom je centralizovať administratívne postupy pre občanov a podniky. Spokojnosť so službami verejnej správy je však naďalej pod priemerom EÚ. Kým 70 % ľudí považuje digitálne verejné služby za úsporu času, 81 % si želá, aby boli navrhnuté používateľsky ústretovejším spôsobom ([7]) (príloha 7). Hlavnými prekážkami, ktoré bránia komplexnému poskytovaniu verejných služieb, sú obmedzená integrácia so základnými registrami, nízka úroveň interoperability medzi základnými registrami a chýbajúce normy pre

([6]) Vizualizačný nástroj DESI v rámci digitálnej dekády.

([7]) Európska komisia, 2026, Rýchly prieskum Eurobarometra 567 a 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

výmenu údajov ([8]). To poukazuje na potrebu zlepšiť správu údajov a interoperabilitu a ešte viac integrovať služby elektronickej verejnej správy. Okrem toho, hoci digitálny trh pre verejné obstarávanie v oblasti IT financovaný z plánu obnovy a odolnosti predstavoval dôležitý prvý krok, digitálnu transformáciu verejnej správy brzdia roztrieštené prístupy v oblasti verejného obstarávania a obmedzené zručnosti v oblasti IKT (príloha 7).

Pre zabezpečenie konkurencieschopnosti Slovenska má zásadný význam pokračujúca podpora a konsolidácia domény výskumu, vývoja a inovácií.

Výskumné a inovačné prostredie je naďalej roztrieštené a pri zlepšovaní spolupráce medzi podnikmi a výskumným sektorom, čo bolo obsahom odporúčania v roku 2025, sa dosiahol len obmedzený pokrok. Ekosystém výskumu a inovácií nie je predvídateľný z dôvodu nedostatočne rozvinutého inštitucionálneho rámca, ktorý nedisponuje jasne pridelenými zodpovednosťami. V rámci plánu obnovy a odolnosti sa začali reformy zamerané na zlepšenie riadenia a koordinácie výskumu a inovácií a bola zriadená nová koordinačná štruktúra, no účinnosť výdavkov na výskum a vývoj obmedzujú oneskorenia pri schvaľovaní súvisiacich nadväzujúcich právnych predpisov. Postupy vypracované v rámci plánu obnovy a odolnosti v súvislosti s vykonávaním medzinárodných hodnotení na účely udeľovania grantov a prenosu znalostí sa ukázali ako účinné; prispievajú ku kvalite výstupov výskumu a zvyšujú pravdepodobnosť ich úspešnej komercializácie. V snahe ešte viac stimulovať transfer technológií by bolo prospešné, aby Slovensko uplatňovalo medzinárodné najlepšie postupy v oblasti vlastníctva práv duševného vlastníctva, ktoré boli vytvorené na univerzitách.

Slovensko, ktoré sa považuje za „začínajúceho inovátora“, zaznamenáva čoraz väčší rozdiel medzi svojou inovačnou výkonnosťou a priemerom EÚ. Výdavky verejného sektora na výskum a vývoj sa znížili z 0,45 % v roku 2023 na 0,39 % v roku 2024, čo je výrazne pod priemerom EÚ. V roku 2023 sa vláda zaviazala udržať trajektóriu ročného zvyšovania rozpočtových prostriedkov vyčlenených na výskum a vývoj, ktoré by do roku 2030 mali dosiahnuť 0,67 % HDP. Túto trajektóriu treba udržať, aby sa zlepšila konkurencieschopnosť Slovenska, a mala by sa podporiť ďalšou stimuláciou súkromných investícií do výskumu a vývoja, ktoré zostávajú kriticky nízke. Okrem toho sa slabé inovácie v súkromnom sektore ďalej prejavujú vo výdavkoch podnikov na výskum a vývoj, ktoré v roku 2024 predstavovali len 0,59 % HDP, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 1,49 % (graf 2.1 a príloha 4).

Graf 2.1: **Výdavky podnikov na výskum a vývoj vyjadrené ako percento HDP v krajinách Vyšehradskej štvorky**

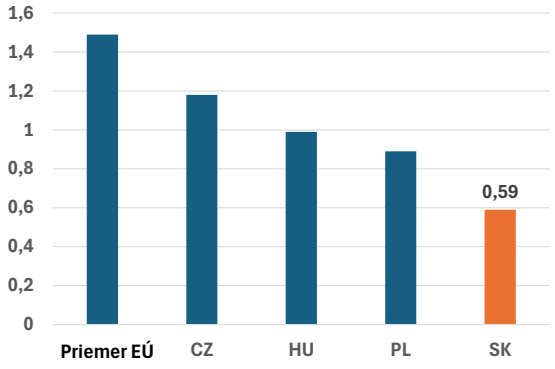

Zdroj: Eurostat

MSP, ktoré vysoko prevládajú v súkromnom sektore Slovenska, čelia nedostatku zdrojov na investovanie do výskumu a vývoja, pričom v oblasti revízie systému daňových stimulov pre výskum a vývoj, ktorá bola predmetom odporúčania v roku 2025, sa nedosiahol žiadny pokrok. Verejná podpora výskumu

([8]) Interoperable Europe, *Slovakia: 2024 Digital Public Administration Factsheet* (Slovensko: Informačný prehľad o digitálnej verejnej správe za rok 2024), s. 5.

a vývoja nie je pre MSP dostatočne dostupná z dôvodu nedostatočného poskytovania cielených schém pre súťažné granty. Finančné nástroje v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti poskytli MSP cielenú podporu. Hospodárske prostredie nie je dostatočne diverzifikované a MSP a startupy, ktoré pôsobia v oblasti zelenej transformácie, čistých technológií alebo biotechnológií, nedostávajú na inovácie dostatočné stimuly.

Obmedzený objem rizikového kapitálu, konzervatívne investície a stagnujúca finančná gramotnosť na Slovensku bránia rastu kapitálového trhu a obmedzujú inovácie. Slovenské spoločnosti sa pri investíciách vo veľkej miere spoliehajú na interné financovanie a tradičné bankové úvery. Finančnému systému na Slovensku dominuje bankový sektor. Hoci sú bankové aktíva výrazne nižšie ako priemer EÚ, prevyšujú iné finančné sektory v krajine. Domáce kapitálové trhy sú naďalej nedostatočne rozvinuté, pričom úspory smerujú predovšetkým do štátnej správy. Slovenské domácnosti majú zvyčajne nízku mieru úspor a investujú konzervatívne, pričom v držbe majú finančné aktíva výrazne pod úrovňou normy EÚ (príloha 6). V oblasti poskytovania úverov dominujú skôr úvery domácnostiam než úvery podnikom, zatiaľ čo cieľom nedávnych dôchodkových reforiem je podporiť investície na kapitálovom trhu. Sektory rizikového kapitálu a súkromného kapitálu nie sú dostatočne rozvinuté na to, aby dokázali podporovať inovačné podniky. Finančná gramotnosť sa mierne zlepšila a začala dosahovať úrovne porovnateľné s priemerom EÚ, no národná stratégia nebola od svojho prijatia v roku 2017 aktualizovaná.

DEKARBONIZÁCIA, CENOVÁ DOSTUPNOSŤ ENERGIÍ A UDRŽATEĽNOSŤ

Komisia v roku 2025 odporučila Slovensku, aby uprednostnilo investície do čistej a efektívnej výroby; posilnilo legislatívny rámec pre zelené technológie; urýchlilo zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov; diverzifikovalo dodávky fosílnych palív v snahe prestať využívať ruské zdroje; viac investovalo do energetických sústav a podporovalo mobilitu s nulovými emisiami a modernizáciu železničnej infraštruktúry. Hoci Slovensko v týchto oblastiach podniklo určité kroky, pokrok je naďalej obmedzený a nerovnomerný. Pretrvávajúce výzvy – najmä vysoké ceny energie – si vyžadujú intenzívnejšie úsilie na podporu konkurencieschopnosti a prístupu k čistej energii. Slovensko dosiahlo určitý pokrok najmä v legislatívnych reformách zameraných na urýchlenie zelenej transformácie a do určitej miery aj v investíciách do distribučnej sústavy s cieľom pripraviť sa na využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Napriek tomuto pokroku krajina stále čelí štrukturálnym problémom pri dosahovaní cieľov v oblasti odstraňovania uhlíka, posilňovania prenosovej sústavy a efektívneho začleňovania obnoviteľných zdrojov energie do sústavy. Nedávne zmeny právnych predpisov zamerané na zefektívnenie povolení na projekty v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a zavedenie opatrení na zaistenie flexibility sústav prispievajú k zelenej transformácii, no závislosť od ruských fosílnych palív je naďalej vysoká.

Štrukturálne nedostatky spomaľujú dekarbonizáciu a ovplyvňujú konkurencieschopnosť

Slovensko naďalej patrí medzi hospodárstva, ktoré sa vyznačujú najväčšími emisiami uhlíka v EÚ. Najväčší podiel na celkových emisiách na Slovensku predstavujú výrobné činnosti, pričom ide o najvyššie číslo v EÚ (príloha 8). V roku 2024 patrila intenzita emisií slovenského hospodárstva medzi najvyššie v EÚ ([9]), pričom veľký podiel – 33 % – na domácich emisiách skleníkových plynov mala priemyselná výroba. Väčšina emisií pochádza zo spotreby energie vo výrobných procesoch, po ktorých nasledujú emisie pochádzajúce z priemyselných procesov a používania výrobkov. Podiel elektriny a obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie vo výrobe v rokoch 2017 až 2022 sa navyše postupne znížil približne o tri percentuálne body, a to napriek zlepšeniam energetickej efektívnosti (príloha 8).

Zaostávajúca dekarbonizácia priemyslu zdôrazňuje potrebu urýchliť prechod na čistejšie výrobné procesy, ak sa má zachovať konkurencieschopnosť. V odporúčaniach pre Slovensko na rok 2025 sa zdôraznila potreba i) prioritizovať investície do čistej a efektívnej výroby a do využívania energie a zdrojov a ii) posilniť legislatívny rámec na podporu zelených technológií a výrobkov a podporovať investície na podporu konkurencieschopnosti priemyslu a hospodárskej diverzifikácie. V národnom energetickom a klimatickom pláne Slovenska sa uvádza široký súbor prioritných opatrení určených na podporu dekarbonizácie a modernizáciu priemyselnej základne, krajine však chýba celkový rámec na dosiahnutie dekarbonizácie priemyslu (príloha 8). Dekarbonizácia sa musí začať investíciami na zlepšenie energetickej efektívnosti a elektrifikáciu procesov v priemysle všade tam, kde je to možné.

([9]) Správa o pokroku opatrení v oblasti klímy za rok 2026.

Vďaka väčšiemu podielu obnoviteľných zdrojov energie v energetickom mixe by bol systém menej citlivý na vonkajšie otrasy a zmeny cien fosílnych palív, čím by sa znížili priemerné ceny elektriny. Keďže ide o lacnejší a relatívne stabilný zdroj energie, slovenskí výrobcovia by mohli uzatvárať dlhodobé zmluvy na dobu určitú, pričom by mohli profitovať z predvídateľných dlhodobých cien.

Úsilie Slovenska o dekarbonizáciu sa vo veľkej miere opiera o financovanie z EÚ a zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS). Slovensko získava príjmy z EU ETS prostredníctvom obchodovania s emisnými kvótami formou aukcie. Značná časť týchto výnosov smeruje do slovenského Environmentálneho fondu (Envirofond) na podporu opatrení v oblasti klímy, energetickej efektívnosti a projektov na ochranu životného prostredia, hoci financovanie kľúčových projektov v oblasti dekarbonizácie priemyslu sa v určitých prípadoch ukázalo ako zložité (príloha 8). Napríklad v roku 2024 spoločnosť U.S. Steel Košice naplánovala významnú investíciu do dekarbonizácie s podporou približne 300 miliónov EUR z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, no projekt nepokračoval z dôvodu problémov s harmonogramom. Celkovo existuje rozdiel medzi príjmami z ETS a skutočnými výdavkami na životné prostredie, čo odzrkadľuje nízku mieru čerpania.

Slovensko plánuje diverzifikovať spôsoby dekarbonizácie prostredníctvom rozvoja vodíkových technológií, no realita na trhu pokrok spomaľuje. Cieľom Národnej vodíkovej stratégie, ktorá bola vypracovaná v rámci plánu obnovy a odolnosti, je podporiť postupnú integráciu vodíka do priemyselných procesov, najmä v energeticky náročných odvetviach. Slovensko navyše v rámci plánu obnovy a odolnosti transponovalo do svojich vnútroštátnych právnych predpisov aj časti európskych právnych predpisov relevantné pre odvetvie vodíka a prijalo strategický dokument o rozvoji slovenského vodíkového hospodárstva do roku 2050 (príloha 8). Malé projekty sa začínajú zavádzať do praxe (napríklad v Trnave), pričom viaceré projekty sa blížia ku konečnému investičnému rozhodnutiu. Na podporu rozvoja vodíkového ekosystému na Slovensku však treba podniknúť ďalšie kroky, najmä v oblasti dekarbonizácie priemyslu.

Oneskorenia pri zavádzaní obnoviteľných zdrojov energie a obmedzená diverzifikácia dodávok energie obmedzujú prechod k bezpečnejšiemu trhu s energiou

Väčším posilnením využívania obnoviteľných zdrojov energie sa na Slovensku zabezpečia dodávky cenovo dostupnej nízkouhlíkovej elektrickej energie. Slovensku boli v roku 2025 adresované odporúčania s cieľom i) urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a zároveň zefektívniť postupy na pripojenie obnoviteľných zdrojov energie do sústavy a znížiť ich náročnosť a ii) podporiť ďalšie investície do sústav, najmä elektrických sietí, ako aj do dekarbonizácie odvetvia vykurovania. V energetickom mixe Slovenska vo veľkej miere dominuje výroba jadrovej energie (61,9 %), pričom podiel fosílnych palív je približne 15 %, podiel vodnej energie predstavuje 13 – 15 % a na fotovoltickú energiu pripadá 2,5 – 3 % (príloha 9). Slovensko rozširuje svoju jadrovú kapacitu tak, že v roku 2023 pripojilo nový jadrový reaktor v Mochovciach a v rovnakej elektrárni buduje štvrtý blok (má byť dokončený v roku 2026). Vďaka obom blokom dosiahne jadrová kapacita dodatočných približne 942 MW, čím sa výrazne posilnia dodávky elektrickej energie na Slovensku. Slovenská vláda plánuje ďalej rozširovať jadrovú kapacitu a schválila plán výstavby nového bloku v Jaslovských Bohuniciach, hoci tento blok nebude sprevádzkovaný skôr ako v roku 2040 (príloha 9). Slovensko v roku 2023 postupne

ukončilo výrobu elektriny z uhlia a plánuje ďalej znižovať uhlíkovú náročnosť svojho energetického mixu, ktorý je založený predovšetkým na jadrovej energii a obnoviteľných zdrojoch energie. Očakáva sa, že zemný plyn bude zohrávať prechodnú úlohu, pričom v súčasnosti na Slovensku predstavuje približne 8 – 9 % celkovej výroby elektrickej energie (príloha 9). Akékoľvek ďalšie investície do kapacít zemného plynu – ak nebudú cielené a ak nebudú mať obmedzený rozsah – by mohli vytvoriť riziká odkázanosti na určitého dodávateľa a viesť k uviaznutiu aktív. Na strategickej úrovni Slovensko podniklo určité kroky na posilnenie svojich záväzkov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, no úroveň ambícií je stále nedostatočná. Vo svojej konečnej aktualizácii národného energetického a klimatického plánu krajina zvýšila svoj navrhovaný príspevok k cieľu EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 z 23 % na 25 %. Napriek tomu zostáva výrazne pod úrovňou 35 %, ktorá sa očakáva v rámci riadenia energetickej únie (príloha 9). Vzhľadom na prebiehajúcu elektrifikáciu slovenského hospodárstva – a to aj vzhľadom na dlhé dodacie lehoty na výstavbu nových jadrových blokov – bude kľúčom k obmedzeniu závislosti od zemného plynu a zabezpečeniu cenovej dostupnosti a bezpečnosti energie v nadchádzajúcom desaťročí zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov.

Vysoké ceny energie, ktoré sa ešte viac zvýšili v dôsledku konfliktu na Blízkom východe, naďalej predstavujú výzvu pre slovenské hospodárstvo a oslabujú konkurencieschopnosť priemyslu. Ceny elektriny sa medzi podnikmi a domácnosťami výrazne líšia: sadzby pre domácnosti na Slovensku sú výrazne regulované a dotované, zatiaľ čo podniky sú vystavené trhovým cenám a platia väčší podiel sieťových poplatkov a odvodov. Veľkoobchodné ceny elektriny na Slovensku vzrástli od roku 2024 o 11 %, na čo mal vplyv zemný plyn ako nákladné vyvažovacie palivo. V prvom polroku 2025 zostali sadzby za elektrinu a plyn pre domácnosti pod priemerom EÚ (príloha 9). Zatiaľ čo ceny plynu pre iné subjekty než domácnosti sú od roku 2024 zosúladené s úrovňami EÚ, priemyselné ceny elektriny zostávajú nad priemerom EÚ, pričom veľkí spotrebitelia platia za elektrinu približne trikrát viac než za plyn. K tomu prispievajú dane a odvody, ktoré tvoria väčšiu časť účtov za elektrinu než samotné náklady na plyn. Okrem toho v dôsledku úlohy drahého zemného plynu pri stanovovaní marginálnej ceny vzniká riziko zvýšeného tlaku na energeticky náročné priemyselné odvetvia a oslabenia slovenského hospodárstva (príloha 9). Slovensku by preto mohlo prospieť, ak by znížilo zdaňovanie elektriny – najmä v priemysle – a zaviedlo ďalšie opatrenia na zlepšenie pomeru medzi cenami elektriny a plynu a zároveň odstránilo prekážky brániace elektrifikácii.

Potenciál veternej energie, a to aj v rámci zavádzania oblastí zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov, zostáva na Slovensku nevyužitý. Jednou z hlavných prekážok zavádzania veternej energie je zložitý rámec udeľovania povolení. K dnešnému dňu neexistuje na Slovensku v oblasti veternej energie žiadny veľký projekt, v súvislosti s ktorým by úspešne prebehol proces posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA), čo je kritickým nedostatkom v rozvoji projektov (príloha 9). V rámci plánu obnovy a odolnosti Slovenska boli prijaté opatrenia na harmonizáciu postupov pripájania do sústavy a zlepšenie transparentnosti a efektívnosti vrátane pravidiel umožňujúcich opätovné uvoľnenie nevyužitých kapacít sústavy. Nie je však isté, aký vplyv budú mať nové pravidlá na urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie. Slovenská vláda okrem toho zmenila zákon o EIA a prijala právne predpisy, v ktorých sa stanovujú kritériá na určenie oblastí zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov pre veternú energiu. Skutočný dosah týchto reforiem sa však ešte len ukáže. Určenie oblastí zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov s potenciálom inštalovaného výkonu najmenej 0,3 GW, ktoré sa očakáva v auguste 2026, by umožnilo dosiahnuť určitý pokrok

vo vývoji veľkých zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, čo by prispelo k nižším a stabilnejším cenám elektriny. Pridanie veternej energie, ktorá má nízke hraničné náklady a dodáva sa aj v čase špičky odberu (večer a v zime), má potenciál znížiť potrebu drahších záložných zdrojov energie, ako sú elektrárne na zemný plyn (príloha 9). Dôležitú úlohu pri formovaní vyhliadok projektov v oblasti veternej energie naďalej zohráva verejná mienka, čo poukazuje na dôležitosť toho, aby bola potreba rozvíjať zdroje spoľahlivej a cenovo dostupnej energie spoločensky akceptovaná.

Slovensko disponuje silným regionálnym prepojením, ale infraštruktúra sústavy stále nepostačuje na to, aby pojala novú kapacitu z obnoviteľných zdrojov a uspokojila rastúci dopyt po elektrine. Investície do prenosovej infraštruktúry sa zvýšili v súlade s národnými rozvojovými plánmi a v posledných rokoch došlo aj k výraznej modernizácii distribučnej sústavy. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a fondy politiky súdržnosti ďalej podporujú toto úsilie tak, že dochádza k odstraňovaniu obmedzení sústavy, zvyšovaniu flexibility systému a podpore integrácie energie z obnoviteľných zdrojov. Značná časť finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pre Slovensko (354 mil. EUR, t. j. približne 6 % celkových prostriedkov pridelených z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti) je určená na energetickú efektívnosť a dekarbonizáciu a zameriava sa na kľúčové iniciatívy, ako sú uskladňovanie elektrickej energie, modernizácia distribučných sústav a nová výroba energie z obnoviteľných zdrojov. Dokončenie týchto projektov je naplánované v rámci záverečnej platby z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, takže ich celkový vplyv a operačný rozsah budú jasnejšie v druhom polroku 2026. Zároveň je domáca infraštruktúra elektrizačných sústav na Slovensku zastaraná a vyžaduje si investície do modernizácie. Bude to potrebné aj na zabezpečenie toho, aby Slovensko dokázalo spoľahlivo integrovať rastúcu energiu z obnoviteľných zdrojov (vrátane plánovaných investícií do veternej energie) a rastúci dopyt po elektrine, a to aj z očakávanej elektrifikácie priemyslu (príloha 9).

Slovensko dosiahlo určitý pokrok v oblasti aukcií energie z obnoviteľných zdrojov, ale pokrok v iných štrukturálnych opatreniach, ktorými sa stimuluje zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, je naďalej veľmi obmedzený. Štrukturálnou prekážkou je aj naďalej nedostatočná dlhodobá istota pre investorov. V rokoch 2024 a 2025 Slovensko vydalo výzvy na aukcie na podporu fotovoltickej energie v rámci plánu obnovy a odolnosti, no dopyt bol slabý. Slovensko plánuje postupne zaviesť používanie rozdielových zmlúv ako súčasť svojho rámca pre trh s energiou, ale v praxi sa zatiaľ vo veľkej miere nevyužívajú. Pokiaľ ide o legislatívny rámec, ktorý Slovensko zaviedlo pre zmluvy o nákupe elektriny (PPA) už v roku 2024, je pravdepodobné, že bez zvýšenia kapacity na novú výrobu energie z obnoviteľných zdrojov – najmä veternej energie, ktorá by mohla poskytovať stabilnú elektrinu za konkurencieschopné ceny – zostane rozvoj zmlúv o nákupe elektriny veľmi obmedzený (príloha 9). Dôvody na urýchlenie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov sú presvedčivé, najmä vzhľadom na potenciál veternej energie dodávať cenovo dostupnú nízkouhlíkovú elektrinu, ktorá by mohla zvýšiť konkurencieschopnosť priemyslu a podporiť širšiu energetickú transformáciu. Slovensko v posledných rokoch zaznamenalo obmedzený nárast investícií do uskladňovania elektrickej energie v batériách a hybridných systémoch, hoci hlavná uskladňovacia kapacita krajiny historicky pochádza z prečerpávacích vodných elektrární (napríklad vodná nádrž Čierny Váh, čo je projekt spoločného záujmu, ktorý v roku 2026 získal grant z Nástroja na prepájanie Európy). Vzhľadom na priaznivé geologické podmienky existuje v niektorých regiónoch potenciál na väčšie využívanie geotermálnej energie (príloha 18).

Energetickú bezpečnosť Slovenska naďalej výrazne obmedzuje pokračujúca závislosť

od ruských fosílnych palív. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby urýchlilo diverzifikáciu dodávok fosílnych palív s cieľom postupne ukončiť závislosť od ruských zdrojov. Začiatkom roka 2026 bolo Slovensko výrazne zasiahnuté narušením ukrajinských tranzitných trás, ktoré odhalilo zraniteľné miesta v regionálnych dodávateľských štruktúrach. Pokrok v diverzifikácii dodávok energie bol doteraz veľmi obmedzený. V súvislosti so záväzkami EÚ týkajúcimi sa postupného ukončenia dovozu ruského zemného plynu najneskôr do roku 2027 Slovensko dosiahlo určitý pokrok pri znižovaní dopytu po plyne, keďže jeho spotreba klesla od augusta 2022 približne o 18 – 20 %, čo je vo všeobecnosti v súlade s priemerom EÚ (príloha 9). Pokiaľ ide o diverzifikáciu, národný dodávateľ plynu SPP rozšíril svoje portfólio zmlúv s medzinárodnými energetickými spoločnosťami a dodávateľmi skvapalneného zemného plynu, vďaka čomu možno čoraz väčší podiel spotreby pokryť z iných ako ruských zdrojov. Zastavenie tranzitu ruského plynu cez Ukrajinu koncom roka 2024 zároveň presmerovalo dodávky, pričom plyn sa teraz dostáva na Slovensko predovšetkým alternatívnymi trasami, najmä trasami cez Rakúsko a balkánske krajiny. Napriek tomuto úsiliu je závislosť od dovozu energie z Ruska naďalej značná. V roku 2025 pochádzala viac ako polovica dovozu zemného plynu na Slovensko naďalej z Ruska. Slovensko sa naďalej takmer úplne spolieha na ruskú ropu dodávanú prostredníctvom ropovodu Družba na základe dlhodobej zmluvy o dodávkach, ktorá je platná do konca roka 2029 (príloha 9). Hoci existuje alternatívna dodávateľská trasa, ropovod Adria z Chorvátska, Slovensko ju dostatočne nevyužíva. Medzi Slovenskom, Maďarskom a Chorvátskom prebiehajú trojstranné rokovania o technickej uskutočniteľnosti dodávok cez ropovod Adria, ako aj o prepravných tarifách. Po tom, ako bola prevádzka ropovodu Družba v období od 27. januára do 23. apríla 2026 prerušená, sa však bezpečnosť dodávok ropy na Slovensku zachovala v dôsledku zvýšeného toku ropy (z iných ako ruských zdrojov) v systéme Adria. Slovensku sa vďaka tokom ropy v systéme Adria počas tohto obdobia dokonca podarilo doplniť svoje núdzové zásoby ropy. Táto skúsenosť preukázala technickú uskutočniteľnosť dodávok cez ropovod Adria. Zároveň prebiehajú rokovania s Českom o uskutočniteľnosti spätného toku na Slovensko. Urýchlenie diverzifikácie dodávok ropy a prispôsobenia infraštruktúry by prispelo k posilneniu energetickej bezpečnosti Slovenska a obmedzeniu zostávajúcich zraniteľných miest.

Dekarbonizácia dopravy napreduje veľmi pomaly v dôsledku nedostatku regulačných stimulov

Odvetvie dopravy na Slovensku naďalej čelí veľkým výzvam pri prechode na vozidlá s nulovými emisiami a udržateľnejšie druhy mobility. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby podporovalo ďalšie zavádzanie mobility s nulovými emisiami a modernizovalo svoju železničnú sieť reformou správy vnútroštátnej železničnej infraštruktúry a vytvorením osobitného investičného rámca. Napriek silnej automobilovej výrobnej základni Slovenska patrí využívanie vozidiel s nulovými emisiami v tejto krajine naďalej medzi najnižšie v EÚ. V roku 2024 predstavovali batériové elektrické vozidlá 2,4 % novoregistrovaných osobných vozidiel, čím sa Slovensko zaradilo medzi členské štáty EÚ s najslabšími výsledkami, pokiaľ ide o zavádzanie vozidiel s nulovými emisiami. Slovensko podniklo kroky na podporu prechodu na elektromobilitu, a to aj prijatím akčného plánu rozvoja elektromobility a plánovaním investícií v rámci plánu obnovy a odolnosti, najmä do nabíjacej infraštruktúry. Skutočné vykonávanie akčného plánu rozvoja elektromobility je však stále veľmi obmedzené. Slovensko okrem toho v súčasnosti neuplatňuje stimuly povolené EÚ, ako je oslobodenie od cestného mýta pre ťažké úžitkové vozidlá s nulovými emisiami. Takéto opatrenia v príslušnej oblasti politiky by spolu s posilnenou železničnou

infraštruktúrou a službami urýchlili dekarbonizáciu nákladnej dopravy (príloha 8).

Hoci sa investície do železničnej infraštruktúry podporujú z európskych fondov, Slovensko čelí pri ich realizácii oneskoreniam, a to najmä v dôsledku problémov v predinvestičných fázach, ako napríklad pri príprave projektov, získavaní povolení a verejnom obstarávaní. Stavebný zákon, ktorý bol na Slovensku prijatý v roku 2025, obsahuje ustanovenia zamerané na urýchlenie a zefektívnenie postupov schvaľovania infraštruktúry; vykonávanie sa však spomalilo v dôsledku kapacitných obmedzení (príloha 19). Okrem toho je aj naďalej obmedzujúcim faktorom nedostatočne predvídateľný rámec financovania v rámci štátneho rozpočtu. Slovensko by mohlo zvážiť garantované ročné príspevky zo štátneho rozpočtu na rozvoj a údržbu vnútroštátnej dopravnej infraštruktúry, vďaka čomu by sa popri prostriedkoch z európskych a verejno-súkromných zdrojov mohol využívať predvídateľný zdroj financovania. Modernizácia železničného spojenia medzi Bratislavou a Košicami, ktorou by sa zabezpečila vyššia rýchlosť, by mohla byť veľkým prínosom pre hospodársky rozvoj východného Slovenska (príloha 18).

Nedostatky v správe klimatických záležitostí, nakladaní s komunálnym odpadom a zachovávaní zdrojov sa odrážajú na hospodárskej produktivite

Vysoká zraniteľnosť Slovenska voči extrémnym prejavom počasia sa nepremieta do úrovne poistného krytia a pripravenosti, čo má vplyv na hospodárstvo a spoločnosť. V rokoch 1980 až 2023 Slovensko zaznamenalo hospodárske straty vo výške 1,95 miliardy EUR spôsobené extrémnymi prejavmi počasia a klimatickými javmi. Napriek tomu boli počas tohto obdobia poistené len 4 % hospodárskych škôd, čo je jedna z najnižších mier poistného krytia pre škody spôsobené počasím a klímou v EÚ (priemer EÚ: 19 %). Hoci Slovensko v roku 2021 prijalo dôležitý národný adaptačný plán, ešte musí vykonať komplexné posúdenie svojej zraniteľnosti voči zmene klímy a oficiálne prijať aktualizovanú národnú adaptačnú stratégiu. Aj keď Slovensko dosiahlo vďaka financovaniu EÚ pokrok vo vykonávaní adaptačných politík, slovenská sieť TEN-T je z dôvodu nedostatočnej inštitucionálnej pripravenosti stále veľmi zraniteľná. Konštruktívne investície do odolnosti voči zmene klímy spomaľuje nízka informovanosť na regionálnej a miestnej úrovni a nedostatočná miera spolupráce medzi ministerstvami. K riešeniu tohto problému by prispelo štrukturálne začleňovanie riešení blízkych prírode do všetkých odvetví, posilnenie riadenia adaptácie na zmenu klímy na celoštátnej a nižšej ako celoštátnej úrovni a presadzovanie poistenia proti klimatickým javom.

Slovensko naďalej čelí výzvam v oblasti kvality vody a hospodárenia s vodami. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby zvýšilo odolnosť vodných zdrojov začleňovaním riešení blízkych prírode. Ekologický stav útvarov povrchových vôd sa však naďalej zhoršuje. Útvary povrchových vôd takisto čelia vysokému tlaku spôsobenému okrem iného zmenami, ktoré narušujú prirodzený tok riek. Takéto narušenia sú spôsobené aj malými vodnými elektrárňami, ktoré sú na slovenských riekach postavené bez dostatočného posúdenia a ktoré sú predmetom prebiehajúceho konania o nesplnení povinnosti. Okrem toho je aj naďalej zásadným problémom kontaminácia podzemných vôd pesticídmi a dusíkatými hnojivami, pričom jej úroveň je výrazne nad priemerom EÚ. K zlepšeniu ekologického stavu vodných útvarov by mohlo prispieť odstránenie prekážok, ktoré bránia obnove prepojenia riečnych ekosystémov a vytvoreniu voľne tečúcich riek, a zavedenie stimulov na obmedzenie používania pesticídov a hnojív. Slovensko by okrem toho mohlo nadviazať na skúsenosti

s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a ďalej investovať do revitalizácie vodných tokov.

Slovensko dosiahlo určitý pokrok v oblasti recyklácie odpadu z obalov; skládkovanie komunálneho odpadu a produktivita zdrojov sú však naďalej problematické. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby posilnilo zameranie odpadového hospodárstva na efektívne využívanie zdrojov a opätovné použitie komunálneho odpadu a odpadu z obalov. Slovensko sa vydalo správnym smerom, pokiaľ ide o mieru recyklácie odpadu z obalov, pričom celkový odpad z obalov sa približuje k cieľu na rok 2025 a celková recyklácia materiálov presahuje príslušný cieľ na uvedený rok. Napriek tomu je však produktivita zdrojov na Slovensku stále pod priemerom EÚ. Slovensku naďalej hrozí, že nesplní ciele v oblasti komunálneho odpadu a odpadu z obalov, ako aj cieľ do roku 2035, podľa ktorého sa má skládkovať maximálne 10 % komunálneho odpadu. Hoci sa v roku 2023 zaviedol zákaz skládkovania biologicky rozložiteľného odpadu, zmesový komunálny odpad sa stále môže skládkovať bez predbežného spracovania a Slovensko opakovane odložilo zavedenie povinnosti predbežného spracovania tohto druhu odpadu. Slovensku by prospela podpora investícií do infraštruktúry pre recykláciu alebo opätovné využitie s cieľom stimulovať domáci dopyt a rast produktivity v tomto odvetví.

Degradácia prírodných ekosystémov ovplyvňuje produktivitu poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a odvetví súvisiacich s vodou. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby posilnilo zachovanie prírodných zdrojov, a to začleňovaním riešení blízkych prírode a dokončením zonácie chránených prírodných oblastí. Napriek tomu je približne 60 % slovenských ekosystémov degradovaných, čo vedie k značným stratám v službách, ako sú regulácia klímy, protipovodňové opatrenia a zásobovanie drevom. Keďže súvisiace straty dosahujú približne 20 miliárd EUR ročne, ekologická degradácia má veľký hospodársky vplyv. Celkovo 75 % druhov a 60 % biotopov v krajine je v zlom alebo veľmi zlom stave ochrany. Je to spôsobené tlakmi, ako sú neudržateľné lesnícke a poľnohospodárske postupy, rozvoj infraštruktúry a invázne druhy. Tento problém by sa riešil, ak by sa náležite dokončila zonácia národných parkov, ktorá je naplánovaná v rámci plánu obnovy a odolnosti, pokiaľ ide o lokality sústavy Natura 2000, miestne biotopy a hodnoty ekosystémov. Mohli by sa zaviesť nové stimuly pre udržateľné lesné hospodárstvo a riadenie poľnohospodárstva – vrátane agroekologických postupov – s cieľom povzbudiť vlastníkov pôdy, aby začali využívať postupy, ktoré nie sú primárne zamerané na výrobu.

ZRUČNOSTI, KVALITNÉ PRACOVNÉ MIESTA A SOCIÁLNA SPRAVODLIVOSŤ

Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby posilnilo účasť nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce; zvýšilo dostupnosť a využívanie vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve; posilnilo výučbu základných zručností; poskytovalo príležitosti na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností; investovalo do odbornej prípravy učiteľov; zlepšilo poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti; posilnilo odolnosť systému zdravotnej starostlivosti a zabezpečilo cenovo dostupnú a kvalitnú dlhodobú starostlivosť. Hoci sa v týchto oblastiach prijali určité opatrenia, pokrok je naďalej nerovnomerný a celkovo obmedzený. Treba vyvinúť ďalšie úsilie, najmä s cieľom i) zvýšiť účasť na trhu práce v prípade nedostatočne zastúpených skupín, ako je rómske obyvateľstvo, ktoré je naďalej marginalizované; ii) urýchliť poskytovanie cenovo dostupnej starostlivosti o deti a flexibilných foriem organizácie práce; iii) posilniť základné zručnosti a výsledky inkluzívneho vzdelávania; iv) lepšie zosúladiť rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností s potrebami trhu práce a v) riešiť štrukturálne výzvy v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti, financovania zdravotnej starostlivosti a poskytovania dlhodobej starostlivosti.

Mohla by sa podporiť účasť nedostatočne zastúpených skupín, vrátane žien s malými deťmi, na trhu práce

Prekážkou rastu a sociálnej súdržnosti je aj naďalej nízka účasť nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby posilnilo účasť nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce. Pokrok je naďalej obmedzený, keďže výraznému zlepšeniu naďalej bránia pretrvávajúce regionálne rozdiely a štrukturálne výzvy, ktoré sa týkajú najmä marginalizovaných komunít a žien s opatrovateľskými povinnosťami. Nedostatok požadovaných zručností a regionálne rozdiely sa prehlbujú v dôsledku rýchleho starnutia obyvateľstva, vysťahovalectva mladých ľudí, slabej aktivácie nedostatočne zastúpených skupín (konkrétne dlhodobo nezamestnaných, starších pracovníkov, nízkokvalifikovaných pracovníkov, ľudí s rómskym pôvodom, obyvateľov štrukturálne slabších oblastí a žien – najmä tých, ktoré sa starajú o malé deti) a nízkej atraktívnosti slovenského trhu práce. Problémom zostáva aj dlhodobá nezamestnanosť marginalizovaných skupín, najmä Rómov, pričom miera zamestnanosti Rómov vo veku 16 – 24 rokov dosahuje len 30 % a miera zamestnanosti rómskych žien je ešte nižšia (21 %) (príloha 11). Úrovne zamestnanosti vo východných regiónoch (Prešov, Košice) sú vo všeobecnosti nízke (72,5 %) a ponuka kvalitných pracovných miest je obmedzená (graf 4.1, príloha 11). Konkurencieschopnosť zároveň obmedzuje nedostatočné začlenenie štátnych príslušníkov tretích krajín do trhu práce, keďže Slovensko nedokáže využiť migráciu na zmiernenie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. Slovensko dosahuje v indexe politík v oblasti integrácie migrantov len 39 bodov zo 100, pričom obzvlášť nízke sú jeho výsledky v oblasti mobility na trhu práce (príloha 11). Okrem toho pretrvávajú veľké rozdiely v zamestnanosti žien s malými deťmi. Výdavky na aktívne politiky trhu práce (APTP) sú naďalej nízke a vo veľkej miere závisia od financovania z prostriedkov EÚ.

Zlepšené a cielené aktívne politiky trhu práce by mohli slúžiť ako nástroj na investovanie do potenciálu ľudí, ktorým sa zabezpečí, aby kvalita odbornej prípravy zodpovedala požiadavkám moderného priemyslu.

Graf 4.1: **Miera zamestnanosti podľa regiónu a pohlavia v roku 2025**

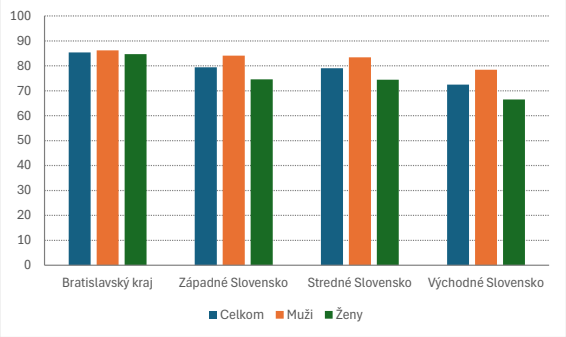

Zdroj: Eurostat, VZPS [lfst_r_lfe2emprt].

Obmedzený prístup k cenovo dostupnej starostlivosti o deti a flexibilným pracovným možnostiam a pretrvávajúce rozdiely v odmeňovaní obmedzujú schopnosť žien vstúpiť na trh práce. Slovensku bolo odporučené, aby zaviedlo flexibilnejšie formy organizácie práce pre rodičov s deťmi a zvýšilo dostupnosť a využívanie cenovo dostupného vysokokvalitného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pre deti do troch rokov. Slovensko dosiahlo pri podpore a rozširovaní flexibilných foriem organizácie práce pre rodičov len malý pokrok, pričom dostupnosť možností práce na čiastočný úväzok a telepráce patrí napriek existujúcim právnym ustanoveniam medzi najnižšie v EÚ. Účasti žien na trhu práce bráni nedostatok primeraných služieb starostlivosti o deti, najmä pre deti do troch rokov. Napriek určitému pokroku dosiahnutému pri rozširovaní služieb starostlivosti o deti (vo veku 0 – 3 roky) je miera účasti stále najnižšia v EÚ na úrovni 1,8 % (EÚ: 40,5 %). Kapacita sa má zvýšiť, keďže do roku 2028 sa plánuje zaviesť povinnosť zápisu detí vo veku od troch rokov, a to s podporou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+). Slovensko okrem toho naďalej vykazuje jeden z najvyšších rozdielov v odmeňovaní žien a mužov v EÚ, ktorý dosahuje približne 18,3 %, najmä v prípade pracujúcich žien s deťmi do troch rokov.

Slovensko zápasí s ťažkosťami pri zlepšovaní základných zručností a zabezpečovaní inkluzívnosti vzdelávania

Pri zlepšovaní základných zručností v krajine sa dosiahol obmedzený pokrok. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby posilnilo výučbu základných zručností, a to aj pre deti zo znevýhodneného prostredia, najmä v marginalizovaných rómskych komunitách. Problém slabých základných zručností, najmä v prípade znevýhodnených študentov, sa ešte viac prehlbuje v dôsledku záškoláctva a predčasného ukončenia školskej dochádzky vo vidieckych oblastiach (príloha 13). Pretrvávajúce nedostatky vo vzdelávaní a zručnostiach, najmä v matematike a čítaní – tretina 15-ročných nedosahuje minimálnu úroveň znalostí v matematike (33,2 %), čítaní (35,4 %) a prírodných vedách (30,6 %) – zaraďujú Slovensko pod priemer EÚ a ohrozujú budúci prístup mladých ľudí na trh práce. Predčasné ukončenie školskej dochádzky takisto oslabuje vyhliadky mladých ľudí na zamestnanie. To predstavuje dlhodobú stratu kvalifikovaných pracovníkov. Hoci prebiehajú zásadné reformy podporované z ESF+ a plánu obnovy a odolnosti, výsledky sa zatiaľ neprejavili. Výsledky v oblasti základných zručností by sa mohli zlepšiť, ak by sa účinne vykonala kurikulárna reforma a uplatňovali by sa inovatívne vyučovacie metódy so zameraním na čítanie a predmety vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM).

Prebiehajú reformy na zlepšenie inkluzívnosti vzdelávania, výzvy však pretrvávajú a medzi regiónmi stále existujú rozdiely. Slovensku bolo odporučené, aby zabezpečilo rovnaký a inkluzívny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu na všetkých

úrovniach. Napriek určitým legislatívnym zmenám (napr. stratégia pre inkluzívne vzdelávanie a odbornú prípravu na roky 2025 – 2027 a novely školského zákona z rokov 2023 a 2024) je dôležité, aby sa zabezpečila dostupnosť podporných opatrení. Napríklad, hoci deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami tvoria jednu tretinu všetkých žiakov, podporné opatrenia boli poskytnuté len 14 % z nich (príloha 13). Nedostatočná podpora pre školy s vysokým podielom znevýhodnených žiakov znižuje budúcu zamestnateľnosť študentov a ich vyhliadky na zárobok a zvyšuje riziko dlhodobej nečinnosti.

Nedostatok požadovaných zručností a odchod talentov majú negatívny vplyv na trh práce

Prehlbujúca sa priepasť medzi zručnosťami pracovníkov a dopytom hospodárstva poukazuje na to, aké dôležité je zrýchliť úsilie v oblasti rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, čo zahŕňa aj investície do odbornej prípravy učiteľov. Podniky hlásia značný nedostatok požadovaných zručností, ktorý postihuje viac ako 50 % podnikov na Slovensku a vyvíja tlak na slovenský trh práce (príloha 11). Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby poskytovalo príležitosti na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností pre dospelých, a to investovaním do odbornej prípravy učiteľov a zvýšením počtu zápisov na vzdelávacie programy v oblasti STEM. Slovensko dosiahlo určitý pokrok pri rozširovaní vzdelávania dospelých prostredníctvom iniciatív, ako sú programy digitálnych zručností, individuálne vzdelávacie účty a pilotné strediská odbornej prípravy. Systém sa však stále musí lepšie zameriavať na nízkokvalifikovaných pracovníkov a musí byť užšie zosúladený s potrebami trhu práce. Napriek zlepšeniu kvality odborného vzdelávania a prípravy (OVP) vďaka intenzívnejšej spolupráci medzi školami a zamestnávateľmi a zriadeniu centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy zostáva účasť na vzdelávaní na pracovisku (58,5 % v roku 2024) pod priemerom EÚ (65,2 %) aj pod cieľovou hodnotou 60 % do roku 2025. To zdôrazňuje potrebu ďalej rozširovať zapojenie zamestnávateľov a možnosti praktickej odbornej prípravy (príloha 13). Zároveň si väčšina voľných pracovných miest v budúcnosti, ktoré budú vyplývať predovšetkým z potreby nahradiť dôchodcov a iných odchádzajúcich pracovníkov, bude vyžadovať zručnosti na strednej až vysokej úrovni, ktoré súčasná pracovná sila nedokáže v plnej miere poskytnúť. Značná časť obyvateľstva stále nemá základné digitálne zručnosti a účasť žien v oblasti technológií je nízka (pozri kapitolu 2). Slovensko okrem toho čelí nedostatku učiteľov, najmä v predmetoch STEM. Hoci sa prijali určité opatrenia vrátane vytvorenia siete regionálnych centier v rámci plánu obnovy a odolnosti, na účinné vykonávanie kurikulárnej reformy je potrebná ďalšia podpora učiteľov prostredníctvom kvalitného mentorstva a odbornej prípravy založenej na potrebách.

Prilákanie a udržanie vysokokvalifikovaných talentovaných pracovníkov je kľúčom k posilneniu hospodárskej konkurencieschopnosti. Miera dosiahnutého terciárneho vzdelania a zápisu do programov STEM je pod priemerom EÚ a podiel absolventov na doktorandskej úrovni klesá. Okrem toho slovenskí študenti dlhodobo volia možnosť pokračovať vo vysokoškolskom vzdelávaní v zahraničí. Približne každý piaty absolvent strednej školy pokračuje v terciárnom vzdelávaní v zahraničí ([10]) (väčšinou v Česku) a väčšina sa nevracia na slovenský trh práce. Miera návratnosti je nízka najmä v prípade absolventov v odbore IT (príloha 13). Preto je dôležité podporovať atraktívny trh práce, na ktorý sa slovenskí študenti môžu vrátiť a prispieť k nemu.

([10]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy za rok 2025.

Obmedzená sociálna ochrana vystavuje zraniteľné skupiny a nezamestnaných riziku chudoby

Slovensko sa vyznačuje hlbokými regionálnymi sociálno-ekonomickými nerovnosťami, pričom sociálne dávky sú necielené a sociálna ochrana je obmedzená. Pokiaľ ide o kvalitu pracovných miest, v dôsledku obmedzenej sociálnej ochrany sú chudobou ohrozené takmer dve tretiny nezamestnaných, čo je výrazne nad priemerom EÚ. Mnohým samostatne zárobkovo činným osobám chýba aj primeraná sociálna ochrana a ich účasť na systémoch poistenia je nízka (príloha 12). Rómske komunity naďalej čelia extrémnej chudobe a sociálnemu vylúčeniu. V roku 2025 Slovensko zaznamenalo zlepšenie rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (16,7 %) v porovnaní s rokom 2024 (18,3 %), pričom zostalo pod priemerom EÚ (20,9 %). Táto miera je však stále vyššia ako pred pandémiou. Vysoké riziko chudoby v niektorých regiónoch Slovenska je spôsobené infláciou, eróziou reálnych miezd a sociálnymi dávkami, ktoré nie sú dostatočne zamerané na najzraniteľnejšie skupiny (prílohy 12 a 18). Dávky sú jednotné v celej krajine a často neuspokojujú miestne potreby. Systém kolektívneho vyjednávania sa vzťahuje len približne na štvrtinu zamestnancov. Minimálny príjem je nedostatočný na to, aby sa domácnosti vymanili z chudoby. Tieto faktory spolu zvyšujú tlak na zraniteľné domácnosti, najmä vo východných regiónoch. Obmedzená sociálna ochrana zvýrazňuje potrebu posilniť kolektívne vyjednávanie a zlepšiť príjmovú istotu.

Vylúčenie z bývania a bezdomovectvo naďalej patria medzi hlavné neriešené sociálne výzvy, ktoré postihujú najmä Rómov. Bezdomovectvo na Slovensku za posledné desaťročie výrazne vzrástlo, pričom systém príspevkov na bývanie dostatočne nepokrýva náklady na bývanie, a to ani v prípade najchudobnejších domácností. Okrem toho investície do sociálneho bývania klesajú. Rómska komunita naďalej čelí rozsiahlemu vylúčeniu z bývania. Celkovo 86 % Rómov žije v preplnených podmienkach, často v segregovaných osadách bez základnej infraštruktúry, ako je prístup k tečúcej vode (príloha 16). V celej krajine sa pracuje na sľubných prístupoch k riešeniu vylúčenia Rómov z bývania, ako sú napríklad programy svojpomocnej výstavby, ako aj prístupoch housing-led a housing-first zameraných na bezdomovectvo, ale ich rozsah zostáva obmedzený. Približne polovica zo 136 000 ukrajinských utečencov, ktorí sa v súčasnosti nachádzajú na Slovensku, stále považuje ubytovanie za prioritnú potrebu (príloha 16).

Dopravná chudoba obmedzuje mobilitu pracovnej sily na Slovensku. K dopravnej chudobe dochádza vtedy, keď domácnosti nemajú k dispozícii cenovo dostupné možnosti dopravy, ktoré by im umožnili prístup k základným službám, ako je práca, vzdelávanie a lekárska starostlivosť. Podľa nedávnej štúdie každá tretia osoba na Slovensku uvádza, že zažíva jeden alebo viacero aspektov dopravnej chudoby. Obzvlášť problematické je to vo vidieckych oblastiach, kde si viac ako 12 % obyvateľstva nemôže dovoliť auto (príloha 12) ([11]). Pri riešení tohto problému by medzi prioritné opatrenia mohla patriť podpora aktívnej mobility, ako napríklad cyklistiky, zavádzanie školských a pracovných autobusov a zlepšenie prepojenosti verejnej dopravy pre ľudí, ktorých sa týka dopravná chudoba. V prípade ľudí, ktorí sú výrazne zasiahnutí dopravnou chudobou, by osobitné opatrenia mohli zahŕňať opatrenia v oblasti dopravy na požiadanie a sociálne taxíky v najviac dotknutých vidieckych regiónoch.

([11]) Institut 2050, Slovenská dopravná chudoba, https://institut2050.cz/wp-content/uploads/2026/01/skdopravnachudoba2025_1.pdf, s. 10.

Štrukturálne nedostatky a finančné tlaky ohrozujú udržateľnosť slovenského systému zdravotnej a dlhodobej starostlivosti

Prístup k primárnej zdravotnej starostlivosti a preventívnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku je naďalej obmedzený, a to aj napriek určitým nedávnym iniciatívam v tejto oblasti politiky. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby zlepšilo poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti, najmä pre zraniteľné osoby, rozšírilo opatrenia preventívnej zdravotnej starostlivosti a posilnilo odolnosť systému zdravotnej starostlivosti v oblasti kritického zdravotníckeho materiálu, infraštruktúry a pracovnej sily v zdravotníctve udržaním a prilákaním kvalifikovaných pracovníkov a súčasným zabezpečovaním fiškálnej udržateľnosti systému zdravotnej starostlivosti. V roku 2024 Slovensko čelilo v oblasti verejnej primárnej zdravotnej starostlivosti nedostatku pracovnej sily, ktorý podľa odhadov predstavoval približne 21 %. Hoci sa základné platy určitých zdravotníckych pracovníkov v roku 2025 zvýšili, nedostatok personálu pretrváva, čo je spôsobené starnutím pracovnej sily, obmedzeným záujmom o kariéru v oblasti primárnej zdravotnej starostlivosti a prebiehajúcim vysťahovalectvom. Dostatočne rozvinutá stále nie je ani preventívna starostlivosť. V roku 2023 bolo na prevenciu vyčlenených len 2,7 % celkových výdavkov na zdravie, pričom priemer EÚ predstavoval 3,7 %. V dôsledku toho zostáva odvrátiteľná úmrtnosť vysoká, pričom liečiteľná aj odvrátiteľná úmrtnosť patrí medzi najvyššie v EÚ. Zatiaľ čo cieľom opatrení, ako je podpora takmer 150 ambulancií v rámci plánu obnovy a odolnosti a rozšírenie programov skríningu rakoviny, je posilniť prevenciu a zmierniť tlak na nemocnice, pretrváva potreba výrazne zlepšiť preventívnu starostlivosť alebo zabezpečiť spravodlivý prístup, najmä pre zraniteľné skupiny vrátane rómskych komunít. Hustota zdravotníckych pracovníkov je už niekoľko rokov pod priemerom EÚ, keďže nemocnice majú vzhľadom na pracovné podmienky problém udržať si zamestnancov. Okrem toho je využívanie riešení elektronického zdravotníctva naďalej nerovnomerné a výrazne sa líši v závislosti od úrovne vzdelania.

Pod tlakom zostáva aj fiškálna udržateľnosť slovenského zdravotníctva. V dôsledku starnutia obyvateľstva čelí Slovensko v strednodobom a dlhodobom horizonte výzvam v oblasti fiškálnej udržateľnosti. Predpokladá sa, že výdavky na verejnú zdravotnú starostlivosť (6,2 % HDP v roku 2025) sa do roku 2040 zvýšia o 0,7 percentuálneho bodu HDP a do roku 2070 o ďalších 0,4 percentuálneho bodu, čo znamená, že treba vyvinúť ďalšie úsilie o zlepšenie nákladovej efektívnosti (príloha 2). Výdavky na zdravie na obyvateľa patria medzi najnižšie v EÚ, zatiaľ čo na verejné financie naďalej negatívne pôsobia rastúce náklady na lieky a zdravotnícky personál. O týchto tlakoch svedčí pretrvávajúci dlh nemocníc a značné oneskorenia v oblasti platieb dodávateľom. Domácnosti zároveň čelia pomerne vysokým priamym nákladom na zdravotnú starostlivosť, pričom priame platby predstavujú približne 20 % celkových výdavkov na zdravie na Slovensku, a to v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 16 % (príloha 15). Pretrváva štrukturálna neefektívnosť, najmä pokiaľ ide o neefektívne využívanie nemocničných zdrojov a nedostatočný rozvoj komunitnej starostlivosti. Vláda zvýšila finančnú podporu pre nemocnice prostredníctvom vyčlenenia dodatočných rozpočtových prostriedkov zo štátneho rozpočtu a v rámci plánu obnovy a odolnosti zaviedla opatrenia, ako sú reformy optimalizácie nemocníc a centralizované riadenie. Tieto kroky však zostávajú v počiatočnom štádiu vykonávania a na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti systému zdravotnej starostlivosti bude potrebné silnejšie finančné riadenie, lepšie prideľovanie zdrojov a ďalšie posilnenie primárnej a preventívnej starostlivosti.

Roztrieštenému systému dlhodobej starostlivosti na Slovensku sa nedarí uspokojovať potreby starnúceho obyvateľstva. Slovensku bolo v roku 2025 odporučené, aby zabezpečilo cenovo dostupnú a kvalitnú dlhodobú starostlivosť. V tejto oblasti sa dosiahol určitý pokrok. Subjektívne neuspokojené potreby dlhodobej starostlivosti sú v porovnaní s priemerom EÚ vyššie, pričom neuspokojené potreby uvádza 37 % obyvateľstva (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 26,6 %). Okrem toho je tento systém nedostatočne financovaný – výdavky dosahujú približne 1 % HDP v porovnaní s 1,7 % v EÚ – a nedostatočne koordinovaný, čo vedie k vysokej miere neuspokojených potrieb a výraznej závislosti od neformálnej rodinnej starostlivosti (príloha 12). V dôsledku starnutia obyvateľstva sa predpokladá, že verejné výdavky na dlhodobú starostlivosť sa do roku 2040 zvýšia o 0,5 percentuálneho bodu HDP a do roku 2070 o ďalších 0,8 percentuálneho bodu, čo znamená, že sa takmer zdvojnásobia (príloha 2). Nedostatok pracovnej sily, nízke mzdy a regionálne rozdiely ešte viac obmedzujú poskytovanie služieb, najmä vo vidieckych oblastiach a na východe krajiny. Zaviedli sa počiatočné reformy vrátane reformy financovania sociálnych služieb v rámci plánu obnovy a odolnosti, ktorých cieľom je, aby bol systém viac zameraný na človeka. Dodatočné opatrenia sa podporujú prostredníctvom investícií v rámci plánu obnovy a odolnosti a programov politiky súdržnosti zameraných na posilnenie infraštruktúry starostlivosti a prechod od ústavnej ku komunitnej starostlivosti. Vplyv týchto opatrení je však v tejto fáze naďalej obmedzený. Je potrebný ďalší pokrok v rozširovaní komunitných služieb, posilňovaní pracovnej sily v oblasti starostlivosti a zlepšovaní prístupu k službám vo všetkých regiónoch.

HLAVNÉ ZISTENIA

Slovensku by prospelo prijatie opatrení v týchto oblastiach, na ktoré sa vzťahujú **existujúce odporúčania pre krajinu**:

- **zabezpečenie udržateľnej fiškálnej stratégie podporujúcej rast** tým, že sa daňový systém stane spravodlivejším, jednoduchším a priaznivejším pre rast, a to zavedením zdaňovania majetku na základe hodnoty, posilnením environmentálneho zdaňovania, znížením daňového zaťaženia podnikov a práce a znížením daňovej zložitosti sadzieb DPH a dane z príjmov právnických osôb; zlepšenie efektívnosti verejných výdavkov, a to aj lepším začlenením preskúmaní výdavkov do rozpočtového procesu, zníženie sociálnych a energetických podporných opatrení a ďalšie posilňovanie daňovej disciplíny;

- **zvýšenie ponuky bývania a rozšírenie trhu s nájomným bývaním** zjednodušením postupov udeľovania stavebných povolení, znížením administratívnej záťaže, posilnením sociálneho bývania a zlepšením podpory bývania pre zraniteľné skupiny vrátane rómskeho obyvateľstva;

- **zavedenie záruk nezávislosti a účinnosti justičného systému a presadzovania práva**, najmä v protikorupčnom rámci, a to zvýšením kapacity a úrovní špecializácie príslušných orgánov a zlepšením ich účinnej koordinácie s cieľom odhaľovať, vyšetrovať a stíhať korupciu na vysokej úrovni a predchádzanie neprimeranému zasahovaniu;

- **zlepšenie podnikateľského prostredia** zabezpečením legislatívnej stability a obmedzením využívania zrýchlených legislatívnych postupov; zvýšenie transparentnosti a využívania posúdení vplyvu a konzultácií so zainteresovanými stranami prostredníctvom účinnejšieho rámca lepšej právnej regulácie; zvýšenie transparentnosti a hospodárskej súťaže vo verejnom obstarávaní a zníženie regulačných a cezhraničných prekážok jednotného trhu;

- **posilnenie riadenia na miestnej úrovni** revíziou štruktúry miestnej správy a financovania obcí a zabezpečenie ich schopnosti poskytovať kvalitné verejné služby;

- **podpora inovácií** navýšením verejných a súkromných investícií do výskumu a vývoja a posilnením ich vplyvu prostredníctvom zjednodušeného riadenia výskumu a inovácií; zlepšenie spolupráce medzi podnikmi a vedeckou obcou a zlepšenie finančnej podpory a revízia daňových stimulov pre malé a stredné podniky (MSP) v oblasti výskumu a vývoja;

- **podpora digitalizácie** riešením nedostatkov v oblasti digitálnych zručností a zvýšením počtu odborníkov v oblasti IKT; zlepšenie interoperability medzi digitálnymi verejnými službami, a podpora digitalizácie MSP a digitálnej pripojiteľnosti;

- **podpora konkurencieschopnosti priemyslu a hospodárskej bezpečnosti, dosiahnutie ďalšieho pokroku v oblasti dekarbonizácie, inovácií a diverzifikácie hospodárstva** posilnením legislatívneho a investičného rámca pre urýchlené zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a výrobu čistých a obnoviteľných technológií; podpora

elektrifikácie, a to aj prostredníctvom opatrení na zlepšenie pomeru cien elektriny a plynu; posilnenie vnútornej infraštruktúry elektrizačnej sústavy; podpora dekarbonizácie odvetví vykurovania a dopravy, a to aj podporou zavádzania vozidiel s nulovými emisiami a príslušnej infraštruktúry, a modernizácia železničnej siete reformou vnútroštátnej správy železníc a vytvorením osobitného dlhodobého investičného rámca pre dopravnú infraštruktúru;

- **zvýšenie odolnosti voči zmene klímy a odolnosti vodných zdrojov** zlepšením riadenia politík adaptácie na zmenu klímy a udržateľného hospodárenia s vodami, ako aj uprednostňovaním riešení blízkych prírode a obnovy riek;

- **riešenie nedostatku požadovaných zručností a pracovnej sily, ako aj sociálnych rozdielov** medzi regiónmi posilnením účasti nedostatočne zastúpených skupín, najmä marginalizovaných Rómov a žien s povinnosťami týkajúcimi sa starostlivosti o deti, na trhu práce, a to aj prostredníctvom účinnejších aktívnych politík trhu práce; prilákanie a udržanie kvalifikovaných odborníkov vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín; zabezpečenie prístupu k cenovo dostupnému vysokokvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve a rozšírenie flexibilných foriem organizácie práce; riešenie miery chudoby, a to aj posilnením kolektívneho vyjednávania a prispôsobením primeranosti minimálneho príjmu, a riešenie dopravnej chudoby;

- **podpora rozvoja ľudského kapitálu** posilňovaním základných zručností a inkluzívneho vzdelávania, najmä v prípade znevýhodnených žiakov; rekvalifikácia a zvyšovanie úrovne zručností ľudí v súlade s potrebami trhu práce a zvyšovanie počtu študentov vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM);

- **riešenie nedostatku zdravotníckeho personálu a zabezpečenie finančnej udržateľnosti v oblasti zdravotnej a dlhodobej starostlivosti** zlepšením náboru a udržania zdravotníckych pracovníkov; rozšírenie komunitných služieb a optimalizácia prideľovania zdrojov a zlepšenie nákladovej efektívnosti.

V **iných oblastiach** by Slovensku prospeli tieto opatrenia:

- **zlepšenie prístupu k financovaniu** podporou rozvoja kapitálových trhov; podpora investícií domácností na finančných trhoch a rozšírenie rizikového kapitálu a súkromného kapitálu na podporu inovatívnych podnikov, MSP a startupov;

PRÍLOHY

ZOZNAM PRÍLOH

A1. Vykonávanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny 38

Fiškálna situácia 45

A2. Fiškálny vývoj a udržateľnosť dlhovej služby 45

A3. Zdaňovanie 50

Produktivita 55

A4. Inovácie v podnikaní 55

A6. Úspory, investície a prístup k financovaniu 75

A7. Účinný inštitucionálny rámec 83

Udržateľnosť 91

A8. Dekarbonizácia priemyslu, obehovosť a zmierňovanie zmeny klímy 91

A9. Cenovo dostupná transformácia energetiky 100

A10. Adaptácia na zmenu klímy, pripravenosť a životné prostredie 108

Spravodlivosť 117

A11. Trh práce 117

A12. Sociálne politiky 124

A13. Vzdelávanie a zručnosti 129

A14. Sociálny prehľad 135

A15. Zdravie a systémy zdravotnej starostlivosti 136

A16. Bývanie 142

Horizontálne 148

A17. Ciele udržateľného rozvoja 148

A18. Konkurencieschopné regióny 151

A19. Transport 159

ZOZNAM TABULIEK

A1.1: Vykonávanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny z roku 2025 a posúdenie Komisie 38

A2.1: Predpokladaná zmena verejných výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva v rokoch 2025 – 2040 a 2025 – 2070 47

A2.2: Doplnkové dôchodkové systémy – priestor na rozšírenie 47

A2.3: Ukazovatele databázy fiškálneho riadenia a vyspelosť verejného účtovníctva 49

A3.1: Ukazovatele zdanenia 51

A4.1: Kľúčové ukazovatele inovácií 61

A5.1: Jednotný trh a priemysel 74
A6.1: Súhrnná diagnostika únie úspor a investícií 75
A6.2: Ukazovatele finančného sektora 82
A7.1: Slovensko. Vybrané ukazovatele postupov lepšej právnej regulácie pre primárne právne predpisy 85
A7.2: Ciele digitálneho desaťročia: dostupnosť digitálnych verejných služieb 86
A8.1: Kľúčové ukazovatele čistého priemyslu a zmierňovania zmeny klímy: Slovensko 98
A10.1: Kľúčové ukazovatele adaptácie 115
A14.1: Sociálny prehľad pre Slovensko 135
A15.1: Kľúčové ukazovatele zdravia 139
A18.1: Kľúčové regionálne ukazovatele (na úrovni NUTS2) pre Slovensko 154
A18.2: Hlavné vývojové trendy, výzvy a koncentrácia zdrojov 155
A18.3: Výroba a potenciál veternej a slnečnej fotovoltickej energie na Slovensku podľa stupňa urbanizácie, 2023 158
A19.1: Zavedenie ERTMS na Slovensku. 160

ZOZNAM GRAFOV

2.1: Výdavky podnikov na výskum a vývoj vyjadrené ako percento HDP v krajinách Vyšehradskej štvorky 16
4.1: Miera zamestnanosti podľa regiónu a pohlavia v roku 2025 26
A2.1: Príspevky k zmene salda verejných financií (ako % HDP) 45
A2.2: Vývoj a skladba verejných investícií (ako % HDP) 46
A2.3: Vývoj a štruktúra primárnych výdavkov 46
A2.4: Skladba investícií (ako % HDP) 49
A3.1: Daňové príjmy podľa ekonomickej funkcie v roku 2024, SK (vonkajší kruh) a EÚ (vnútorný kruh) 50
A3.2: Daňovo-odvodové zaťaženie domácností s jednou zárobkovo činnou osobou a druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti ako % celkových nákladov práce, 2025 53
A4.1: Vedecké publikácie krajiny v rámci 10 % najcitovanejších vedeckých publikácií na svete ako % z celkového počtu vedeckých publikácií krajiny 56
A4.2: Výdavky podnikov na výskum a vývoj vyjadrené ako percento HDP v krajinách Vyšehradskej štvorky 57
A6.1: Štruktúra financovania nefinančných korporácií 76
A6.2: Kapitálové trhy a finanční sprostredkovatelia 76
A6.3: Skladba finančných aktív domácností 78
A7.1: Dôvera v justičný systém, regionálne/miestne orgány a vo vládu 83
A7.2: Časovo najnáročnejšie aspekty 85
A8.1: Emisie skleníkových plynov v odvetviach spoločného úsilia v rokoch 2005, 2023 a 2024 93
A9.1: Ceny elektriny a plynu pre domácnosti a odberateľov iných ako domácností, prvý polrok 2025 100
A9.2: Výroba elektriny s nízkymi emisiami uhlíka v porovnaní s veľkoobchodnými cenami elektriny, 2025 101
A9.3: Inštalovaná kapacita v prípade energie z obnoviteľných zdrojov na Slovensku v porovnaní s mixom výroby elektrickej energie 104
A11.1: Miera zamestnanosti podľa regiónu a pohlavia v roku 2025 118
A12.1: Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia a jej zložky (ako % celkového obyvateľstva) 124
A12.2: Závažná materiálna a sociálna deprivácia podľa regiónov NUTS3, EU-SILC 2023 126
A13.1: Dosiahnuté terciárne vzdelanie (úrovne 5 – 8, vek 25 – 34 rokov) 132
A15.1: Liečiteľná úmrtnosť 136
A15.2: Investície do zdravotníckej infraštruktúry podľa rokov 138
A16.1: Ceny obytných nehnuteľností, nájomné a vývoj pomeru cien k príjmom na Slovensku a v EÚ27 od roku 2005 143
A16.2: Náklady na prijaté úvery a pôžičky a úvery na bývanie na Slovensku a v eurozóne od roku 2018 143
A16.3: Ukazovatele ponuky obytných nehnuteľností na Slovensku od roku 2005 144
A16.4: Vybrané ukazovatele cenovej dostupnosti bývania 147
A17.1: Pokrok pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja na Slovensku 148
A18.1: HDP na obyvateľa (PPS) ako % priemeru EÚ27 151
A18.2: Podiel zamestnanosti v rôznych odvetviach (2023), Slovensko, regióny NUTS 2 152
A19.1: Počet smrteľných nehôd na cestách na Slovensku na milión obyvateľov, 2024 161

ZOZNAM MÁP

A18.1:	HDP na obyvateľa v porovnaní s priemerom EÚ	152
A18.2:	Rast počtu obyvateľov (priemerná ‰ zmena za rok), Slovensko, regióny NUTS3, 2015 – 2024	154
A18.3:	Kapacita nájomného v pomere k príjmu, 2024	156
A19.1:	TEN-T	161
A19.2:	bezpečnosti cestnej premávky na Slovensku	162

Tabuľka A1.1: **Vykonávanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny z roku 2025 a posúdenie Komisie**

Slovakia faces challenges in a wide range of policy areas, as identified in the country-specific recommendations (CSRs). Slovakia was recommended, among other things, to improve the business environment and governance by strengthening regulatory quality, public procurement, judicial effectiveness, and anti-corruption measures; boost digital infrastructure, innovation, and SME digitalisation; accelerate the green transition through clean energy, renewables, and sustainable transport and resource management; and address labour market, education, and healthcare challenges by increasing participation, improving skills and inclusion, and strengthening health and long-term care systems.

The Commission has assessed the degree of implementation of the 2025 CSRs considering the policy action taken by Slovakia to date*. To do so, the Commission has taken into account the information provided by Slovakia in its Annual Progress Report as well as other information sources. This annex provides summary information on the policy actions taken or planned by Slovakia for each CSR. More detailed information on these actions is included in the relevant chapters and other annexes of the report.

**CSR 2 is not assessed in CeSaR. RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets, to be reflected in the country reports. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.*

Recommendation text	**Main measures adopted or implemented** *By 30 April 2026*	**Preparatory steps/ credibly announced measures** *By 30 April 2026*	**Assessm. of progress**
1.1 Reinforce overall defence and security spending and readiness while ensuring debt sustainability in line with the European Council conclusions of 6 March 2025.	Total general government defence expenditure in 2026 is projected at 2.0% of GDP, corresponding to an increase of 0.6 ppt. compared to 2024.	Total general government defence expenditure in 2027 is projected at 2.3% of GDP, corresponding to an increase of 0.9 ppt. compared to 2024.	Substantial progress
1.2 Adhere to the maximum growth rates of net expenditure recommended by the Council on 21 January 2025, with a view to bringing an end to the situation of an excessive deficit while making use of the allowance under the national escape clause for higher defence expenditure.	Cumulated deviation in 2025 amounted to -1.9% of GDP. Cumulated deviation in 2026 projected to -1.0% of GDP. The EDP is held in abeyance		Full implementation
1.3 Make the tax mix more efficient, including by reducing disincentives in the labour market, and making stronger use of taxes less detrimental to growth such as environmental and recurrent property taxation.	Two consolidation packages introduced, which increased the tax burden on households and businesses Slovakia introduced a new levy on raw materials in construction as well as a car registration tax reflecting vehicle emission, preferential road tax for EV and higher rates for older cars.		Limited progress
1.4 Improve spending efficiency by, for example, implementing spending reviews.			No progress

(pokračovanie na ďalšej strane)

Tabuľka (pokračovanie)

Recommendation text	**Main measures adopted or implemented** *By 30 April 2026*	**Preparatory steps/ credibly announced measures** *By 30 April 2026*	**Assessm. of progress**
1.5 Continue to strengthen tax compliance, including by further digitalising the tax administration.	The introduction of new tax brackets for PIT and reduced tax rates on VAT and CIT has increased the complexity of the taxation system.		Limited progress
1.6 Wind down the emergency energy support measures in force and ensure that these are targeted at protecting vulnerable households and firms, and are fiscally affordable, and preserve incentives for energy savings.	Energy measures amounting to 0.3% of GDP have been extended from 2026 without a specific time limit. These costly measures lack precise targeting since they are intended for 90% of households, thus reducing the focus on the most vulnerable and further distorting incentives for energy savings.		Limited progress
1.7 Support housing supply and expand the rental market by accelerating residential construction	Despite the Adoption of the new Building Act, policy implementation is still at an eraly stage. Slovakia rolled out the National Concept for Preventing and Ending Homelessness 2023-2030.	Under recent legislation, municipalities are required to adopt spatial plans by 2032.	No progress
1.8 and by promoting social housing, taking into account regional disparities.	Slovakia tightened refugee accommodation support, reducing the allowance from 120 to 60 days for new arrivals.		Limited progress
3.1 Ensure a favourable business environment		The authorities are preparing a reform of the Regulatory Impact Assessment and an IT platform to make the assessments less burdensome for lawmakers.	Limited progress
3.2 by creating a more predictable regulatory environment			No progress
3.3 through improving the better regulation framework,			No progress
3.4 ensuring that impact assessment and stakeholder consultations are integrated into the legislative process.			No progress
3.5 Address the fragmentation of governance structures, including by preparing a reform of the local governance	The Ministry of Interior is conducting preparatory analysis for a proposal to merge municipalities with delegated state administration, but there is no concrete timeline for the reform of local governance		Limited progress
3.6 Ensure quality public services through better coordination and policymaking.	Some progress has been achieved through the creation of a Strategic and Coordination Centre and the development of a long-term vision and development strategy until 2040		Some progress
3.7 Ensure transparency and	No new measures adopted. The		No progress

(pokračovanie na ďalšej strane)

Tabuľka (pokračovanie)

Recommendation text	**Main measures adopted or implemented** *By 30 April 2026*	**Preparatory steps/ credibly announced measures** *By 30 April 2026*	**Assessm. of progress**
competition in public procurement processes to promote good governance and improve the effectiveness of public spending, 3.8 and increase the use of quality-related and life cycle cost criteria in public procurement operations.	effects of the 2024 reform become more visible, confirming the analysis that simplification went at the expense of transparency and competition.		
3.9 Strengthen the judicial system and enhance the effectiveness of the anti-corruption system,	Several dismissals of members of the Judicial Council have demonstrated the lack of adequate safeguards preventing political interference. The specialised police investigating high-level corruption (NAKA) was abolished/reorganised into a new entity (ÚBOK). It has become clear that they don't have sufficient capacity and expertise to detect and investigate corruption.		No progress
3.10 including by ensuring adequate, autonomous and effective investigations and prosecutions of high-level corruption cases	Slovakia adopted legislation in late 2025 to abolish the Whistleblower Protection Office and replace it with a new body. The law was subsequently suspended by the constitutional court and did not enter into force. In early 2026, the government repealed the legislation due to concerns regarding compatibility with EU-instruments. These developments nonetheless highlight vulnerability in the stability and independence of the whistleblower protection framework and risk permanent chilling effects on whistleblowers, with implications for the effective detection, investigation and prosecution of corruption.		No progress
3.11 and sufficient, specialised capacity at police and prosecution level.			No progress
4.1 Bolster digital infrastructure by closing the investment gap for gigabit connectivity	Slovakia has continued to improve its connectivity infrastructure, even though the performance still remains below the EU average (especially in underserved areas). EUR 88 million planned for connectivity in underserved areas was reallocated to other priorities,		Some progress

(pokračovanie na ďalšej strane)

Tabuľka (pokračovanie)

Recommendation text	**Main measures adopted or implemented** *By 30 April 2026*	**Preparatory steps/ credibly announced measures** *By 30 April 2026*	**Assessm. of progress**
	without any concrete plans to finance it from other sources.		
4.2 and streamlining regulation for infrastructure roll-out.	New construction law took effect in April 2025, aiming to streamline construction procedures. It had positive effects, though some issues remain, notably linked to access to passive infrastructure.		Some progress
4.3 Increase the adoption of digital technologies, particularly among SMEs, by removing bottlenecks in their roll-out.	Slovakia still lags behind the EU average in some areas related to the digitalisation of businesses, though progress has been made. There are programmes supporting digital uptake by businesses (DIGITRANS and Digital innovation hubs) but the overall impact is limited as they target only a limited number of companies.		Some progress
4.4 Improve research and innovation policy by incentivising collaboration between business and the research sector	Direct support to 10 Technology Transfer Offices. The matching for university-business cooperation was strengthened in the institutional funding of universities from 15 mil. EUR in 2025 to 22 mil. EUR annually (from 6 % to 8 % of total institutional R&D funding)	IP rights at universities to shift to researchers (against international best practice)	Limited progress
4.5 and by revising the R&D tax incentive scheme to provide greater support to SMEs.	No political will to push for R&D tax incentives. The draft law prepared at technical level was blocked.		No progress
5.1 Prioritise investments in clean and efficient production and in the use of energy and resources.	No major new initiatives. Slovakia continues its efforts mostly in the area of RRP/ESIF investments (often with rather limited progress), while the absorption of the EU's Modernisation Fund appears to lag behind.		Limited progress
5.2 Strengthen the legislative framework to support green technologies and products,	Slovakia adopted several legislative changes, contributing to improvements in the RES permitting processes. No significant legislative efforts to support green products, though Slovakia focuses its EU-funded programmes like Green for Enterprises aid firms, especially SMEs, in cutting energy costs, adopting clean technologies.		Limited progress
5.3 and promote investments to advance industrial competitiveness and economic diversification.	No new significant measures. Slovakia continued its efforts under the RRP and MoF to decarbonise its industry, with schemes on targeting industry as well as the heating sector. The Slovak industry faces		No progress

(pokračovanie na ďalšej strane)

Tabuľka (pokračovanie)

Recommendation text	**Main measures adopted or implemented** *By 30 April 2026*	**Preparatory steps/ credibly announced measures** *By 30 April 2026*	**Assessm. of progress**
	relatively high energy prices, also due to bottlenecks limiting the take-up of RES (including wind).		
5.4 Accelerate the diversification of fossil fuel supply to phase out dependence on Russian sources.	Slovakia has been in negotiation with other EU Member States on the diversification of fossil fuels supply away from Russia. The state-owned utility (SPP a.s). has concluded several diversification contracts for gas deliveries. In crude oil, there are negotiations with Hungary and Croatia, on the technical feasibility of operation of the Adria pipeline in full capacity and on transmission tariffs. There are negotiations with Czechia about the feasibility of oil reverse flows to Slovakia.		Limited progress
5.5 Accelerate the roll-out of renewables, while making the procedures for connecting renewables to the grid more efficient and less burdensome.	Slovakia adopted several legislative changes (under the RRP), contributing to improvements in the RES permitting processes (Energy and IPPC Acts), including the legislative framework for acceleration areas. The legislative framework for improving the connection procedures to the grid were also implemented through the secondary legislation (under energy regulator – URSO). The impact of the legislative changes, however, remains to be seen, as the growth in RES large installations remains limited. The new projects on wind energy have stalled.	The preparation of acceleration areas for wind energy – in locations where the development of wind energy projects will be expedited – has progressed in Slovakia, with the key legislative changes adopted in late 2025. However, by early May 2026, the key elements of go-to areas designations still have not been finalised.	Some progress
5.6 Support further investments in grids, in particular electricity networks,	The roll-out of investments into distribution grids was helped by increased funding under the RRP in recent years. The Slovak transmission system operator SEPS has several EU projects of common interest (PCI) to strengthen cross-border interconnections, while implementing also an interconnector with Ukraine.		Some progress
5.7 as well as in decarbonisation of the heating sector.	No new major initiatives detected in this area, though EU funding initiatives continue in its roll-out.		Limited progress
5.8 Support further roll-out of zero-emission mobility	No new major developments in this area.		Limited progress
5.9 and modernisation of the rail network, by reforming		Ongoing discussions between Ministry of Finance, Ministry of	Limited progress

(pokračovanie na ďalšej strane)

Tabuľka (pokračovanie)

Recommendation text	**Main measures adopted or implemented** *By 30 April 2026*	**Preparatory steps/ credibly announced measures** *By 30 April 2026*	**Assessm. of progress**
the national railway infrastructure governance and creating a dedicated investment framework.		Transport, and stakeholders on a law guaranteeing a percentage of annual budget towards transport network reconstruction, upgrade, and maintenance.	
5.10 Strengthen resource waste management and reuse of municipal and packaging waste,			No progress
5.11 the conservation of natural resources, and increase water resilience by mainstreaming nature-based solutions and finalising the zonation of nature-protected areas.	New call introduced under LIFE fund to mainstream nature-based solutions to increase water resilience.		Limited progress
6.1 Strengthen the labour market participation of underrepresented groups,	Several national projects (NPs) in the field of social economy under Priority 4P1 (ESO4.1) contribute to increasing the participation of underrepresented groups in the labour market, yet the long-term unemployment of marginalised groups and in Eastern Slovakia remains a challenge.		Limited progress
6.2 and introduce more flexible work arrangements for parents with children.			No progress
6.3 Increase the availability and use of affordable high-quality early childhood education and care for children under the age of 3.	The government adopted an Action Plan with 19 measures focusing on early care development.	From 2026, an amendment to the Social Services Act will ensure a coherent framework for early age education and service delivery.	Some progress
6.4 Strengthen the teaching of basic skills,		Slovakia will gradually introduce a new curriculum in all primary schools from September 2026, while the results on improving basic skills remain to be seen.	Some progress
6.5 including for children from disadvantaged backgrounds notably in marginalised Roma communities, while ensuring equal and inclusive access to quality education at all levels.	Mandatory education for children with migrant background has been put in place; National projects, including on the introduction of adaptation classes;		Some progress
6.6 Step up policy efforts aimed at the provision and acquisition of skills and competences, by providing reskilling and upskilling opportunities for adults,	New competences given to an Alliance to evaluate educational programmes designed for labour market. National projects Digital Skills and Individual Learning Accounts have	New Higher Education Act will introduce short cycle programmes focused on acquiring practical knowledge.	Some progress

(pokračovanie na ďalšej strane)

Tabuľka (pokračovanie)

Recommendation text	**Main measures adopted or implemented** *By 30 April 2026*	**Preparatory steps/ credibly announced measures** *By 30 April 2026*	**Assessm. of progress**
	expanded offer for vocational training.		
6.7 investing in teacher training, and increasing enrolment in STEM education programmes.	Ministry of Education launched a scheme to fund qualification training for teachers. Communication campaign targeting GenZ to motivate them to choose teacher education, including STEM. Slovakia introduced a compulsory maturita examination in math from 2027 to increase pool of candidates capable in enrolling in STEM studies.		Some progress
6.8 Improve primary care provision, especially for vulnerable people, and expand preventive healthcare measures.	Slovakia's progress in primary and secondary care shows limited progress. Under the RRP and the Strategy for General Outpatient Care to 2030, 148 new outpatient practices have been opened in underserved areas. Nationwide population-based screening programmes for breast, cervical and colorectal cancer; the Swiss-Slovak Health Programme, launched in April 2025, aims to further strengthen prevention of non-communicable diseases and promote health nationwide.		Limited progress
6.9 Strengthen the resilience of the health system in the areas of critical medical products, infrastructure, and healthcare workforce by retaining and attracting skilled workers, while ensuring the fiscal sustainability of the healthcare system.	No specific measures have been introduced in the area of critical medical products. Financial incentives to retain doctors show some positive results; The 2026 budget includes a substantial increase in healthcare funding.		Limited progress
6.10 Ensure affordable and quality long-term care.	Reform of the financing of social services goes in the right direction. Ongoing Vision and Strategy for the Development of Social policies by 2040.		Some progress

Zdroj: Predkladanie správ Slovenskom a posúdenie Komisie

Táto príloha sa zaoberá vybranými témami týkajúcimi sa slovenských verejných financií a vývojom fiškálno-štrukturálnych odporúčaní adresovaných Slovensku v júli 2025. Uvedené odporúčania obsahujú výzvu na zvýšenie výdavkov na obranu a pripravenosti a zároveň na vykonávanie fiškálnej stratégie v súlade s odporúčaním Rady z 21. januára 2025. Slovensku sa tiež odporučilo zlepšiť efektívnosť výdavkov vykonaním preskúmania výdavkov a ukončiť mimoriadne opatrenia na podporu energetiky.

Rada Európskej únie 21. januára 2025 prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Slovenska. Plán zahŕňa fiškálnu úpravu počas štyroch rokov. Rada zároveň prijala odporúčanie podľa článku 126 ods. 7 ZFEÚ na odstránenie nadmerného deficitu na Slovensku ([12]). Rada takisto 8. júla 2025 aktivovala národnú únikovú doložku pre Slovensko s cieľom uľahčiť prechod na vyššiu úroveň výdavkov na obranu ([13]) ([14]).

Vývoj salda verejných financií, dlhu a verejných výdavkov ([15])

Deficit verejných financií Slovenska dosiahol 5,3 % HDP a pomer dlhu k HDP bol na konci roka 2024 na úrovni 59,7 %. Na základe prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že deficit verejných financií Slovenska sa v roku 2026 mierne zvýši na 4,6 % HDP a v roku 2027 sa opäť zvýši na 5,4 % HDP. K predpokladanému nárastu deficitu prispievajú najmä rastúce výdavky verejnej správy na Slovensku, ktoré v roku 2023 dosiahli 48,4 % HDP, čo je približne o 5,3 percentuálneho bodu viac ako v predchádzajúcich rokoch. Očakáva sa, že výdavky zostanú vysoké až do konca prognózovaného obdobia a v roku 2027 dosiahnu 47,4 % HDP (pozri graf A2.1). Fiškálne konsolidácie na roky 2025 a 2026 boli zamerané predovšetkým na zvýšenie príjmov, zatiaľ čo nový konsolidačný balík na rok 2027 zatiaľ oznámený nebol.

Graf A2.1: **Príspevky k zmene salda verejných financií (ako % HDP)**

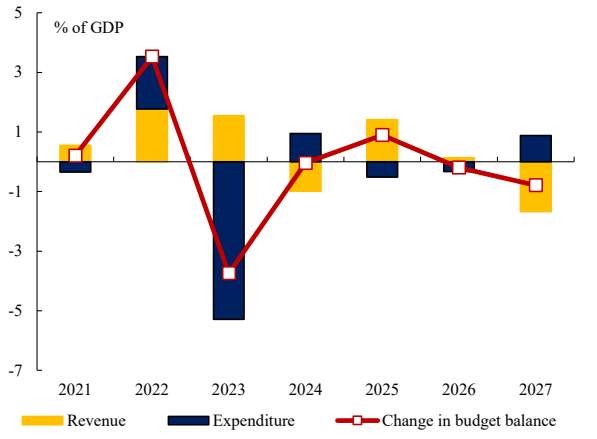

Zdroj: Jarná prognóza Európskej komisie

Fondy EÚ sú motorom verejných investícií, ale ich čerpanie zaostáva za regionálnymi partnermi. Verejné investície boli významne podporené iniciatívami financovanými z prostriedkov EÚ vrátane prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Čerpanie fondov EÚ však zostáva pomalé, najmä v porovnaní s regionálnymi partnermi (pozri graf A2.2). Investície financované z domácich zdrojov sú podporované výdavkami na obranu, zatiaľ čo investície do produktívnych projektov s potenciálom zvýšiť konkurencieschopnosť by sa mohli využiť lepšie.

([12]) Odporúčanie Rady s cieľom odstrániť nadmerný deficit na Slovensku, prijaté 21. januára 2026. Nápravná trajektória vývoja čistých výdavkov, ktorú Rada odporučila v rámci postupu pri nadmernom deficite, je v súlade s maximálnymi mierami rastu čistých výdavkov stanovenými v pláne.

([13]) Odporúčanie Rady z 8. júla 2025, ktorým sa Slovensku umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky) (Ú. v. EÚ C, C/2025/3974, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/3974/oj)

([14]) Dodržiavanie maximálnych mier rastu čistých výdavkov, ktoré odporučila Rada, Slovenskom sa hodnotí v dokumente COM(2026) 200.

([15]) Údaje, ktoré sú základom pre fiškálny dohľad (rast čistých výdavkov) sú uvedené v tabuľkách týkajúcich sa fiškálnej štatistiky [SWD(2026)200], ktoré poskytujú podkladové údaje relevantné pre posúdenie rozpočtových politík členských štátov.

Graf A2.2: **Vývoj a skladba verejných investícií (ako % HDP)**

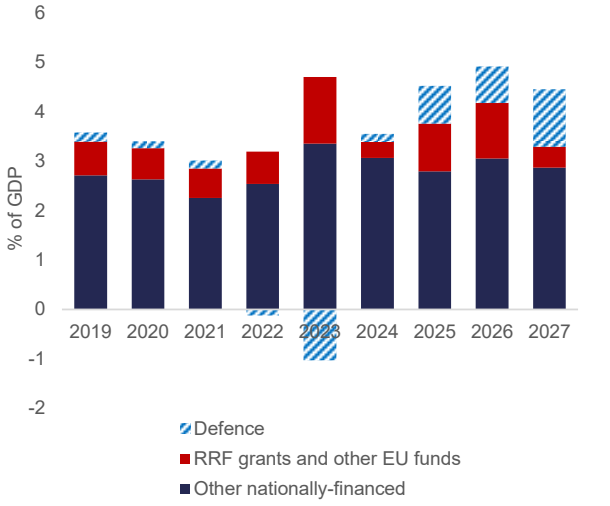

Zdroj: Jarná prognóza Európskej komisie

Typy výdavkov, ktoré majú vyšší vplyv na HDP, zostali takmer dve desaťročia v podstate stabilné; od roku 2017 však majú rastúci trend, pričom tempo rastu sa po roku 2019 zrýchlilo (pozri graf A2.3a). Môže to súvisieť s vplyvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý pravdepodobne uľahčil fiškálnu stratégiu viac orientovanú na kvalitu. Ak sa zameriame na štruktúru výdavkov, najväčší podiel na celkových výdavkoch má sociálna ochrana (39 %), za ktorou nasleduje zdravotníctvo, hospodárske záležitosti ([16]), všeobecné verejné služby a vzdelávanie s podielom nad 10 % celkových výdavkov. Od roku 2019 sa výrazne zvýšili verejné výdavky na sociálnu ochranu (pozri graf A2.3b). Výdavky na iné hospodárske záležitosti, zdravie a obranu rástli miernejšie, pričom nárast výdavkov na obranu odráža nedávny vývoj v oblasti bezpečnosti. Naopak, výdavky na výskum a vývoj zostali vo všeobecnosti stabilné, zatiaľ čo výdavky na dopravu a vzdelávanie klesli. Tento trend si zaslúži pozornosť, pretože tieto výdavkové kategórie sa vo všeobecnosti považujú za prorastové. V prípade vzdelávania je tento pokles vzhľadom na zníženie výkonnosti obzvlášť znepokojujúci (ďalšie podrobnosti sú uvedené v prílohe 13).

Graf A2.3: **Vývoj a štruktúra primárnych výdavkov**

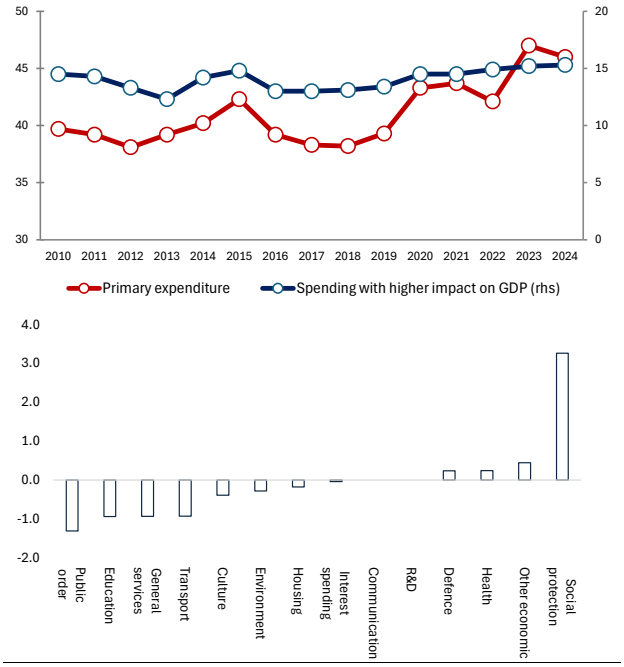

Zdroj: Na základe klasifikácie výdavkov verejnej správy (údaje COFOG).
Poznámka: Na základe ekonomickej literatúry sa za kategórie s väčším vplyvom na rast považujú vzdelávanie, výskum a vývoj, zdravotníctvo, doprava a komunikácie [pozri Barbiero a Cournede (2013), Gemmel a kol. (2016), Lupu a kol. (2018), Cepparulo a Mourre (2020) a OECD (2025)].

Slovensko má relatívne nízky podiel daňových príjmov na HDP, ale vysoko daňovo zaťažuje nízke príjmy. V roku 2024 predstavovali celkové daňové príjmy Slovenska ako percentuálny podiel HDP (vrátane povinných príspevkov na sociálne zabezpečenie) 35,9 % v porovnaní s priemerom EÚ 39,4 %. Podľa prognózy z jari 2026 ([17]) sa predpokladá, že celkové daňové príjmy sa v roku 2025 zvýšia na 36,6 % HDP a v roku 2026 na 36,5 % HDP. Daňový mix na Slovensku sa vo veľkej miere opiera o zdaňovanie práce a spotreby. Daňové zaťaženie práce pri nízkych príjmoch je v porovnaní s priemerom EÚ vysoké, zatiaľ čo periodické zdaňovanie nehnuteľností, ktoré sa považuje za menej škodlivé pre rast, sa využíva nedostatočne (pozri prílohu 3).

([16]) Ide o súbor činností, politík a výdavkov verejnej správy zameraných na reguláciu, podporu a rozvoj hospodárskej činnosti vo všetkých hlavných odvetviach vrátane všeobecnej hospodárskej politiky a politiky zamestnanosti, poľnohospodárstva a prírodných zdrojov, energetiky, priemyslu, stavebníctva a iných hospodárskych funkcií inde neuvedených. Hoci sa doprava a komunikácie, ako aj činnosti v oblasti výskumu a vývoja zvyčajne považujú za súčasť tejto funkcie, v príslušnom grafe sa uvádzajú samostatne.

([17]) Údaje získané z databázy AMECO (https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-research-and-databases/economic-databases/ameco-database_en).

Tabuľka A2.1: **Predpokladaná zmena verejných výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva v rokoch 2025 – 2040 a 2025 – 2070**

	ageing-related expenditure	change in 2025-2040 (pps GDP) due to: pensions	healthcare	long-term care	education	total	ageing-related expenditure	
SK	20.7	1.2	0.7	0.5	0.1	**2.5**	23.1	SK
EU	24.3	0.5	0.3	0.4	-0.3	**0.9**	25.2	EU

	ageing-related expenditure	change in 2025-2070 (pps GDP) due to: pensions	healthcare	long-term care	education	total	ageing-related expenditure	
SK	20.7	1.7	1.1	1.3	0.2	**4.4**	25.0	SK
EU	24.3	0.2	0.6	0.8	-0.3	**1.3**	25.6	EU

Zdroj: *2024 Ageing Report* (Správa o starnutí obyvateľstva z roku 2024) (EK/Výbor pre hospodársku politiku).

Tabuľka A2.2: **Doplnkové dôchodkové systémy – priestor na rozšírenie**

	Assets in 2024 (% GDP)	**Gross replacement rate at retirement:** (pps change 2025-2040)	**Participation in 2024** (% working-age population)	
SK	16.2	-3.5	55.3	**SK**
EU	32.4	-2.8	55.9	EU

Zdroj: Európska komisia.

Náklady na starnutie obyvateľstva

Predpokladá sa, že celkové verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva na Slovensku sa do roku 2040 zvýšia o 2,5 percentuálneho bodu HDP na približne 23 % HDP a medzi rokmi 2040 a 2070 vzrastú o ďalšie 2 percentuálne body (pozri tabuľku A1.12). Tento celkový nárast je výsledkom predpokladaného zvýšenia výdavkov na dôchodky, zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť. Celkové výdavky na položky súvisiace so starnutím obyvateľstva by zostali pod priemerom EÚ.

Predpokladá sa, že podiel verejných výdavkov na dôchodky na HDP sa v nasledujúcich desaťročiach zvýši približne o 1 percentuálny bod a do roku 2070 len o niečo menej ako 2 percentuálne body. Do roku 2070 by verejné výdavky na dôchodky predstavovali zhruba 11,5 % HDP v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni približne 12 %.

Doplnkové dôchodkové systémy môžu zvýšiť odolnosť dôchodkového systému diverzifikáciou zdrojov dôchodkových príjmov. Na Slovensku je však využívanie týchto doplnkových systémov naďalej obmedzené: ku koncu roka 2024 predstavovali súkromné dôchodkové aktíva približne 16 % HDP, pričom na doplnkových systémoch sa zúčastňovalo približne 55 % obyvateľstva v produktívnom veku, čo vyplývalo z kvázi povinného, plne financovaného II. piliera a ďalších dobrovoľných dôchodkových fondov (III. pilier) ([18]). Súčasne dochádza k: i) rastúcemu strednodobému tlaku na verejné výdavky na dôchodky a ii) predpokladanému poklesu miery náhrady o 3,5 percentuálneho bodu v rokoch 2025 až 2040 (tabuľka A2.2 a A2.3) ([19]). V januári 2023 uskutočnilo Slovensko reformu II. piliera dôchodkového systému. Noví pracovníci mladší ako 40 rokov boli automaticky zaradení do II. piliera, ale po dvoch rokoch sa môžu rozhodnúť z neho vystúpiť. Reformou sa tiež zaviedla štandardná investičná stratégia založená na prístupe založenom na životnom cykle. Pokiaľ sa sporitelia aktívne nerozhodnú inak, príspevky sa alokujú do nezaručeného indexového dôchodkového fondu. Od veku 50 rokov sa

([18]) Zdroj: OECD, *Pension Market in Focus* (Dôchodkový trh v centre pozornosti), 2025. Uvádza sa najvyššia miera účasti v aspoň jednom doplnkovom dôchodkovom systéme.

([19]) (Hrubá) miera náhrady sa v závislosti od dostupnosti údajov vzťahuje na verejné aj súkromné dôchodky. Vychádza z prognóz správy o starnutí obyvateľstva z roku 2024.

úspory všetkých účastníkov postupne presúvajú z nezaručeného dôchodkového fondu do zaručeného dlhopisového dôchodkového fondu podľa zákonom stanoveného harmonogramu, aby sa znížilo investičné riziko s blížiacim sa odchodom sporiteľa do dôchodku.

Predpokladá sa, že verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť budú v roku 2025 predstavovať 6,2 % HDP (mierne pod priemerom EÚ na úrovni 6,6 %) a očakáva sa, že do roku 2040 sa zvýšia o 0,7 percentuálneho bodu a medzi rokom 2040 a rokom 2070 o ďalšieho 0,4 percentuálneho bodu. Tento nárast v dôsledku starnutia obyvateľstva predstavuje riziko pre fiškálnu udržateľnosť v strednodobom a dlhodobom horizonte. Predpokladá sa, že verejné výdavky na dlhodobú starostlivosť budú v roku 2025 predstavovať 1,1 % HDP (pod priemerom EÚ na úrovni 1,7 %), do roku 2040 sa zvýšia o 0,5 percentuálneho bodu HDP a medzi rokom 2040 a rokom 2070 o ďalšieho 0,8 percentuálneho bodu.

Vnútroštátny fiškálny rámec

V rámci preskúmania výdavkov sa síce hodnotia verejné výdavky s cieľom optimalizovať efektívnosť a usmerňovať politické priority, no nie sú priamo spojené s rozpočtovým postupom. Slovensko má jeden z inštitucionálne najvyspelejších rámcov preskúmania výdavkov, hoci rozdiel medzi analytickou kapacitou a politickou implementáciou pretrváva. Cieľom preskúmaní výdavkov, ktoré vedie nezávislý Útvar hodnoty za peniaze na ministerstve financií, je zvýšiť efektívnosť verejných výdavkov a určiť priority pri prideľovaní zdrojov. V tomto operačnom rámci sa od jeho zriadenia pred ôsmimi rokmi preskúmala viac ako polovica verejných výdavkov, pričom sa posudzovali sektory ako zdravotná starostlivosť, doprava, vzdelávanie (príloha 13) a environmentálna politika, identifikovali sa prípady neefektívnosti a navrhovali sa reformy. Hoci vnútroštátne právne predpisy vyžadujú, aby sa ročné preskúmania výdavkov predkladali spolu s rozpočtovým dokumentom a aby sa zo zistení vychádzalo pri rozpočtovom plánovaní a fiškálnom riadení, neexistuje prepojenie s rozpočtovým procesom a odporúčania sa vykonávajú nedostatočne.

Slovensko plánuje zdokonaliť riadenie verejných investícií s cieľom zvýšiť jeho efektívnosť a transparentnosť. V rámci plánu obnovy a odolnosti bude krajina centralizovať hodnotenie významných verejných investícií v 2. štvrťroku 2026 pomocou harmonizovanej metodiky, na ktorú bude dohliadať ministerstvo financií. Cieľom je zlepšiť kvalitu investícií, stanovovanie priorít a plánovanie rozpočtu, pričom všetky hodnotenia sa budú v záujme transparentnosti zverejňovať. Zároveň však nie je zavedený strednodobý plán kapitálového rozpočtu, v ktorom by sa spájalo investičné plánovanie s rozpočtovým cyklom, systematické *ex post* preskúmania ani registre majetku.

Fiškálny rámec Slovenska sa riadi ústavnou dlhovou brzdou, ktorou sa ukladajú postupne prísnejšie sankcie pri prekročení vopred stanovených prahových hodnôt dlhu. Po uplynutí platnosti únikovej doložky koncom roka 2025 tieto fiškálne pravidlá opäť nadobudli plnú účinnosť. V súčasnosti sa verejný dlh nachádza v najvyššom sankčnom pásme, čo vládu formálne zaväzuje k predloženiu vyrovnaného alebo prebytkového rozpočtu na rok 2027. Vzhľadom na výšku súčasného rozpočtového deficitu si splnenie tejto požiadavky môže vyžiadať výraznú a okamžitú fiškálnu úpravu, čo môže viesť k náhlej konsolidácii namiesto postupnej fiškálnej korekcie.

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) je z hľadiska zdrojov dobre zabezpečená nezávislá fiškálna inštitúcia so širokým mandátom a značnou mediálnou prítomnosťou. Jej traja členovia majú rozložený (ale neobnoviteľný) sedemročný mandát a pred tým, ako môžu jej členovia vstúpiť do vlády, musí od ukončenia činnosti v rade uplynúť obdobie troch rokov, aby sa predchádzalo konfliktu záujmov. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť nedávno zlepšila svoj prístup k informáciám. Jej politický dialóg s vládou nie je plne rozvinutý a interakcia s parlamentom nie je príliš intenzívna.

Tabuľka A2.3: **Ukazovatele databázy fiškálneho riadenia a vyspelosť verejného účtovníctva**

2024	Slovakia	EU Average
Country Fiscal Rule Strength Index (C-FRSI)	16.31	14.81
Medium-Term Budgetary Framework Index (MTBFI)	0.78	0.72
2025 Public accounting maturity of general government	70%	65%

(1) „Index sily fiškálnych pravidiel krajiny (C-FRSI) vyjadruje silu vnútroštátnych fiškálnych pravidiel agregovaných na úrovni krajiny na základe i) právneho základu; ii) miery záväznosti pravidla; iii) monitorovacích orgánov; iv) korekčných mechanizmov a v) odolnosti voči otrasom. Index strednodobého rozpočtového rámca vyjadruje silu vnútroštátneho strednodobého rozpočtového rámca na základe i) pokrytia cieľových hodnôt/stropov zahrnutých v národných strednodobých fiškálnych plánoch; ii) prepojenia medzi týmito cieľovými hodnotami/stropmi a ročnými rozpočtami; iii) zapojenia národného parlamentu do prípravy plánov; iv) zapojenia nezávislých fiškálnych inštitúcií do ich prípravy; a v) ich úrovne podrobnosti. Vyššie skóre sa spája s vyššou silou pravidiel a strednodobého rozpočtového rámca.
Skóre za verejné účtovníctvo odráža stupeň vyspelosti vo vzťahu k medzinárodným účtovným štandardom pre verejný sektor (IPSAS). Krajiny, ktorých vyspelosť účtovníctva je vo vzťahu k IPSAS 70 % alebo viac, sa považujú za krajiny, ktoré uplatňujú akruálne účtovníctvo. Viac informácií nájdete v správe o verejnom účtovníctve v EÚ [COM(2025) 746] a v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie [SWD(2025) 396].“
Zdroj: Databáza fiškálnej správy, Európska komisia.

Graf A2.4: **Skladba investícií (ako % HDP)**

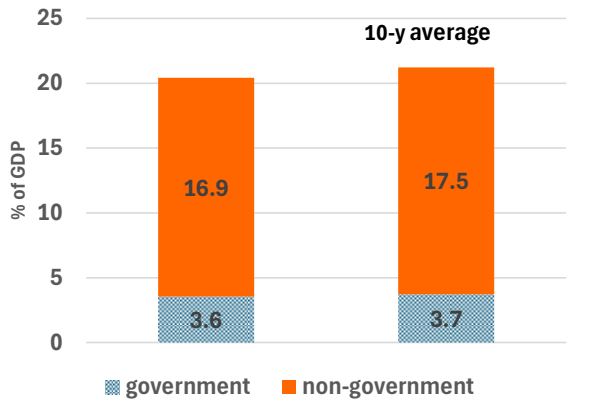

Zdroj: Eurostat

Táto príloha obsahuje prehľad o daňovom systéme Slovenska na základe ukazovateľov. Obsahuje informácie o daňovom mixe, o aspektoch konkurencieschopnosti a spravodlivosti daňového systému a o výbere daní a dodržiavaní právnych predpisov. V odporúčaniach pre krajinu z roku 2025 sa zdôraznila potreba zefektívniť daňový mix, a to aj znížením množstva odrádzajúcich faktorov na trhu práce a väčším využívaním daní, ktoré sú menej škodlivé pre rast, ako sú dane súvisiace so životným prostredím a periodické dane z nehnuteľností. V odporúčaniach sa zároveň zdôraznila potreba naďalej zlepšovať dodržiavanie daňových predpisov, najmä ďalšou digitalizáciou správy daní.

Zdanenie sa vo veľkej miere opiera o dane z práce a spotreby. Z tabuľky A3.1 vyplýva, že celkové daňové príjmy Slovenska v roku 2024 predstavovali 35,5 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 39,4 % ([20]). Išlo o mierny nárast oproti úrovni 34,3 % v roku 2019. Dane z práce, ako aj spotrebné dane majú na Slovensku výrazne vyšší podiel na celkových daňových príjmoch (pozri graf A3.1), než sú zodpovedajúce priemery na úrovni EÚ. Najväčším zdrojom daňových príjmov sú dane z práce [54,9 % celkových príjmov, čo je o 3,4 percentuálneho bodu (p. b.) viac ako priemer EÚ], za ktorými nasledujú dane zo spotreby (31,2 %, čo je o 4,4 p. b. viac ako priemer EÚ), zatiaľ čo dane z kapitálu predstavujú len 13,9 % celkových daňových príjmov (o 7,7 p. b. menej ako priemer EÚ). Charakteristickou črtou daňového mixu Slovenska je vysoký podiel daní z práce, predovšetkým povinných príspevkov na sociálne zabezpečenie, ktoré tvoria 44,2 % celkových príjmov a prevyšujú priemer EÚ (32,9 %) o 11,3 percentuálneho bodu.

Príjmy z periodických daní z nehnuteľností sú na Slovensku nízke (0,5 % HDP v roku 2024) v porovnaní s priemerom EÚ (0,9 %), a to napriek tomu, že dane z nehnuteľností sú relatívne priaznivé pre rast. Na rozdiel od väčšiny krajín EÚ sa na Slovensku uplatňuje systém zdaňovania nehnuteľností založený na ploche, na základe ktorého sa nehnuteľnosti zdaňujú podľa plochy, a nie podľa odhadovanej trhovej hodnoty. V dôsledku toho sa nezohľadňujú niektoré dôležité charakteristiky. Tým sa znižuje spravodlivosť a obmedzuje schopnosť generovať príjmy.

Reformám bráni neexistencia komplexného systému oceňovania a dostatočne podrobných údajov. Okrem toho kapitálové zisky z predaja nehnuteľností sú po piatich rokoch vlastníctva oslobodené od dane, čím sa zužuje majetková základňa a zvyšuje motivácia k dlhodobým investíciám do bývania a zároveň sa ďalej zvyšuje úroveň vlastníctva bytov. Prechodom na systém dane z nehnuteľností založený na trhovej hodnote, ktorým by sa buď doplnil, alebo nahradil súčasný prístup založený na ploche, by sa zlepšila spravodlivosť a mobilizácia príjmov a pomohlo by to znížiť dopyt po nehnuteľnostiach. V súčasnosti sa trhové hodnoty využívajú len pri výpočte dane z pozemkov a nevzťahujú sa na plochy zastavané budovami.

Graf A3.1: **Daňové príjmy podľa ekonomickej funkcie v roku 2024, SK (vonkajší kruh) a EÚ (vnútorný kruh)**

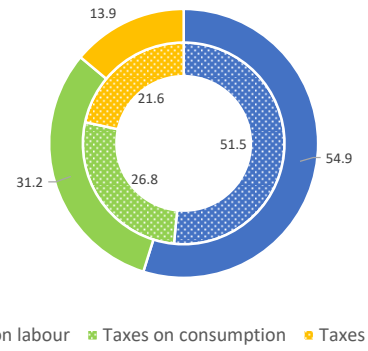

Zdroj: Údaje o daňových trendoch, GR TAXUD

Keďže podiel environmentálnych daní v daňovom mixe Slovenska klesá, existuje priestor na väčšie využitie tohto zdroja príjmov. Príjmy z daní z dopravy, zo znečistenia a z využívania prírodných zdrojov sú stále pod priemerom EÚ, čo naznačuje nevyužitý potenciál na posilnenie uplatňovania zásady „znečisťovateľ platí". Z odhadov z roku 2023 vyplýva, že efektívna sadzba dane z uhlíka na Slovensku bola 64,1 EUR za tonu ekvivalentu CO_2, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 84,8 EUR. To predstavuje slabý stimul na znižovanie emisií. Na úplnú internalizáciu externalít týkajúcich sa životného prostredia by bolo prospešné, keby Slovensko zvážilo rozšírenie nedostatočne využívaných nástrojov environmentálnych daní, ako sú dane zo zneškodňovanie odpadu (vrátane

([20]) *Eurostat (verzia z apríla 2026) uvádza za rok 2025 pomer daní k HDP na úrovni 36,4 %.*

Tabuľka A3.1: **Ukazovatele zdanenia**

		Slovakia					EU-27				
		2019	2022	2023	2024	2025	2019	2022	2023	2024	2025
Tax structure	Total taxes (including compulsory actual social contributions) (% of GDP)	34.3	35.3	35.0	35.5	36.4	39.9	39.7	39.0	39.4	
By tax base	Taxes on labour (% of GDP)	18.5	18.4	18.9	19.5		20.6	20.1	19.9	20.3	
	of which, social security contributions (SSC, % of GDP)	14.9	14.7	15.0	15.7		13.0	12.7	12.7	13.0	
	Taxes on consumption (% of GDP)	11.5	11.6	11.6	11.1		11.2	10.9	10.5	10.6	
	of which, value added taxes (VAT, % of GDP)	7.2	7.8	7.9	7.6		7.1	7.4	7.1	7.1	
	Taxes on capital (% of GDP)	4.3	5.2	4.6	4.9		8.1	8.7	8.5	8.5	
Some tax types	Personal income taxes (PIT, % of GDP)	3.7	3.8	3.8	3.7		9.6	9.4	9.3	9.6	
	Corporate income taxes (CIT, % of GDP)	3.0	4.1	3.6	3.9		2.6	3.2	3.2	3.1	
	Total property taxes (% of GDP)	0.4	0.4	0.4	0.5		2.2	2.1	1.9	1.8	
	Recurrent taxes on immovable property (% of GDP)	0.4	0.4	0.4	0.5		1.2	1.0	0.9	0.9	
	Environmental taxes (% of GDP)	2.5	2.1	2.2	1.9		2.6	2.1	2.1	2.1	
	Effective carbon rate in EUR per tonne of CO_2 equivalents	na	na	64.1	na		na	na	84.8	na	
Progressivity & fairness	Tax wedge at 50% of average wage (single person) (*)	40.4	40.5	40.7	40.6	40.8	32.4	31.6	31.5	31.5	31.6
	Tax wedge at 100% of average wage (single person) (*)	44.3	44.3	44.4	44.5	44.6	40.1	39.7	39.9	39.9	40.0
	Corporate income tax - effective average tax rates (1) (*)	20.6	20.6	20.6	20.6		20.0	19.2	19.0	19.3	
	Difference in Gini coefficient before and after taxes and cash social transfers (pensions excluded from social transfers) (2) (*)	5.0	6.0	6.6	8.2		7.8	8.0	7.9	7.8	
Tax administration & compliance	Outstanding tax arrears: total year-end tax debt (including debt considered not collectable) / total revenue (in %) (*)	22.1	19.8	15.9	na		31.8	32.6	30.7	na	
	VAT gap (% of VAT total tax liability, VTTL) (**)	16.5	11.5	10.5	9.7		10.5	7.3	8.2	na	

(1) Výhľadovo orientovaná efektívna sadzba dane (KPMG).
(2) Vyššia hodnota naznačuje silnejší prerozdeľovací vplyv zdaňovania.
(*) Aritmetický priemer EÚ27.
(**) Predpokladaná hodnota za rok 2024. Hodnota za EÚ27 je medián. Viac údajov o daňových príjmoch, ako aj o použitej metodike nájdete na webovej stránke Údaje o daňových trendoch.

Zdroj: Európska komisia, OECD, ISORA.

dane zo spaľovania), dane z dopravy a dodatočné poplatky za vypúšťanie odpadu do vodných tokov a za výrobky z plastu.

Nedávnymi reformami zdaňovania právnických osôb na Slovensku vrátane novej odstupňovanej štruktúry nominálnej sadzby dane sa zvýšili celkové sadzby dane pre väčšie podniky, pričom pre menšie spoločnosti zostali zachované nižšie sadzby. Z krátkodobého hľadiska to môže negatívne ovplyvniť investičné rozhodnutia niektorých veľkých spoločností. Dôsledky pre rast a konkurencieschopnosť však budú závisieť predovšetkým od efektívnych sadzieb dane, ktoré sú najvyššie v krajinách Vyšehradskej štvorky. Okrem toho efektívna sadzba dane (20,6 %) aj zákonná sadzba dane z príjmov právnických osôb pre veľké spoločnosti (24 %) sú nad priemerom EÚ, čo pravdepodobne znižuje konkurencieschopnosť. Slovensko navyše v roku 2025 zaviedlo daň z využívania platobných služieb s diferencovanou sadzbou dane na zdaniteľnú službu (0,4 % na bankové prevody, pričom horná hranica je 40 EUR za prevod; 0,8 % z výberu hotovosti a paušálna suma 2 EUR ročne za každú platobnú kartu vydanú k transakčnému účtu, ktorý bol použitý na vykonanie finančnej transakcie). Existujú výnimky pre niektoré typy používateľov (napríklad neziskové organizácie) a pre špecifické transakcie (napríklad transakcie spojené s nákupom cenných papierov alebo iných finančných nástrojov a platby súvisiace so zdravím). Od 1. januára 2026 sa daň vzťahuje len na právnické osoby a samostatne zárobkovo činné osoby sú z nej vylúčené. Okrem toho, že oslobodením od dane sa môže komplikovať dodržiavanie predpisov, môžu sa ním podporovať daňové úniky prostredníctvom tvrdení o oslobodení od dane. Relatívne vysoká sadzba dane v spojení so stanovením hornej hranice dane na úrovni 40 EUR by navyše mohla viesť k hromadeniu platieb, započítavaniu alebo iným daňovým deformáciám. Touto daňou sa ďalej zvyšuje už aj tak značné daňové zaťaženie podnikov.

Od roku 2026 Slovensko posilnilo stimuly dane z príjmov právnických osôb podporujúce aktivity súvisiace s klímou a životným prostredím. Zákon o dani z príjmov umožňuje odpočítať od zdaniteľného príjmu určité kategórie výdavkov vrátane nákladov vynaložených na prevádzku

vlastných zariadení na ochranu životného prostredia. Tým sa podporuje úsilie o dosiahnutie environmentálnych cieľov pri zachovaní konkurencieschopnosti.

Hlavnou výzvou zostáva dodržiavanie predpisov v oblasti zdaňovania právnických osôb. Podľa odhadov národných zdrojov ([21]) aj Európskej komisie ([22]) je daňová medzera v prípade dane z príjmov právnických osôb vysoká. Neexistujú dôkazy o tom, že by sa nedávnym zvýšením sadzieb zlepšilo dodržiavanie predpisov. Rastúca zložitosť a legislatívne zmeny pritom predstavujú riziko oslabenia investičnej atraktívnosti Slovenska.

Daňové zaťaženie práce je pomerne vysoké, najmä pri nízkych príjmoch. Zmenami, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2026, sa zlepšila progresivita zdaňovania práce, pričom na vrchole rozdelenia príjmov pribudli dve nové daňové pásma s hraničnými sadzbami 30 % a 35 %. Zvýšením povinných sociálnych a zdravotných odvodov okrem toho stúplo daňovo-odvodové zaťaženie aj pre zamestnancov s nízkou mzdou. Z grafu A3.2 vyplýva, že daňovo-odvodové zaťaženie práce ([23]) bolo na Slovensku v roku 2025 nad priemerom EÚ na všetkých úrovniach zárobkov, ale najmä v prípade zamestnancov s nízkou mzdou (40,8 % v prípade slobodných ľudí zarábajúcich 50 % priemernej mzdy v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 31,6 %). Druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti s úrovňou mzdy predstavujúcou 67 % priemernej mzdy, ktorých manželia/manželky dostávali priemernú mzdu, podliehali daňovo-odvodovému zaťaženiu na úrovni mierne nižšej ako priemer EÚ. Schopnosť daňovo-dávkového systému znižovať nerovnosť [meraná jeho schopnosťou znižovať Giniho koeficient ([24])] sa v posledných rokoch zvýšila. V roku 2024 bola na úrovni 8,2 percentuálneho bodu, čo je blízko priemeru EÚ na úrovni 7,8 percentuálneho bodu (pozri tabuľku A3.1). Pritom nerovnosť na Slovensku meraná Giniho koeficientom je najnižšia v EÚ.

Slovensko má formálny systém vykazovania daňových výdavkov, ale hodnotenie zostáva roztrieštené. Uverejňujú sa ročné údaje týkajúce sa dane z príjmov fyzických osôb, dane z príjmov právnických osôb, dane z pridanej hodnoty (DPH) a spotrebných daní s prognózami na tri roky dopredu a s klasifikáciou podľa základu dane a účelu politiky. Ministerstvo financií vypracovalo aj osobitnú príručku týkajúcu sa daňových výdavkov („Daňové výdavky"), v ktorej sú definované daňové výdavky, referenčná právna norma a metóda odhadu ušlých príjmov. Hodnotenie sa však naďalej vykonáva v rámci rôznych inštitúcií a štúdií. Hoci rozpočtová správa obsahuje osobitný oddiel, v ktorom sa posudzujú fiškálne náklady na daňové výdavky, neexistuje žiadna opakujúca sa a konsolidovaná správa zameraná na systematické hodnotenie ich účinnosti.

([21]) Searching for gaps: *bottom-up approach for Slovakia* (Vyhľadávanie rozdielov: prístup zdola nahor pre Slovensko).

([22]) *The Corporate Income Tax Gap: A European approach to measuring losses in corporate tax revenues* (Daňová medzera v dani z príjmov právnických osôb: európsky prístup k meraniu strát v príjmoch z dane z príjmov právnických osôb).

([23]) Daňovo-odvodové zaťaženie je ukazovateľom daňového zaťaženia práce, ktoré možno posúdiť pri rôznych úrovniach príjmov. Počíta sa ako súčet dane z príjmu fyzických osôb, príspevkov na sociálne zabezpečenie platených zamestnancom, príspevkov na sociálne zabezpečenie platených zamestnávateľom a iných povinných príspevkov bez prípadných hotovostných rodinných dávok, vyjadrené ako percentuálny podiel na celkových nákladoch práce (zložených z hrubej mzdy a príspevkov na sociálne zabezpečenie platených zamestnávateľom). Inými slovami, daňovo-odvodovým zaťažením sa meria rozdiel medzi celkovými nákladmi na zamestnanie pracovníka a čistými príjmami tohto pracovníka ako podiel na celkových nákladoch práce. Údaje o daňovo-odvodovom zaťažení v správach o jednotlivých krajinách z roku 2026 vypočítava Spoločné výskumné centrum Európskej komisie na základe modelu EUROMOD, zatiaľ čo v predchádzajúcich správach o jednotlivých krajinách boli založené na modeli OECD na výpočet daní a dávok. Hoci základná metodika je veľmi podobná, rozdiely v predpokladoch môžu viesť k rozdielnym výsledkom pri jednotlivých modeloch.

([24]) Giniho koeficientom sa meria miera, do akej sa rozdelenie príjmov v rámci krajiny odchyľuje od dokonale rovnomerného rozdelenia. Koeficient 0 vyjadruje úplnú rovnosť, keď majú všetci rovnaký príjem, zatiaľ čo koeficient 100 vyjadruje úplnú nerovnosť, keď má všetky príjmy jedna osoba.

Graf A3.2: **Daňovo-odvodové zaťaženie domácností s jednou zárobkovo činnou osobou a druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti ako % celkových nákladov práce, 2025**

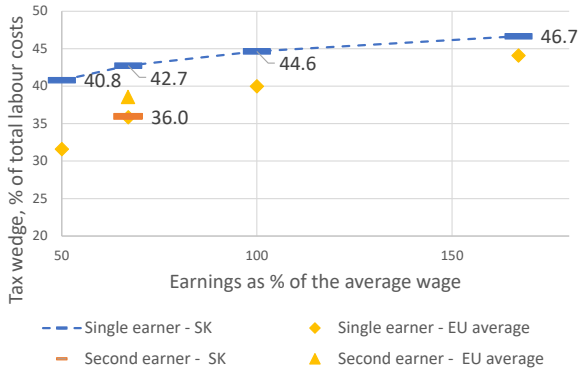

Poznámka: Pri daňovo-odvodovom zaťažení druhej zárobkovo činnej osoby v domácnosti sa predpokladá, že prvá zárobkovo činná osoba v domácnosti dostáva 100 % priemernej mzdy a že domácnosť je bezdetná. Metodika daňovo-odvodového zaťaženia v prípade druhej zárobkovo činnej osoby v domácnosti je opísaná v dokumente OECD, 2016, *Taxing Wages 2014 – 2015* (Daňovo-odvodové zaťaženie 2014 – 2015).
Zdroj: Európska komisia

Celkové ušlé príjmy z daňových výdavkov sú obmedzené a pochádzajú najmä z dane z príjmov fyzických osôb a DPH. Celkové fiškálne náklady na daňové výdavky sa v roku 2025 uvádzajú vo výške 3,4 miliardy EUR. To zodpovedá 7,4 % celkových daňových príjmov alebo 2,4 % HDP. Odhaduje sa, že ušlé príjmy súvisiace s DPH dosiahli v roku 2024 1 miliardu EUR a v roku 2025 by mali vzrásť na 1,8 miliardy EUR, čo je odrazom opatrení fiškálnej konsolidácie vrátane vyššej základnej sadzby DPH. Výpadok príjmov z politiky DPH predstavoval v roku 2023 46 %. Očakáva sa, že daňové výdavky súvisiace s daňou z príjmov fyzických osôb klesnú z 1,5 miliardy EUR v roku 2024 na 0,9 miliardy EUR v roku 2025, zatiaľ čo daňové výdavky súvisiace s daňou z príjmov právnických osôb sa v tom istom období znížia zo 668 miliónov EUR na 297 miliónov EUR v dôsledku zmien zníženej sadzby dane z príjmov právnických osôb a prahu oprávnenosti.

Legislatívnymi zmenami v oblasti DPH, dane z príjmov právnických osôb a dane z príjmov fyzických osôb za posledné dva roky sa zvýšila zložitosť daňového systému. Patrí medzi ne zvýšenie sadzby DPH a revidovaná štruktúra znížených sadzieb, zavedenie viacstupňového režimu dane z príjmov právnických osôb a progresívnejšie pásma a úľavy na dani z príjmov fyzických osôb. V dôsledku vyššej zložitosti sa môže oslabiť dodržiavanie predpisov a podporiť neformálnosť, čím sa skomplikuje pokrok smerom k znižovaniu daňovej medzery.

Medzera na DPH na Slovensku klesla z viac ako 16 % celkovej daňovej povinnosti týkajúcej sa DPH v roku 2019 na 10,5 % v roku 2024. Miera dodržiavania povinností pri DPH na Slovensku zostala nad priemerom EÚ. Zníženie medzery na DPH je odrazom nižšieho podielu služieb na HDP a pomalšieho rastu v odvetviach s vyšším rizikom nedodržiavania povinností; tým sa podporilo dodržiavanie predpisov, ale čiastočne to bolo kompenzované nárastom počtu konkurzov, ktoré komplikovali výber DPH. Vďaka využívaniu elektronických ohlasovacích povinností na Slovensku (napr. ohlasovanie typu SAF-T) a online registračných pokladníc sa pravdepodobne zlepšila aj vysledovateľnosť transakcií.

Slovensko má zavedený rámec odhadu medzery v dani z príjmov právnických osôb, ale nezverejňuje žiadny oficiálny odhad medzery v dani z príjmov fyzických osôb ([25]). Z vnútroštátnych odhadov zdola nahor za roky 2015 – 2016 vyplýva, že medzera v dani z príjmov právnických osôb predstavovala približne 28 % potenciálnych príjmov z dane z príjmov právnických osôb, zatiaľ čo podľa odhadov Európskej komisie založených na metodike zhora nadol predstavovala medzera na dani z príjmov právnických osôb približne 27 % vybraných príjmov z dane z príjmov právnických osôb, čo je výrazne nad neváženým priemerom 10,9 % v krajinách EÚ, za ktoré sú dostupné údaje. Pokiaľ ide o budúcnosť, plánované zavedenie povinnej štruktúrovanej elektronickej fakturácie medzi podnikmi s vykazovaním takmer v reálnom čase od roku 2027, ktoré je síce primárne zamerané na posilnenie dodržiavania povinností pri DPH, by malo mať aj pozitívne vedľajšie účinky na monitorovanie

([25]) Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre dane a colnú úniu, *Mind the gap – 2025 report* (Všimnite si medzeru – správa z roku 2025).

a zníženie medzery v dani z príjmov právnických osôb.

Slovensko neposkytuje predvyplnené daňové priznania pre daň z príjmov fyzických osôb, daň z príjmov právnických osôb ani DPH. Týmto sa zvyšuje časová náročnosť procesu plnenia povinností pre daňovníkov. K dispozícii sú ale predvyplnené daňové priznania k dani z motorových vozidiel.

Slovensko pokročilo v digitalizácii svojej daňovej správy s cieľom riešiť odporúčanie pre krajinu z roku 2025 v tejto oblasti. Jeho portál finančnej správy umožňuje elektronické podávanie, bezpečnú komunikáciu a online správu účtov, čo pomáha znižovať záťaž spojenú s dodržiavaním predpisov. Slovensko má jednu z najvyšších mier elektronického podávania daňových priznaní k DPH v EÚ, pričom v roku 2023 bolo elektronicky podaných 100 % daňových priznaní k DPH a 98,9 % daňových priznaní k dani z príjmov právnických osôb, čo je v oboch prípadoch viac ako priemer EÚ (97,1 %). Slovensko zaviedlo povinnú elektronickú fakturáciu medzi podnikmi a verejnou správou v apríli 2023 prostredníctvom platformy IS EFA s využitím európskej normy EN-16931. Povinná štruktúrovaná elektronická fakturácia a digitálne vykazovanie pre domáce transakcie medzi podnikmi sa bude uplatňovať od januára 2027, pričom cezhraničné vykazovanie sa očakáva od júla 2030 v súlade s rámcom EÚ pre digitálne vykazovanie DPH ([26]). Elektronické podávanie daňového priznania k dani z príjmov fyzických osôb naopak zostáva nízke na úrovni 49,2 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je 87,1 %. Daňová správa využíva na podporu daňovníkov aj nástroje založené na rizikách, preventívne upozornenia a viackanálovú pomoc daňovníkom. Hoci bola umelá inteligencia formálne zavedená, jej využitie v praxi je stále obmedzené. V januári 2026 Slovensko zaviedlo širší balík opatrení na boj proti podvodom a na dodržiavanie daňových predpisov. Reformou sa rozšírilo používanie systému eKasa (online systém zasielania údajov o predaji), sprísnili sa pravidlá týkajúce sa hotovostných platieb a posilnili sa právomoci finančnej správy v oblasti dohľadu. Okrem toho musia podniky od 1. mája 2026 ponúkať aspoň jednu alternatívu bezhotovostnej platby v prípade transakcií presahujúcich 1 EUR, pričom platby s kódom QR sú jednou z povolených metód.

Slovensko má vysokú úroveň neuhradených daňových nedoplatkov, hoci v rokoch 2019 až 2023 táto miera klesla z 22,1 % na 15,9 %. V roku 2023 Slovensko uviedlo, že 6,2 % jeho daňových nedoplatkov sa považuje za vymožiteľné. To naznačuje obmedzené vymáhanie nezaplatených daní v dôsledku oneskorení, právnych obmedzení a nedostatočných mechanizmov odpisov.

([26]) Elektronická fakturácia na Slovensku.

Slovensko sa považuje za „začínajúceho inovátora“, pričom rozdiel medzi jeho výkonnosťou a priemerom EÚ narastá. Podľa európskeho prehľadu výsledkov inovácií ([27]) dosahuje Slovensko 62,6 % referenčnej hodnoty EÚ. Jeho trajektória rastu od roku 2018 zaostáva za celkovým pokrokom EÚ, pričom sa zvýšila o 8,3 percentuálneho bodu v porovnaní s 12,6 percentuálneho bodu v EÚ. Po stabilnom náraste v predchádzajúcich rokoch sa intenzita výskumu a vývoja na Slovensku ([28]) v rokoch 2023 až 2024 znížila a zostáva výrazne pod priemerom EÚ (0,98 % v porovnaní s 2,24 %). Slovensko vo svojej Národnej stratégii výskumu, vývoja a inovácií z roku 2023 ([29]) stanovilo cieľ intenzity výskumu a vývoja do roku 2030 na úrovni 2 % a pripravilo akčný plán obsahujúci konkrétne opatrenia na reformu systému výskumu a inovácií. V prípade Slovenska sa v odporúčaní z roku 2025 *zdôraznili výzvy v oblasti spolupráce medzi podnikmi a výskumným sektorom a potreba prepracovať systém daňových stimulov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom poskytnúť väčšiu podporu MSP.* Okrem toho je aj naďalej nevyhnutné zvyšovať výdavky na výskum a vývoj v súlade s trajektóriou do roku 2030 a riešiť pretrvávajúcu fragmentáciu ekosystému výskumu a inovácií. Patrí sem aj realizácia nevyhnutných reforiem na konsolidáciu riadenia výskumu a inovácií, ktoré sa začali plánom obnovy a odolnosti. Digitalizácia slovenských podnikov sa zvyšuje, čo je v súlade s cieľmi odporúčania pre krajinu z roku 2025 *zvýšiť zavádzanie digitálnych technológií v podnikoch, najmä v MSP*. Spoločnosti postupne integrujú pokročilé digitálne technológie a MSP napredujú, hoci ich výkonnosť zostáva celkovo pod priemerom EÚ.

Excelentná veda

Verejná vedecká základňa na Slovensku čelí výzvam súvisiacim s roztrieštenosťou a nedostatočnými investíciami. Podiel Slovenska na 10 % najcitovanejších vedeckých publikácií v pomere k jeho celkovému výstupu patrí naďalej k najnižším v EÚ (4,8 % v roku 2022; priemer EÚ: 9,4 % – pozri graf A4.1). Tento údaj sa však zlepšil z hodnoty 3,7 % v roku 2010. Dôvodom je slabá verejná vedecká základňa, čo je spôsobené dlhodobým nedostatočným investovaním do výskumu a vývoja z verejných zdrojov a roztrieštenými výsledkami v oblasti výskumu a inovácií 33 vysokých škôl ([30]), 69 ústavov Slovenskej akadémie vied a ďalších verejných a súkromných výskumných centier a ústavov. Podiel vysokoškolských študentov zapísaných na programy STEM na Slovensku okrem toho zostáva pod priemerom EÚ (23 % oproti 26,9 % v roku 2023, pozri prílohu 13).

V roku 2024 dosiahli verejné výdavky na výskum a vývoj ako percentuálny podiel HDP hodnotu 0,39 % ([31]), hoci v porovnaní s rokom 2023 (0,45 %) sa táto hodnota mierne znížila. Podľa Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií by verejné výdavky na výskum a vývoj zo štátneho rozpočtu mali do roku 2030 dosiahnuť 0,67 % HDP; na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zachovať trajektóriu verejných výdavkov na výskum a vývoj. Zavedenie systému pravidelného hodnotenia vedeckej výkonnosti univerzít a výskumných organizácií pomáha zlepšiť kvalitu vedeckej výkonnosti a dosiahnuť, aby sa inštitucionálne financovanie rozdeľovalo viac na základe zásluh. V tejto súvislosti sa ukázalo, že využívanie medzinárodných hodnotiteľov na

([27]) Európska komisia, 2025, *Európsky prehľad výsledkov inovácií, profil krajiny:* Slovensko. Európsky prehľad výsledkov inovácií poskytuje porovnávaciu analýzu inovačnej výkonnosti v krajinách EÚ vrátane relatívnych silných a slabých stránok.

([28]) Intenzita výskumu a vývoja je vymedzená ako hrubé domáce výdavky na výskum a vývoj vyjadrené ako percento HDP.

([29]) Webová stránka: https://vaia.gov.sk/sk/narodna-strategia-vyskumu-vyvoja-a-inovacii-2/.

([30]) Dvadsať verejných vysokých škôl (VŠ), tri štátne VŠ (inštitúcie prepojené s ministerstvami a zamerané na špecifické funkcie štátu, ako je polícia, armáda alebo zdravotnícke vzdelávanie) a 10 súkromných VŠ.

([31]) Na univerzity pripadalo 0,23 % a na zvyšok vládneho sektora 0,16 % HDP. Tieto percentuálne hodnoty sú pod úrovňou EÚ, kde verejný sektor v EÚ vynakladá 0,72 % HDP (univerzity 0,48 % a štátna správa 0,24 % HDP).

hodnotenie výstupov výskumu a na projekty financované prostredníctvom plánu obnovy a odolnosti je účinné pri zmierňovaní zaujatosti, zefektívňovaní hodnotení a vytváraní modelu najlepších postupov. Popri úsilí o zjednotenie súčasného roztrieštеného systému a podporu spolupráce výskumných tímov je na dosiahnutie kritického množstva a naplnenie pôvodných cieľov Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií a akčného plánu nevyhnutná trvalá podpora kvalitných vedeckých výstupov.

Graf A4.1: **Vedecké publikácie krajiny v rámci 10 % najcitovanejších vedeckých publikácií na svete ako % z celkového počtu vedeckých publikácií krajiny**

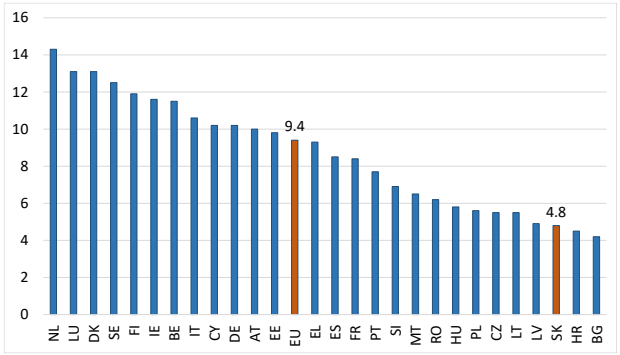

Zdroj: Science-Metrix.

Efektívnosť financovania výskumu a inovácií je obmedzená nedostatočnou koordináciou, pričom udržanie reforiem podľa národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií je rozhodujúce pre zabezpečenie udržateľnosti investícií z plánu obnovy a odolnosti po roku 2026. Roztrieštenosť a nedostatočné financovanie výskumnej základne (pozri predchádzajúci text) zhoršujú nedostatky v riadení výskumu a inovácií, najmä nejasné rozdelenie zodpovednosti a fragmentované prideľovanie finančných zdrojov ([32]). V rámci plánu obnovy a odolnosti sa začali reformy na zlepšenie medzirezortného riadenia a koordinácie výskumu a inovácií na najvyššej úrovni. To viedlo k vytvoreniu novej koordinačnej štruktúry vrátane zriadenia Výskumnej a inovačnej autority a k prijatiu Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií a sprievodného akčného plánu, čo vytvorilo veľmi pozitívny impulz pre reformy. Pri zavádzaní nového zákona o výskume a inováciách([33]) sa však dosiahol len malý pokrok a mierne sa pokročilo aj v súvislosti s národnou stratégiou v oblasti výskumu, vývoja a inovácií do roku 2030. Cieľom navrhovaného zákona je zefektívniť riadenie výskumu a inovácií prostredníctvom konsolidácie úloh príslušných ministerstiev, agentúr a organizácií zapojených do tvorby a vykonávania politiky v oblasti výskumu a inovácií, čo umožní efektívnejšie a účinnejšie využívanie finančných prostriedkov na výskum a inovácie. Ďalšie úsilie je potrebné vynaložiť aj na realizáciu už zavedených reforiem, napríklad na zlepšenie efektívnosti rozdeľovania verejných financií systematickým uplatňovaním záväznej metodiky z roku 2023 ([34]) na riadenie, financovanie a hodnotenie podpory výskumu a vývoja.

Inovácie v podnikaní

Slovensko čelí výzvam pri podpore inovácií a stále sa opiera o priemyselnú výrobu. Významnú časť podnikateľského prostredia v krajine tvoria mikropodniky ([35]) s nízkou efektívnosťou. Tieto podniky, ktoré tvoria približne 97 % všetkých podnikov a predstavujú viac ako 40 % zamestnanosti v podnikateľskom sektore, sa do činností v oblasti výskumu a inovácií zapájajú len minimálne ([36]). Zlepšenie produktivity sa vo veľkej miere opieralo o priemyselnú výrobu, najmä veľké nadnárodné spoločnosti, zatiaľ čo v sektore služieb bol zaznamenaný len mierny nárast. Pridaná hodnota v stredne high-tech ([37])

([32]) OECD, 2021, *Promoting research and innovation in the Slovak Republic through an effective use of European funds* (Podpora výskumu a inovácií v Slovenskej republike prostredníctvom účinného využívania európskych fondov), *OECD Public Governance Policy Papers*, č. 4, OECD Publishing, Paríž, https://doi.org/10.1787/foe9d786-en.

([33]) Pôvodne sa plánovalo, že zákon bude predložený v 3. štvrťroku 2024 (pozri akčný plán – číslo opatrenia 1.1.1.3).

([34]) Záväzná metodika – Výskumná a inovačná autorita.

([35]) Definované ako podniky s menej ako 10 zamestnancami.

([36]) OECD, 2022, *Strengthening FDI and SME Linkages in the Slovak Republic* (Posilňovanie prepojení medzi PZI a MSP v Slovenskej republike), OECD Publishing, Paríž, https://doi.org/10.1787/972046f5-en.

([37]) Na druhej strane pridaná hodnota v high-tech výrobe ako percentuálny podiel celkovej pridanej hodnoty zaostáva za

výrobe (napr. automobilovom priemysle) ako percentuálny podiel celkovej pridanej hodnoty výrazne prevažuje (10,02 oproti priemeru EÚ na úrovni 5,63 v roku 2023). Slabá inovácia v súkromnom sektore je tiež jasne viditeľná vo výdavkoch podnikov na výskum a vývoj, ktoré v roku 2024 predstavovali len 0,59 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 1,49 % ([38]) (pozri graf A4.2). Toto nedostatočné investovanie sa prejavuje aj v obmedzených výsledkoch v oblasti inovácií, ako vyplýva z patentových prihlášok: v roku 2022 Slovensko zaznamenalo v rámci Zmluvy o patentovej spolupráci len 0,58 patentu na miliardu HDP, zatiaľ čo v EÚ to bolo 2,81 patentu.

Graf A4.2: **Výdavky podnikov na výskum a vývoj vyjadrené ako percento HDP v krajinách Vyšehradskej štvorky**

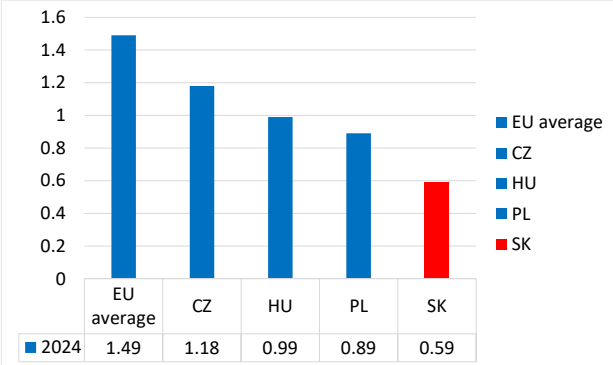

Zdroj: Eurostat

Zvýšením účinnosti a cielenosti verejnej podpory by sa mohlo stimulovať väčšie zapojenie podnikov do inovácií. Verejné financovanie podnikového výskumu a vývoja ako podiel na HDP zostáva hlboko pod priemerom EÚ (0,211 %), hoci v rokoch 2017 až 2021 sa objavil pozitívny trend, keď sa miera zvýšila z 0,019 % na 0,089 %. Hoci tento nárast bol spôsobený najmä mierne rozšírenými daňovými stimulmi na výskum a vývoj, tieto stimuly aj priama finančná podpora výskumu a vývoja zostali na minimálnej úrovni. Ako sa zdôrazňuje v odporúčaní pre krajinu z roku 2025, daňová úľava na výskum a vývoj je nastavená v prospech etablovaných, veľkých a nadnárodných podnikov. V analýze OECD ([39]) sa okrem toho uvádza, že v súčasnom rámci daňových stimulov výskumu a vývoja chýbajú ustanovenia o peňažných náhradách, ktoré by mohli byť rozhodujúce pre malé a novozaložené firmy, ktoré potrebujú finančnú podporu v počiatočnej fáze počas inovačných procesov. Rozšírenie rozsahu súťažných grantových programov by mohlo predstavovať strategický krok vpred. Vzhľadom na opakované obavy týkajúce sa transparentnosti a spravodlivosti financovania výskumu a inovácií v súkromných spoločnostiach by sa využívaním nezávislých medzinárodných hodnotiteľov ([40]) mohla posilniť dôvera v prideľovanie prostriedkov na základe zásluh. Takýmito komisiami, ktoré sa už využívajú pri financovaní výskumu a inovácií na dosiahnutie obnovy a odolnosti a pri niektorých ďalších vybraných výzvach, by sa zvýšila zodpovednosť, zabezpečil by sa prísny výber a posilnila by sa dôvera verejnosti v proces financovania.

Spolupráca medzi podnikateľským a výskumným sektorom na Slovensku je naďalej obmedzená, čo obmedzuje prenos technológií a poznatkov. Prepojenie vedy a podnikania na Slovensku bolo v minulosti brzdené slabou verejnou a súkromnou vedeckou a inovačnou základňou (pozri predchádzajúci text), s obmedzenou kapacitou a motiváciou pre obe strany na vzájomnú interakciu. To sa odráža v kľúčových ukazovateľoch, ako sú verejné výdavky na výskum a vývoj financované podnikmi ako podiel na HDP. Táto hodnota zostáva výnimočne nízka – 0,01 % v roku 2021, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 0,06 % –

priemerom EÚ a v priebehu času dokonca klesá (z 0,81 v roku 2013 na 0,64 v roku 2023).

([38]) Krajina tak dosahuje približne polovicu svojho národného strategického cieľa, ktorým je podiel 1,2 % v roku 2030.

([39]) OECD, 2024, *OECD Economic Surveys: Slovak Republic 2024* (Ekonomické prehľady OECD: Slovenská republika 2024). https://doi.org/10.1787/397ca086-en (pozri s. 50).

([40]) Táto požiadavka je zahrnutá v záväznej metodike riadenia, financovania a hodnotenia podpory výskumu, vývoja a inovácií z roku 2023 a vychádza z odporúčaní štúdie OECD z roku 2021 s názvom *Promoting research and innovation in the Slovak Republic through an effective use of European funds* (Podpora výskumu a inovácií v Slovenskej republike prostredníctvom účinného využívania európskych fondov), *OECD Public Governance Policy Papers*, č. 4, OECD Publishing, Paríž, https://doi.org/10.1787/f0e9d786-en.

a v priebehu času má klesajúcu tendenciu (v roku 2012 predstavovala 0,04 %). Okrem toho bol v roku 2023 počet výskumných pracovníkov zamestnaných v podnikoch (v ekvivalentoch plného pracovného času) nižší ako polovica priemeru EÚ, čo poukazuje na pretrvávajúcu medzeru v kapacitách priemyselného výskumu. V prípade údajov o verejno-súkromných spoločných vedeckých publikáciách ako percentuálnom podiele na celkovom počte publikácií je naopak badateľný povzbudzujúcejší vývoj, a to nárast zo 4,9 % v roku 2013 na 6,3 % v roku 2024, aj keď je to stále mierne pod priemerom EÚ na úrovni 7,7 %. Nedávne úsilie, napríklad v rámci plánu obnovy a odolnosti (C[C9]-I[I2]) so zameraním na zosúladenie grantov/inovačných poukazov na kolaboratívny výskum a vývoj, prinieslo určité výsledky v oblasti spolupráce medzi akademickou obcou a podnikmi. Napriek tomu pretrvávajú značné nedostatky, ako sa uvádza v odporúčaní pre krajinu z roku 2025, v ktorom sa zdôrazňuje potreba *posilniť spoluprácu medzi podnikmi a výskumným sektorom*. V akčnom pláne Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií z roku 2023 sa uvádza niekoľko konkrétnych opatrení, ako napríklad zvýšená podpora úradov pre transfer technológií. V minulom roku sa v súlade s akčným plánom rozdelila určitá finančná podpora úradom pre transfer technológií na vybraných univerzitách a prepájanie v rámci spolupráce medzi univerzitami a podnikmi bolo posilnené zvýšením inštitucionálneho financovania univerzít z 15 mil. EUR v roku 2025 na 22 mil. EUR ročne (zo 6 % na 8 % celkového inštitucionálneho financovania výskumu a vývoja). Je však dôležité, aby sa realizovali aj ďalšie cielené iniciatívy a zabezpečila sa ich kontinuita, aby sa zlepšila súčasná neuspokojivá úroveň spolupráce ([41]). Novým zákonom o vysokých školách, ktorý má nadobudnúť účinnosť v septembri 2026, sa navyše vlastníctvo práv duševného vlastníctva vytvorených na univerzitách presúva na výskumných pracovníkov, čo by mohlo vysoké školy odrádzať od podpory transferu technológií.

Slovenské podniky postupne napredujú v digitalizácii, aj keď v rôznej miere. V roku 2025 dosiahla väčšina MSP (57,09 %) aspoň základnú úroveň digitálnej intenzity, čo predstavuje výrazný nárast oproti 42,19 % v roku 2023. Napriek tomu zostáva táto hodnota výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 71,39 %. Zatiaľ čo rozdiel oproti priemeru EÚ bol menší, MSP s veľmi vysokou digitálnou intenzitou tvorili len menšinu (5,37 % na Slovensku oproti 9,06 % na úrovni EÚ). ([42]) Zlepšenie sa zaznamenalo aj pri zavádzaní moderných digitálnych technológií v podnikateľskej sfére. Miera využívania umelej inteligencie zaznamenala najvýraznejší nárast v roku 2025, keď dosiahla 18 %, čo je nárast o 67 % v porovnaní s rokom 2024, čím sa priblížila k priemeru EÚ na úrovni 19,95 %. Miera zavedenia analýzy údajov tiež zaznamenala výrazný pokrok, keď v roku 2025 dosiahla 38,75 %, čo je mierne pod priemerom EÚ (39,85 %), no s výraznejším rastom. Naopak miera využívania cloudových technológií bola v roku 2025 na úrovni 32,92 %, čo je výrazne menej ako priemer EÚ na úrovni 46,69 %, pričom oproti 30,16 % v roku 2023 došlo len k miernemu nárastu. Celkovo a v súlade s rovnakým trendom na úrovni EÚ existuje značný rozdiel medzi veľkými podnikmi a MSP, pričom veľké podniky využívajú pokročilé digitálne technológie vo výrazne väčšej miere.

Relevantné opatrenia sa vykonávajú a sú vo všeobecnosti dobre prijímané, ale zostávajú roztrieštené a majú malý rozsah, takže sa dotýkajú len malej časti firiem a ich celkový vplyv je obmedzený. Ich cieľom je zvýšiť zavádzanie digitálnych technológií, najmä v MSP, v súlade s odporúčaním pre krajinu z roku 2025 týkajúcim sa zvýšenia zavádzania *digitálnych technológií, najmä v MSP, a to odstránením prekážok pri ich zavádzaní*. Opatrenia sú zároveň málo viditeľné, čo znamená, že mnohé MSP – najmä tradičné podniky a podniky mimo veľkých centier – buď

([41]) Napríklad tým, že v strategických dokumentoch, ako sú pripravované aktualizácie akčného plánu národnej stratégie výskumu a vývoja, sa bude naďalej klásť dôraz na programy podpory spolupráce medzi vedou a podnikmi.

([42]) Eurostat, Digital Intensity by size class of enterprise (Digitálna intenzita podľa veľkostnej triedy podniku), isoc_e_dii, https://doi.org/10.2908/ISOC_E_DII.

nevedia o dostupnej podpore, alebo im nie sú jasné praktické výhody opatrení. Okrem toho je dostupnosť budúceho financovania neistá, čo vyvoláva otázky o udržateľnosti existujúcich iniciatív. Medzi kľúčové opatrenia realizované v roku 2025 patria: i) zaručený úver s grantovou zložkou (podporovaný z fondov politiky súdržnosti a z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti) na zlepšenie prístupu k investíciám pre podniky, ktoré sa púšťajú do projektov digitalizácie a automatizácie, ii) päť aktívnych európskych centier digitálnych inovácií; iii) digitálne poukazy na podporu zavádzania pokročilých digitálnych technológií v MSP. V roku 2025 bola takisto ukončená pilotná fáza projektu Digitrans zameraná na podporu digitalizácie MSP s veľmi nízkou úrovňou využívania digitálnych technológií, pričom sa plánuje jeho pokračovanie v roku 2026. Príjemcovia ocenili jednoduché postupy a rýchlu podporu, ale jeho celkový rozsah a vplyv bol obmedzený relatívne malým objemom finančnej pomoci. Vo všeobecnosti sa zdá, že európske centrá digitálnych inovácií a nástroj zaručených grantov sú vhodnejšie na podporu hlbšej digitalizácie, pretože poskytujú riešenia šité na mieru a umožňujú významné spolufinancované investície zakotvené v strednodobých až dlhodobých podnikateľských plánoch. Pokračovanie finančnej podpory európskych centier digitálnych inovácií po máji 2026 je však neisté, pretože súvisiace finančné prostriedky z Programu Slovensko sa presúvajú na iné priority.

Kým dosiahnutie základnej úrovne digitalizácie zostáva pre mnohé slovenské podniky prioritou, pracuje sa aj na podpore rozvoja a zavádzania pokročilých digitálnych technológií, najmä umelej inteligencie a vysokovýkonných počítačov. Nedávne iniciatívy zahŕňajú napríklad: i) prijatie strategického rámca „Vízia AI pre Slovensko“; ii) aktivity Slovenského centra pre výskum umelej inteligencie (vrátane online informačného bodu, prípravy regulačného sandboxu pre AI a osvetovej kampane) a iii) pripravované regionálne pracovisko továrne umelej inteligencie SKAIAT AI Factory, prepojenú s rakúskou AI:AT. V novembri 2025 uviedlo Slovensko do prevádzky svoj prvý funkčný superpočítač na Technickej univerzite v Košiciach a v marci 2026 na Slovenskej akadémii vied v Bratislave (dva klastre). Tým sa posilnia národné výskumné kapacity. Ako však zdôraznili zástupcovia Slovenskej akadémie vied a priemyslu, v súčasnosti nie je jasné dlhodobé financovanie a budúce možnosti prístupu pre podniky, čo môže negatívne ovplyvniť dlhodobú pridanú hodnotu tohto superpočítača.

Nedostatok relevantných digitálnych zručností a odborníkov v oblasti IKT zostáva základným problémom – a to najmä v prípade pracovníkov v strednom veku a žien –, ktorý sa súčasnou ponukou odbornej prípravy dostatočne nerieši. Mnohým MSP chýbajú zamestnanci schopní navrhovať a riadiť digitálne projekty, zatiaľ čo vzdelávací systém produkuje príliš málo odborníkov na IKT a existujúce odbory často nie sú zosúladené s potrebami podnikov. Cieľom iniciatív ako „Digitálne zručnosti pre zelenú budúcnosť Slovenska“ je riešiť tento problém vytvorením štandardizovaného referenčného rámca na hodnotenie digitálnych a ekologických zručností. Naďalej však pretrváva potreba flexibilnej, cielenej a na podnikanie orientovanej odbornej prípravy.

Podnikateľská dynamika

Trh rizikového kapitálu je stále slabý a brzdí rozvoj ekosystému startupov. Investície do rizikového kapitálu sa postupne zvyšovali, ale stále sú výrazne nižšie ako priemer EÚ (0,017 % oproti priemeru EÚ na úrovni 0,063 % HDP v roku 2024). Podľa nedávneho mapovania ekosystému startupov ([43]) sú slovenské startupy najsilnejšie v oblasti IT/softvéru (38 %), zdravotníctva (15 %) a vzdelávania (8 %). Takmer polovica startupov pôsobí v Bratislave a 9 % má hlavné sídlo v zahraničí. Okrem obmedzeného financovania ([44]) je osobitnou výzvou nedostatok talentov, ako aj ďalšie regulačné aspekty, ako napríklad chýbajúca zastrešujúca právna štruktúra pre rozvoj startupov (napr. zákon o startupoch)

([43]) Startup report Slovensko 2025 | Slovenská sporiteľňa.

([44]) Tamže. Viac ako polovica investícií smeruje do spoločností v pre-seed a seed fáze, pričom najväčší objem kapitálu prúdi do IT a zdravotníctva.

a nedostatok cielenejších stimulov, napríklad prostredníctvom osobitných daňových schém.

Slovenské podniky zápasia s dôsledkami výrazného nedostatku zručností. V nedávnej správe OECD ([45]) sa uvádza, že 54 % slovenských podnikov hlási nedostatok zručností ([46]). To viedlo k viacerým negatívnym účinkom na inovačnú kapacitu podnikov a ich schopnosť zavádzať nové technológie. Tento problém sa zhoršuje aj v dôsledku klesajúceho počtu nových absolventov prírodných a technických vied ([47]). V stratégii krajiny v oblasti výskumu, vývoja a inovácií sa kladie veľký dôraz na riešenie naliehavého nedostatku zručností, a to udržaním domácich talentov a aktívnym získavaním vysokokvalifikovaných odborníkov vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín. Cielené iniciatívy na dosiahnutie tohto cieľa sú podrobne uvedené v pláne vykonávania tejto stratégie (pozri prílohy 11 a 13). Okrem toho bol v rámci tohto plánu vykonávania na Výskumnej a inovačnej autorite zriadený špecializovaný tím zodpovedný za koordináciu a riadenie politík súvisiacich s udržaním a získavaním talentov. Tento tím v súčasnosti koordinuje úsilie o získanie a udržanie talentov na rôznych ministerstvách.

V slovenskom vzdelávacom systéme sa výchova k podnikaniu začlenila do stratégií a do nového kurikula, ktoré bude od septembra 2026 zavedené na všetkých základných a nižších stredných školách. Prostredníctvom nového interdisciplinárneho prístupu je cieľom nového kurikula rozvíjať základné zručnosti a kompetencie vrátane kritického myslenia, digitálnych technológií a riešenia problémov s veľkým dôrazom na podnikanie a preberanie iniciatívy. Rozvoj podnikateľských zručností naprieč učebnými osnovami sa podporuje aj prostredníctvom národného štandardu finančnej gramotnosti, v ktorom sa uvádzajú aspekty finančnej gramotnosti, ktoré by mali žiaci základných a stredných škôl dosiahnuť. K rozvoju podnikateľských zručností študentov prispieva aj systém financovania na podporu vzdelávania v oblasti podnikania, v rámci ktorého sú k dispozícii priame granty pre mikropodniky a malé a stredné podniky na realizáciu projektov, ktorými sa podporujú podnikateľské skúsenosti študentov. Dlhodobú históriu podpory podnikania má aj Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV), Slovenské centrum cvičných firiem a Junior Achievement Slovensko, pričom Národná banka Slovenska a komerčné banky realizujú množstvo projektov na posilnenie finančnej gramotnosti na Slovensku. V porovnaní so stredoškolským vzdelávaním sa však v národných stratégiách vysokoškolského vzdelávania venuje vzdelávaniu v oblasti podnikania menej pozornosti. Nie sú k dispozícii žiadne údaje o účinnosti opatrení na podporu podnikateľských zručností mladých ľudí ani o kvalite podnikateľských zručností čerstvých absolventov. Takisto nie je k dispozícii žiadne hodnotenie vplyvu vzdelávania v oblasti podnikania na myslenie žiakov a ich pripravenosť premeniť nápady na činy. Viac politických opatrení a výskumu týkajúcich sa vzdelávania v oblasti podnikania na vysokých školách by bolo prospešných aj preto, že podiel bakalárskeho štúdia orientovaného na trh práce je na Slovensku veľmi malý. Silnejšou koordináciou na úrovni systému, hodnotením a investíciami na všetkých úrovniach by sa zabezpečil väčší dosah a vplyv. Budúce opatrenia sa budú musieť zamerať nielen na poskytovanie informácií, ale aj na rozvoj návykov a sebadôvery, a to aj u skupín s najvyšším rizikom vylúčenia.

([45]) OECD, 2024, *Understanding Skill Gaps in Firms: Results of the PIAAC Employer Module* (Pochopenie nedostatku zručností v podnikoch: výsledky modulu zamestnávateľov PIAAC), OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paríž: https://doi.org/10.1787/b388d1da-en.

([46]) Nedostatok zručností je definovaný ako nesúlad medzi zručnosťami, ktoré sú v podniku k dispozícii, a zručnosťami potrebnými na uspokojenie súčasných a budúcich potrieb podniku (vrátane prispôsobenia sa technologickým zmenám).

([47]) Počet nových absolventov prírodných a technických vied na tisíc obyvateľov naďalej klesá a v roku 2023 predstavoval len polovicu priemeru EÚ.

Tabuľka A4.1: **Kľúčové ukazovatele inovácií**

Slovakia	2010	2015	2020	2022	2023	2024	2025	EU average (1)	US
Headline indicator									
R&D intensity (gross domestic expenditure on R&D as % of GDP)	0.61	1.15	0.89	0.98	1.04	0.98	:	2.24	3.44
Science and innovative ecosystems									
Public expenditure on R&D as % of GDP	0.35	0.83	0.41	0.42	0.45	0.39	:	0.72	0.64
Scientific publications of the country within the top 10% most-cited publications worldwide as % of total publications of the country	3.68	4.00	4.04	4.80	:	:	:	9.44	12.31
Researchers (FTEs) employed by public sector (Gov+HEI) per thousand active population	4.8	4.1	4.7	4.7	4.7	4.8	:	4.3	:
International co-publications as % of total number of publications	42.20	41.49	49.43	48.75	49.83	52.71	:	57.24	:
R&D investment & researchers employed in businesses									
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) as % of GDP	0.25	0.32	0.48	0.56	0.58	0.59	:	1.49	2.69
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) performed by SMEs as % of GDP	0.10	0.12	0.21	0.26	0.28	:	:	0.47	0.30
Researchers employed by business per thousand active population	0.7	1	1.5	2.1	2.4	2.6	:	5.9	:
Innovation outputs									
Patent applications filed under the Patent Cooperation Treaty per billion GDP (in PPS €)	0.73	0.79	0.72	0.58	:	:	:	2.81	2.20
Employment share of high-growth enterprises measured in employment (%)	:	:	:	0.92	0.85	:	:	0.87	:
Digitalisation of businesses									
SMEs with at least a basic level of digital intensity % SMEs (EU Digital Decade target by 2030: 90%)	:	:	:	:	42.19	:	57.09	71.39	:
Data analytics adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	:	30.17	:	38.75	39.85	:
Cloud adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	:	30.16	:	32.92	46.69	:
Artificial intelligence adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	:	7.04	10.78	18.00	19.95	:
Academia-business collaboration									
Public-private scientific co-publications as % of total number of publications	5.97	5.65	6.12	6.74	6.86	6.30	:	7.62	:
Public expenditure on R&D financed by business enterprises (national) as % of GDP	0.020	0.040	0.010	0.000	0.000	:	:	0.060	0.020
Public support for business innovation									
Total public-sector support for BERD as % of GDP	0.03	0.03	0.06	0.06	:	:	:	0.21	:
R&D tax incentives: foregone revenues as % of GDP	0.00	0.00	0.04	0.04	:	:	:	0.10	0.16
BERD financed by the public sector (national and abroad) as % of GDP	0.03	0.03	0.02	0.02	0.05	:	:	0.09	:
Financing innovation									
Venture capital (market statistics) as % of GDP (calculated as a 3-year moving average)	0.001	0.008	0.016	0.019	0.016	0.017	:	0.063	:
Seed stage funding share (% of GDP)	0.001	0.001	0.002	0.003	0.004	0.003	:	0.005	:
Start-up stage funding share (% of GDP)	0.000	0.004	0.012	0.011	0.007	0.005	:	0.030	:
Later stage funding share (as % of GDP)	0.000	0.002	0.002	0.005	0.006	0.009	:	0.027	:
Innovative talent									
New graduates in science & engineering per thousand population aged 25-34	:	13.11	8.82	8.58	8.28	8.55	:	16.82	:
Graduates in the field of computing per thousand population aged 25-34	:	2.06	2.16	2.47	2.55	2.97	:	3.84	:

(1) Priemer EÚ za posledný dostupný rok alebo rok s najvyšším počtom údajov o jednotlivých krajinách. * prerušenie radu

Zdroj: Eurostat, GR JRC, OECD, Science-Metrix (databáza Scopus), Invest Europe, európsky prehľad výsledkov inovácie.

Hospodárska výkonnosť Slovenska a jeho podnikateľské prostredie sa v posledných rokoch zhoršili. V odporúčaniach pre krajinu z roku 2025 sa poukázalo na výzvy spojené so zabezpečením priaznivého podnikateľského prostredia, transparentnosti a hospodárskej súťaže vo verejnom obstarávaní; s digitalizáciou malých a stredných podnikov (MSP); so stimulovaním spolupráce medzi podnikmi a výskumným sektorom; s posilnením legislatívneho rámca na podporu ekologických technológií a s podporou investícií na posilnenie konkurencieschopnosti priemyslu a hospodárskej diverzifikácie. Neistota, politická nestabilita a priame negatívne účinky niektorých konsolidačných opatrení výrazne sťažili podnikateľské aktivity, čo viedlo k oneskoreniu investícií, spomaleniu hospodárskeho rastu a zvýšeniu prevádzkových rizík. Pretrvávajú štrukturálne nedostatky vrátane klesajúceho prílevu priamych zahraničných investícií, nedostatočných investícií do výskumu a inovácií a slabého rastu MSP. V oblasti verejného obstarávania naďalej pretrváva nízka transparentnosť hospodárskej súťaže vo fáze pred pridelením zákazky, korupcia a prevládajúce uplatňovanie kritéria najnižšej ceny, čo negatívne ovplyvňuje úroveň hospodárskej súťaže, zatiaľ čo prístup k financovaniu, najmä vo forme vlastného kapitálu, zostáva pod priemerom EÚ. Priemyselný sektor, na čele s automobilovým priemyslom, čelí zvýšeným nákladom na energie, nedostatku pracovnej sily a tlakom na transformáciu v súvislosti s narušením globálneho obchodu a geopolitickými zmenami. Neexistencia priemyselnej stratégie sťažuje podnikom prispôsobenie sa novým hospodárskym a geopolitickým výzvam.

Dynamika podnikania

Hospodárstvo čelí problému s rozširovaním podnikov, keďže prechod z kategórie mikropodnikov do kategórie stredne veľkých podnikov je naďalej komplikovaný, čo obmedzuje šírenie technológií a vznik silných domácich trhových subjektov. V podnikateľskom prostredí výrazne dominujú malé podniky. Slovensko má najvyšší podiel firiem s menej ako 10 zamestnancami v EÚ (97,7 %) ([48]). Hoci zamestnávajú takmer 47 % pracovnej sily na Slovensku (30,4 % v EÚ), majú obmedzenú úlohu pri tvorbe pridanej hodnoty (21,7 % na Slovensku oproti 20,5 % v EÚ). Na opačnej strane spektra podniky s viac ako 250 zamestnancami [napriek ich zanedbateľnému podielu na celkovej demografii podnikov (0,1 %) a relatívne nízkemu podielu zamestnávania v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ (26 % oproti 36 % v EÚ)] generujú len o niečo nižší podiel pridanej hodnoty ako podniky tejto veľkosti v EÚ (44 % na Slovensku oproti 48 % v EÚ). To odráža ich oveľa vyššiu produktivitu práce a silnú orientáciu na vývoz. Rozdiel medzi najväčšími a najmenšími firmami na Slovensku je nielen značný, ale v priebehu času sa aj zväčšuje. Touto hospodárskou štruktúrou sa obmedzuje celkový rast a konkurencieschopnosť. Politickým úsilím zameraným na zlepšenie regulačného prostredia – s dvojakým cieľom zvýšiť produktivitu mikropodnikov a umožniť škálovateľným MSP, aby sa rozrástli na väčšie, medzinárodne konkurencieschopné podniky – by sa posilnila vyváženejšia demografia podnikov a podporil by sa silnejší rast. Na riešenie týchto výziev by bolo pre Slovensko prospešné podporovať klastre v kľúčových hospodárskych odvetviach s cieľom posilniť inovačnú spoluprácu, prístup k financovaniu a podporné služby pre scaleupy.

Demografia slovenských podnikov je dynamická a vyznačuje sa relatívne vysokou mierou odlivu podnikov. Táto vysoká miera naznačuje väčšiu hospodársku dynamiku v porovnaní s priemerom EÚ, pričom podiel zaniknutých podnikov je vyšší ako podiel nových registrácií. Zatiaľ čo v roku 2021 bola miera odlivu podnikov takmer 19 %, v roku 2023 sa vyšplhala na viac ako 25 % ([49]) (čo je výrazne nad priemerom EÚ, ktorý v roku 2023 predstavoval 19 %). To signalizuje hospodársku dynamiku, ale aj krehkosť a potenciálne prekážky brániace prežitiu a rastu MSP. Tvorba podnikov výraznejšie reaguje na meniace sa podmienky, ako sú úrokové sadzby, dopyt a sentiment. Hospodársky rast sa spomaľuje v dôsledku priameho vplyvu niektorých konsolidačných opatrení, ako sú zvýšené náklady práce a vysoká

([48]) Preskúmanie výkonnosti MSP, 2026.

([49]) Eurostat (bd_size__custom_19037959), november 2025.

sadzba dane z príjmov právnických osôb. V dôsledku transakčnej dane (platnej od roku 2025) sa na Slovensku zvyšujú priame náklady MSP citlivých na peňažné toky, čím sa zhoršuje zraniteľnosť MSP a zvyšuje sa riziko zániku podnikov. Zatiaľ čo odvetvia veľkoobchodu, maloobchodu a dopravy zaznamenali v roku 2025 v porovnaní s rokom 2024 najnižší nárast nových registrácií, platobná neschopnosť v priemysle v roku 2025 prudko vzrástla, čo poukazuje na intenzívny tlak na odvetvie výroby a súvisiace odvetvia. Tento trend signalizuje pretrvávajúce zraniteľnosti v automobilovom priemysle, maloobchode, doprave a stavebníctve, pričom súdy sú aj napriek novele slovenského insolvenčného rámca z októbra 2025 naďalej preťažené ([50]). Reforma insolvenčného rámca na základe plánu obnovy a odolnosti zároveň prispela k zavedeniu jednotných a digitalizovaných postupov pre platobnú neschopnosť a reštrukturalizáciu.

V krajine chýba komplexný regulačný rámec prispôsobený potrebám rodinných podnikov. Podľa Inštitútu rodinného biznisu ([51]) tvoria 46 % slovenských firiem rodinné podniky, pričom 72 % z nich do piatich rokov odovzdá svoje podnikanie ďalšej generácii, ale len 30 % rodinných podnikov druhej generácie bude úspešných. Súčasnými právnymi predpismi sa neriešia praktické problémy spojené s generačným nástupníctvom alebo jedinečnými charakteristikami rodinných podnikov, čo bráni štátu v poskytovaní účinnej podpory na dosiahnutie bezproblémového prechodu ([52]). Kľúčové inštitúty, ako napríklad zverenecké fondy, v slovenskom právnom systéme naďalej chýbajú, čo obmedzuje možnosti štruktúrovaného plánovania nástupníctva. V dôsledku toho sa mnohé rodinné podniky presúvajú do zahraničia, predovšetkým do Česka.

Lepším regulačným rámcom by Slovensko mohlo zlepšiť svoje medzinárodné postavenie v prostredí startupov. Slovenský ekosystém startupov je v rebríčku na stredných priečkach – na 60. mieste vo svete a na 16. mieste v regióne východnej Európy ([53]) –, napriek tomu má však solídny rastový potenciál vďaka kľúčovým centrám a rozvíjajúcim sa mestám, ako sú Bratislava a Košice, ktoré sú podporované akcelerátormi a prostriedkami z fondov EÚ. Podobne ako iné východoeurópske ekonomiky aj slovenské startupy ponúkajú predovšetkým digitálne služby. Slovenská startupová scéna stále nemá svojho prvého jednorožca, ale medzi slovenskými technologickými spoločnosťami už došlo k viacerým skorým odpredajom. Pozitívne zmeny uskutočnila vláda v spolupráci so Slovenskou alianciou pre inovatívnu ekonomiku (SAPIE), pričom sa zamerala na podporu nových startupov prostredníctvom právnych predpisov prispôsobených rýchlo rastúcim spoločnostiam, daňových stimulov, víz pre startupy a reformy vzdelávania. Vďaka konkurencieschopnej polohe, digitálne orientovaným univerzitám a daňovým stimulom v oblasti výskumu a vývoja má Slovensko vysoký inovačný a podnikateľský potenciál (pozri prílohu 4) (odporúčanie pre krajinu z roku 2025 týkajúce sa *stimulovania spolupráce medzi podnikmi a výskumným sektorom a prepracovania systému daňových stimulov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom poskytnúť väčšiu podporu MSP*).

Slovensko stráca konkurencieschopnosť čiastočne v dôsledku nedostatočných investícií, a to najmä do výskumu a vývoja ([54]), ako aj do udržateľného rastu. Podiel celkových investícií (vláda, domácnosti, podniky) bol na Slovensku pod priemerom EÚ (20,4 % HDP na Slovensku oproti 21,7 % v EÚ) ([55]). Hoci celkový podiel investícií je porovnateľný s ostatnými krajinami EÚ, kľúčový rozdiel spočíva v ich skladbe. Investície do výskumu a vývoja, ktoré možno považovať za hlavné hnacie sily rastu, výrazne zaostávajú. Ich podiel na celkových investíciách bol na Slovensku 10 %, čo je menej ako priemer EÚ (19 %) alebo priemer v Česku (18 %). Za posledné tri roky (2022 – 2025) sa miera fixných investícií do dlhodobých aktív – ako sú budovy, stroje, vozidlá alebo infraštruktúra – znížila o jeden percentuálny bod v porovnaní

([50]) Ministerstvo spravodlivosti, október 2025.

([51]) Inštitút Rodinného Biznisu.

([52]) Presun podnikov patrí medzi prekážky zdôraznené v stratégii jednotného trhu z roku 2025 („desivá desiatka"), stratégia jednotného trhu.

([53]) Globálny index ekosystému startupov 2025.

([54]) Vývoj = investície do duševného vlastníctva vrátane softvéru a databáz.

([55]) Eurostat, podiel investícií na HDP podľa inštitucionálnych odvetví [sdg_08_11].

s predchádzajúcim desaťročím, čo predstavuje najslabší výsledok spomedzi susedných krajín. Slovensko pri verejných investíciách využíva predovšetkým zdroje EÚ a na rozdiel od iných krajín v regióne ich dostatočne nedopĺňa domácimi zdrojmi. Slovensko v decembri 2025 schválilo plán na vypracovanie dlhodobého investičného plánu, ktorého cieľom je zabezpečiť pripravenosť prioritných projektov a účinnejšie využívanie verejných prostriedkov.

Slovensko potrebuje obnoviť dôveru zahraničných investorov, pretože sa pre nich postupne stáva menej atraktívnym. Obdobie najsilnejšieho rastu (2000 – 2012), keď do krajiny prúdili veľké objemy priamych zahraničných investícií, sa skončilo. Priame zahraničné investície na Slovensku sú v porovnaní so susednými krajinami najnižšie. V rokoch 2015 až 2024 predstavovali len 1,4 %, zatiaľ čo v Maďarsku, Česku a Poľsku boli takmer dvojnásobné na úrovni okolo 3 %. Hoci sa nedávno rozhodlo o dvoch veľkých investíciách na Slovensku – novej automobilke a závode na výrobu batérií –, do slovenských lokalít „na zelenej lúke" prichádza v porovnaní so susednými krajinami menej investorov.

Domáce spoločnosti investujú menej ako v predchádzajúcich rokoch, pričom hlavnou prekážkou investícií je neistota. Spoločnosti stále viac investujú len do obnovy strojov a budov a do znižovania nákladov vrátane prepúšťania, namiesto toho, aby rozširovali výrobu. Investičná aktivita na Slovensku klesla najmä v priemyselnom sektore, a to najmä v kľúčovom odvetví automobilovej výroby, v ktorom sa výrazne nadpriemerná miera investícií z predchádzajúceho desaťročia neudržala. 91 % slovenských firiem uvádza neistotu ako hlavnú prekážku investícií (v porovnaní s 83 % v EÚ) ([56]). Spoločnosti investujú menej aj preto, že im chýbajú ľudia (86 % spoločností hlási nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v porovnaní so 79 % v EÚ), ceny energií sú nepredvídateľné, dopyt po výrobkoch alebo službách je nižší a podnikateľské prostredie je neatraktívne.

Podnikateľské prostredie

Slovenské podnikateľské prostredie si vyžaduje komplexné reformy na zníženie byrokratickej záťaže a zlepšenie konkurencieschopnosti. Slovensko už nekonkuruje na základe nízkych nákladov. Náklady na pracovnú silu aj sadzby dane z príjmov právnických osôb sa v posledných rokoch zvýšili a sú relatívne vysoké. Zároveň krajina ešte nie je dostatočne technologicky vyspelá, aby mohla konkurovať v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou. Legislatívny rámec je porovnateľný s legislatívnym rámcom iných krajín, ale hlavný rozdiel spočíva v efektívnej implementácii navrhovaných opatrení. Tieto opatrenia sa často nezačnú realizovať, realizujú sa inak, ako sa plánovalo, alebo zostávajú nedokončené, čo je odrazom neefektívnosti verejnej správy.

Podniky potrebujú stabilnejšie prostredie, pretože politická nestabilita má veľký vplyv na ich činnosť. Na riešenie týchto problémov sa vyzvalo odporúčaním z roku 2025 týkajúcim sa *zabezpečenia priaznivého podnikateľského prostredia vytvorením predvídateľnejšieho regulačného prostredia*. Medzi hlavné problémy patrí nestabilita vlády a ťažkosti pri realizácii komplexných štrukturálnych reforiem. Naďalej sa používajú skrátené legislatívne konania, pričom 60 % legislatívnych návrhov sa riadi štandardným systémom a zvyšných 40 % tvoria *ad hoc* vládne návrhy. Okrem toho 196 poslaneckých návrhov (november 2025) ([57]) nie je dostatočne prepracovaných, úplných alebo kvalitných z hľadiska ich vypracovania a realizácie (pozri prílohu 7). To výrazne narúša fungovanie podnikov a investičné rozhodnutia, čo v konečnom dôsledku vedie k tomu, že niektoré z nich uvažujú o presune do zahraničia alebo dokonca o ukončení činnosti. Prebiehajúca rekodifikácia Občianskeho zákonníka na Slovensku predstavuje významnú legislatívnu reformu zameranú na modernizáciu občianskeho práva s cieľom

([56]) *EIB Investment Survey 2025: Slovakia overview* (Prieskum EIB v oblasti investícií 2025: prehľad týkajúci sa Slovenska).

([57]) Ministerstvo hospodárstva SR, diskusia počas návštevy Európskej komisie na Slovensku, november 2025.

vytvoriť jasnejší, stabilnejší a predvídateľnejší právny rámec. Očakáva sa, že táto reforma výrazne ovplyvní podniky vrátane takých aspektov, ako je zmluvné právo, právna istota a práva súvisiace s obchodnými činnosťami.

Napriek súčasnému úsiliu o zlepšenie podnikateľského prostredia pretrvávajú regulačné a administratívne prekážky. V posledných rokoch sa zaviedlo niekoľko opatrení z plánu obnovy a odolnosti, ako napríklad pravidlo „jeden dnu, dva von“, predchádzanie tzv. gold-platingu, balíky na boj proti byrokracii, *ex post* hodnotenia a posúdenia regulačného vplyvu. Hoci tieto opatrenia majú potenciál budovať konkurencieschopné podnikateľské prostredie, ich účinky zatiaľ podniky vo veľkej miere nevnímajú. Podľa zainteresovaných strán priniesli len okrajové zlepšenia, ktoré sa týkali najmä jednotlivých legislatívnych aktov a často boli zatienené veľkými legislatívnymi balíkmi prijatými bez dostatočného príspevku zainteresovaných strán. Okrem toho konzultácie so zainteresovanými stranami nie sú štandardnou praxou, neposkytujú dostatok času na zásadné pripomienky a často zostávajú bez odozvy. Problémom sú aj početné výnimky v právnych predpisoch – napríklad daňové výnimky, ktorými sa zvyšuje daňová zložitosť pre podniky –, chýbajúca kvantifikácia vplyvu nových opatrení a minimálne výsledky *ex post* posúdení. Na začiatku roka 2026 vstúpil do platnosti komplexný balík daňových reforiem, ktorý je súčasťou vládnych opatrení na fiškálnu konsolidáciu. Balíkom sa zavádzajú významné zmeny pre podniky a živnostníkov a ide o jednu z najrozsiahlejších zmien podnikateľského prostredia za posledné roky ([58]). Opatreniami sa výrazne zvyšuje zdanenie najmä väčších podnikov a zároveň sa rozširujú byrokratické požiadavky pre tisíce malých podnikateľov.

Napriek zlepšeniam je digitalizácia obchodných postupov na Slovensku stále obmedzená, čo bráni efektívnosti a hladkej komunikácii medzi štátom a podnikmi. Podľa prehľadu výsledkov jednotného trhu a konkurencieschopnosti bolo v roku 2025 na Slovensku len 21 % cezhraničných obchodných postupov plne online, pričom na registráciu podnikov a súvisiace postupy sa naďalej vyžaduje overenie na registrovom súde, ako aj overené dokumenty a formality v slovenskom jazyku ([59]). Elektronická fakturácia medzi podnikmi a verejnou správou (B2G) sa považuje za pozitívny vývoj z hľadiska efektívnosti podnikania, dodržiavania daňových predpisov a digitálnej modernizácie podnikateľského prostredia na Slovensku. Prebiehajúci proces elektronickej fakturácie medzi podnikmi (B2B) napreduje, a to aj s technickou podporou v rámci nástroja technickej podpory Európskej komisie. Tento proces je takisto v súlade so záväzkom vyplývajúcim zo slovenského národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu. Zavádza sa štruktúrovaný systém elektronickej fakturácie, ktorý bude povinný od 1. januára 2027. Digitalizácia hodnotenia regulačného vplyvu sa začala koncom roka 2025, pričom konečný termín dodania platformy je naplánovaný na rok 2028. Projekt DIGITRANS ([60]) ponúka MSP s podpriemernou digitálnou vyspelosťou kombináciu finančnej podpory a odborného poradenstva pre efektívnu a udržateľnú digitalizáciu (pozri prílohu 4). Tieto opatrenia prispievajú k riešeniu odporúčania z roku 2025 týkajúceho sa *zvýšenia zavádzania digitálnych technológií, najmä v MSP*.

Slovensko pokračuje v zlepšovaní svojej infraštruktúry vysokorýchlostného pripojenia v súlade s odporúčaním 4 z roku 2025, v ktorom sa krajina podnecuje k posilneniu digitálnej infraštruktúry. Je však stále čo zlepšovať. V posledných rokoch sa krajina prioritne venuje zavádzaniu optického vlákna až k priestorom zákazníka (FTTP), ktoré je podporované trvalými investíciami telekomunikačných operátorov. Do roku 2024 dosiahlo pokrytie optickým vláknom až k priestorom zákazníka mieru 67,76 %, čo je mierne pod priemerom EÚ na úrovni 69,24 %. Väčší rozdiel bol v pokrytí sieťami s veľmi vysokou kapacitou, ktoré v roku 2024

([58]) https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/mf-sr-predstavilo-treti-balik-konsolidacie-verejnych-financii.html.

([59]) Európska komisia (2025/2026), prehľad výsledkov jednotného trhu a konkurencieschopnosti – Slovensko.

([60]) DIGITRANS: Úspešný pilotný projekt otvára dvere k digitalizácii desiatok podnikov | Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

predstavovalo 72,97 % v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 82,49 %. Výrazný rozdiel pretrvával vo vidieckych oblastiach, kde pokrytie sieťami s veľmi vysokou kapacitou a optickým vláknom až k priestorom zákazníka bolo nižšie ako národný priemer, a to 39,62 % a 39,57 % ([61]). Z ekonomického hľadiska je zavádzanie obmedzené rastúcimi nákladmi na výstavbu, prácu, materiál a administratívne poplatky, pričom ďalší tlak predstavujú vyššie ceny energií, inflácia a zvýšené dane. Vo vidieckych a v riedko osídlených oblastiach tieto náklady často prevyšujú príjmy, ktoré možno reálne očakávať. Na rok 2025 bola naplánovaná investícia do širokopásmového pripojenia s cieľom zaviesť gigabitovú infraštruktúru v oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou príslušných služieb vo výške 112 miliónov EUR. V priebehu roka 2025 však bolo 88 miliónov EUR z tejto sumy prerozdelených na iné priority. V dôsledku toho sa nerealizovali plánované verejné investície, čo potenciálne sťažilo zavádzanie vysokorýchlostného internetu v menej bohatých a vidieckych oblastiach. K významným právnym zmenám došlo v roku 2025, najmä pokiaľ ide o nový Stavebný zákon a akt o gigabitovej infraštruktúre ([62])([63]). Zatiaľ čo novým Stavebným zákonom sa zaviedla ohlasovacia povinnosť v prípade posledných 100 m prípojky od chodníka k nehnuteľnosti, aktom o gigabitovej infraštruktúre sa zrušila. Telekomunikační operátori zároveň poukazujú na vysokú administratívnu zložitosť, najmä pokiaľ ide o postupy vydávania povolení, rozdielne postupy a požiadavky jednotlivých obcí a nerovnaký prístup k fyzickej infraštruktúre. Dopyt po veľmi vysokorýchlostnom internete na Slovensku zároveň zostáva relatívne nízky, najmä mimo veľkých mestských centier. Všetky tieto prvky odrádzajú od investícií, najmä v menej husto osídlených oblastiach.

Slovensko dosiahlo solídne pokrytie sieťou 5G v celej krajine. V roku 2024 dosiahlo pokrytie sieťou 5G mieru 87,94 %, čo je krok smerom k dosiahnutiu národného cieľa pokrytia na úrovni 98,5 % do roku 2030, hoci táto hodnota je stále pod priemerom EÚ na úrovni 94,35 %. V júli 2025 ukončilo Slovensko svoju najväčšiu aukciu viacpásmového frekvenčného spektra, ktorou by sa mala podporiť kapacitne náročnejšia fáza zavádzania sietí 5G, najmä v hustých mestských oblastiach a oblastiach s vysokou prevádzkou. Dvaja mobilní operátori navyše spustili komerčné samostatné služby 5G. Napriek celkovému dobrému pokroku v tejto oblasti existujú podobne ako v prípade pevnej širokopásmovej siete štrukturálne prekážky spojené so zložitými administratívnymi postupmi a s rastúcimi nákladmi na výstavbu.

Prístup k externému financovaniu je naďalej náročný, najmä pokiaľ ide o vlastné zdroje. Podľa indexu EIF týkajúceho sa prístupu MSP k financovaniu (ESAF) z roku 2025 sa Slovensko v podindexe vlastných zdrojov umiestnilo na piatom mieste spomedzi najhoršie hodnotených krajín EÚ. Aj investície rizikového kapitálu na Slovensku patria medzi najmenej priaznivé v EÚ a v roku 2024 budú predstavovať len 0,003 % HDP ([64]). Hoci interné financovanie je dominantným zdrojom investícií slovenských podnikov (57 % podiel financovania podnikania), podiel podnikov využívajúcich externé financovanie sa v roku 2025 v porovnaní s rokom 2024 zvýšil a je výrazne nad priemerom EÚ (63 % na Slovensku oproti 42 % v EÚ). Slovenské podniky sa spoliehajú na externé financovanie (37 % podiel na financovaní podnikania) viac ako podniky z EÚ (25 %). Existuje mnoho programov na uľahčenie prístupu podnikov k financovaniu, ale ich štruktúra je veľmi roztrieštená, čo podnikom sťažuje orientáciu a ich využívanie (pozri prílohy 4 a 6).

Rastúci tlak na slovenské podniky sa prejavuje v rastúcom počte firiem, ktoré majú problémy s oneskorenými platbami, a v dlhších lehotách platieb medzi podnikmi (B2B). V roku 2025 výrazne viac spoločností zaznamenalo

([61]) Ukazovatele DESI – vizualizačný nástroj digitálneho desaťročia DESI.

([62]) Zákon č. 25/2025 Z. z., Stavebný zákon, marec 2025, 25/2025 Z. z. Stavebný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Stavebný zákon) | Slov-Lex

([63]) Zákon č. 297/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách, 12. november 2025.

([64]) Invest Europe, *Private Equity Activity 2024* (Činnosť v oblasti súkromného kapitálu za rok 2024).

oneskorené platby ([65]) od súkromných subjektov (62,4 % v porovnaní s 51,2 % v roku 2024), čo je štvrtý najvyšší podiel v EÚ a výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 47 % ([66]). Vykázaná priemerná lehota platieb pre transakcie B2B sa predĺžila zo 60 dní v roku 2023 na 62 dní v roku 2024, zatiaľ čo lehoty platieb medzi verejnou správou a podnikmi (G2B) zostali už tretí rok po sebe stabilné na úrovni 68 dní ([67]). V rámci priebežného monitorovacieho postupu sa poukázalo na oneskorenia platieb, ktoré presahovali oneskorenia nahlásené podnikmi, čo si vyžadovalo aktívnu účasť príslušných orgánov. Vplyv povinnosti slovenských bánk vykonávať okamžité platby od roku 2025 sa ešte len ukáže, ale je možné, že sa nimi urýchlia obchodné prevody, zníži oneskorenie úhrad zo strany verejnej správy a zlepší tok hotovosti pre MSP.

Chronickými oneskoreniami sa oslabuje konkurencieschopnosť a odolnosť podnikov pôsobiacich v sektore zdravotníctva, najmä MSP. Súdny dvor EÚ rozhodol v roku 2024 v súvislosti s platbami slovenskej verejnej správy, že Slovensko nezabezpečilo, aby jeho verejné zdravotnícke subjekty účinne dodržiavali 60-dňovú lehotu na úhradu platieb stanovenú v smernici o oneskorených platbách. Rozhodnutie sa týkalo nadmerného oneskorenia platieb verejných nemocníc svojim dodávateľom, čo je problém, ktorý pretrvával napriek postupu v prípade nesplnenia povinnosti, ktorý Európska komisia začala v roku 2017. V júni 2025 zaslala Komisia Slovensku formálnu výzvu, keďže opatrenia oznámené po rozhodnutí neviedli k dostatočnému zlepšeniu. Ministerskými vyhláškami a slovenskými právnymi predpismi sa výrazne obmedzuje prevod splatných pohľadávok voči verejným zdravotníckym subjektom na tretie strany. Postúpenie pohľadávok je ďalšou formou externého financovania, ktorá je nevyhnutná pre prežitie podnikov. Praktiky, ktorými sa systematicky zakazuje postupovanie pohľadávok napriek tomu, že veriteľ splnil zmluvné záväzky a dlžník ich akceptoval, komplikujú finančné riadenie dodávateľov, a najmä MSP.

Jednotný trh

Hlboká integrácia Slovenska do jednotného trhu má zásadné hospodárske účinky. Keďže Slovensko je vysoko integrované do hodnotových reťazcov EÚ, je krajinou EÚ s najvyšším pomerom účinku presahovania k HDP na úrovni 1,8 % ([68]) ([69]). Má tiež najvyššiu mieru integrácie v prípade tovaru v EÚ: objem obchodu s tovarom predstavoval v roku 2024 55 % HDP Slovenska (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 18 %). Slovenské podniky sú výrazne orientované na vývoz (v rámci jednotného trhu aj mimo neho). 82 % slovenských firiem sa zapája do medzinárodného obchodu, a to najmä v odvetví výroby, čo je výrazne nad priemerom EÚ (66 %) ([70]). Zatiaľ čo vývoz na trhy mimo EÚ sa oslabil (v dôsledku ciel USA a straty trhových podielov v Číne), vývoz do krajín EÚ zostal odolný a v roku 2025 mierne vzrástol ([71]). Túto odolnosť okrem vývozu automobilov podporil rekordný rast vývozu zbraní a munície, čo je odvetvie, ktoré v posledných rokoch rýchlo expandovalo. Dominantnou destináciou zostáva Nemecko (viac ako 21 % vývozu), za ktorým nasledujú susedné krajiny (Česko, Poľsko a Maďarsko). Touto závislosťou sa síce potvrdzuje pozícia Slovenska ako výrobného centra v rámci jednotného trhu – vyváža najmä vozidlá, automobilové súčiastky, pneumatiky a elektroniku – ale zároveň sa zvyšuje zraniteľnosť hospodárstva voči vonkajším šokom, ako je spomalenie v Nemecku a výkyvy v dopyte EÚ, vzhľadom na jeho vysokú závislosť od vývozu a koncentráciu na jediný kľúčový trh. Cezhraničné poskytovanie služieb zaťažujú aj požiadavky týkajúce sa vysielania zamestnancov

([65]) Súčasť prekážok zdôraznených v stratégii jednotného trhu („desivá desiatka“) a vo výročnej správe o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti z roku 2026.

([66]) Prieskum SAFE 2025.

([67]) Stredisko EÚ pre monitorovanie oneskorených platieb – výročná správa, december 2025.

([68]) Európska komisia, správa o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, október 2025.

([69]) Členské štáty, ktoré sú vysoko integrované do hodnotových reťazcov EÚ, majú tendenciu pociťovať najväčšie účinky presahovania vzhľadom na veľkosť svojho hospodárstva.

([70]) Európska investičná banka, 2025, prieskum EIB v oblasti investícií.

([71]) Údaj z októbra 2025.

a koordinácie sociálneho zabezpečenia vrátane predbežného podávania žiadostí formulárom A1, predbežných oznámení a značných oneskorení pri spracovaní ([72]).

Hoci je Slovensko otvorené obchodu so službami, má zároveň jeden z najvyšších počtov regulovaných povolaní. Z indexu reštriktívnosti obchodu so službami OECD z roku 2024 ([73]) vyplýva relatívne otvorené regulačné prostredie pre obchod so službami ([74]). Podmienky pre dočasný vstup zmluvných poskytovateľov služieb sú však naďalej prísnejšie ako najlepšie medzinárodné postupy. Účtovnícke a audítorské služby predstavujú najviac otvorený sektor, zatiaľ čo na inžinierske služby sa vzťahujú najväčšie obmedzenia. Napriek nedostatku kvalifikovaných pracovníkov Slovensko reguluje 288 povolaní – štvrtý najvyšší počet regulovaných povolaní v EÚ ([75]) (priemer EÚ: 210). V ukazovateli regulácie trhu s výrobkami ([76]) sa upozorňuje na pretrvávajúce obmedzenia vo forme administratívnych požiadaviek pre nové podniky.

Na Slovensku pretrvávajú regulačné a administratívne prekážky jednotného trhu, ktoré ovplyvňujú cezhraničné poskytovanie služieb a slobodu usadiť sa. Napríklad v oblasti služieb čelia prevádzkovatelia nákladnej cestnej dopravy nadmerným a regionálne roztrieštеným vnútroštátnym zákazom jazdy podľa zákona č. 8/2009 o cestnej premávke, ktorými sa obmedzuje premávka ťažkých nákladných vozidiel na diaľniciach, rýchlostných cestách a cestách I. triedy, čo môže narušiť cezhraničné logistické plánovanie a harmonogramy dodávok ([77]). Maloobchodný sektor navyše naďalej podlieha reštriktívnym vnútroštátnym pravidlám podľa zákona č. 91/2019 o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami vrátane rozsiahleho ustanovenia o neprimeraných podmienkach a obmedzeniach niektorých platieb za služby, v dôsledku čoho môžu byť maloobchodníci pôsobiaci vo viacerých členských štátoch povinní prispôsobiť zmluvné dojednania osobitne pre slovenský trh ([78]).

Slovensko dosahuje dobré výsledky, pokiaľ ide o implementáciu práva jednotného trhu. Nízky deficit transpozície (0,5 %) a súladu (0,8 %) v roku 2025 – v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 1,1 % pre oba ukazovatele – je známkou účinnej integrácie smerníc EÚ do vnútroštátneho práva ([79]). V roku 2025 vyriešilo slovenské centrum SOLVIT 92 % prípadov, ktoré riešilo ako vedúce centrum (priemer EÚ bol 84,6 %). Príležitosťou na udržanie tejto dynamiky je riešenie súčasných porušení. Počet nevyriešených porušení je mierne nad priemerom EÚ (28 na Slovensku oproti 25 v EÚ), ale má pozitívny trend, keďže predstavuje najnižšiu hodnotu od roku 2022. Priemerný čas na vyriešenie konania o porušení povinnosti je výrazne pod priemerom EÚ (39,3 mesiaca oproti 44,5 mesiaca).

Kľúčom k zabezpečeniu rovnakých podmienok pre spoločnosti dodržiavajúce zákony a bezpečnosti spotrebiteľov je súlad výrobkov, ktoré sú v obehu na jednotnom trhu ([80]). Na Slovensku sa v porovnaní s rokom 2019 zvýšil počet prešetrovaní v rámci dohľadu nad trhom.

([72]) Sociálna poisťovňa (Sociálna poisťovňa Slovenskej republiky) (n. d.). K dispozícii na adrese: https://www.socpoist.sk/zivotne-situacie/praca-v-zahranici/ako-poziadat-o-prenosny-dokument-a1-praca-v-eu-ehp-svajciarsku?ref=837 (zobrazené 16. marca 2026).

([73]) Index obmedzovania obchodu so službami OECD, február 2025.

74) Index obmedzovania obchodu so službami OECD, február 2025.

en"Stratégia jednotného trhu.

([75]) Európska komisia, dáza údajov o regulovaných povolaniach.

([76]) OECD, ukazovateľ regulácie trhu s výrobkami za roky 2023 – 2024.

([77]) Slovenská republika (2009), zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, §39. K dispozícii na adrese: https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2009/8/.

([78]) Slovenská republika (2019), zákon č. 91/2019 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchode s potravinami. K dispozícii na adrese: https://www.slov-lex.sk/ezbierky-fe/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/91/vyhlasene_znenie.html. EuroCommerce (2025), prehľad prekážok na jednotnom trhu, aktualizovaný 28. januára 2025. K dispozícii na adrese: https://www.eurocommerce.eu/app/uploads/2024/05/single-market-barriers-overview-updated-28-january-2025.pdf (zobrazené 16. marca 2026).

([79]) Súčasť prekážok zdôraznených v stratégii jednotného trhu z roku 2025 („desivá desiatka"), stratégia jednotného trhu.

([80]) Súčasť prekážok zdôraznených v stratégii jednotného trhu („desivá desiatka") a vo výročnej správe o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti z roku 2026.

V roku 2025 nahlásili vnútroštátne orgány v systéme dohľadu nad trhom EÚ (ICSMS) celkovo 231,8 prešetrovaní na milión obyvateľov, čo je viac ako medián EÚ na úrovni 136,2. Počet oznámení zostáva v absolútnom vyjadrení obmedzený, čo môže byť aj dôsledkom nedostatočnej vnútroštátnej interoperability IT so systémom ICSMS. Nadchádzajúcou revíziou nariadenia o dohľade nad trhom sa ICSMS zmení na plne interoperabilnú digitálnu platformu EÚ.

Postupy verejného obstarávania naďalej vykazujú určité nedostatky pri vykonávaní efektívnych postupov, čo obmedzuje ochotu a schopnosť hospodárskych subjektov zúčastňovať sa na verejnom obstarávaní, pričom pretrváva nedostatočné využívanie kritérií súvisiacich s kvalitou a nákladmi na životný cyklus. Hoci Slovensko uskutočnilo mnohé reformy na posilnenie svojich postupov verejného obstarávania, používanie kritéria najnižšej ceny na vyhodnotenie ponúk zostáva dominantné a v roku 2025 sa uplatňovalo v 90 % postupov (napriek klesajúcemu trendu v posledných rokoch) v porovnaní s 53 % na úrovni EÚ ([81]) (odporúčanie pre krajinu z roku 2025 týkajúce sa *zvýšenia využívania kvalitatívnych kritérií a nákladov na životný cyklus v operáciách verejného obstarávania*). Výrazné zameranie na cenu môže odradiť od účasti spoločnosti, ktoré sa zameriavajú na kvalitu a inovácie, môže viesť k zníženiu počtu uchádzačov a zvýšeniu rizika neobvykle nízkych ponúk.

Postupy verejného obstarávania trvajú v priemere dlhšie ako v EÚ. Pokiaľ ide o hospodársku súťaž na trhoch verejného obstarávania, ukazovatele verejného obstarávania s jednou ponukou (25 %) a priameho zadania (3 %) zostávajú pod strednými prahovými hodnotami EÚ (27 % a 6 % v EÚ). Lehota medzi termínom na predloženie ponúk (alebo žiadostí o účasť) a zadaním zákazky naopak predstavuje 101 dní, čím sa spomaľuje zadávanie zákaziek a znižuje sa schopnosť reagovať.

Cieľom novely zákona o verejnom obstarávaní z roku 2024 bolo zjednodušiť postupy a znížiť administratívnu záťaž. Kľúčové zmeny zahŕňali zlúčenie podlimitných zákaziek a zákaziek s nízkou hodnotou a zvýšenie finančného limitu, pri ktorom je povinné predchádzajúce zverejnenie z 10 000 EUR na 50 000 EUR. Reformou sa transparentnosť presunula viac do fázy *ex post*, pričom sa znížila transparentnosť vo fáze pred zadaním zákazky v prípade zákaziek zadávaných pod týmto limitom ([82]) (odporúčanie z roku 2025 týkajúce sa *zabezpečenia transparentnosti a hospodárskej súťaže v postupoch verejného obstarávania*). Hoci boli tieto kroky pôvodne kritizované kvôli potenciálnym rizikám, pokiaľ ide o transparentnosť, tieto obavy sa nepotvrdili, keďže existuje povinnosť vyzvať na predloženie ponuky aspoň tri hospodárske subjekty a dobrovoľné predchádzajúce uverejnenie je naďalej bežnou praxou.

Na Slovensku sa zákon o verejnom obstarávaní od jeho prijatia v roku 2015 novelizuje nezvyčajne často, čo vedie k právnej neistote verejných obstarávateľov aj hospodárskych subjektov. Zmeny sa zavádzali takmer každý rok, t. j. novely boli prijaté v rokoch 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 a 2024 a ďalší súbor zmien sa plánuje na rok 2026 ako súčasť pokračujúcich reforiem. Táto úroveň legislatívnej nestability je v porovnaní s mnohými inými členskými štátmi EÚ pomerne vysoká. Častými zmenami sa komplikuje výklad a uplatňovanie pravidiel, zvyšujú sa administratívne náklady a náklady na dodržiavanie predpisov a je potrebné neustále prispôsobovanie postupov obstarávania. V dôsledku toho sú postupy pomalšie a je pre ne charakteristická averzia k riziku, čo v konečnom dôsledku znižuje celkovú účinnosť a predvídateľnosť systému verejného obstarávania.

Prostredie verejného obstarávania na Slovensku je veľmi fragmentované, čo je odrazom veľkého počtu verejných obstarávateľov vrátane takmer 3 000 miest

([81]) Typická krajina EÚ (na strednej úrovni).

([82]) Finančný limit pre povinné uverejnenie oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania vo vnútroštátnom vestníku (v prípade podlimitných zákaziek) je nižší (prísnejší) v prípade podlimitných zákaziek financovaných z fondov EÚ.

a malých obcí. Touto roztrieštenosťou sa obmedzujú úspory z rozsahu a prispieva sa k nerovnakej úrovni odborných znalostí a kapacít obstarávateľov, najmä na miestnej úrovni. V dôsledku toho sú procesy verejného obstarávania často menej profesionalizované a administratívne náročnejšie. Väčšou centralizáciou alebo intenzívnejším využívaním spoločných nákupných mechanizmov (ktoré sa vo veľkej miere nevyužívajú) a centrálnych nákupných mechanizmov by sa mohli posilniť odborné kapacity, zvýšiť efektívnosť a zabezpečiť konzistentnejšie uplatňovanie pravidiel verejného obstarávania v celom systéme.

Fragmentované prostredie elektronického verejného obstarávania na Slovensku a problémy s kvalitou údajov poukazujú na potrebu interoperabilných systémov, spoločných noriem a silnejšej správy údajov. Vzhľadom na decentralizované prostredie elektronického verejného obstarávania na Slovensku, kde funguje 12 až 20 samostatných služieb verejného obstarávania ([83]), musia hospodárske subjekty používať viacero systémov, aby získali prístup ku všetkým postupom verejného obstarávania, čo vedie k zložitosti a vytvára prekážky, ktoré bránia účasti na týchto postupoch. V súvislosti s touto fragmentáciou sa zdôrazňuje potreba zavedenia interoperability a spoločných noriem. Zásada „len raz" sa na vnútroštátnej úrovni uplatňuje len čiastočne (pozri prílohu 7) a kupujúci v celej EÚ stále nemajú digitálny prístup k príslušným dôkazom. Krajina zatiaľ nezriadila službu na monitorovanie údajov o verejnom obstarávaní, čo vedie k problémom s kvalitou, neúplnosťou a duplicitou údajov. Slovenskému systému by preto prospelo, keby sa v rámci verejnej správy vytvorila špecializovaná služba na zber a analýzu údajov o verejnom obstarávaní, ktorá by podporovala dohľad nad životným cyklom verejného obstarávania založený na údajoch ([84]).

Na Slovensku sa zvýšená pozornosť venuje zabezpečeniu integrity postupov verejného obstarávania a účinnému využívaniu európskych aj národných verejných zdrojov. Nedávne kontroverzné súťaže podčiarkli význam právomoci Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO) začať konanie z vlastného podnetu, ktoré umožňuje včas zasiahnuť v situáciách, ktorými sa môže narušiť hospodárska súťaž, transparentnosť alebo hodnota za peniaze. Zdá sa, že posilnením kapacity ľudských zdrojov Úradu pre verejné obstarávanie sa podporuje zlepšenie vnútorných procesov, ako aj kvalita a včasnosť kontrol vykonávaných v rámci implementácie fondov EÚ. Tento vývoj úzko súvisí s udržaním dôvery medzi hospodárskymi subjektmi a urýchlením efektívneho realizovania kvalitných verejných projektov.

Názory podnikov na riziká korupcie vo verejnom obstarávaní sú nad priemerom EÚ. Až 81 % spoločností na Slovensku (priemer EÚ: 58 %) sa domnieva, že v rámci postupov verejného obstarávania sú špecifikácie prispôsobené na mieru konkrétnym spoločnostiam a 81 % (priemer EÚ: 51 %) je toho názoru, že kolúzia vo verejnom obstarávaní je „veľmi" alebo „dosť rozšírenou" praxou. Spomedzi spoločností, ktoré majú skúsenosti s verejným obstarávaním a zúčastnili sa na ňom, si 49 % myslí, že korupcia im v praxi zabránila získať zákazku (priemer EÚ: 25 %) ([85]). 31 % spoločností vníma úroveň nezávislosti orgánu pre kontrolu verejného obstarávania (Úradu pre verejné obstarávanie) pri kontrole prípadov verejného obstarávania ako veľmi dobrú alebo pomerne dobrú ([86]).

Slovensko zostáva mimo systému jednotného patentu. Hoci sa Slovensko zúčastňuje na „posilnenej spolupráci" v oblasti jednotnej patentovej ochrany a podpísalo už Dohodu o Jednotnom patentovom súde, je jedným z mála členských štátov, ktoré ju ešte

([83]) Ako sa uvádza v matici elektronického verejného obstarávania.

([84]) Osobitná správa Európskeho dvora audítorov 28/2023: Verejné obstarávanie v EÚ. Menšia hospodárska súťaž v prípade zákaziek zadaných na práce, tovar a služby za desať rokov do roku 2021, 2023, osobitná správa 28/2023: Verejné obstarávanie v EÚ.

([85]) Rýchly prieskum Eurobarometra 557, s. 133.

([86]) Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície (2025), s. 53; Rýchly prieskum Eurobarometra 555, s. 39.

neratifikovali. Jednotný patent sa preto na Slovensko nevzťahuje. Má to tieto dôsledky: po prvé, slovenské a neslovenské spoločnosti sú naďalej zaťažené značnými administratívnymi nákladmi na národné validačné a udržiavacie poplatky na získanie patentovej ochrany na Slovensku. Po druhé, vymáhanie európskych patentov na Slovensku môže prebiehať len pred vnútroštátnymi súdmi, pričom sa nevyužívajú výhody, ktoré ponúka Jednotný patentový súd z hľadiska centralizovaných súdnych konaní. Zo všetkých týchto dôvodov môže byť Slovensko tým, že sa nepridá k systému jednotného patentu, z hľadiska podpory inovácií menej atraktívne ako členské štáty, ktoré sa už na tomto systéme zúčastňujú. Napokon skutočnosť, že viaceré členské štáty sa nezúčastňujú na systéme jednotného patentu, oslabuje jednotný trh, čím sa EÚ stáva menej atraktívnou pre vynálezcov a inovatívne subjekty.

Národné normalizačné orgány majú zásadný význam pre zabezpečenie účinného fungovania európskeho normalizačného systému. Prispievajú tiež k odstráneniu štrukturálnych prekážok, ako je „desivá desiatka“, ktoré naďalej obmedzujú plný potenciál jednotného trhu a konkurencieschopnosť priemyslu EÚ. Z empirických údajov však vyplýva, že Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR čelí pretrvávajúcim obmedzeniam zdrojov, v dôsledku čoho sa môžu spomaliť normalizačné procesy a obmedziť účasť zainteresovaných strán. Je potrebné posilniť finančné aj ľudské kapacity Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR. Bez cielených investícií do budovania kapacít národných normalizačných orgánov hrozí, že Slovensko bude v oblasti normalizácie zaostávať, v dôsledku čoho by sa mohla oslabiť jeho priemyselná konkurencieschopnosť.

Priemyselná a hospodárska bezpečnosť

Pre slovenský priemysel, ktorý čelí jednej z najhlbších transformácií za posledné desaťročia, bol rok 2025 zložitý. Ako najväčšie odvetvie hospodárstva podľa váhy (17 % celkovej pridanej hodnoty) ([87]), je tiež približne o 40 % energeticky náročnejšie ako priemer EÚ na jednotku hrubej pridanej hodnoty ([88]). V dôsledku neistoty v oblasti obchodu sa energeticky náročný priemysel naďalej potýkal s drahými dodávkami energie, zatiaľ čo elektronický priemysel čelil lacnejšej ázijskej konkurencii. Plán obnovy a odolnosti Slovenska sa zaoberá zelenou transformáciou priemyslu prostredníctvom viacerých opatrení na podporu úspor energie, inovácií, dekarbonizácie priemyslu a energie z obnoviteľných zdrojov. Slovensko má spomedzi susedných krajín najvyššie náklady práce a najvyššiu sadzbu dane z príjmu právnických osôb. Ceny elektrickej energie pre slovenské podniky patrili k najvyšším v EÚ (približne 0,20 EUR/kWh v H12025 oproti priemeru EÚ na úrovni 0,15 EUR/kWh) ([89]). Rast slovenskej ekonomiky sa spomalil, keďže priemyselná výroba v roku 2025 ([90]) medziročne klesla o 3,1 % (pozri prílohu 9).

Automobilový priemysel na Slovensku – základný kameň národného hospodárstva – sa v situácii, keď Európa čelí mnohým výzvam, ukázal ako odolný. Automobilový priemysel predstavuje 49,5 % príjmov v priemysle, predstavuje 43,1 % vývozu a priamo alebo nepriamo poskytuje prácu viac ako 244 000 ľuďom ([91]). V roku 2025 si udržal vysokú výkonnosť výroby s medziročným nárastom o 1,5 %. Zatiaľ čo najväčším výrobcom automobilov v roku 2024 ([92]) vzrástli vďaka nižším výrobným nákladom v porovnaní so západoeurópskymi konkurentmi zisky, hustá sieť slovenských dodávateľov dielov čelila väčším problémom. Veľkí dodávatelia v automobilovom priemysle si v roku 2024 udržali svoje tržby, ale nie zisky, pričom niektorí z nich pristúpili aj k prepúšťaniu, keďže dodávajú nielen slovenským, ale aj západným automobilkám, ktoré čelia

([87]) Štatistický úrad Slovenskej republiky, september 2025.

([88]) UniCredit Bank, *Weekly Notes* (Týždenný prehľad), 09/2026.

([89]) Eurostat – Ceny elektriny pre spotrebiteľov mimo domácnosti.

([90]) Štatistický úrad Slovenskej republiky, február 2026.

([91]) Zväz automobilového priemyslu Slovenskej republiky, apríl 2026.

([92]) https://finstat.sk/.

výraznejšiemu poklesu dopytu. Odolnosť tohto odvetvia však pravdepodobne nebude trvať dlho, keďže z odhadov týkajúcich sa tohto odvetvia vyplýva stagnácia výroby automobilov v nasledujúcich rokoch, a to aj napriek plánovanému spusteniu prevádzky nového výrobcu automobilov v roku 2027. Vláda je odhodlaná podporiť transformáciu tohto odvetvia a rokovala so zástupcami automobilového priemyslu, čoho výsledkom je plán na pridelenie 1,5 miliardy EUR z fondov EÚ ([93]). Podpora v rámci plánu – financovaná z prostriedkov EÚ – je zameraná na dekarbonizáciu, zjednodušenie pravidiel investičnej pomoci, testovacie miesta pre autonómne vozidlá, rozšírenie kapacity na spracovanie odpadu a obstarávanie nízkoemisných vozidiel.

Jasná priemyselná stratégia by mohla podnikom pomôcť pri riešení nových hospodárskych a geopolitických výziev. Jedným z opatrení zahrnutých do slovenského národného strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu je príprava priemyselnej stratégie na roky 2027 – 2035. Cieľom je analyzovať potenciál, potreby a výzvy slovenského priemyslu na vybudovanie udržateľnej a odolnej priemyselnej základne. Diskusie o stratégii prebiehajú, ale zatiaľ nebol dosiahnutý žiadny konkrétny výsledok. Hoci sa uvádza ambícia diverzifikovať hospodárstvo, konkrétny prístup ešte nebol vypracovaný. Potenciálne oblasti rozvoja zahŕňajú vodík, polovodiče, elektrotechniku, kybernetickú bezpečnosť, vesmírne technológie a robotiku s umelou inteligenciou. Na prijatie opatrení v tejto oblasti sa takisto vyzýva v odporúčaní z roku 2025 týkajúcom sa *posilnenia legislatívneho rámca na podporu ekologických technológií a výrobkov a podpory investícií na posilnenie konkurencieschopnosti priemyslu a hospodárskej diverzifikácie*.

Výroba čistých technológií na Slovensku zostáva v porovnaní s poprednými krajinami EÚ obmedzená, ale má potenciál v oblastiach, ktoré súvisia s jeho silnými stránkami v automobilovom priemysle, ako sú napríklad komponenty batérií a tepelné čerpadlá pre dekarbonizáciu priemyslu. Krajina využíva finančné prostriedky EÚ a vnútroštátne plány zamerané na výrobu vodíka z obnoviteľných zdrojov, ako aj vznikajúce montážne reťazce solárnej fotovoltaiky a dodávateľské reťazce súvisiace s elektrickými vozidlami. V národnom energetickom a klimatickom pláne sa zdôrazňuje zjednodušenie regulačného rámca pre postupy udeľovania povolení v oblastiach urýchľovania využívania obnoviteľných zdrojov energie a odstránenie prekážok pri udeľovaní povolení pre technológie, ako je geotermálna energia. Neuvádza sa však, či sa toto zjednodušené povoľovanie vzťahuje aj na výrobné zariadenia pre čisté technológie alebo či sa v prípade potreby zjednoduší prístup k vnútroštátnemu financovaniu. Odvetvie čistých technológií tvorí skromnú zložku slovenského trhu práce, ktorá v roku 2023 zamestnávala približne 6 000 pracovníkov, čo predstavuje 0,23 % celkovej pracovnej sily ([94]).

Slovensko by mohlo dosiahnuť väčší pokrok vo vykonávaní aktu o emisne neutrálnom priemysle. Slovensko stále nemá určené jednotné kontaktné miesto, ktoré je kľúčové pre zefektívnenie komunikácie a koordinácie medzi zainteresovanými stranami. Slovensko zatiaľ nepotvrdilo žiadne strategické projekty v oblasti emisnej neutrálnosti a nezriadilo národné kontaktné miesto na spracovanie žiadostí, ktoré by mohlo uľahčiť realizáciu týchto projektov. A napokon Slovensko neprejavilo záujem o akceleračné údolia opísané v akte o emisne neutrálnom priemysle.

Hoci krajina zlepšila obehové hospodárenie s materiálmi, je naďalej značne závislá od dovozu kritických surovín. Výrazným nárastom v oblasti udržateľného využívania materiálov sa miera obehového využívania materiálov zvýšila na priemer EÚ. Podiel recyklovaných materiálov na celkovej spotrebe materiálov vzrástol z 10,6 % v roku 2023 na 12,2 % v roku 2024, čím dosiahol priemer EÚ. Slovensko vyrába materiály, ako je kremík, koksovateľné uhlie a hliník, ale pri zelenej a digitálnej transformácii vo veľkej miere využíva

([93]) Vláda sa sústredí na päť kľúčových oblastí pre podporu automobilového priemyslu | Tlačové správy | MHSR.

([94]) Bruegel Clean Tech Tracker (údaje získané v novembri 2025).

dovážané kritické suroviny. Hlavnou kritickou surovinou dovážanou z krajín mimo EÚ z hľadiska hodnoty obchodu bolo koksovateľné uhlie z USA, Austrálie a Kanady. Index koncentrácie dovozu na Slovensku patril v roku 2025 medzi najvyššie v EÚ, čím sa zvyšujú riziká v dodávateľskom reťazci, zhoršuje sa stav životného prostredia a zvyšujú sa sociálne obavy, ktoré oslabujú udržateľnosť a odolnosť. V roku 2024 sa dovážalo 44,5 % materiálových vstupov, čo je výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 22,4 %, a krajina je tak zraniteľná voči narušeniu dodávok.

Slovenské zásoby strategickej suroviny magnezitu a nová strategická investícia do závodu na výrobu batérií predstavujú pre priemysel krajiny veľkú príležitosť. Slovensko je popredným producentom magnezitu a zlúčenín horčíka v EÚ. Výstavba nového závodu na výrobu batériových článkov v Šuranoch sa oficiálne začala v roku 2025, pričom plná výroba by sa mala začať v roku 2027 a počiatočná kapacita bude 20 gigawatthodín. Napriek tomuto pozitívnemu pokroku sa v dôsledku vysokej závislosti od dovozu iných kritických surovín zvyšujú riziká dodávateľského reťazca pre výrobný priemysel. Vláda v tejto súvislosti schválila v roku 2025 návrh národného programu pre prieskum kritických nerastných surovín, v ktorom sa stanovuje 29 úloh na zlepšenie poznania domácich ložísk nerastných surovín. Pripravuje sa aj novela banského zákona, ktorá sa bude vzťahovať nielen na kritické suroviny, ale aj na suroviny vo všeobecnosti. Zapojenie kľúčových zainteresovaných strán bude preto nevyhnutné na zabezpečenie vyváženej regulácie, ochrany životného prostredia a udržateľného rozvoja nerastných zdrojov na Slovensku.

Tabuľka A5.1: **Jednotný trh a priemysel**

Slovakia								
POLICY AREA	**INDICATOR NAME**		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**EU-27 average**
Business environment and investment								
Productivity and investment	Labour productivity (GDP per hour worked in PPP terms), % of EU27[1]		80.0	76.2	79.8	80.5	81.2	100.0
	Business investment (share of GDP)[1]		11.5	12.3	12.8	12.8	-	12.6
	Public investment (share of GDP)[1]		3.0	3.1	3.6	3.6	-	3.9
Business environment and simplification	Impact of regulation on long-term investment, % of firms reporting business regulation as a major obstacle[2]		22.4	14.1	19.2	27.3	25.0	34.0
SME liquidity	EIF Access to Finance for SMEs index - loans[3]		0.34	0.33	0.50	0.36	-	0.43
	EIF Access to Finance for SMEs index - equity[3]		0.05	0.05	0.07	0.07	-	0.19
Late payments	Payment gap - corporates B2B, difference in days between offered and actual payment[4]		12.8	12.1	15.5	13.0	17.5	17.4
	Payment gap - public sector, difference in days between offered and actual payment[4]		10.2	12.9	17.9	14.6	14.6	13.6
	Share of SMEs experiencing late payments, %[5]	from private entities in the previous or current quarter	-	-	-	51.2	62.4	47.1
		from public entities in the previous or current quarter	-	-	-	14.0	14.9	15.9
Single Market								
Integration	EU trade integration, average(intra-EU imports + intra EU exports)/GDP, %[1]		66.5	73.8	65.9	62.4	62.2	40.7
	EEA Services Trade Restrictiveness index[6]		0.044	0.044	0.044	0.044	0.044	0.050
Public procurement	Single bids, % of total contractors[7*]		25	30	32	24	25	27
	Direct awards, % of negotiated procedures[7*]		3	5	3	4	3	6
Compliance	Transposition deficit, % of all directives not transposed[8]		1.4	0.9	0.6	0.7	0.5	1
	Conformity deficit, % of all directives transposed incorrectly[8]		1.3	1.4	1.3	1.1	0.8	1.1
	SOLVIT, resolution rate per country, %[8]		100	100	100	95.5	92	84.6
	Number of pending infringement proceedings[8]		27	29	31	31	28	25
Industry and economic security								
Energy-intensive industries	Electricity prices for non-household consumers[1]		0.1344	0.2630	0.2787	0.2104	0.1990	0.1462
	Electrification (electricity as a share of total energy consumption in industry)[1]		29.5	26.9	26.5	-	-	32.7
	Share of energy from renewable sources (renewable energy generation as a share of overall energy consumption)[1]		17.4	17.5	17.0	18.1	-	25.2
Critical raw materials	Material import dependency, %[1]		45.2	45.8	43.8	44.5	-	22.4
	Circular material use rate[1]		10.4	11.5	10.6	12.2	-	12.2
Operational cleantech manufacturing capacity in 2025[9]	- Solar PV (c: cell, w: wafer, M:module), GW		0.15 (m)		- Electrolyzer, GW		-	
	- Heat pump assembly		0.4262		- Battery, GW		0.3	

Zdroj: 1. Eurostat; 2. EIB Investment Survey (investičný prieskum EIB); 3. index EIF týkajúci sa prístupu MSP k financiám; 4. Intrum Payment Report (správa spoločnosti Intrum o platbách); 5. prieskum SAFE; 6. OECD; 7. údaje do roku 2024: prehľad výseldkov jednotného trhu a konkurencieschopnosti 2025: výpočet Komisie na základe údajov z databázy TED, ktorý je dostupný v dátovom priestore pre verejné obstarávanie (PPDS) (*), hodnota, ktorá je tu uvedená ako priemer EÚ, je medián; (8) prehľad výsledkov jednotného trhu a konkurencieschopnosti; (9) výpočty Európskej komisie.

Tabuľka A6.1: **Súhrnná diagnostika únie úspor a investícií**

Topic	*Main features*	*Relative EU positioning*
Asset-backed pension schemes	Assets at 16.2% of GDP (32.3% in the EU) 10-year real return of -0.7 (1.4% in the EU)	The low level of pension assets yield a low real return (for comparative purposes this table uses OECD data of 2024). In the meantime, there has been a pension system reform in May 2023 that lead to bette restimated returns.
Households' financial assets	EUR 19 969 per capita (EUR 85 090 in the EU) o/w 5.0% in listed shares and bonds (7.6% in the EU) o/w 12.4% in investment funds (11.0% in the EU) o/w 3.3% in life insurance (13.4% in the EU) o/w 19.5% in pension claims (13.6% in the EU)	A modest share of households' financial assets is invested in equity and in capital markets. A savings and investment framework known as DIhodobé Investičné Sporenie (DIS) is available.
Venture capital (VC) **Private equity (PE)**	VC at 0.017% of GDP (0.064% in the EU) PE at 0.029% of GDP (0.487% in the EU)	Low venture capital and very low private equity investments.
Capital taxation	Capital gains on assets like shares held over a year are often 0% tax (exempt if not business-related), while dividends are taxed at 7% (for profits from 2025 onwards) or 10% (for 2024 profits).	Preferential tax treatment for equity investments
1-3 4-10 11-17 18-24 25-27	Colours indicate the country's relative ranking based on five groups, ranging from the three best to the three worst performers. The relative ranking as regards an SIU diagnostic topic derives from a consistent cross-country comparison, the starting point of which is the average of the underlying main features.	

Zdroj: OECD (dôchodky), Eurostat (finančný majetok domácností), prehľad ukazovateľov únie kapitálových trhov GR FISMA (rizikový kapitál a súkromný kapitál), národné zdroje (zdanenie kapitálu). Koniec roka 2024.

Slovensko dosahuje uspokojivé výsledky, pokiaľ ide o pokrok pri plnení cieľov politiky únie úspor a investícií (pozri tabuľku A6.1). Slovenské spoločnosti pri financovaní svojich investičných potrieb vo veľkej miere využívajú interné financovanie alebo tradičné bankové úvery. Domáce kapitálové trhy zostávajú nedostatočne rozvinuté a dlhové trhy smerujú úspory väčšinou do vlády. Pomerne obmedzené finančné aktíva slovenských domácností sú konzervatívne investované na kapitálovom trhu. Slovenský bankový sektor je naďalej silný. Bankové úvery poskytované domácnostiam boli dynamickejšie ako úvery poskytované podnikom. Keďže sektor poisťovníctva je veľmi malý a zameraný na neživotné poistenie, jeho schopnosť investovať do hospodárstva je obmedzená. Sektor správy fondov je malý, ale rastie a čoraz viac sa v ňom investuje do investičných fondov a majetkových cenných papierov (okrem dlhopisov). Sektor dôchodkových fondov, ktorý bol v roku 2023 reformovaný tak, aby zahŕňal povinný automatický vstup do 2. piliera a predvolenú investičnú stratégiu založenú na životnom cykle, má potenciál čoraz viac smerovať finančné prostriedky na kapitálové trhy a do hospodárstva. Ekosystémy rizikového a súkromného kapitálu sú príliš nerozvinuté na to, aby dokázali uspokojiť finančné potreby inovatívnych firiem.

Podnikateľské prostredie a financovanie podnikov

Slovenské podniky vo veľkej miere využívajú interné financovanie alebo tradičné bankové financovanie. Vo veľkostnej štruktúre miestnych nefinančných korporácií prevažujú mikropodniky a MSP (pozri aj prílohu 5). To má vplyv na profil financovania podnikového sektora. Podľa investičného prieskumu EIB z roku 2024 je 66 % investičných potrieb slovenských podnikov pokrytých z vnútorného financovania, čo zodpovedá priemeru EÚ ([95]). Pokiaľ ide o vonkajšie financovanie, bankové úvery predstavovali na konci roka 2024 podľa Eurostatu 40,1 % financovania nefinančných korporácií (priemer EÚ: 26,9 %). Trhovo orientované nástroje, ako sú kótované akcie a/alebo podnikové dlhopisy, predstavovali na konci roka 2024 len 2,5 % celkového financovania nefinančných korporácií (priemer EÚ: 23,5 %), čo podčiarkuje skutočnosť, že slovenský kapitálový trh nie je dostatočne rozvinutý. Na konci roku 2024 predstavovala celková úroveň financovania nefinančných korporácií na Slovensku 92,6 % HDP, čo je podstatne menej ako priemer EÚ, ktorý je 226,2 % HDP (pozri graf A6.1).

([95]) EIB, 2024, investičný prieskum EIB z roku 2024, s. 29.

Graf A6.1: **Štruktúra financovania nefinančných korporácií**

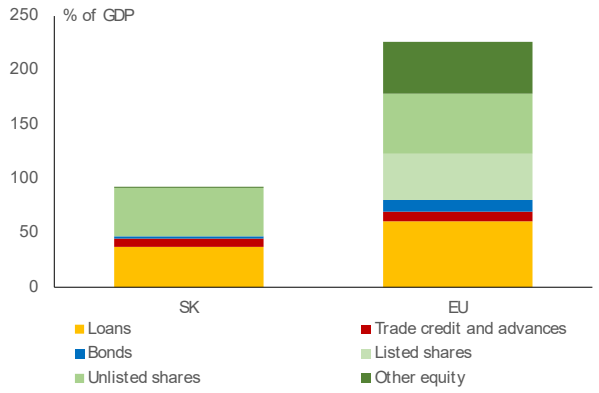

Zdroj: Eurostat. Koniec roka 2024.

Veľkosť a štruktúra finančného sektora

Slovenskému finančnému sektoru naďalej dominujú banky. Bankový sektor má dominantné postavenie vo finančných službách, pričom v 3. štvrťroku 2025 predstavovali bankové aktíva 95 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 246,1 %, ale výrazne nad akýmkoľvek iným sektorom domáceho finančného systému. Slovenský bankový sektor je vysoko koncentrovaný, pričom päť najväčších veriteľov vlastní 75,6 % celkových bankových aktív (priemer EÚ: 50,9 %), pričom v 2. štvrťroku 2025 mali zahraničné subjekty pod kontrolou 87,4 % celkových bankových aktív. Aktíva dôchodkových fondov predstavovali v 3. štvrťroku 2025 približne 17 % HDP (priemer EÚ: 23 %), čo z nich robí druhý najväčší segment finančného systému ([96]). Sektor investičných fondov predstavoval v 3. štvrťroku 2025 9,1 % HDP. Sektor poisťovníctva tvoril v 3. štvrťroku 2025 len 4,1 % HDP (priemer EÚ: 53,9 %) (pozri graf A6.2).

Slovenský kapitálový trh nie je dostatočne rozvinutý. Burza cenných papierov v Bratislave (BSSE) je hlavnou platformou pre obchodovanie s majetkovými cennými papiermi na Slovensku. Trhová kapitalizácia kótovaných spoločností predstavovala v 3. štvrťroku 2025 len 1,7 % HDP (priemer EÚ: 69,9 %). Na konci roka 2024 tvorili nefinančné korporácie len 35,3 % tejto kapitalizácie. Prvotné verejné ponuky akcií (IPO) prakticky neexistujú a objemy obchodovania sú veľmi nízke a dominujú transakcie s dlhopismi. V roku 2024 si spoločnosť Gevorkyan (slovenský výrobca hutníckych výrobkov) zabezpečila duálne kótovanie na BSSE po tom, ako bola v roku 2023 kótovaná na primárnom trhu pražskej burzy.

Graf A6.2: **Kapitálové trhy a finanční sprostredkovatelia**

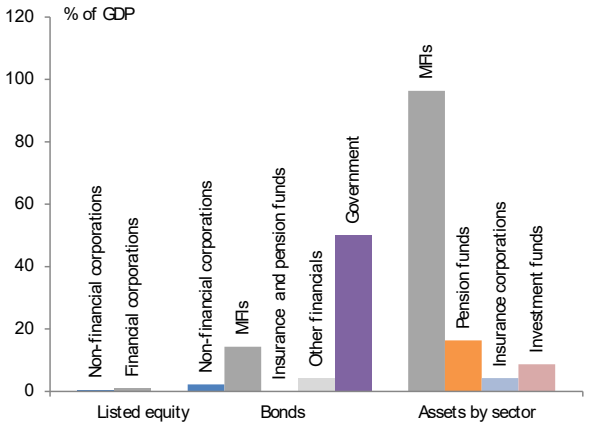

Zdroj: ECB, EIOPA, AMECO. Koniec roka 2024.

Verejné a súkromné zainteresované strany podnikli určité kroky na podporu rozvoja kapitálového trhu. Koncepčná správa o rozvoji kapitálových trhov z apríla 2014 ([97]) nebola od svojho prijatia aktualizovaná. Slovak Business Agency (SBA) v roku 2023 takisto vypracovala analýzu o tom, ako podporiť alternatívne formy získavania kapitálu pre MSP ([98]). Na podporu regionálnych trhov podpísalo v novembri 2024 osem stredoeurópskych a východoeurópskych búrz (Bratislava, Bukurešť, Budapešť, Ľubľana, Skopje, Sofia, Varšava a Záhreb) spolu s EBOR memorandum o porozumení, ktorého cieľom je podporiť spoločný rozvoj národných

([96]) Údaje o aktívach dôchodkových fondov (ako % HDP) uvedené v grafe A6.2 vychádzajú z údajov ECB o dôchodkových fondoch. Preto sa líšia od údajov uvedených v prvej tabuľke o aktívach dôchodkových systémov zaistených aktívami, ktoré vychádzajú z údajov OECD a zahŕňajú všetkých poskytovateľov dôchodkov (nielen dôchodkové fondy) a verejné dôchodkové rezervné fondy.

([97]) Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2014, Koncepcia rozvoja kapitálového trhu.

([98]) SBA, 2023, Alternatívne formy získavania kapitálu pre MSP prostredníctvom kapitálového trhu.

kapitálových trhov prostredníctvom užšej spolupráce, zosúladenia právnych predpisov a väčšej integrácie trhov. Túto iniciatívu schválili príslušní ministri financií podpísaním memoranda o porozumení v auguste 2025. V apríli 2026 memorandum o porozumení podpísali aj príslušné regulačné orgány, čím sa do tohto projektu zapojili všetky kľúčové inštitúcie.

Na trhu s pevným výnosom dominujú štátne cenné papiere a nefinančné korporácie na tomto trhu nezískavajú takmer žiadne finančné prostriedky. Nesplatený objem dlhových cenných papierov dosiahol na konci roka 2024 ekvivalent 70,8 % HDP (priemer EÚ: 139,8 %). Na domácom dlhopisovom trhu na Slovensku dominujú štátne cenné papiere, ktoré ku koncu roka 2024 predstavovali takmer 70,6 % všetkých dlhopisov. Podiel finančných inštitúcií, či už bánk alebo iných subjektov, na celkových dlhových cenných papieroch tvoril 20,2 %, zatiaľ čo podiel nefinančných korporácii na celkových dlhových cenných papieroch predstavoval 3,1 %. Dlhové cenné papiere preto nie sú hlavným zdrojom financovania slovenských nefinančných korporácií.

Účasť domácností na kapitálových trhoch

Slovenské domácnosti spravujú svoje finančné aktíva konzervatívnym spôsobom. Slovenské domácnosti majú nízku mieru úspor (8,1 % oproti priemeru EÚ na úrovni 14,4 % v roku 2024). Celkovo majú slovenské domácnosti finančné aktíva vo výške 83,2 % HDP (priemer EÚ: 212,2 %). Slovenské domácnosti mali na konci roka 2024 približne polovicu svojich aktív (49,6 %) v bankových vkladoch (priemer EÚ: 31,6 %). Zhruba 40,7 % finančných aktív domácností bolo na konci roka 2024 držaných v dôchodkových a investičných fondoch alebo priamo vo finančných investičných nástrojoch (priemer EÚ: 46,5 %) Slovenské domácnosti konkrétne investujú približne 23,4 % svojho finančného majetku do poistenia a dôchodkových fondov (priemer EÚ: 27,8 %), 12,4 % do investičných fondov (priemer EÚ: 11,0 %), 4,1 % do dlhopisov (priemer EÚ: 2,8 %) a 0,8 % do kótovaných akcií (priemer EÚ: 4,9 %) (pozri graf A6.3).

Finančná gramotnosť na Slovensku sa v priebehu rokov zlepšila. Z prieskumu Eurobarometra v júli 2023 vyplynulo, že 20 % slovenskej verejnosti má vysokú úroveň finančnej gramotnosti (oproti 18 % v EÚ), 63 % strednú úroveň (oproti 64 % v EÚ) a zvyšných 17 % nízku úroveň (oproti 18 % v EÚ) ([99]). Celkový ukazovateľ finančnej gramotnosti, v ktorom sa spájajú ukazovatele finančných znalostí a finančného správania, bol na Slovensku na úrovni 45 %, čo je blízko priemeru EÚ, ktorý je 45,5 % ([100]). Ministerstvo školstva prijalo stratégiu „národného štandardu finančnej gramotnosti", ktorá nadobudla účinnosť v roku 2017, ale odvtedy nebola aktualizovaná. Táto stratégia sa zameriava na témy ako finančná zodpovednosť, ochrana peňazí, úver a dlh, sporenie a investovanie, riadenie rizík a poistenie atď. Mnohé ďalšie aktivity zamerané na zvyšovanie finančnej gramotnosti pripravili aj Národná banka Slovenska (NBS) ([101]), ministerstvo financií, ako aj vysoké školy, podnikateľské subjekty a neziskové organizácie. Naďalej pretrvávajú výzvy súvisiace s nerovnomernou úrovňou vedomostí rôznych skupín obyvateľstva, ťažkosťami pri uplatňovaní teoretických poznatkov v praxi a rastúcou zložitosťou finančných produktov.

([99]) Európska komisia, 2023, *Flash Eurobarometer – Monitoring the level of financial literacy in the EU* (Rýchly prieskum Eurobarometra – Monitorovanie úrovne finančnej gramotnosti v EÚ), s. 17. Súčet skóre finančných znalostí a skóre finančného správania (s rovnakou váhou pre každé skóre) (% podľa krajiny).

([100]) Európska komisia, 2025, *Overview of CMU Indicators* (Prehľad ukazovateľov únie kapitálových trhov), ukazovateľ 27.

([101]) NBS, 2019, Stratégia NBS na podporu finančnej gramotnosti.

Graf A6.3: **Skladba finančných aktív domácností**

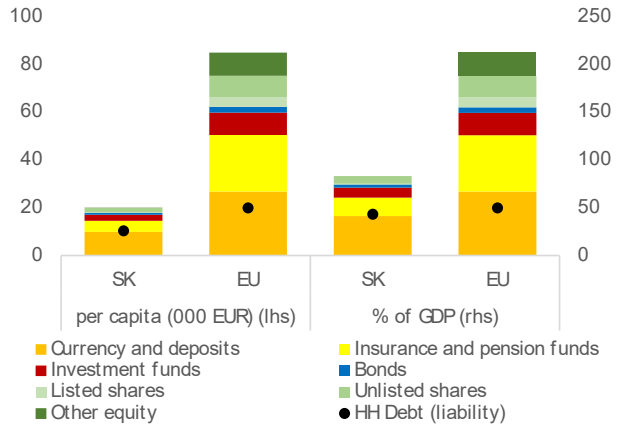

Zdroj: Eurostat. Koniec roka 2024.

Cieľom nedávnych politických iniciatív je zvýšiť účasť retailových investorov na kapitálových trhoch. Po prvé, v prvom polroku 2025 slovenská vláda s cieľom oboznámiť domácnosti s priamym investovaním do finančných nástrojov po prvýkrát spustila emisie štátnych dlhopisov pre retailových investorov (dlhopisy s dvojročnou a štvorročnou splatnosťou s oslobodením úrokových príjmov od dane). Po druhé, v roku 2015 Slovensko zaviedlo rámec sporenia a investovania s názvom *Dlhodobé Investičné Sporenie* (DIS), ktorý by mohol byť pre retailových investorov veľmi prospešný ([102]). V rámci DIS sú investičné príjmy z rôznych finančných nástrojov, ako sú kótované a nekótované akcie, dlhové nástroje, nástroje peňažného trhu, certifikáty drahých kovov, oslobodené od dane, ak sú držané minimálne 15 rokov a v maximálnej ročnej výške 6 000 EUR na osobu. DIS si otvorilo len 25 500 slovenských rezidentov, čo predstavuje celkové aktíva vo výške 103 miliónov EUR (približne 0,08 % HDP). Po tretie, reformou 2. piliera z roku 2023 sa zaviedol automatický vstup a znížili sa poplatky za správu dôchodkov v 3. pilieri. Hmatateľný vplyv týchto iniciatív sa zatiaľ neprejavil, ale proces vstupu slovenských domácností na kapitálové trhy pokračuje.

([102]) Odporúčanie Komisie z 30. septembra 2025 o zvýšení dostupnosti sporiacich a investičných účtov so zjednodušeným a zvýhodneným daňovým zaobchádzaním a pracovný dokument útvarov Komisie z roku 2025, s. 21.

Bankový sektor: odolnosť a financovanie hospodárstva

Slovenský bankový sektor je dobre kapitalizovaný a odolný, a preto nie je obmedzovaný vo svojej úlohe financovať ekonomiku. Kľúčové kapitálové ukazovatele slovenského bankového sektora sú solídne a nad priemerom EÚ, čím sa zdôrazňuje robustnosť tohto sektora (pozri tabuľku A6.2). V 2. štvrťroku 2025 bola celková úroveň MREL (minimálna požiadavka na vlastné zdroje a oprávnené záväzky) na úrovni 31,6 %, čo je nad požadovanou úrovňou 27,4 % ([103]). Ukazovatele ziskovosti, kvality aktív a likvidity sú tiež nad priemerom EÚ. Výhľad kvality aktív bánk však podlieha zvýšenej neistote v dôsledku súčasného konfliktu na Blízkom východe a jeho vplyvu na ceny energie a hospodársky rast. Bez ohľadu na daň z mimoriadnych bankových ziskov ([104]) bola návratnosť vlastného kapitálu v 3. štvrťroku 2025 na úrovni 11,2 % a súhrnný podiel nesplácaných úverov na úrovni 2 % (pozri tabuľku A6.2). V rámci opatrení fiškálnej konsolidácie Slovensko zaviedlo daň z finančných transakcií, ktorá sa zameriava na podnikateľské subjekty (daň je koncipovaná ako odvod z debetných transakcií na bankových účtoch) (pozri prílohu 3), pričom prvé zdaňovacie obdobie sa začalo v apríli 2025. Pokiaľ ide o likviditu, pomer čistého stabilného financovania bol 131 % (čím prekročil regulačné minimum 100 %), zatiaľ čo ukazovateľ krytia likvidity bol v októbri 2025 na úrovni 184 % ([105]).

Úvery poskytované bankami na Slovensku sú ťahané úvermi pre domácnosti. V novembri 2025 predstavovali bankové úvery pre domácnosti (z ktorých 75 % tvorili hypotekárne úvery na bývanie) 42,6 % HDP, zatiaľ čo v prípade bankových úverov pre nefinančné korporácie to bolo 18,7 % HDP. Rast

([103]) EBA, 2025. Prehľad MREL – 2. štvrťrok 2025, s. 13.

([104]) V roku 2024 zaplatili banky mimoriadnu daň zo zisku vo forme odvodu vo výške 30 %. Tento bankový odvod mal následne klesať o 5 % ročne až na 15 % v roku 2027 a v roku 2028 by mal byť zrušený.

([105]) NBS, 2025. Makroprudenciálny komentár, december 2025, s. 5.

hypotekárnych úverov je podporovaný poklesom úrokových sadzieb, nízkou mierou nezamestnanosti a rastúcimi cenami na trhu s nehnuteľnosťami. Očakáva sa, že ročný rast hypotekárneho portfólia sa bude naďalej zrýchľovať a na jar 2026 dosiahne 8 – 9 %, pričom v septembri 2025 to bolo 6,6 % ([106]). Od začiatku roka 2025 sa oživil medziročný rast úverov poskytovaných nefinančným korporáciám a v septembri 2025 predstavoval 6,3 %.

Úloha nebankových finančných sprostredkovateľov

Slovenský sektor poisťovníctva je ziskový a solventný, ale veľmi malý a zameraný na neživotné poistenie. Celkové aktíva slovenských poisťovní predstavovali v 2. štvrťroku 2025 len 4 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 53,3 % (pozri tabuľku A6.2). Rentabilita vlastného kapitálu (ROE) mierne klesla, a to zo 16,2 % v 1. polroku 2024 na 15,9 % v 1. polroku 2025 ([107]). Hlavným motorom rastu zisku bola výkonnosť v oblasti upisovania neživotného poistenia, pričom celkové poistné v 1. polroku 2025 medziročne vzrástlo o 9,1 % ([108]). Ukazovateľ kapitálovej požiadavky na solventnosť (SCR) bol v 2. štvrťroku 2025 na úrovni 185,4 % (priemer EÚ: 246,6 %). Národná banka Slovenska dospela na základe záťažového testu k záveru, že prevažná väčšina poisťovní bola schopná zvládnuť kombináciu viacerých negatívnych šokov bez toho, aby kapitálová požiadavka na solventnosť klesla pod požadovaných 100 % ([109]). Z hodnotenia Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov vyplýva, že Slovensko má značnú medzeru v poistnej ochrane v prípade (najmä) povodní a lesných požiarov ([110]).

Vzhľadom na zameranie na neživotné poistenie a s ním spojenú štruktúru záväzkov sú investičné stratégie slovenského odvetvia poisťovníctva konzervatívne. V 2. štvrťroku 2025 tvorili dlhopisy 36,8 % celkových aktív sektora (EHP: približne 19 %) ([111]). Približne 25,2 % spravovaných aktív bolo investovaných do investičných fondov, z toho približne polovica do kapitálových fondov. Podnikové dlhopisy tvorili približne 24 % spravovaných aktív, zatiaľ čo vlastný kapitál predstavoval len približne 5 % portfólia. Napokon hotovosť a vklady tvoria 4,6 % celkovej alokácie, hypotéky a úvery 1,7 % a nehnuteľnosti 2,1 % celkových aktív.

Slovenské odvetvie správy fondov je pomerne malé, ale čoraz viac investuje do investičných fondov a akcií. V treťom štvrťroku 2025 bola najväčšia časť celkových aktív umiestnená do investičných fondov (42,3 %), po ktorých nasledovali akcie (24,4 %), dlhopisy (17,9 %) a vklady a pohľadávky z úverov (14,6 %) ([112]). Tento trend smerom k investičným fondom a kapitálovým investíciám môže byť dôsledkom reformy dôchodkového systému z roku 2023. Tento sektor má potenciál ďalšieho rastu, pretože domácnosti si čoraz viac uvedomujú možnosti investovania, ktoré prinášajú vyššie výnosy ako bankové vklady.

Slovenský dôchodkový systém bol v roku 2005 reformovaný na trojpilierový systém ([113]). Prvý pilier je verejný, povinný, priebežne financovaný dôchodkový systém, ktorý spravuje Sociálna poisťovňa. Druhý pilier je kvázi povinný, plne financovaný súkromný dôchodkový systém ([114]). Povinný automatický vstup a predvolená investičná stratégia založená na životnom cykle ([115]) boli zavedené

([106]) NBS, 2025. Správa o finančnej stabilite (november 2025), s. 17–18.

([107]) NBS, 2025. Správa o finančnej stabilite (november 2025), s. 51.

([108]) NBS, 2025. Správa o finančnej stabilite (november 2025), s. 55–56.

([109]) NBS, 2025. Správa o finančnej stabilite (máj 2025), s. 62.

([110]) EIOPA, 2025. Informačný prehľad o poistnej ochrane pre prípad prírodných katastrof v kocke.

([111]) EIOPA, 2025. Štatistiky poistenia (v rámci expozícií aktív).

([112]) ECB, 2025, Euro-Area Investment Funds (Investičné fondy eurozóny), 3. štvrťrok 2025.

([113]) Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2023. Správa o starnutí obyvateľstva z roku 2024 – prehľad o jednotlivých krajinách – Slovenská republika (1. decembra 2023).

([114]) Zákon č. 43/2004 o starobnom dôchodkovom sporení.

([115]) Odporúčanie Komisie z 20. novembra 2025 o systémoch sledovania dôchodkov, prehľadoch dôchodkov a automatickej registrácii [C(2025) 9300 final]; oznámenie Komisie z 20. novembra 2025 s názvom Posilnenie kapacity odvetvia doplnkových dôchodkov EÚ s cieľom zvýšiť dôchodkový príjem

1. mája 2023. Tretí pilier je úplne dobrovoľný doplnkový dôchodkový systém ([116]). Podľa údajov slovenského ministerstva práce je v súčasnosti v prvom pilieri 2,7 milióna účastníkov, v druhom sú 2 milióny účastníkov a v treťom je 1,1 milióna účastníkov. Podľa slovenského ministerstva práce je k 31. decembru 2025 približne 80 % objemu spravovaných aktív súčasťou 2. piliera a zvyšných 20 % spravovaných aktív je súčasťou 3. piliera ([117]).

Od 1. mája 2023 došlo k zmenám v systéme dôchodkových fondov 2. piliera. Automatický vstup do 2. piliera bol od mája 2023 zavedený pre všetky osoby mladšie ako 40 rokov, ktoré vstupujú do pracovného pomeru. Pre zamestnancov, ktorí už boli zamestnaní pred májom 2023 a sú mladší ako 40 rokov, zostáva vstup do 2. piliera dobrovoľný. V období od mája 2023 do októbra 2025 bolo približne 218 000 osôb „automaticky zaradených" do dôchodkových fondov 2. piliera a iba 5 000 osôb využilo svoje právo na vystúpenie. Od 1. mája 2023 ([118]) sú noví zamestnanci automaticky zaradení do predvoleného „pasívneho indexového negarantovaného fondu životného cyklu" (ak si nezvolia inak), v ktorom sa postupne upravuje rizikový profil počas kariéry a podľa veku sporiteľa. Všetci účastníci budú od veku 50 rokov postupne presúvať úspory do „garantovaných dlhopisových fondov" ([119]). K 31. decembru 2025 je 18,7 % spravovaných aktív investovaných do garantovaných (dlhopisových) fondov, zatiaľ čo 81,3 % spravovaných aktív je investovaných do negarantovaných fondov (odhadovaná 10-ročná návratnosť aktív je vyššia v prípade negarantovaných fondov) ([120]). Na Slovensku pôsobí v 2. pilieri ([121]) päť súkromných dôchodkových správcovských spoločností, ktoré ponúkajú 17 fondov: päť garantovaných dlhopisových fondov a 12 negarantovaných dôchodkových fondov (šesť indexových fondov, štyri akciové fondy a dva zmiešané fondy, ktoré umožňujú rozmanitejší rizikový profil) ([122]). Členovia si môžu vybrať z rôznych možností. Účastníci bližšie k dôchodku však majú obmedzený prístup k rizikovejším fondom. Na ich účte sa zaznamenávajú všetky pohyby aktív (napr. príspevky, poplatky a prevody). Uvažuje sa o centrálnom systéme sledovania dôchodkových fondov ([123]), pričom dôchodkové správcovské spoločnosti majú zákonnú povinnosť zasielať sporiteľom raz ročne výpis (aktuálny a prognózu). Povinné dôchodkové príspevky a dávky do/z druhého piliera sú oslobodené od dane ([124]).

Dobrovoľné dôchodkové fondy (3. pilier) sú malé, ale rastú. Dobrovoľné dôchodkové fondy ponúkajú štyri doplnkové dôchodkové spoločnosti. Režim doplnkových dôchodkových fondov (3. pilier) ponúka flexibilitu, pokiaľ ide o prechod medzi fondmi, a v porovnaní s 2. pilierom má vyšší podiel aktív investovaných do rizikovejších, rastovo orientovaných fondov, čo viedlo k rastu takýchto fondov ([125]).

a poskytovať dlhodobý kapitál hospodárstvu EÚ [COM(2025) 839 final] [aj SWD(2025) 367 final].

([116]) Zákon č. 650/2004 o doplnkovom dôchodkovom sporení.

([117]) Podľa údajov ministerstva práce predstavovala celková expozícia voči akciám (či už ide o priame akcie, akciové ETF alebo akciové indexy) za celý dôchodkový sektor (2. a 3. pilier) na Slovensku k 31. decembru 2025 približne 75 % (18,1 mld. EUR) čistej hodnoty aktív (24,1 mld. EUR).

([118]) V rokoch 2012 – 2023 boli príspevky zamestnancov uložené do dlhopisového fondu s garantovaným výnosom.

([119]) Existujú dva druhy fondov: garantované dlhopisové fondy (hlavne dlhopisové fondy) uprednostňujú ochranu kapitálu, zatiaľ čo negarantované indexové fondy (akciové/indexové) sa zameriavajú na vyššie výnosy.

([120]) Slovenské ministerstvo práce odhaduje, že pre 2. pilier bol k 31. decembru 2025 10-ročný výnos garantovaných fondov 0,5 % (priemer vážený čistou hodnotou aktív), zatiaľ čo pre negarantované fondy 9,9 % (priemer vážený čistou hodnotou aktív).

([121]) Všetky dôchodkové správcovské spoločnosti sú zo zákona povinné ponúkať dva typy fondov: a) garantovaný dlhopisový fond a b) negarantovaný indexový fond. Zákon umožňuje dôchodkovým správcovským spoločnostiam vytvoriť ľubovoľný počet ďalších fondov.

([122]) NBS, Subjekty finančného trhu, dôchodkové sporenie. Tiež OECD, 2025. *Annual Survey on Investment Regulation of Pension Providers* (Výročný prieskum investičnej regulácie poskytovateľov dôchodkov) (2025), s. 51 – 54; 172-175, 512-513.

([123]) Odporúčanie Komisie z 20. novembra 2025 o systémoch sledovania dôchodkov, prehľadoch dôchodkov a automatickej registrácii [C(2025) 9300 final].

([124]) Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2023. Správa o starnutí obyvateľstva z roku 2024 – prehľad o jednotlivých krajinách – Slovenská republika (1. decembra 2023), s. 7; OECD, 2024. *Annual Survey on Financial Incentives for retirement savings* (Výročný prieskum finančných stimulov pre dôchodkové sporenie), december 2024, s. 81 – 82.

([125]) NBS, 2025. Správa o finančnej stabilite (máj 2025), s. 59.

Príspevky zamestnanca sú daňovo odpočítateľné do výšky 180 EUR ročne, zatiaľ čo príspevky zamestnávateľa sa zdaňujú hraničnou sadzbou (do 6 %) z hrubej mzdy zamestnanca ([126]). Výnosy z investícií sa pri výbere zdaňujú sadzbou 19 %. Poskytovatelia dobrovoľných dôchodkových sporení ponúkajú online aplikácie na prístup k informáciám o zmluvách, sporení a poskytovaných službách.

Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt (PEPP) je dobrovoľný celoeurópsky osobný investičný produkt, ktorý dopĺňa vnútroštátne produkty a je prenosný v celej EÚ. Slovenská finančnotechnologická spoločnosť Finax je prvou európskou spoločnosťou, ktorá získala licenciu na poskytovanie PEPP ([127]) v Česku, Chorvátsku, Poľsku a na Slovensku.

V rámci dôchodkových fondov druhého a tretieho piliera sa viac investuje do investičných fondov ako do priamej držby cenných papierov. Z hľadiska alokácie aktív tvorili v 3. štvrťroku 2025 investičné fondy 73,1 % celkových aktív v držbe dôchodkových fondov ([128]). Dlhové cenné papiere boli druhou najväčšou kategóriou aktív s podielom 21,4 %, zatiaľ čo majetkové cenné papiere predstavovali 2 % z celkového objemu. Do alternatívnych investičných fondov možno investovať maximálne 5 % čistej hodnoty aktív, takéto investície sú však obmedzené na špecifickú domácu infraštruktúru (v skutočnosti sú vylúčené tradičné fondy rizikového kapitálu/súkromného kapitálu). Nedávna reforma 2. piliera viedla k značnému presunu podielov z dlhopisov do akciovo orientovaných fondov a indexových dôchodkových fondov s vyšším profilom rizika a výnosu ([129]).

([126]) Inštitút Maxa Plancka (2020). Systém dôchodkového zabezpečenia na Slovensku v roku 2020.

([127]) EIOPA, 2025, PEPP.

([128]) ECB, 2025, Euro-Area Pension Funds, Q2-2025 (Dôchodkové fondy eurozóny), 2. štvrťrok 2025.

([129]) NBS, 2024, Správa o finančnej stabilite, november 2024, s. 61.

Ekosystém rizikového kapitálu

Slovenské ekosystémy rizikového a súkromného kapitálu sú stále značne nerozvinuté. Investície rizikového kapitálu a súkromného kapitálu na Slovensku sú veľmi malé a v rokoch 2022 – 2024 predstavovali len 0,017 %, resp. 0,029 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ vo výške 0,064 % a 0,487 % ([130]) ([131]) (viac informácií sa nachádza v prílohe 4).

Napriek verejným iniciatívam na uľahčenie prístupu inovatívnych firiem ku kapitálu zostávajú možnosti financovania obmedzené, najmä vo fáze rozširovania. Spoločnosť Slovak Investment Holding (SIH), ktorá je v 100 % vlastníctve Slovenskej záručnej a rozvojovej banky (SZRD), bola založená v roku 2014 a spravuje fondy [predovšetkým európske štrukturálne investičné fondy (EŠIF)], ako je napríklad fond Venture to Future, s cieľom uľahčiť prístup k financovaniu pre startupy a inovatívne MSP na Slovensku. Podľa SIH sa startupy v ranom štádiu spoliehajú predovšetkým na verejné nástroje (napr. granty, vlastný kapitál v pre-seed a seed fáze, akceleračné programy), zatiaľ čo spoločnosti, ktoré hľadajú financovanie v neskoršom štádiu, využívajú najmä zahraničný kapitál. Okrem toho sa podľa SIH niekoľko slovenských scaleupov z jej portfólia už presídlilo do USA, Česka, Nórska alebo Poľska, aby získali prístup k väčším a likvidnejším kapitálovým trhom a k právnym rámcom priaznivejším pre investorov, čo naznačuje medzeru vo financovaní pre sľubné inovatívne firmy v počiatočnom štádiu, ktoré sa usilujú o rozšírenie. Slovensko nemá osobitný daňový režim rizikového/súkromného kapitálu.

Tabuľka A6.2: **Ukazovatele finančného sektora**

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025-Q3	EU
Banking sector	Total assets of MFIs, % of GDP	90.8	91.5	99.2	104.6	103.7	99.3	96.3	95.0	246.1
	Common equity Tier 1 ratio	15.5	15.8	16.8	16.7	16.8	17.3	17.4	18.3	16.8
	Total capital adequacy ratio	17.8	18.0	19.3	19.4	19.5	20.1	19.8	20.5	20.2
	Overall NPL ratio, % of all loans	3.2	2.9	2.5	2.0	1.7	1.8	1.9	2.0	1.9
	NPL ratio, loans to NFCs	4.0	3.5	3.4	2.8	2.3	2.5	2.5	2.4	3.5
	NPL ratio, loans to HHs	3.4	3.0	2.6	2.2	1.8	1.9	1.9	2.0	2.1
	Return on equity ratio[1]	9.3	8.3	5.3	8.4	9.4	11.5	10.2	11.2	9.6
	Loans to NFCs, % of GDP	20.5	20.3	20.8	20.0	20.8	18.8	17.5	18.0	29.3
	Loans to HHs, % of GDP	40.5	41.7	44.4	44.7	45.7	42.4	41.9	42.0	43.6
	NFC credit growth rate, %	6.4	4.2	4.3	6.0	9.8	2.8	-0.9	7.4	2.5
	HH credit growth rate, %	10.7	8.5	6.6	9.1	10.0	3.8	4.0	6.6	2.6
Non-banking sector	Stock market capitalisation, % of GDP	5.3	2.9	2.8	2.0	1.8	1.5	1.7	1.7	69.9
	Initial public offerings, % of GDP	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-	0.06
	Market funding ratio	28.4	27.5	24.7	23.5	21.7	20.5	20.8	-	49.7
	Private equity, % of GDP	0.019	0.025	0.031	0.038	0.033	0.037	0.029	-	0.487
	Venture capital, % of GDP	0.008	0.010	0.016	0.021	0.019	0.017	0.017	-	0.064
	Financial literacy, composite index	-	-	-	-	-	45.0	-	-	45.5
	Bonds, % of HHs' financial assets	3.7	3.9	3.9	3.3	3.7	4.1	4.1	-	2.8
	Listed shares, % of HHs' financial assets	0.2	0.4	0.5	0.7	0.6	0.8	0.9	-	4.8
	Investment funds, % of HHs' financial assets	7.3	7.4	7.7	9.2	9.3	10.8	12.4	-	11.0
	Insurance/pension funds, % of HHs' financial assets	19.0	19.6	19.9	20.9	21.0	21.8	23.4	-	27.8
	Total assets of insurers, % of GDP	7.1	7.3	7.5	6.0	4.8	4.4	4.2	4.1	53.9
	Pension assets, bn EUR	-	-	-	15.4	15.1	17.6	21.1	-	5813.8
	Pension assets, % of GDP	-	-	-	15.1	13.7	14.3	16.2	-	32.3
	10y real return average of pension assets, %	-	-	-	-	-	-1.2	-0.7	-	1.4
	Pension funds assets, ECB (% of GDP)	-	12.4	13.9	15.1	13.7	14.3	16.3	17.0	23.0
	1-3 / 4-10 / 11-17 / 18-24 / 25-27	Colours indicate performance ranking among the 27 EU Member States.								

1. Údaje v ročnom vyjadrení. Údaje EÚ o raste úverov a dôchodkových fondoch sa vzťahujú na priemer eurozóny.
Zdroj: ECB, Eurostat, Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov, prehľad ukazovateľov únie kapitálových trhov GR FISMA, AMECO.

([130]) Európska komisia, 2025, *Overview of CMU Indicators* (Prehľad ukazovateľov únie kapitálových trhov), ukazovateľ 16.

([131]) Európska komisia, 2025, *Overview of CMU Indicators* (Prehľad ukazovateľov únie kapitálových trhov), ukazovateľ 11.

Účinný inštitucionálny rámec má pre konkurencieschopnosť zásadný význam. To si vyžaduje verejnú dôveru založenú na integrite, kvalitných právnych predpisoch, zjednodušení regulácie a efektívnych službách pre ľudí a podniky. V prípade Slovenska sa v odporúčaniach z roku 2025 zdôrazňuje potreba i) zlepšiť kvalitu regulácie; ii) riešiť fragmentáciu štruktúr správy a riadenia; iii) zabezpečiť lepšiu koordináciu a tvorbu politík a iv) posilniť súdny systém a zvýšiť účinnosť systému boja proti korupcii.

Dôvera verejnosti

Graf A7.1: **Dôvera v justičný systém, regionálne/miestne orgány a vo vládu**

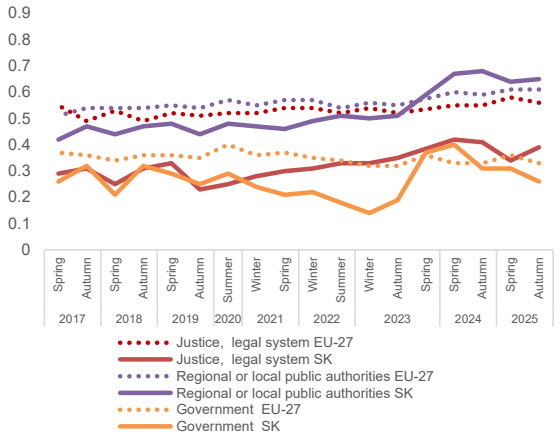

1. EÚ27 od roku 2019; predtým EÚ28
Zdroj: Európska komisia, štandardné prieskumy Eurobarometra.

Na Slovensku majú ľudia najvyššiu dôveru v miestne a regionálne orgány. Dôvera vo vládu klesá. Dôvera v právny systém kolíše a zostáva výrazne nižšia ako priemer EÚ (graf A7.1). Podniky aj ľudia majú silnú dôveru v schopnosť verejnej správy bezpečne a zodpovedne zaobchádzať s ich údajmi ([132]).

([132]) Európska komisia, 2026, Rýchly prieskum Eurobarometra 567 a 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

Kvalita tvorby práva a vykonávania právnych predpisov

Slovensko naďalej brzdí slabé vykonávanie pravidiel tvorby práva. Pre legislatívny proces existujú formálne pravidlá, ktoré sa však ľahko a často obchádzajú. Príkladom je hodnotenie vykonávania právnych predpisov. Od ministerstiev sa očakáva, že posúdia náklady, prínosy a rozsah vplyvu všetkých nových primárnych a sekundárnych právnych predpisov na podniky. ([133]). Takéto posúdenia sú však často obmedzené alebo nekvalitné ([134]). Úroveň dodržiavania existujúcich právnych predpisov sa neposudzuje. Neregulačné prístupy sa zvažujú len zriedkavo. Na kvalitu posudzovania a hodnotení vplyvu právnych predpisov dohliada legislatívna rada, ktorej odporúčania k návrhom právnych predpisov nie sú záväzné. Ministerstvo hospodárstva vykonáva *ex post* hodnotenia existujúcich právnych predpisov, ktoré sa však zameriavajú len na vplyv regulácie na podnikanie. Širšie, sektorovo orientované hodnotenia sa nevykonávajú (tabuľka A7.1).

Konzultácie so zainteresovanými stranami sú obmedzené. Povinnou súčasťou hodnotenia vplyvu právnych predpisov na podnikateľské prostredie sú konzultácie so zainteresovanými stranami. Konečné rozhodnutie o tom, ktoré návrhy si vyžadujú konzultáciu, však prijíma ministerstvo hospodárstva. Legislatívne pravidlá parlamentu nevyžadujú posúdenie vplyvu ani verejné konzultácie v prípade návrhov predložených jeho členmi alebo výbormi, hoci počet takýchto legislatívnych návrhov sa v posledných rokoch výrazne zvýšil. Organizácie zainteresovaných strán zistili, že celkovo sa v poslednom čase konzultácie buď vynechávajú, alebo urýchľujú, čím sa obmedzuje ich užitočnosť.

([133]) OECD, 2025, *Regulatory Policy Outlook 2025* (Výhľady regulačnej politiky z roku 2025), OECD Publishing, Paríž, s. 214, odkaz.

([134]) Úrad vlády Slovenskej republiky, 2024, Výročná správa Stálej pracovnej komisie Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky na posudzovanie vybraných vplyvov za rok 2024, s. 8 – 13, odkaz.

V dôsledku rýchleho prijímania zákonov sa podnikateľské prostredie na Slovensku naďalej zhoršuje. Mnohé dôležité zákony, najmä tie, ktoré sa týkajú citlivých politických tém, sa naďalej prijímajú v skrátenom konaní. Podiel takto prijatých zákonov zostal v roku 2025 vysoký, a to približne 20 % ([135]). Kritériá na uplatnenie skráteného konania sú veľmi všeobecné a uplatňujú sa flexibilným spôsobom ([136]). Takouto rýchlou tvorbou zákonov sa zabraňuje dôkladnému posúdeniu vplyvu a obmedzujú sa verejné konzultácie. Tieto prvky spoločne vytvárajú nepredvídateľné regulačné prostredie, ako uvádzajú slovenské podniky, ktoré medzi kľúčové výzvy považujú časté využívanie skrátených legislatívnych konaní a slabé uplatňovanie pravidiel lepšej regulácie (pozri prílohu 5).

V odporúčaní pre krajinu z roku 2025 sa Slovensko vyzvalo k vytvoreniu predvídateľnejšieho regulačného prostredia, a to zlepšením rámca lepšej právnej regulácie, čím sa zabezpečí začlenenie posúdenia vplyvu a konzultácií so zainteresovanými stranami do legislatívneho procesu. Slovensko plánuje komplexnú reformu posúdení vplyvu. Uskutoční sa v kontexte zlepšenia strategického riadenia. Konkrétne opatrenia na riešenie existujúcich problémov ešte neboli plne definované.

Slovensko vynakladá určité úsilie na zlepšenie strategického plánovania, stanovenia priorít a monitorovania politiky. Na potrebu lepšej koordinácie a tvorby politiky sa upozornilo aj v odporúčaniach pre krajinu z roku 2025. Novozriadená sieť strategických a koordinačných útvarov na ministerstvách bude riadená strategickým a koordinačným centrom na Úrade vlády. Nástroj technickej podpory pomáha rozvíjať kapacity na prepojenie politických stratégií, investičného plánovania, programovania EÚ a vykonávania reforiem. Vláda tiež pracuje na prepojení rôznych digitálnych platforiem s cieľom zabezpečiť i) konzistentné monitorovanie stratégií; ii) transparentné posudzovanie novo navrhovaných a existujúcich právnych predpisov; iii) verejné konzultácie; iv) riadenie tvorby právnych predpisov a v) hodnotenie celkového regulačného prostredia ([137]).

Poskytovanie verejných služieb a digitalizácia

Verejné služby na Slovensku nedosahujú potrebnú úroveň používateľskej ústretovosti. S administratívnymi službami je spokojných len 40 % ľudí a 25 % podnikov, pričom priemer EÚ je 45 % a 42 % ([138]). Časovo najnáročnejšie je získanie odpovedí, určenie požadovanej služby a súvisiacich povinností a príprava dokumentov (graf A7.2).

([135]) Národná rada Slovenskej republiky, odkaz.

([136]) Národná rada Slovenskej republiky, Rokovací poriadok, článok 89, odkaz.

([137]) Ministerstvo hospodárstva SR, Jednotná metodika, odkaz.

([138]) Európska komisia, 2026, Rýchly prieskum Eurobarometra 567 a 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

Tabuľka A7.1: **Slovensko. Vybrané ukazovatele postupov lepšej právnej regulácie pre primárne právne predpisy**

Tools for smart legislation:	
Share of possible impacts assessed for all primary laws when developing legislation	
Regulators are required to identify and quantify the benefits of a new primary law	
Regulators are required to identify and assess the impacts of alternative non-regulatory options	
Tools for effective implementation: when developing laws, regulators are required to:	
Assess the level of compliance	
Identify and assess potential enforcement mechanisms	
Specify the methodology of measuring progress in achieving the law's goals	
Oversight of better regulation:	
There is an external body responsible for reviewing the quality of RIAs and of ex post evacuations	
There are publicly available assessments of the effectiveness of RIA in modifying regulatory proposals	
There are reports on the level of compliance by government department with the requirements of RIA	
There are indicators on the percentage of ex post evaluations that comply with guidelines	
The effectiveness of ex post evaluations in improving the regulatory stock has been assessed in the last five years	

High / yes / for all primary laws; Medium / in part / for major primary laws; Low / for some primary laws; Very low / no / never

Zdroj: OECD, 2025, Regulatory Policy Outlook 2025 (Výhľad regulačnej politiky na rok 2025) a Better Regulation across the European Union 2025 (Lepšia právna regulácia v celej Európskej únii – 2025).

Okrem toho 65 % ľudí tvrdí, že na získanie služieb potrebujú viacero interakcií s verejnou správou a 73 % ľudí tvrdí, že verejná správa opakovane žiada tie isté informácie. To poukazuje na vysokú úroveň administratívnej zložitosti a naznačuje, že digitalizácia sa nevyužíva na zjednodušenie služieb a poskytnutie bezproblémového zážitku pre používateľov.

Graf A7.2: **Časovo najnáročnejšie aspekty**

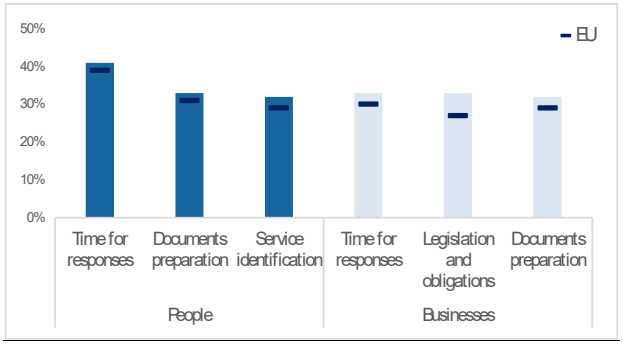

Zdroj: Európska komisia, 2026, Rýchly prieskum Eurobarometra 567 a 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

Slovensko len mierne zvýšilo dostupnosť digitálnych verejných služieb pre ľudí, čím výrazne zaostáva za zvyškom EÚ (tabuľka A7.2). Slovensko dosiahlo pokrok pri odstraňovaní rozdielov v umožnení prístupu k elektronickým zdravotným záznamom v porovnaní s EÚ (Slovensko 72 %; EÚ 83 %). Slovensko vydalo štyri milióny elektronických identifikačných dokladov (eID), ale v skutočnosti sa používa menej ako štvrtina z nich. Dá sa to vysvetliť zložitosťou online služieb. Hoci 70 % ľudí uznáva, že digitálne verejné služby šetria čas a úsilie, 81 % (EÚ 66 %) si želá používateľsky ústretovejší dizajn ([139]). S podporou plánu obnovy a odolnosti sa Slovensko snaží zlepšiť 16 životných udalostí, a to i) zjednodušením formulárov; ii) zavedením proaktívneho doručovania; iii) zlepšením integrácie údajov medzi ministerstvami a iv) prijatím prístupu, na základe ktorého sa uprednostňujú mobilné zariadenia, pre jednoduchšiu autentifikáciu a autorizáciu.

([139]) Európska komisia, 2026, Rýchly prieskum Eurobarometra 567 a 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

Tabuľka A7.2: **Ciele digitálneho desaťročia: dostupnosť digitálnych verejných služieb**

	Slovakia			EU-27
	2023	2024	2025	2025
Digital public services for citizens (0 to 100)	67	72	73	82
Digital public services for businesses (0 to 100)	78	79	73	86
Access to electronic health records (0 to 100)	42	66	72	83

1. Cieľ digitálneho desaťročia do roku 2030: 100. 2. Rok zverejnenia, údaje boli zozbierané v predchádzajúcom roku.
Zdroj: Správa o stave digitálneho desaťročia 2025.

Rozdiel medzi Slovenskom a EÚ v oblasti digitálnych verejných služieb pre podniky sa však prehĺbil (tabuľka A7.2). Týka sa to najmä i) dostupnosti predvyplnených formulárov; ii) cezhraničných platieb online a iii) transparentnosti procesov ([140]). Podniky uprednostňujú online služby pred osobnými: 85 % z nich uznáva, že vďaka digitálnym verejným službám sa skracuje čas a a znižuje úsilie na získanie služby (EÚ: 73 %) a 74 % uvádza pravidelné používanie (EÚ: 69 %) ([141]). Podnikanie je možné založiť online prostredníctvom portálu Slovensko.sk, ktorý ponúka aj automatizované kontroly, informácie o daňovom systéme, systéme zdravotného poistenia a systéme sociálneho zabezpečenia. Údaje žiadateľa sú čiastočne predvyplnené ([142]).

Napriek určitému pokroku naráža digitalizácia povoľovania na Slovensku na kritické prekážky v oblasti pripojiteľnosti, interoperability a efektívnosti pracovných postupov. V rámci širšej reformy územného plánovania a výstavby sa digitalizuje povoľovanie stavieb. Nový portál umožňuje podávať žiadosti o stavebné povolenia a sledovať ich priebeh online ([143]). Prebieha digitalizácia územného plánovania ([144]). Digitalizácia environmentálnych a energetických povolení však zostáva roztrieštená. Existujúce portály obsahujú online informácie o procese.

Slovensko je technicky pripravené umožniť výmenu údajov a dokumentov s orgánmi v iných krajinách EÚ prostredníctvom technického systému založeného na zásade „jedenkrát a dosť“ ([145]). Po sprístupnení služieb[146] už ľudia a podniky nebudú musieť manuálne vyhľadávať údaje, sťahovať a nahrávať dokumenty na portáloch elektronickej verejnej správy v rôznych členských štátoch. Slovensko musí ešte určiť typy dokumentov a údajov, ktoré sa majú prostredníctvom systému vymieňať, a preskúmať spôsoby prechodu od predkladania dokumentov k výmene štruktúrovaných údajov.

Poskytovaniu koncových digitálnych verejných služieb bránia významné prekážky. Patrí medzi ne obmedzená integrácia so základnými registrami, nízka úroveň interoperability medzi základnými registrami a chýbajúce normy na výmenu údajov ([147]). Digitalizácia a zjednodušovanie interných pracovných postupov je takisto pomalá, čím sa oslabujú investície do digitálnej infraštruktúry ([148]). Vláda vyvíja opätovne použiteľné komponenty

([140]) *EGovernment benchmark 2025* (Porovnanie elektronickej verejnej správy 2025), Úrad pre publikácie EÚ. odkaz.

([141]) Európska komisia, 2026, Rýchly prieskum Eurobarometra 567 a 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

([142]) Európska komisia, Simplification of key life events (Zjednodušenie kľúčových životných udalostí).

([143]) Stavebný portál, odkaz.

([144]) Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky, Územné plánovanie, odkaz.

([145]) Európska komisia, Meranie pokroku technického systému založeného na zásade „jedenkrát a dosť“, Ec.europa.eu.

([146]) Typy postupov podľa prílohy II k nariadeniu o jednotnej digitálnej bráne (2018/1724/EÚ) a smerníc 2005/36/ES, 2006/123/ES, 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ.

([147]) Európska komisia, *2024 Digital Public Administration Factsheet* (Informačný prehľad o digitálnej verejnej správe za rok 2024), s. 5, odkaz.

([148]) Európska komisia, 2025, Digitálne desaťročie 2025: Správy o jednotlivých krajinách, odkaz.

(pre návrh služieb, integráciu údajov, zasielanie oznámení používateľom, platby, používateľské príručky atď.), ktoré budú k dispozícii všetkým orgánom verejnej správy.

Národná koncepcia IKT pre verejnú správu z roku 2025 rieši niektoré z existujúcich prekážok poskytovania digitálnych verejných služieb ([149]). Jej cieľom je pokročiť v digitálnej transformácii poskytovaním štandardizovaných cloudových služieb a spoločných zdrojov orgánom verejnej správy, umožnením výmeny údajov, automatizácie a využívania umelej inteligencie, ako aj posilnením kybernetickej bezpečnosti. Nezohľadňujú sa však iné kritické aspekty, ktoré oslabujú schopnosť Slovenska zlepšiť poskytovanie služieb a vytvoriť predvídateľnejšie a konkurencieschopnejšie prostredie pre podniky a občanov. Medzi takéto aspekty patrí digitalizácia registrov, rozvoj širších digitálnych zručností vo verejnej správe či zabezpečenie účinnej digitálnej transformácie obcí.

Digitálnej transformácii verejnej správy bránia aj roztrieštené prístupy k verejnému obstarávaniu a obmedzené digitálne zručnosti. Obstarávanie tovaru a služieb v oblasti informačných a komunikačných technológií sa neriadi integrovaným strategickým prístupom. Koordinácia medzi orgánmi, ktoré v tejto oblasti zohrávajú dôležitú úlohu, nie je dostatočná ani účinná. Usmernenie je obmedzené. V dôsledku toho obstarané riešenia neprispievajú k dobre prepojenej, interoperabilnej a bezproblémovej digitálnej verejnej správe. Hoci digitálny trh pre obstarávanie IT financovaný z plánu obnovy a odolnosti predstavoval dôležitý prvý krok, orgány verejnej správy nemajú dostatočnú dôveru a schopnosť vyvíjať nové prístupy k obstarávaniu IKT. To vedie k vysokej miere závislosti od jednotlivých poskytovateľov služieb. Slovenská verejná správa má v porovnaní so zahraničím výrazne nižší podiel interných IT špecialistov. V tejto súvislosti bolo len 6 % prác financovaných z operačného programu Integrovaná infraštruktúra na roky 2014 – 2020 realizovaných prostredníctvom interných odborníkov. Dochádza tiež k výraznému odlivu IT odborníkov, čo má za následok nedostatok inštitucionálnej pamäte pre dodávateľov aj poskytovateľov ([150]).

Miestna správa

Slovensko vyvinulo len veľmi málo úsilia na riešenie štrukturálnych nedostatkov miestnej správy a riadenia, ktoré boli uvedené v odporúčaniach pre krajinu z roku 2025 (pozri prílohu 18). To ovplyvňuje schopnosť poskytovať kvalitné verejné služby na miestnej úrovni. Koordinácia medzi obcami bola hlavnou stratégiou na riešenie roztrieštenosti miestnej samosprávy (pozri prílohu 18) a na zlepšenie efektívnosti a stability poskytovaných služieb. Z nedávnej analýzy však vyplýva, že dobrovoľná účasť na takejto spolupráci sa znížila, najmä v prípade najmenších obcí ([151]). Ako ďalší krok vláda plánuje zaviesť mechanizmus „zjednodušeného začlenenia“ a prispôsobiť plnenie prenesených úloh štátu len určeným obciam.

S podporou z plánu obnovy a odolnosti Slovensko skúšobne vytvorilo 21 centier zdieľaných služieb ([152]). Tieto centrá i) zamestnávajú odborníkov v špecifických oblastiach, ako je vzdelávanie, územné plánovanie a stavebné predpisy; ii) koordinujú vykonávanie určitých funkcií, ako sú stavebné predpisy, doprava a ochrana životného prostredia, a iii) umožňujú nábor kvalifikovaných pracovníkov na špecializované úlohy vrátane právneho poradenstva a finančného riadenia. Tento prístup umožňuje

([149]) NIKVS, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

([150]) OECD (2022), *Towards Agile ICT Procurement in the Slovak Republic: Good Practices and Recommendations* (Smerom k agilnému obstarávaniu IKT v Slovenskej republike: osvedčené postupy a odporúčania), OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paríž, odkaz.

([151]) Správa o stave verejnej správy prináša dáta, trendy a odporúčania pre modernizáciu štátu, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, s. 13, odkaz.

([152]) Ministerstvo vnútra, 2024, Návrh na určenie vybraných prijímateľov priameho vyzvania s cieľom „Zriadenia centier zdieľaných služieb, odkaz“.

centrám získať potrebné vybavenie a pripojenie k verejným digitálnym službám. Po vyhodnotení tejto prvej fázy plánuje Slovensko túto iniciatívu rozšíriť. Medzi ďalšie plánované kroky patria zmeny právnych predpisov na podporu miestnych referend, podpora digitalizácie regionálnych a miestnych správ a zlepšenie výkonnosti. Pripravuje sa stratégia regionálneho rozvoja, ktorá je prepojená s dlhodobou Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2040 (pozri prílohu 18).

Štátna služba

Slovenská verejná správa má problém prilákať mladé talenty. Podiel zamestnancov mladších ako 49 rokov klesá, hoci zostáva nad priemerom EÚ ([153]). Pozitívne je, že podiel i) štátnych zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním a ii) osôb zúčastňujúcich sa na vzdelávaní dospelých sa v posledných rokoch vyrovnal priemeru EÚ ([154]). Miera voľných pracovných miest vo verejnej správe je výrazne vyššia ako v celom hospodárstve (4,9 oproti 1,2) ([155]), čo naznačuje silnú konkurenciu zo strany iných odvetví. Mladší ľudia menej často považujú verejnú správu za atraktívneho zamestnávateľa (13 % u ľudí do 39 rokov oproti 19 % u ľudí nad 39 rokov) ([156]). V roku 2024 bol spustený centrálny informačný systém financovaný z prostriedkov EÚ, ktorý spracováva žiadosti o zamestnanie a umožňuje analýzu náborového procesu.

Po novelizácii zákona o štátnej službe v roku 2024 neboli prijaté žiadne opatrenia na zabezpečenie koordinácie riadenia ľudských zdrojov, podpory integrity a vzdelávania štátnych zamestnancov. Sekcia štátnej služby na Úrade vlády SR poskytuje stanoviská a metodické usmernenia k uplatňovaniu zákona, pokiaľ ide o podmienky zamestnávania štátnych zamestnancov ([157]).

Bezúhonnosť

Vnímanie korupcie a uvádzané skúsenosti s korupciou pri podnikaní na Slovensku sú stále veľmi vysoké. Z týchto údajov vyplýva, že 85 % podnikov vníma korupciu ako rozšírenú (EÚ: 63 %) a 90 % uviedlo, že príliš úzke prepojenie medzi podnikaním a politikou vedie ku korupcii (EÚ: 76 %). Korupciu ako prekážku podnikania uvádza zhodne 64 % respondentov, čo je výrazne nad priemerom EÚ, ktorý je 35 % ([158]). Odvetvia, ktoré sú na Slovensku obzvlášť zraniteľné z hľadiska korupcie, sú verejné obstarávanie a poľnohospodárstvo ([159]) (pozri aj prílohu 5). Oveľa viac firiem ako v ostatných krajinách EÚ uvádza, že boli požiadané, aby poskytli dary alebo dodatočné platby za povolenia, služby alebo verejné obstarávanie alebo sa to od nich očakáva (Slovensko 20 %; EÚ 10 %), zatiaľ čo len 10 % si myslí, že podplácanie vysokých úradníkov je primerane trestané (EÚ: 33 %) ([160]). To naznačuje značný každodenný korupčný tlak a slabé presadzovanie a odstrašovanie. V tejto

([153]) Európska komisia, Eurostat, 2026, výberové zisťovanie pracovných síl v Európskej únii, Employed persons by economic activity (NACE Rev. 2) (2008-2026) [Zamestnané osoby podľa hospodárskej činnosti (NACE Rev. 2) (2008 – 2026)].

([154]) Európska komisia, Eurostat, 2026, výberové zisťovanie pracovných síl v Európskej únii, *Employees by educational attainment level and NACE Rev. 2 activity (2008-2026)* [Zamestnané osoby podľa dosiahnutého stupňa vzdelania a činnosti NACE Rev. 2 (2008 – 2026)]; Európska komisia, Eurostat, 2026, výberové zisťovanie pracovných síl v Európskej únii, *Participation rate of employees in education and training (last 4 weeks) by NACE Rev. 2 activity (2008-2026)* [Miera účasti zamestnancov na vzdelávaní a odbornej príprave (posledné 4 týždne) podľa činnosti NACE Rev. 2 (2008 – 2026)];

([155]) Eurostat, 2026, Miera voľných pracovných miest podľa činnosti NACE Rev. 2 – ročné údaje, odkaz.

([156]) Európska komisia, 2026, rýchly prieskum Eurobarometra 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

([157]) Sekcia štátnej služby a verejnej služby, Úrad vlády Slovenskej republiky, odkaz.

([158]) Európska komisia, 2026, Rýchly prieskum Eurobarometra 567 a 568 o spokojnosti s administratívnymi službami.

([159]) Európska komisia, 2025, správa o právnom štáte, odkaz.

([160]) Európska komisia, 2025, rýchly prieskum Eurobarometra 557 o postojoch podnikov ku korupcii v EÚ a vo vybraných krajinách zapojených do procesu rozširovania.

súvislosti bolo v roku 2025 zaznamenaných viacero korupčných škandálov ([161]).

Slovensko dosiahlo obmedzený pokrok pri zavádzaní spoľahlivých záruk bezúhonnosti a transparentnosti, hoci v roku 2025 dostalo odporúčanie na zvýšenie účinnosti systému boja proti korupcii. Vplyv podnikateľských subjektov na legislatívny proces na Slovensku zostáva nejasný. Lobing stále nie je regulovaný. Zdá sa, že sa začali prípravné práce, ale navrhovaná legislatíva o lobingu bola opäť odložená. Určitý pokrok sa dosiahol v súvislosti s prijatím etického kódexu pre vysokopostavených vedúcich pracovníkov v decembri 2025 ([162]).

Schopnosť orgánov činných v trestnom konaní odhaľovať, vyšetrovať a stíhať korupciu bola vážne oslabená. V roku 2024 Slovensko zmiernilo svoje zákony postihujúce korupciu a zrušilo špecializované subjekty na boj proti korupcii. Reforma trestného práva, ktorá sa realizovala prostredníctvom niekoľkých po sebe nasledujúcich noviel prijatých v skrátenom konaní, vyvolala vážne obavy o schopnosť Slovenska bojovať proti korupcii ([163]). V dôsledku zníženia výšky sankcií za korupčné trestné činy a skrátenia lehoty, v ktorej môžu byť páchatelia postavení pred súd, bolo zastavených niekoľko prípadov veľkej korupcie ([164]).

Slovensko reorganizovalo prokuratúru aj policajné orgány. Autonómna špeciálna prokuratúra, Národná kriminálna agentúra (NAKA) a odbor prevencie korupcie (OPK) úradu vlády boli zrušené. Výlučná zodpovednosť organizácie NAKA za korupciu bola rozdelená medzi niekoľko všeobecných policajných orgánov na rôznych úrovniach. Pretrvávajú obavy v súvislosti s právomocou generálneho prokurátora zrušiť konečné rozhodnutia nižších prokurátorov, teraz aj v kombinácii s novým rámcom pre prokuratúru ([165]).

V dôsledku toho vznikli vážne obavy o účinnosť boja proti korupcii ([166]). Podľa generálnej prokuratúry sa počet trestných stíhaní v súvislosti s korupciou v roku 2025 znížil o 70 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom, zatiaľ čo počet trestných obvinení klesol o 67 %. V porovnaní s rokom 2023 sa počet trestných stíhaní znížil o 56 % a počet obvinení o 40 %. V roku 2025 neboli zistené žiadne nové prípady veľkej korupcie. Podplácanie zahraničných verejných činiteľov zostáva oblasťou s nízkou úrovňou presadzovania práva, pričom bol zaznamenaný jeden prípad.

Pozitívny vplyv investícií do špecializácie a budovania kapacít v posledných rokoch financovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (napr. odborná príprava policajtov v oblasti boja proti korupcii) bol preto vážne oslabený. Po reorganizácii boli prokurátori so špecializovanými skúsenosťami preradení. Generálna prokuratúra a nový Úrad boja proti organizovanej kriminalite (ÚBOK) sami potvrdili nedostatočnú kapacitu na odhaľovanie a vyšetrovanie korupcie po reorganizácii. Pozitívom je, že sa dosiahol určitý pokrok v pomoci prokurátorom pri zlepšovaní ich postupu v prípadoch korupcie a pri posilňovaní kapacít európskych delegovaných prokurátorov. Decentralizácia vyšetrovaní a fluktuácia zamestnancov však mala do značnej miery nepriaznivý vplyv na sledovanie prebiehajúcich prípadov a odhaľovanie nových prípadov, ktoré v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi prudko kleslo ([167]).

Objavili sa aj obavy, že potenciálni oznamovatelia sa boja prihlásiť s informáciami o veľkej korupcii. V decembri 2025 Slovensko prijalo novelu zákona o ochrane oznamovateľov, ktorou sa zároveň zrušil existujúci Úrad na ochranu oznamovateľov. Zámerom bolo vytvoriť nový úrad zodpovedný za ochranu oznamovateľov a obetí trestných činov.

([161]) Európska komisia, 2025, správa úradu OLAF z roku 2024: *Investigative activities – Protecting EU Funds – Investigations in EU Member States* (Vyšetrovacie činnosti – Ochrana fondov EÚ – Vyšetrovania v členských štátoch EÚ), odkaz; ako aj článok v médiách, DennikN.SK, 22. novembra 2025, odkaz.

([162]) Etický kódex, december 2025, Úrad vlády SR, odkaz.

([163]) Európska komisia, Správa o právnom štáte 2025, odkaz.

([164]) Európska komisia, Správa o právnom štáte 2025, s. 10, odkaz.

([165]) Európska komisia, Správa o právnom štáte 2025, s. 7, odkaz.

([166]) Správa skupiny GRECO zo 6. júna 2025, s. 43 a 44, odkaz.

([167]) Euroactiv.com, 10. februára 2026, odkaz, tlačová konferencia generálneho prokurátora, 4. februára 2026, odkaz.

Slovenský ústavný súd síce inicioval ústavnú kontrolu tohto zákona ([168]) a Komisia začala konanie o porušení práv ([169]), ale Slovensko potom v marci 2026 zákon zrušilo. Tento vývoj môže odrádzať oznamovateľov od toho, aby sa prihlásili, a ďalej sa ním zhoršujú uvádzané riziká nízkeho odhalenia korupcie.

Spravodlivosť

Justičný systém naďalej čelí výzvam, pokiaľ ide o jeho efektívnosť. Čas potrebný na dosiahnutie rozhodnutia v občianskych a obchodných veciach na prvostupňových súdoch sa skrátil zo 173 dní v roku 2023 na 151 dní v roku 2024. Odhadovaný čas riešenia správnych vecí na prvostupňových súdoch sa výrazne skrátil z 1 040 dní v roku 2023 na 860 dní v roku 2024, ale stále patrí medzi najdlhšie v EÚ ([170]).

Kvalita justičného systému je celkovo dobrá. Zmenou súdnej mapy financovanou z plánu obnovy a odolnosti sa počet okresných súdov znížil z 54 na 36 a vytvorili sa správne súdy, posilnila sa špecializácia sudcov a zlepšila sa organizácia súdov. Niektoré obavy pretrvávajú, napríklad pokiaľ ide o neobsadené miesta na správnych súdoch a nedostatočné zosúladenie miest prokurátorov ([171]). V roku 2026 sa plánuje hodnotenie tejto reformy s cieľom posúdiť jej vplyv na efektívnosť súdnictva a fungovanie súdneho systému.

Úroveň digitalizácie slovenského súdnictva sa blíži k priemeru EÚ. Súdnemu systému by prospelo umožnenie bezpečného vzdialeného pracovného prostredia pre súdy a prokuratúru a digitalizované sledovanie prípadov. Slovensko dosahuje dobré výsledky v oblasti digitálnych riešení na začatie a sledovanie konaní v občianskych/obchodných a správnych veciach a v oblasti online prístupu verejnosti k uverejneným rozsudkom ([172]). Krajina dosahuje dobré výsledky aj v oblasti opatrení na prípravu strojovo čitateľných súdnych rozhodnutí.

Pretrvávajú výzvy týkajúce sa nezávislosti súdnictva. Súdna rada zohráva kľúčovú úlohu v systéme súdnictva a jej právomoci sa po novelizácii zákonov o sudcoch ďalej rozšírili, a to aj v disciplinárnych konaniach. Nezávislosť členov súdnej rady však nie je dostatočne zabezpečená ([173]). V tejto súvislosti boli koncom roka 2023 a 2024 odvolaní a nahradení všetci členovia, ktorí nie sú sudcami. K ďalšiemu zhoršeniu týchto problémov prispeli aj posledné novely zákonov o sudcoch, ktoré sú v súčasnosti predmetom ústavného preskúmania a ktorými sa rozšírili právomoci súdnej rady, a to aj v disciplinárnych konaniach ([174]).

([168]) Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. decembra 2025, odkaz.

([169]) Európska komisia, formálna výzva adresovaná Slovensku [INFR(2026)2012], odkaz.

([170]) Podrobnejšia analýza výkonnosti justičného systému sa nachádza v pripravovanom porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2026 a v správe o právnom štáte za rok 2026, odkaz.

([171]) Európska komisia, Správa o právnom štáte 2023, s. 4, odkaz a Správa o právnom štáte 2025, s. 9, odkaz.

([172]) Podrobnejšia analýza výkonnosti justičného systému sa nachádza v pripravovanom porovnávacom prehľade EÚ v oblasti justície za rok 2026 a v správe o právnom štáte za rok 2026, odkaz.

([173]) Správa skupiny GRECO zo 6. júna 2025, s. 43 a 44, odkaz.

([174]) Európska komisia, Správa o právnom štáte 2025, s. 7, odkaz.

PRÍLOHA 8: DEKARBONIZÁCIA PRIEMYSLU, OBEHOVOSŤ A ZMIERŇOVANIE ZMENY KLÍMY

Slovensko čelí výzvam pri dekarbonizácii svojho priemyslu, znižovaní emisií z odvetví spoločného úsilia a pri nakladaní s odpadom. V roku 2025 bolo Slovensku adresované odporúčanie týkajúce sa zavádzania dopravy s nulovými emisiami, modernizácie železničnej siete, zamerania odpadového hospodárstva na efektívne využívanie zdrojov a opätovného použitia komunálneho odpadu a odpadu z obalov. Slovensko urýchľuje dekarbonizáciu priemyslu, aby splnilo ciele klimatickej neutrality do roku 2050, pričom sa zameriava na modernizáciu ťažkého priemyslu, ako je oceliarsky, cementársky a chemický priemysel. Slovensko s podporou modernizačného fondu EÚ a plánu obnovy začalo v októbri 2025 druhé kolo financovania energeticky účinných technológií vo výške 150 miliónov EUR v nadväznosti na predchádzajúce väčšie výzvy na predkladanie projektov. Hoci Slovensko prijalo národný plán odpadového hospodárstva, jeho regionálne plány sa stále pripravujú a krajine hrozí, že nesplní svoje ciele v oblasti komunálneho odpadu a odpadu z obalov. Problémom pre Slovensko je aj znečistenie ovzdušia, čoho výsledkom sú postupy EÚ v prípade nesplnenia povinnosti.

Dekarbonizácia priemyslu

Emisie skleníkových plynov z priemyslu

Intenzita emisií skleníkových plynov slovenskej priemyselnej výroby patrí medzi najvyššie v EÚ ([175]). To isté platí aj pre podiel všetkých emisií skleníkových plynov vyprodukovaných priemyselnou výrobou, a to 33 %. Na Slovensku sa v priemyselnej výrobe emituje 688 g ekvivalentu CO_2 skleníkových plynov na euro hrubej pridanej hodnoty ([176]). V rokoch 2018 až 2023 sa intenzita emisií skleníkových plynov v priemyselnej výrobe na Slovensku zlepšila o 11 % ([177]). 44 % emisií z priemyselnej výroby na Slovensku vzniká pri spotrebe energie a 57 % pri priemyselných procesoch a používaní výrobkov. V EÚ je tento pomer celkovo opačný. V rokoch 2018 až 2023 klesla intenzita emisií energeticky významných výrobkov v priemyselnej výrobe o 18 %. V posledných rokoch sa podiel elektriny a obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie v priemyselnej výrobe mierne znížil na 38 %, čo je výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 45 %. Za rovnaké obdobie sa energetická náročnosť priemyselnej výroby zlepšila o 9 %, pričom konečná spotreba energie klesla z 2,3 GWh/EUR hrubej pridanej hodnoty na 2,1 GWh/EUR. V EÚ celkovo sa energetická efektívnosť v tomto období zvýšila o 17 %, čo v roku 2023 predstavuje 1,1 GWh/EUR.

Politiky na podporu dekarbonizácie priemyslu

Podľa národného energetického a klimatického plánu ([178]) Slovensko plánuje pokročiť v dekarbonizácii priemyslu prijatím opatrení v oblasti energetickej efektívnosti a zvýšením využívania obnoviteľných zdrojov

([175]) Táto príloha sa zaoberá prechodom slovenského výrobného priemyslu, konkrétne jeho energeticky náročných odvetví, na nízkouhlíkové a emisne neutrálne spôsoby výroby, ktoré sú kľúčom k zachovaniu konkurencieschopnosti na ceste ku klimatickej neutralite, ako sa to nariaďuje v európskom právnom predpise v oblasti klímy. Širší pohľad na súčasné výzvy v oblasti konkurencieschopnosti, ktorým čelí slovenský výrobný priemysel, je uvedený v prílohe 5. Podrobnejší opis emisií skleníkových plynov z priemyslu je uvedený v dokumente Európskej komisie (2025), Správa o krajine na rok 2025 – Slovensko, pracovný dokument útvarov Komisie [SWD(2025) 205 final, Brusel, 4. 6. 2025, príloha A7]. Čistý priemysel a zmierňovanie zmeny klímy.

([176]) Údaje o výrobnom priemysle nezahŕňajú divíziu NACE C19 – výroba koksu a rafinovaných ropných produktov, aby sa dali lepšie porovnať odvetvové údaje z Eurostatu (hrubá pridaná hodnota) s údajmi z UNFCCC v rámci spoločného formátu nahlasovania údajov. Pozri aj ďalšie ukazovatele dekarbonizácie priemyslu, ako aj poznámku v tabuľke A8.1 na konci tejto prílohy, kde sa nachádza viac informácií.

([177]) V ďalšom texte údaje o výrobnom priemysle nezahŕňajú divíziu NACE C19 – výroba koksu a rafinovaných ropných produktov, aby sa dali lepšie porovnať odvetvové údaje z Eurostatu (hrubá pridaná hodnota) s údajmi z UNFCCC v rámci spoločného formátu nahlasovania; pozri aj poznámku k tabuľke A8.1 na konci tejto prílohy.

([178]) Slovenský NEKP: MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.

energie ([179]). Dekarbonizácia priemyslu na Slovensku sa zameriava na ťažký priemysel (napr. oceliarsky, cementársky, chemický a drevospracujúci) a na financovanie iniciatív sa vo veľkej miere využíva financovanie z prostriedkov EÚ ([180]). Okrem toho v septembri 2024 oceliarska spoločnosť U. S. Steel Košice oznámila, že pripravila plán dekarbonizácie (s finančnými prostriedkami z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vo výške približne 300 miliónov EUR). Pre ťažkosti s dokončením projektu v potrebnom časovom rámci sa však neuskutočnil. Táto situácia sa odráža aj vo výkonnosti slovenského Environmentálneho fondu, ktorý fungoval ako nástroj s vysokými príjmami, ale nízkym vplyvom. Hoci sa v poslednom čase zvýšili finančné prostriedky na dotácie na energie pre ľudí s nízkymi príjmami a na vodohospodársku infraštruktúru, výkonnosť fondu naďalej brzdí nízka miera čerpania a štruktúra riadenia, ktorou sa obmedzujú rozpočty na vyrovnanie deficitu verejných financií.

Slovensko vyhlásilo v októbri 2025 druhú výzvu v rámci Modernizačného fondu na podporu priemyslu, pričom kľúčovým výberovým kritériom boli náklady na zníženie jednej tony emisií. Každým projektom sa tiež musí zaručiť zníženie emisií o minimálne 10 000 ton ekvivalentu CO_2.

Celkovo je podľa NEKP cieľom dosiahnuť do roku 2050 zníženie emisií skleníkových plynov v priemyselnom sektore o 81 % v porovnaní s úrovňou v roku 2021. Z dlhodobého hľadiska plánuje Slovensko využívať inovatívne technológie, ako je vodík. Cieľom Národnej vodíkovej stratégie, ktorá bola pripravená ako súčasť slovenského plánu obnovy a odolnosti, je integrovať nízkouhlíkový vodík do priemyselných procesov a pomôcť tak dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do roku 2050. Dekarbonizácii priemyslu na Slovensku by prospelo aj vytvorenie predvídateľnejšieho právneho rámca, čomu by pomohlo prijatie slovenského právneho predpisu v oblasti klímy. Vláda označila prijatie zákona za prioritu, ale stále nie je jasné, či bude prijatý pred parlamentnými voľbami v roku 2027.

Znižovanie emisií v odvetviach so spoločným úsilím

Súlad limitov v rámci spoločného úsilia s vnútroštátnymi opatreniami

Predpokladá sa, že Slovensko prekročí svoj cieľ v oblasti spoločného úsilia do roku 2030 ([181]). Slovenské emisie skleníkových plynov z odvetví spoločného úsilia by v roku 2024 mali byť o 21,7 % nižšie ako úrovne z roku 2005. Očakáva sa, že do roku 2030 sa pri súčasných a plánovaných politikách a opatreniach tieto emisie znížia o 26,4 %, čo predstavuje prebytok 3,7 percentuálneho bodu v porovnaní s cieľom na rok 2030, teda zníženie o 26 %. Predpokladá sa, že Slovensko v období 2021 – 2030 neprekročí svoje limity v rámci spoločného úsilia v žiadnom roku.

([179]) Podrobnú analýzu cien energií nájdete v prílohe 9.

([180]) NEKP: MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY, s. 110.

([181]) Vnútroštátny cieľ zníženia emisií skleníkových plynov je stanovený v nariadení (EÚ) 2018/842 (ďalej len „nariadenie o spoločnom úsilí“). Uplatňuje sa spoločne na budovy (vykurovanie a chladenie), cestnú dopravu, poľnohospodárstvo, odpady a malý priemysel (tzv. odvetvia spoločného úsilia). Emisie z odvetví spoločného úsilia za rok 2023 sú založené na približných inventarizačných údajoch. Konečné údaje sa určia v roku 2027 po komplexnom preskúmaní. Odhady vplyvu súčasných politík („s existujúcimi opatreniami“) a dodatočných politík („s dodatočnými opatreniami“) podľa správ Slovenska z roku 2025 podľa článku 17 nariadenia (EÚ) 2018/1999 (nariadenie o riadení). Takisto pozri Európska komisia (2025), *Climate Action Progress Report 2025* (Správa o pokroku v oblasti klímy z roku 2025) – Technické informácie, pracovný dokument útvarov Komisie, Brusel, kapitola 9 (s. 111 a nasl.), a najmä tabuľky 25 a 26.

Graf A8.1: **Emisie skleníkových plynov v odvetviach spoločného úsilia v rokoch 2005, 2023 a 2024**

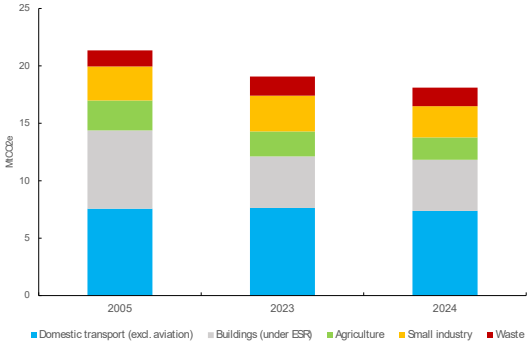

Zdroj: Európska environmentálna agentúra

Udržateľná doprava

Emisie z cestnej dopravy na Slovensku začali klesať len nedávno, s výnimkou rokov poznačených pandémiou ochorenia COVID-19. V roku 2024 sa na Slovensku v oblasti spoločného úsilia vyprodukovalo 41 % emisií v cestnej doprave, čo predstavuje zníženie o 3 % v porovnaní s úrovňou v roku 2005, hoci v roku 2023 došlo k malému nárastu v porovnaní s úrovňou v roku 2005 ([182]).

Cestná doprava má vysoký podiel na nákladnej aj osobnej doprave. Modálne rozdelenie nákladnej dopravy na pevnine v roku 2023 vyjadrené ako podiel prepravených tonokilometrov bolo 56,9 % pre cestnú dopravu, 25,8 % pre železničnú dopravu a 2,2 % pre vnútrozemskú vodnú dopravu. Modálne rozdelenie osobnej dopravy na pevnine v roku 2023 bolo 77,5 % pre osobné automobily, 9,1 % pre železnice a 12,5 % pre autobusy a autokary. Slovensko prijíma niektoré opatrenia, napr. generálnu opravu železničného sektora na podporu mobility s nulovými emisiami a modernizáciu infraštruktúry, ktorá je z veľkej časti financovaná z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a kohéznych fondov EÚ, pričom cieľom je dokončiť kľúčové projekty do konca roka 2026. Stratégia sa zameriava na reformu riadenia infraštruktúry, digitalizáciu tratí a prechod na elektrické a batériové železničné vozidlá s cieľom splniť odporúčanie z roku 2025 na podporu ďalšieho zavádzania mobility s nulovými emisiami a modernizáciu železničnej siete prostredníctvom reformy riadenia vnútroštátnej železničnej infraštruktúry a vytvorenia osobitného investičného rámca, ako sa uvádza ďalej.

Slovensko má ďalší priestor na podporu zavádzania nákladných vozidiel s nulovými emisiami tým, že ich oslobodí od poplatku za infraštruktúru v rámci mýta, čo je ekonomický stimul na strane dopytu, ktorý je podľa práva EÚ povolený do 30. júna 2031.

Proces dekarbonizácie dopravy, najmä prechod na železničnú dopravu, si bude vyžadovať ďalšie významné opatrenia, najmä jasné politické ciele, dlhodobé plánovanie a značné investície do obnovy a modernizácie infraštruktúry. Napriek rozsiahlym investíciám do železničnej infraštruktúry, ktoré sú uvedené v pláne obnovy a odolnosti, bolo v roku 2023 na Slovensku elektrifikovaných len 43,7 % železničných tratí.

Udržateľný priemysel

Priemysel v rámci obehového hospodárstva

Slovensko dosiahlo určitý pokrok v prechode na obehové hospodárstvo. Ako sa uvádza v minuloročnej správe o krajine, napriek tomu, že Slovensko prijalo plán obehového hospodárstva a zosúladilo právne predpisy o odpadoch so smernicami EÚ, stále existuje priestor na posilnenie rámca politiky obehového hospodárstva a jeho rýchlu implementáciu. Politikami obehového hospodárstva sa podporujú investície do infraštruktúry v oblasti recyklácie a opätovného použitia, čo by mohlo potenciálne stimulovať domáci dopyt a rast produktivity v dlhodobom horizonte. V prostredí s nízkym rastom (predpokladalo sa, že rast HDP v roku 2025 bude nižší ako 1 %) by sa investíciami do obehového hospodárstva mohlo diverzifikovať hospodárstvo nad rámec priemyselnej výroby. Ako sa uvádza ďalej, presunom daňového zaťaženia smerom k environmentálnym daniam (napr. dane z využívania zdrojov) by sa mohla zlepšiť fiškálna efektívnosť a podporiť dane na zníženie deficitu.

([182])Pozri graf A8.1 a tabuľku A8.1 na konci tejto prílohy.

Produktivitou zdrojov sa meria celkové množstvo materiálov priamo použitých v hospodárstve vo vzťahu k hrubému domácemu produktu (ďalej len „HDP“). Produktivita zdrojov na Slovensku je s 2,03 EUR na kg spotrebovaného materiálu v roku 2023 pod priemerom EÚ, ktorý je 2,84 EUR ([183]). Zlepšenie produktivity zdrojov môže prispieť k minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a znížiť závislosť od nestálych trhov so surovinami. Zlepšenie produktivity zdrojov môže okrem toho prispieť k podpore dlhodobého hospodárskeho rastu.

Slovensko v roku 2021 prijalo národný program odpadového hospodárstva na roky 2021 – 2025. Hlavným cieľom programu je odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním, najmä v prípade komunálneho odpadu, a to podporou väčšieho predchádzania vzniku odpadu, opätovným použitím, prípravou na opätovné použitie, recykláciou a doplnením týchto opatrení energetickým zhodnocovaním. Medzi konkrétne opatrenia patrí zvýšenie poplatkov za zneškodňovanie odpadov skládkaním a systém zálohovania jednorazových obalov na nápoje, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2022. Tento národný program doplnia regionálne programy odpadového hospodárstva, ktoré sa pripravujú. Od roku 2023 zabezpečujú všetky obce triedený zber biologického odpadu, čo znamená, že biologický odpad sa zbiera oddelene a nemieša sa s inými druhmi odpadu alebo sa môže triediť a recyklovať pri zdroji.

Slovensku hrozí, že nedosiahne ciele v oblasti komunálneho odpadu a odpadu z obalov ani cieľ do roku 2035 zneškodňovať skládkovaním maximálne 10 % komunálneho odpadu. Zmesový komunálny odpad je stále povolené zneškodňovať skládkovaním bez predbežného spracovania a Slovensko opakovane odložilo povinnosť predbežného spracovania odpadu. Slovensko zaviedlo systém poplatkov podľa množstva odpadu, ale každá obec si môže navrhnúť vlastný systém, a v súčasnosti pokrýva len malú časť obyvateľstva. Zaviedla tiež povinné systémy zálohovania pre hliníkové plechovky od nápojov, plastové fľaše od nápojov a niektoré sklenené fľaše od nápojov.

V roku 2023 Slovensko zaviedlo zákaz zneškodňovania skládkovaním triedeného biologicky rozložiteľného odpadu z domácností a reštaurácií, komunálneho odpadu zo záhrad a biologicky rozložiteľného odpadu z maloobchodu, veľkoobchodu a distribúcie. Podľa analýzy z roku 2023, ktorej cieľom bolo posúdiť dostupnú kapacitu na spracovanie zmesového komunálneho odpadu, sa však zmesový nespracovaný komunálny odpad stále mohol zneškodňovať skládkovaním. Od roku 2016 sa na Slovensku uplatňuje daň za zneškodňovanie skládkovaním (alebo poplatok) vo výške 11 až 30 EUR za tonu odpadu zneškodneného skládkovaním v závislosti od úrovne triedenia v obci. Nevyberá daň zo spaľovania odpadu. Dosiahnutie cieľa do roku 2025, ktorým je príprava na opätovné použitie a recyklácia 55 % komunálneho odpadu, a cieľa do roku 2035, ktorým je zníženie zneškodňovania skládkovaním na 10 % vzniknutého komunálneho odpadu, si vyžaduje zlepšenie výsledkov Slovenska v oblasti odpadového hospodárstva. Slovensko dosiahlo určitý pokrok v oblasti predchádzania vzniku odpadu, zlepšenia a rozšírenia separovaného zberu odpadu vrátane biologického odpadu, zlepšenia fungovania systémov rozšírenej zodpovednosti výrobcov s cieľom splniť všeobecné minimálne požiadavky, zvýšenia daní za zneškodňovanie odpadu skládkovaním s cieľom odkloniť recyklovateľný odpad od jeho zneškodňovania skládkovaním a uzatvorenia a rekultivácie skládok, ktoré nespĺňajú požiadavky. Slovensko naopak nedosiahlo žiadny pokrok pri zabezpečovaní toho, aby bol všetok odpad zneškodňovaný skládkovaním podrobený (predbežnému) spracovaniu. Dostatočné informácie na posúdenie pokroku pri predchádzaní investíciám do potenciálne uviaznutých aktív, ako sú mechanicko-biologické spracovanie alebo zariadenia na (spolu-) spaľovanie zmesového komunálneho odpadu, nie sú k dispozícii.

Celkové množstvo odpadu vzniknutého na Slovensku sa za posledných 12 rokov zvýšilo o viac ako tretinu. Je to spôsobené najmä

([183]) Eurostat, produktivita zdrojov, odkaz.

kategóriami minerálneho a solidifikovaného odpadu. Rastúci trend vzniku odpadu s výnimkou najdôležitejších druhov minerálneho odpadu je spôsobený predovšetkým výrazným nárastom recyklovateľného odpadu, ktorého množstvo sa za posledných 12 rokov viac než zdvojnásobilo. Rast HDP Slovenska sa v roku 2020 nakrátko zastavil, pravdepodobne v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19. Vo všeobecnosti sa zdá, že hospodársky rast nie je oddelený od tvorby odpadu.

Slovensko sa v oblasti prípravy odpadu na opätovné použitie, recyklácie komunálneho odpadu a odpadu z obalov a znižovania miery zneškodňovania komunálneho odpadu skládkovaním vydalo správnym smerom. Napriek tomu treba dosiahnuť zlepšenia. Miera recyklácie celkového odpadu z obalov na Slovensku sa už blíži k cieľu na rok 2025 a miera recyklácie odpadu z obalov je nad úrovňou cieľov na rok 2025, s výnimkou hliníkových obalov. Miera recyklácie však ešte nie je založená na nových pravidlách výpočtu a je pravdepodobné, že je nadhodnotená.

Celkové environmentálne dane v roku 2022 predstavovali na Slovensku 2,7 miliardy EUR, čo tvorí 2,5 % jeho HDP (priemer EÚ: 2,0 %) ([184]). Energetické dane tvorili najväčšiu zložku environmentálnych daní a predstavovali 2,3 % HDP, čo je nad priemerom EÚ, ktorý je 1,6 %. Dane z dopravy vo výške 0,19 % HDP boli pod priemerom EÚ (0,4 %), rovnako ako dane zo znečistenia a zdrojov vo výške 0,02 % (0,08 %). V roku 2022 predstavovali environmentálne dane na Slovensku 7,1 % celkových príjmov z daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie (čo je nad priemerom EÚ na úrovni 5,0 %). Presunom daňového zaťaženia smerom k environmentálnym daniam (napr. dane z využívania zdrojov) by sa mohla zlepšiť fiškálna efektívnosť a podporiť dane na zníženie deficitu.

Slovensko novelizovalo zákon o verejnom obstarávaní (ZVO) s cieľom zahrnúť minimálne environmentálne požiadavky do súťažných podkladov pre všetkých verejných obstarávateľov podľa ZVO. Po zmenách musia súťažné podklady v prípade verejných zákaziek v hodnote uvedenej v ZVO (§ 20 ods. 1 a 2) obsahovať environmentálne požiadavky na výrobky dodávané alebo používané pre poskytované služby. Výrobky, povinné minimálne požiadavky na ochranu životného prostredia a pokyny na preukázanie splnenia týchto požiadaviek sú stanovené vo vyhláške, ktorú vydáva minister životného prostredia spolu s ministrom financií a ministrom hospodárstva. Celková investičná medzera v oblasti životného prostredia predstavuje 1,02 % HDP (čo je výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 0,8 % HDP). Takmer 60 % identifikovaných investičných potrieb nie je uspokojených (investičná medzera). Ako už bolo uvedené, stratégia a akčný plán prechodu na obehové hospodárstvo sa zdajú nedostatočné na: i) riešenie miery obehového využívania materiálov v krajine, ktorá je nižšia ako priemer EÚ, a ii) preklenutie značnej investičnej medzery na dosiahnutie cieľov obehového hospodárstva.

Miera obehového využívania materiálov je meradlom jedného z aspektov obehovosti: podiel recyklovaného odpadu na celkovom objeme materiálu použitého v hospodárstve. V rokoch 2018 až 2020 sa miera obehového využívania materiálov na Slovensku prudko zvýšila, ale odvtedy sa v roku 2023 zastavila na úrovni 10,6 %, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 11,8 %.

Biohospodárstvo

Na Slovensku sa biohospodárstvo rozvíja v pododvetviach potravín a nápojov a výrobkov z dreva a nábytku. V rokoch 2018 až 2023 vzrástla pridaná hodnota biohospodárstva v priemere o 6,1 %, čo je pod priemerom EÚ27 na úrovni 5,1 %. Spomedzi pododvetví biohospodárstva zaznamenali najvyšší rast pridanej hodnoty potraviny a nápoje (v priemere 7,9 % v rokoch 2018 až 2023) ([185]) ([186]).

([184]) Európska komisia, Preskúmanie vykonávania environmentálnych predpisov (2025), *Správa o krajine – Slovensko*], odkaz.

([185]) Pododvetvia biohospodárstva: potraviny a nápoje, textílie na biologickej báze, výrobky z dreva a nábytok, chemikálie a plasty na biologickej báze.

Zatiaľ čo celková zamestnanosť v biohospodárstve zaznamenala obmedzený rast, v prípade potravín a nápojov a výrobkov z dreva a nábytku bol zaznamenaný vyšší rast zamestnanosti, ako je priemer biohospodárstva. Najvyšší rast celkovej zamestnanosti v rokoch 2018 až 2023 zaznamenali najmä výrobky z dreva a nábytok (v priemere o 2,7 %) ([187]). Produktivita práce v biohospodárstve – meraná ako pridaná hodnota na zamestnanú osobu – dosahovala 68,5 % národného priemeru a rastie z úrovne 67,6 % zaznamenanej v roku 2018 ([188]). Výdavky podnikov na výskum a vývoj v pododvetviach relevantných pre biohospodárstvo však rástli menej ako celkové výdavky podnikov na výskum a vývoj na Slovensku (7,3 % v porovnaní s 9,9 % v priemere v rokoch 2018 až 2023) ([189]). Slovensko však inovuje vývoj liekov na biologickej báze ([190]).

Priemysel s nulovým znečisťovaním

([186])Spoločné výskumné centrum, *Developments of Economic Growth and Employment in Bioeconomy Sectors across the EU* (Vývoj hospodárskeho rastu a zamestnanosti v odvetviach biohospodárstva v EÚ), odkaz.

([187])Tamže.

([188])Tamže.

([189])Spoločné výskumné centrum, *Business expenditure in Research and Development (R&D) in the EU bioeconomy* (Výdavky podnikov na výskum a vývoj v biohospodárstve EÚ), odkaz.

([190])Inštitút hospodárskej politiky a financií – prezentácia v PowerPointe.

Slovensko predložilo Komisii svoj prvý národný program riadenia znečisťovania ovzdušia 9. marca 2020. Aktualizácia mala byť vykonaná v roku 2024, ale koncom roka 2025 ešte stále nebola hotová. Podľa oficiálneho vnútroštátneho hodnotenia kvality ovzdušia za rok 2023 aj naďalej dochádzalo v niektorých častiach Slovenska k prekračovaniu hodnôt PM10, ozónu a benzo(a)pyrénu. V roku 2023 boli v jednej zóne kvality ovzdušia na Slovensku zaznamenané prekročenia limitných hodnôt znečistenia ovzdušia stanovených v smernici o kvalite okolitého ovzdušia pre tuhé častice (PM10). Limity stanovené pre koncentrácie ozónu boli prekročené v dvoch zónach kvality ovzdušia a limity stanovené pre koncentrácie benzo(a)pyrénu boli prekročené v šiestich zónach kvality ovzdušia. Komisia v nadväznosti na pretrvávajúce porušovanie požiadaviek na kvalitu ovzdušia, ktoré má závažné negatívne vplyvy na zdravie a životné prostredie, začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti vo všetkých dotknutých členských štátoch vrátane Slovenska. Súdny dvor Európskej únie vyniesol v roku 2023 rozsudok týkajúci sa prekročení limitných hodnôt PM10 (vec C-342/21), v ktorom potvrdil, že Slovensko nedodržiava smernicu 2008/50/ES. Cieľom je zabezpečiť, aby sa zaviedli vhodné opatrenia na dosiahnutie súladu vo všetkých zónach kvality ovzdušia. Hoci naďalej dochádza k prekračovaniu hodnôt, Slovensko uplatnilo vnútroštátny právny rámec na ochranu ovzdušia a v súčasnosti pripravuje legislatívne zmeny na transpozíciu smernice (EÚ) 2024/2881 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. Pokiaľ ide o ekonomické a sociálne náklady spôsobené znečistením ovzdušia, podľa posledných dostupných ročných odhadov (za rok 2022) pre Slovensko spôsobujú jemné tuhé častice (PM2,5) 3 700 úmrtí ročne (alebo 41 400 stratených rokov života), oxid dusičitý (NO_2) 260 úmrtí ročne (alebo 2 900 stratených rokov života) (84) a ozón 700 úmrtí ročne (alebo 7 800 stratených rokov života) ([191]).

Znečistenie vody z priemyslu je ďalšou výzvou. Slovensko má 13. najvyššiu úroveň emisií ťažkých kovov do vody a je na štvrtom mieste z hľadiska intenzity emisií (pod priemerom EÚ, ktorý je 0,864 kg na 1 miliardu EUR hrubej pridanej hodnoty). Hlavnými priemyselnými odvetviami, ktoré prispievajú k emisiám do vody na Slovensku, sú chemický priemysel, pokiaľ ide o ťažké kovy, dusík a celkový organický uhlík, celulózový a papierenský priemysel, pokiaľ ide o fosfor, a odvetvie výroby a spracovania kovov, pokiaľ ide o polycyklické aromatické uhľovodíky. 29 % útvarov povrchových vôd stále nedosahuje dobrý chemický stav kvôli prítomnosti všadeprítomných, perzistentných, bioakumulatívnych a toxických látok ([192]).

([191]) EEA, 2024, *Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease status* (Poškodenie ľudského zdravia v dôsledku znečistenia ovzdušia v Európe: bremeno chorôb), 2024, odkaz.

([192]) Európska komisia. *Third River Basin Management Plans Second Flood Hazard and Risk Maps and Second Flood Risk Management Plans Member State: Slovakia* (Tretie plány manažmentu povodia – Druhé plány manažmentu povodňových rizík – členský štát: Slovensko), 2025, odkaz.

Tabuľka A8.1: **Kľúčové ukazovatele čistého priemyslu a zmierňovania zmeny klímy: Slovensko**

Climate mitigation	Slovakia								Trend	EU	
Industry decarbonisation		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**		**2018**	**2023**
GHG emissions intensity of manufacturing production, g/€ (1)		863	709	757	938	750	765	688	**-68.3**	330	-
Share of energy-related emissions in industrial GHG emissions (2)		45.3	43.1	43.2	43.3	44.0	43.7	-	**0.6**	55.5	57.9
Energy-related GHG emissions intensity of manufacturing and construction, g/€ (3)		431.6	339.7	364.9	452.3	371.6	366.5	-	**26.8**	203.9	163.0
Share of electricity and renewables in final energy consumption in manufacturing, % (4)		41.2	42.7	38.8	39.7	37.8	37.6	38.2	**-0.6**	42.8	43.9
Energy intensity of manufacturing, GJ/k€ (4)		2.34	2.10	2.15	2.45	2.22	2.08	2.04	**-0.1**	1.27	1.05
Share of energy-intensive industries in manufacturing production, % in GVA (5)		14.78	12.79	12.84	16.55	18.40	14.37	13.68	**0.8**	-	-
GHG emissions intensity of production in sector [..], g/€ (6)											
- paper and paper products (NACE C17)		441	374	396	571	467	402	339	**-57.0**	722	619
- chemicals and chemical products (NACE C20)		3,827	2,580	2,632	3,588	2,682	2,675	2,829	**197.1**	-	-
- other non-metallic mineral products (NACE C23)		2,810	2,109	2,363	2,744	2,613	2,384	2,162	**-201.4**	2,495	2,352
- basic metals (NACE C24)		5,924	6,985	7,464	7,716	6,450	8,684	9,160	**1695.6**	2,842	3,099
Reduction of effort sharing emissions		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**		**2018**	**2023**
GHG emission reductions relative to base year, %					-11.9	-14.8	-16.6	-21.7			
- domestic road transport		1.7	5.8	-8.0	-2.0	1.4	0.8	-2.6	**5.4**	-1.4	-5.6
- buildings		-27.3	-29.0	-30.6	-21.9	-28.8	-34.2	-34.7	**-4.1**	-20.3	-33.5
		2005			**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**Target**	**WEM**	**WAM**
Effort sharing: GHG emissions, Mt; target, gap, %		23.1			20.4	19.7	19.3	18.1	-22.7%	-14.4%	-26.4%
Sustainable road transport		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2018**	**2021**
New zero-emission vehicles, electricity motor, % (7)		0.31	0.16	1.19	1.50	1.92	2.90	2.43	**1.2**	1.03	8.96
Number of publicly accessible AC/DC charging points (8)		-	-	425	1241	2232	2380	3248	4179 **2938.0**	446956	n/a
Share of electrified railways, % of total (9)		43.76	43.73	43.70	43.71	43.71	43.65	43.59	**-0.1**	55.47	56.49

Sustainable industry	Slovakia								Trend	EU-27	
Circular economy transition		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**		**2018**	**latest data**
Material footprint, tonnes per person		14.7	13.8	12.9	12.9	15.3	15.4	13.7	-1.6	14.8	13.7
Circular material use rate, %		4.7	8.3	10.3	10.4	11.5	10.6	12.2	0.7	11.6	12.2
Resource productivity, €/kg		1.2	1.4	1.5	1.6	1.8	2.0	2.4	0.5843	2.1	3.0
Employees in circular economy		2.8	2.8	2.8	2.8	2.6	2.7	-		2.1	2.0
Patents in circular economy		2	1.0	2.0	-					12.3	12.0
Recycling rate		36.3	38.5	45.3	48.9	49.5	50.3	50.7		46.40	48.1
Plastic recycling		51%	53%	56%	60%	60%	54%	-		41%	42%
Construction and demolition waste (CDW) recovery		51	-	81						88	89
Bioeconomy industry		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**CAGR 2018-2023**	**2018**	**2023**
Value added, million EUR		3,656	3,423	3,636	4,193	4,819	5,214	-	6.1%	642,438	863,436
Employment, total number of people employed		161,791	162,056	163,798	161,499	165,103	163,662	-	0.2%	17,649,040	17,085,642
Productivity											
Valued added per worker, thousand EUR		22.6	21.1	22.2	26.0	29.2	31.9	-	5.9%	36.4	50.5
Valued added per worker, % of national average		67.6	61.1	62.9	67.9	72.2	68.5	-	-	62.2	70.7
R&D business expenditure											
Total bioeconomy (biomass producing and converting sectors)		7	8	10	12	11	11		7.3%	15,672	23,335
Total R&D business expenditure		406	426	454	515	615	714	-	9.9%	196,587	259,525
Zero pollution industry		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**		**2018**	**2021**
Damage cost for industrial pollution		-	-	-	-	-	-	-		414.9	352.7
Water industrial pollutants releases		Cd, Hg, Ni, Pb		nitrogen		TOC		Phosporus			
		2021	change (2010)	2021	change (2010)	2021	change (2010)	2021	change (2010)		
		-	no data	-	no data	14,402,100	no data	-	no data		
Water chemical status			Good	962	Good (%)	0.7		Poor	389.0	Poor (%)	29%

Zdroj: Dekarbonizácia priemyslu: Všetky údaje pochádzajú z Eurostatu; údaje podľa spoločného formátu nahlasovania údajov UNFCCC poskytla Európska environmentálna agentúra (ďalej len „EEA“) a opätovne uverejnil Eurostat. 1. Zahrnuté sektory: všetky divízie sekcie C – Priemyselná výroba – štatistickej klasifikácie ekonomických činností NACE Rev. 2 okrem C19 (výroba koksu a rafinovaných ropných produktov). 2. Emisie skleníkových plynov podľa kategórií 1.A.2 Spoločného rámca UNFCCC pre podávanie správ (CRF) – spaľovanie palív vo výrobe v priemyselných odvetviach a v stavebníctve (ktoré vo všeobecnosti zodpovedajú sekciám C – Priemyselná výroba a F – Stavebníctvo klasifikácie NACE, okrem C-19) a CRF2 – priemyselné procesy a používanie výrobkov. Čísla ukazujú podiel emisií v kategórii 1.A.2 na súčte emisií CRF1.A.2 a CRF2. 3. Zahrnuté sektory: CRF 1.A.2, ako je opísané vyššie. Údaje o hrubej pridanej hodnote v menovateli zosúladené v odvetvovom pokrytí, v cenách roku 2020. 4. Zahrnuté sektory: Sekcia C klasifikácie NACE okrem C19. 5. Čitateľ: Divízie klasifikácie NACE C17, 20, 23, 24; menovateľ: Sekcia C klasifikácie NACE okrem C19 (pozri vyššie). 6. Hrubá pridaná hodnota (menovateľ) v cenách roku 2020. Znižovanie emisií v odvetviach so spoločným úsilím: Zdroj údajov: Európska environmentálna agentúra, prehľad údajov o skleníkových plynoch; Európska komisia, Správa o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy, 2025. Podrobnosti sú uvedené v poznámke pod čiarou v časti „Zníženie emisií v oblasti spoločného úsilia“. Udržateľná cestná doprava: 7. Zdroj: Eurostat; 8. Zdroj: Európske monitorovacie stredisko pre alternatívne palivá. 9. Zdroj: Eurostat. V prípade všetkých ukazovateľov zmierňovania zmeny klímy sa šípkami vyjadrujúcimi trend porovnávajú najnovšie dostupné údaje (rok t) s údajmi za štyri predchádzajúce roky (t–4). Udržateľný priemysel: Pridaná hodnota biohospodárstva, zamestnanosť a produktivita: JRC, *Developments of Economic Growth and Employment in Bioeconomy Sectors across the EU* (Vývoj hospodárskeho rastu a zamestnanosti v odvetviach biohospodárstva v EÚ). Výdavky podnikov na výskum a vývoj v oblasti biohospodárstva: JRC, *Business expenditure in Research and Development (R&D) in the EU bioeconomy* (Výdavky podnikov na výskum a vývoj v biohospodárstve EÚ). Náklady na škody spôsobené priemyselným znečistením: EEA, *The costs to health and the environment from industrial air pollution in Europe* (Zdravotné a environmentálne náklady priemyselného znečistenia ovzdušia v Európe), 2024. Vypúšťanie priemyselných znečisťujúcich látok do vody: EEA, *Industrial releases of pollutants to water and economic activity in the EU-27* (Priemyselné vypúšťanie znečisťujúcich látok do vody a hospodárska činnosť v EÚ27), 2024. Chemický stav vody: WISE, útvary povrchových vôd: Chemický stav, 2024 a orgány podzemných vôd WISE: chemický stav, 2024. Ostatné ukazovatele: Eurostat. V prípade ukazovateľov obehového hospodárstva sa šípkami vyjadrujúcimi trend porovnávajú najnovšie dostupné údaje (rok t) s údajmi za dva predchádzajúce roky (t–2).

V tejto prílohe sa uvádza dosiahnutý pokrok a pretrvávajúce výzvy, ktorým čelí zvyšovanie cenovej dostupnosti energie pri súčasnom presadzovaní prechodu na nulovú bilanciu emisií. Odráža sa v nej vykonávanie predchádzajúcich odporúčaní pre krajinu v oblasti energetiky. Slovensko čelí vysokým cenám energií, čiastočne v dôsledku nárastu cien v regióne, závislosti od fosílnych palív a nedostatočnej nefosílnej flexibility. Slovensko bude musieť pokračovať vo svojom úsilí o postupné ukončenie dovozu dodávok ruskej energie v súlade s právnymi predpismi EÚ. Jadrová energia je stále hlavným zdrojom elektrickej energie v krajine. Zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a dekarbonizácia vykurovacích a chladiacich systémov však zostávajú výzvou. Ďalšiemu prenikaniu energie z obnoviteľných zdrojov, najmä výroby energie z vetra, navyše stále bránia postupy udeľovania povolení a úzke miesta v sústave. Opatrenia by mali byť presne cielené, keďže ceny energie pre veľkú väčšinu domácností naďalej podliehajú cenovej intervencii, zatiaľ čo priemysel platí jedny z najvyšších cien elektriny v EÚ. Dôležitú úlohu by mohlo zohrať väčšie posilnenie postavenia spotrebiteľov. Elektrifikácia postupuje pomaly, čiastočne kvôli nepriaznivému pomeru cien elektriny a plynu, ktorý ešte zhoršuje vyššie zdanenie elektriny než plynu.

Ceny energií a náklady na energie

Maloobchodné ceny energií pre priemyselných odberateľov a domácnosti na Slovensku sa stabilizovali s výnimkou cien elektriny pre odberateľov iných ako domácnosti, ktoré sa od roku 2024 zvýšili. V dôsledku neúmerného daňového zaťaženia elektrickej energie sa zhoršuje cenová dostupnosť a deformujú sa presné cenové signály pre elektrifikáciu. V prvom polroku 2025 sa ceny elektriny a plynu pre domácnosti na Slovensku stabilizovali a zostali výrazne pod priemerom EÚ, a to na úrovni 0,1887 EUR/kWh a 0,0587 EUR/kWh. Podobne sa od roku 2024 stabilizovali aj ceny plynu pre odberateľov iných ako domácnosti a dosiahli úroveň EÚ. Ceny elektriny pre priemysel (178 EUR/MWh) sa však zvýšili a zostali nad priemerom EÚ (164 EUR/MWh). Zatiaľ čo 58 % ceny elektriny pre priemysel tvoria veľkoobchodné náklady, sieťové náklady predstavujú 18 % účtu za elektrinu, cena emisií oxidu uhličitého 9 % a dane 16 %. Pre veľké podniky bola elektrina v prvom polroku 2025 3,1-krát drahšia ako plyn, pričom disproporčné dane a odvody (bez DPH) tvorili 16 % účtov za elektrinu a 2 % účtov za plyn. Bez započítania daní a odvodov by sa pomer cien elektriny a plynu znížil ([193]).

Graf A9.1: **Ceny elektriny a plynu pre domácnosti a odberateľov iných ako domácností, prvý polrok 2025**

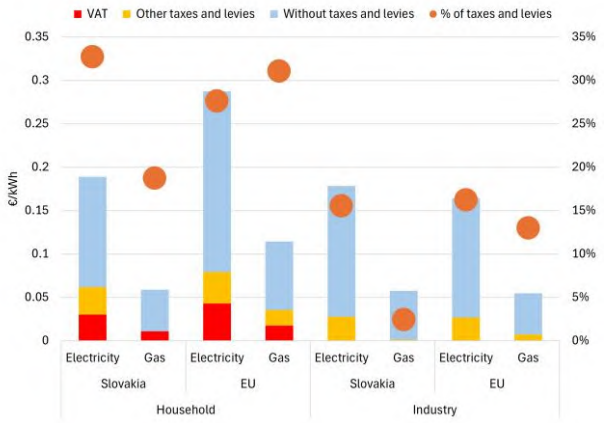

i) Pre spotrebiteľov v domácnostiach je pásmo spotreby DC pre elektrinu a D2 pre plyn.
ii) Pre iných spotrebiteľov ako domácnosti je pásmo spotreby ID pre elektrinu a I4 pre plyn. DPH a vratné poplatky sa v prípade spotrebiteľov iných ako domácnosti nezobrazujú, pretože ich zvyčajne vracajú podniky. To platí aj pre „% daní a odvodov“, ktoré sa uvádzajú bez DPH a vratných poplatkov pre spotrebiteľov iných ako domácnosti.
iii) „Bez daní a odvodov“ je maloobchodná cena bez všetkých daní a odvodov. Vždy zahŕňa zložky nákladov na energiu/dodávky a sieť, ktoré nie sú v polročnom súbore údajov Eurostatu o cenách za šesť mesiacov rozdelené.
Zdroj: Eurostat

V dôsledku obmedzenej nefosílnej flexibility a vysokého využívania výroby elektriny zo zemného plynu dosiahli veľkoobchodné ceny elektriny na Slovensku v roku 2025 v priemere 105 EUR/MWh (priemer EÚ: 85 EUR/MWh), čo predstavuje 10. najvyššiu hodnotu v EÚ. Jadrová energia je stále hlavným zdrojom elektrickej energie v energetickom mixe, ktorý sa na výrobe elektrickej energie podieľa 65,9 %. Hoci fosílne palivá v roku 2025 tvorili 16,3 % výroby elektriny na Slovensku, zachovali

([193]) Analýza vychádza z údajov Eurostatu od prvého polroka 2025.

si svoju štrukturálnu úlohu dominantnej a nákladnej technológie na stanovenia hraničnej ceny (58 % hodín na stanovenia ceny pri výrobe 16,3 % elektriny). Priemerné ceny elektriny na dennom trhu sa zvýšili v roku 2025 o 11 % ([194]) v dôsledku rastúcich nákladov na obstaranie zemného plynu. Krátkodobé hraničné náklady na zemný plyn v EÚ sa zvýšili z 96 EUR/MWh v roku 2024 na takmer 103 EUR/MWh v roku 2025. Hoci denné ceny v posledných rokoch klesli v dôsledku rastúceho rozšírenia solárnej energie, priemerná cena na Slovensku zostala v roku 2025 na úrovni 136 EUR/MWh, čo je o 3 % menej ako v roku 2024, ale nad priemerom EÚ, ktorý je 121 EUR/MWh.

Graf A9.2: **Výroba elektriny s nízkymi emisiami uhlíka v porovnaní s veľkoobchodnými cenami elektriny, 2025**

Údaje za Cyprus alebo Maltu nie sú k dispozícii. Veľkoobchodná cena sa udáva ako priemer cien elektriny na dennom trhu v roku 2025. Priemer EÚ27 je vypočítaný ako vážená spotreba. Podiel nízkouhlíkových emisií v EÚ sa vypočítava z celkovej výroby elektriny v EÚ. Podiel nízkouhlíkových emisií v jednotlivých krajinách sa vypočítava z celkovej výroby elektriny z verejných zdrojov. „Nízkouhlíkový" zahŕňa obnoviteľné zdroje energie a jadrovú energiu.
Zdroj: Výpočet Európskej komisie na základe ENTSO-E, S&P Global Platts.

([194]) Krátkodobé hraničné náklady sú súčtom variabilných nákladov spojených s výrobou elektriny z čierneho uhlia a fosílneho plynu. Ide o náklady na palivo, náklady na emisie oxidu uhličitého a variabilné náklady na prevádzku a údržbu. Odhady poskytuje spoločnosť Ember.

Flexibilita a elektrické siete

Slovensko zostáva neoddeliteľnou súčasťou regiónu ([195]) pre výpočet kapacity Core, kde majú členské štáty zabezpečiť, aby bolo k dispozícii aspoň 70 % technickej cezhraničnej kapacity na obchodovanie. Členské štáty majú zavedenú výnimku na riešenie konkrétnych prvkov siete, ktorou sa zavádzajú priebežné ciele, ktoré sa majú splniť len v prípade konkrétnych kritických prvkov siete a nepredvídaných udalostí, pričom na zostávajúce prvky siete sa uplatňuje pravidlo 70 %. Výnimkou sa umožňuje, aby sa z dôvodov prevádzkovej bezpečnosti uskutočňovala počas časovo obmedzeného obdobia nižšia úroveň obchodov. Zo správy agentúry ACER o monitorovaní trhu z roku 2024 ([196]) vyplýva, že sieťové prvky obmedzujúce cezhraničný obchod pre Slovensko sa väčšinou týkajú vnútroštátnej siete.

Centrálna geografická poloha Slovenska sa odráža v jeho relatívne vysokej úrovni prepojenia. V roku 2026 sa úroveň prepojenia ďalej zvýšila na takmer 53 % vďaka vyšším kapacitám striedavého prúdu na českých, maďarských a poľských hraniciach. Slovensko je čistým vývozcom elektrickej energie (9 % vlastnej spotreby), pričom značné objemy vyváža do Maďarska a dováža z Česka a Poľska. Zvažujú sa ďalšie investície na českých a maďarských hraniciach, ktoré by prispeli k ďalšej integrácii regionálneho trhu s elektrickou energiou. Slovensko však doteraz nemalo žiadne spojovacie vedenie s Rakúskom, a to napriek výrazným rozdielom v priemerných cenách elektriny na dennom trhu, najmä v letných mesiacoch. V desaťročnom pláne rozvoja siete na Slovensku sa zvyšujú investície do prenosových sústav. Slovensko tiež realizuje ambicióznu stratégiu modernizácie distribučnej sústavy a v posledných rokoch zaznamenalo výrazný nárast investícií, ktoré boli podporené

([195]) Core je región výpočtu kapacity, ktorý pokrýva stredoeurópske krajiny, konkrétne Belgicko, Česko, Nemecko, Francúzsko, Chorvátsko, Maďarsko, Holandsko, Rakúsko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a po pripojení aj Írsko. Región výpočtu kapacity je skupina krajín, ktoré spoločne vypočítavajú cezhraničné obchodné toky elektriny.

([196]) https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER_2024_MMR_Crosszonal_electricity_trade_capacities.pdf.

z fondov EÚ a nedávno aj významným úverom z Európskej investičnej banky. Táto ambícia sa odráža aj v štyroch projektoch spoločného záujmu týkajúcich sa inteligentných sietí, do ktorých je Slovensko zapojené. Okrem toho Slovensko v záujme podpory integrácie obnoviteľných zdrojov energie zvyšuje aj investície do skladovania elektrickej energie. Významným príkladom takýchto investícií je modernizácia prečerpávacej vodnej elektrárne na Čiernom Váhu, projekt spoločného záujmu, ktorý v roku 2026 získal grant z Nástroja na prepájanie Európy (NPE).

Napriek pretrvávajúcim výzvam Slovensko pokračuje v úsilí *podporovať ďalšie investície do sústav a nefosílnej flexibility, najmä do elektrických sietí*. V konečnom národnom energetickom a klimatickom pláne Slovenska (NEKP) sa neuvádza konkrétny inštalovaný výkon nefosílnej flexibility. Plán neobsahuje žiadne kvantifikované ciele ani údaje o kapacite skladovania energie a reakcii na strane dopytu. Hoci sa v ňom spomínajú opatrenia týkajúce sa flexibility, ako napríklad energetické dátové centrum pre agregátory a prepojenia energetických sietí, neuvádzajú sa v ňom žiadne údaje o inštalovanom výkone ani prognózy pre nefosílne zdroje, ako sú batérie alebo prerušiteľné zaťaženie. Zaviazala sa ďalej podporovať rozvoj technológií uskladňovania energie a premeny energie (Power-to-X). Cieľom zmien vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica (EÚ) 2019/944, je uľahčiť fungovanie energetických komunít, agregátorov, výrobcov-spotrebiteľov a uskladňovanie energie vrátane ustanovení na posilnenie postavenia spotrebiteľov, podporu energetických komunít a umožnenie spoločného využívania energie spotrebiteľmi s rôznymi dodávateľmi elektriny. Pretrvávajú však legislatívne, technické a ekonomické prekážky, ktoré si vyžadujú ďalšie zjednodušenie.

Posilnenie postavenia spotrebiteľov stále napreduje. Ku koncu roka 2025 malo Slovensko približne 64 900 výrobcov-spotrebiteľov vrátane siedmich energetických spoločenstiev. Slovensko vytvorilo právny rámec, ktorý umožňuje agregáciu vrátane nezávislej agregácie a energetického dátového centra na veľkoobchodných trhoch. Energetické dátové centrum zriadené organizátorom trhu umožňuje poskytovať služby flexibility z distribuovaných zdrojov, ako je reakcia na strane dopytu vrátane uskladňovania energie, nezávislých agregátorov, spoločné využívanie elektriny, registráciu spotrebiteľov a uzatváranie obchodných zmlúv. Ich počet sa neustále zvyšoval a začiatkom roka 2026 dosiahol až 1 226 skupín zdieľania a 2 254 výrobcov-spotrebiteľov registrovaných v energetickom dátovom centre.

Keďže vo vnútroštátnych právnych predpisoch stále chýba definícia „energetickej chudoby“, Slovensko naďalej uplatňuje regulované ceny v prípade zraniteľných zákazníkov, ktorí predstavujú 90 % všetkých domácností. Zapojenie spotrebiteľov do trhu s energiou je naďalej obmedzené. Navyše zavádzanie inteligentných meračov pre domácnosti sa uskutočňuje pomaly. Slovensko sa rozhodlo pristúpiť k selektívnemu zavádzaniu (15 %) zameranému na výrobcov-spotrebiteľov a spotrebiteľov pripojených do distribučnej sústavy na úrovni nízkeho napätia s ročnou spotrebou najmenej 4 MWh. Urýchlené zavádzanie inteligentných meračov by mohlo ďalej urýchliť riadenie dopytu mimo špičky. Podporí sa tým zavádzanie inteligentných sietí a systémov skladovania elektrickej energie, ako aj implementácia koncepcie trhu s elektrickou energiou EÚ do roku 2024, aby sa zabezpečila nediskriminačná účasť. Investície v rámci plánu obnovy a odolnosti (zložka 1, investícia 3) financujú *čistú a efektívnu výrobu a využívanie energie* vrátane vodíkových projektov počas celého roka 2026. Cieľom národnej vodíkovej stratégie a scenárov do roku 2050 je rozvoj nízkouhlíkového vodíkového ekosystému na Slovensku([197]).

Koordinovanému využívaniu nefosílnych zdrojov bráni nedostatok kvantifikovaných cieľov a hodnotenia potrieb flexibility. Cieľom zmien vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje smernica (EÚ) 2019/944, je uľahčiť fungovanie energetických spoločenstiev, agregátorov, výrobcov-spotrebiteľov a skladovania energie, pričom sa stanovili míľniky pre zvýšenie kapacity flexibility.

V roku 2024 elektrina predstavovala 20,3 % konečnej spotreby energie na Slovensku, čo je

([197]) https://www.mhsr.sk/uploads/files/hJ5p4b2D.pdf.

pod priemerom EÚ, ktorý je 23,4 %. Tento podiel sa v poslednom desaťročí mierne znížil([198]), čiastočne v dôsledku nepriaznivého pomeru cien elektriny a plynu, ktorý predstavuje odrádzajúci faktor pre elektrifikáciu a nákladovo efektívnu dekarbonizáciu. Pokiaľ ide o domácnosti, podiel elektriny dosahuje 21,5 % konečnej spotreby energie, zatiaľ čo v priemysle predstavuje 27,4 % (pozri aj prílohu 8). V sektore dopravy zostáva tento podiel zanedbateľný na úrovni 2,4 %. Nákladovo efektívna dekarbonizácia hospodárstva a sprístupnenie výhod cenovo dostupnej výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov spotrebiteľom si vyžaduje ďalší pokrok v elektrifikácii v rámci všetkých sektorov.

Obnoviteľné zdroje energie a dlhodobé zmluvy

V roku 2025 malo 17,8 % elektrickej energie v energetickom mixe Slovenska pôvod v obnoviteľných zdrojoch energie (OZE), čo je o 6,5 % menej ako v roku 2024, okrem iného kvôli nízkym dodávkam vodnej energie, a ďaleko za celkovým podielom OZE v EÚ na úrovni 47 %. Vodná energia tvorila 12,6 %, biomasa 4,3 % a slnečná energia 3 % z celkového objemu energetického mixu. Inštalovaná kapacita obnoviteľných zdrojov energie vzrástla v roku 2025 o 11 %. Celkový výkon obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku v roku 2025 predstavoval 2 993 MW. Pokiaľ ide o zrýchlenie zavádzania solárnej energie, celkový inštalovaný výkon v roku 2025 bol 1 028 MW. V aktualizovanom NEKP sa stanovuje cieľ 20 MW inštalovanej veternej energie do roku 2025 s cieľom dosiahnuť 750 MW do roku 2030.

Veterná kapacita na Slovensku sa od roku 2019 nezvýšila a zostáva na úrovni 4 MW([199]). Do mája 2025 malo prebiehať posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA) približne 25 projektov veternej energie s celkovou kapacitou 1 032 MW. Zdá sa však, že EIA pre tieto projekty ešte neboli vydané.

Slovensko podniklo kroky v oblasti zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, pričom zaviedlo nové postupy na pripojenie obnoviteľných zdrojov energie do elektrizačnej sústavy. Nie je však isté, aký vplyv budú mať nové pravidlá na urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie. Pripojenie solárnych elektrární do sústavy podľa odhadov solárneho priemyslu z roku 2023 trvá tri až šesť mesiacov v prípade projektov verejnoprospešných služieb a jeden mesiac v prípade malých fotovoltických projektov, pričom oba údaje sú pod priemerom EÚ. Slovensko v rámci svojho národného plánu obnovy a odolnosti zaviedlo opatrenia zamerané na harmonizáciu postupov pripájania do elektrizačnej sústavy a ich transparentnejšie a efektívnejšie uplatňovanie vrátane stanovenia pravidiel opätovného uvoľňovania nevyužitých kapacít. Slovenská vláda novelizovala zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a vydala právne predpisy, v ktorých sa stanovujú kritériá na určenie oblastí zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov pre veternú energiu v rámci plánu obnovy a odolnosti. Na úvod boli vybrané len dve oblasti zrýchlenia, takže existuje priestor na zvýšenie ambícií. Navyše stále existuje priestor na ďalšie zlepšenia s cieľom skrátiť a zjednodušiť postup vydávania povolení pre obnoviteľné zdroje energie, najmä so zreteľom na usmernenia o urýchlení takýchto postupov. Miestna verejná mienka je naďalej prekážkou rozvoja projektov obnoviteľných zdrojov energie, najmä v prípade veternej energie. Komisia začala postup v prípade nesplnenia povinnosti proti Slovensku za to, že netransponovalo smernicu (EÚ) 2023/2413 o podpore energie z obnoviteľných zdrojov.

Príspevok Slovenska k plneniu cieľa EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 navrhnutý v konečnom aktualizovanom národnom energetickom pláne sa mierne zvýšil na 25 % (z 23 %), ale stále zostáva výrazne pod požadovanou úrovňou 35 %. Na platforme Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov Slovensko oznámilo aukcie na ďalšie obnoviteľné zdroje

([198]) Zložená ročná miera rastu na úrovni −0,87 % v rokoch 2015 až 2024 a minimálny/maximálny podiel na úrovni 19,8 %, resp. 22,0 % (zdroj: Eurostat).

([199]) *Renewable Energy Capacity Statistics 2025* (Štatistika kapacity energie z obnoviteľných zdrojov za rok 2025).

energie v rokoch 2025 (60 MW), 2026 (100 MW), 2027 (100 MW) a 2028 (100 MW). V rámci európskeho akčného plánu pre veternú energiu sa Slovensko zaviazalo, že do roku 2026 bude mať inštalovaný výkon veternej energie na pevnine na úrovni 150 MW. V roku 2025 však neboli zorganizované žiadne aukcie. Vo februári 2026 podpísalo Slovensko s Českom memorandum o porozumení o spolupráci v oblasti energetiky so zameraním na obnoviteľné zdroje energie.

Graf A9.3: **Inštalovaná kapacita v prípade energie z obnoviteľných zdrojov na Slovensku v porovnaní s mixom výroby elektrickej energie**

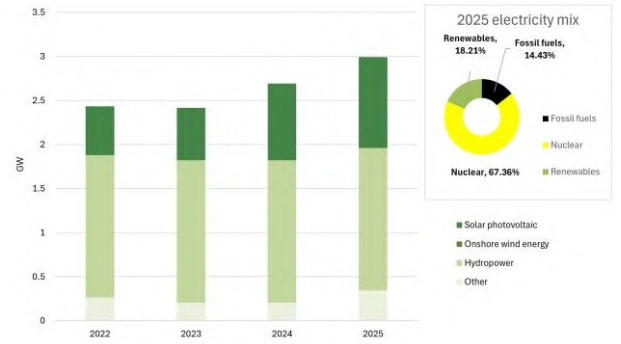

Mix elektrickej energie sa uvádza ako čistá výroba elektrickej energie (hrubá výroba elektrickej energie mínus spotreba elektrární na účely pomocných služieb). Elektrina vyrobená v prečerpávacích vodných elektrárňach je vylúčená z celkovej čistej výroby elektriny, keďže sa predtým počítala ako elektrina vyrobená z iného zdroja.
„Iné" zahŕňa obnoviteľný komunálny odpad, tuhé biopalivá, kvapalné biopalivá a bioplyn.
Zdroj: IRENA, Eurostat

Zmluvy o nákupe elektriny (PPA) nie sú na Slovensku veľmi rozšírené. Slovensko zaviedlo nový legislatívny rámec pre PPA a dvojsmerné rozdielové zmluvy pre energiu z obnoviteľných zdrojov a jadrovú energiu. Po uzavretí prvých virtuálnych PPA a ohlásení prvej cezhraničnej PPA v roku 2024 neboli podpísané žiadne nové PPA.

Rámec vlastnej spotreby Slovenska v roku 2025 zaznamenal postupný pokrok, najmä vďaka zmenám zákona o energetike v súlade s právnymi predpismi EÚ a podpore energie z obnoviteľných zdrojov pre domácnosti, hoci rast zostal v porovnaní s regionálnymi partnermi skromný. Novelou zákona o energetike z mája 2025 (schválenou v júli 2025) sa zaviedli flexibilné zmluvy o pripojení pre obnoviteľné zdroje energie v oblastiach s obmedzenou kapacitou, čím sa uľahčil prístup do elektrizačnej sústavy pre fotovoltické systémy na vlastnú spotrebu do 10 kW bez licencie na výrobu energie, ak sú spojené s úložiskom. Regulované ceny elektriny sa rozšírili na väčšinu domácností, čím sa nepriamo obmedzili cenové signály a aktívni spotrebitelia.

Slovensko dosiahlo v roku 2025 významný legislatívny pokrok, pokiaľ ide o komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov, pričom nadviazalo na definície z roku 2022, ale stále čelí prekážkam pri implementácii. Zákonom č. 259/2025 (prijatým v septembri 2025) sa zmenil zákon o energetike (č. 251/2012) s cieľom posilniť komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov ako nástroj pre miestne obnoviteľné zdroje energie a spoločné využívanie energie, pričom sa obmedzilo zneužívanie súkromnými spoločnosťami tým, že sa členstvo viazalo na obce/samosprávne kraje a verejné subjekty. Vládnou novelou z mája 2025 sa zaviedli zjednodušené oznámenia pre fotovoltické zariadenia s výkonom 50 kW([200]) v zariadeniach na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, uverejňovanie údajov v reálnom čase Organizátorom krátkodobého trhu s elektrinou (OKTE) a fázované dynamické tarify od roku 2027. Rozvoj energetických spoločenstiev je naďalej pomalý z dôvodu dominantného postavenia jadrovej energetiky, regulačnej zložitosti a sieťových taríf, ktoré ešte neboli optimalizované na spoločné využívanie alebo zosúladenie s rozsiahlym zameraním NEKP na obnoviteľné zdroje energie na komunity.

Energetická efektívnosť

Slovensko naďalej dosahuje významný pokrok v oblasti energetickej efektívnosti. V roku 2024 sa konečná spotreba energie v porovnaní s rokom 2023 znížila o 1,6 % na 8,96 Mtoe, čím pokračoval klesajúci trend zaznamenaný od roku 2019. Konečná spotreba energie Slovenska v roku 2024 je v súlade s trajektóriou jeho očakávaného príspevku v roku 2030. Zatiaľ čo v priemysle sa

([200])Slovensko | Nástroj pre európske energetické spoločenstvá.

konečná spotreba energie medziročne mierne zvýšila, v strednodobom horizonte sa výrazne znížila (o 17,0 % od roku 2019), najmä v dôsledku poklesu činnosti a veľkých technických úspor energie. V službách sa v dôsledku medziročného nárastu konečnej spotreby energie znížil klesajúci trend (–6,4 % od roku 2019), zatiaľ čo v doprave (–7,2 % od roku 2019) aj v sektore bývania (–15,8 % od roku 2019) pokračoval.

Slovensko podporuje investície, ktorými sa zvyšuje konkurencieschopnosť priemyslu a hospodárska diverzifikácia prostredníctvom programov financovaných z prostriedkov EÚ a nástrojov obnovy. Špecializované programy, ako napríklad Zelená podnikom, podporovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja, plán obnovy a odolnosti a podpora z Fondu na spravodlivú transformáciu na *dekarbonizáciu odvetvia vykurovania* vrátane dekarbonizácie diaľkového vykurovania, pomáhajú firmám – najmä MSP – znižovať náklady na energiu, zavádzať čisté technológie a zvyšovať odolnosť, čím prispievajú k nižšej intenzite emisií a diverzifikovanejšej priemyselnej základni odolnej voči budúcim zmenám.

Od roku 2026 sa regulované ceny zvýšili na 72 EUR/MWh, pričom z tejto cenovej intervencie má naďalej prospech väčšina obyvateľstva ([201]). Tým sa pravdepodobne zníži motivácia k energetickej efektívnosti vo väčšine domácností. V rokoch 2019 až 2024 sa konečná spotreba energie v obytných budovách znížila o 15,8 % ([202]), zatiaľ čo v dlhodobej stratégii obnovy sa plánovalo zníženie o 16 % do roku 2030 (v porovnaní s úrovňou v roku 2016). K tomuto zníženiu prispeli najmä úspory energie dosiahnuté rôznymi prostriedkami a opatreniami a zmeny v správaní pri vykurovaní ([203]).

Keďže 37 % konečnej spotreby energie na Slovensku pripadá na budovy – a teda ide o významné odvetvie v súvislosti so zvyšovaním energetickej bezpečnosti –, sa Slovensko vyzýva, aby predložilo návrh národného plánu obnovy budov podľa prepracovaného znenia smernice o energetickej hospodárnosti budov s cieľom zabezpečiť jasnú a predvídateľnú cestu k energeticky hospodárnemu a dekarbonizovanému fondu budov. Na vykurovanie a chladenie pripadalo v roku 2023 77 % ([204]) konečnej spotreby energie pre domácnosti v krajine, pričom obnoviteľné zdroje energie tvorili 20 % ([205]) celkovej energie použitej na vykurovanie a chladenie vo všetkých odvetviach. V roku 2024 sa predalo približne 8 200 tepelných čerpadiel, čo predstavuje pokles o 31 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom, takže celkový počet nainštalovaných tepelných čerpadiel dosiahol približne 63 800 ([206]). Elektrická energia na Slovensku bola v prvom polroku 2025 3,3-krát drahšia ako plyn, čo znamená, že koncoví používatelia ušetria energiu, ale zaplatia viac, ak si na vykurovanie zvolia tepelné čerpadlo. Väčšina posledných zdrojov tepla na báze uhlia pre diaľkové vykurovanie bola v roku 2023 nahradená obnoviteľnými zdrojmi energie a tepelnými čerpadlami. Geotermálna energia má zohrávať dôležitú úlohu pri riešení výziev týkajúcich sa dekarbonizácie vykurovacích a chladiacich systémov na Slovensku.

Bezpečnosť dodávok a diverzifikácia

Závislosť Slovenska od ruských fosílnych palív je naďalej vysoká, pričom snahy o *zrýchlenie diverzifikácie dodávok fosílnych palív a postupné odstraňovanie závislosti od ruských zdrojov* postupujú pomaly. V nariadení (EÚ) 2026/261 sa stanovuje postupné ukončenie dovozu ruského zemného plynu do EÚ. V roku 2025 bolo približne 50 % zemného plynu a viac než 80 % ropy

([201]) https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/780558-energie-na-slovensku-zdrazeju-pre-vsetkych-vyssie-ucty-cakaju-aj-ludi-ktori-dostanu-energopomoc/.

([202]) Na základe energetických bilancií Eurostatu upravených v súlade s metodikou používanou na monitorovanie pokroku dosiahnutého pri plnení cieľov smernice o energetickej efektívnosti [smernica (EÚ) 2023/1791].

([203]) Na základe nástroja na analýzu projektu EÚ ODYSSEE-MURE, ktorý je k dispozícii na stránke https://www.indicators.odyssee-mure.eu/decomposition.html.

([204]) Eurostat, 2025, https://data.europa.eu/data/datasets/uvygjkxev6pywqwbgmgwyg?locale=sk.

([205]) Eurostat, 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/SDG_07_40?lang=en&category=sdg.sdg_07.

([206]) Európske združenie výrobcov tepelných čerpadiel (EHPA), 2025, https://ehpa.org/market-data/.

ruského pôvodu. Medzi priority krajiny v oblasti energetickej bezpečnosti patrí zvýšenie energetickej bezpečnosti, diverzifikácia zdrojov energie a dopravných trás a podpora uskladňovania energie. Slovensko v období od augusta 2022 do januára 2026 znížilo dopyt po plyne o 18 % až 20 %, čo približne zodpovedá priemeru EÚ na úrovni asi 20 %. Keďže tranzit ruského plynu cez Ukrajinu bol na konci roka 2024 zastavený, na Slovensko už neprúdi ruský plyn priamo cez Ukrajinu, ale väčšinou z Maďarska (TurkStream). Slovenský plynárenský priemysel (SPP) ([207]) obnovil a rozšíril portfólio obchodov pokrývajúcich približne 70 % potrieb zákazníkov z iných ako ruských zdrojov so zameraním na LNG a západoeurópske uzly. Diverzifikačné zmluvy sú uzavreté so spoločnosťami BP, ExxonMobil, Shell, Eni a RWE. V novembri 2024 bola podpísaná krátkodobá pilotná dohoda medzi SPP a SOCAR, štátnou ropnou spoločnosťou Azerbajdžanskej republiky, na decembrové dodávky cez rakúsko-balkánsky ropovod, pričom po vyhodnotení môže dôjsť k potenciálnemu predĺženiu. Napriek útočnej vojne Ruska proti Ukrajine je Slovensko stále závislé od dodávok ropy z Ruska prostredníctvom ropovodu Družba (do polovice roka 2025 na základe výnimky EÚ, ktorá bola v januári 2026 prerušená v dôsledku ruských leteckých útokov na Ukrajine) a má s Ruskom uzavretú zmluvu o dodávkach ropy platnú do 31. decembra 2029. Koncom roka 2025 predstavoval dovoz ropy z Ruska približne 90 % všetkej spotrebovanej ropy. Prevádzkovateľ jedinej rafinérie (MOL) oznámil, že v roku 2026 bude schopný v plnej miere rafinovať ropu s iným ako ruským pôvodom. Chorvátsko ponúklo alternatívu prostredníctvom ropovodu Adria.

Slovensko bude musieť zvýšiť svoje úsilie o úplné ukončenie dovozu ruského zemného plynu a pripraviť postupné ukončenie dovozu ruskej ropy. Slovenské ministerstvo hospodárstva predstavilo plány na národnú diverzifikáciu dodávok plynu a ropy v súlade s požiadavkami nariadenia (EÚ) 2026/261. Slovenský plynárenský priemysel podpísal memorandá o porozumení s viacerými spoločnosťami z Česka, Nemecka, Grécka a Poľska o prístupe k dodávkam skvapalneného zemného plynu z USA prostredníctvom regionálnych terminálov, pričom uprednostňuje konkurencieschopné ceny a poplatky za prepravu pre domácnosti a priemysel.

Odhaduje sa, že v roku 2025 bude v hrubej domácej spotrebe Slovenska dominovať jadrová energia s podielom približne 29 %, nasledovaná zemným plynom (približne 23 %), ropou (približne 21 %), obnoviteľnými zdrojmi vrátane biopalív, vodnej a slnečnej energie (približne 12 %) a pevnými fosílnymi palivami (približne 12 %) ([208]) ([209]). V roku 2024 predstavovala elektrina 20,3 % konečnej spotreby energie na Slovensku, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 23,4 %, pričom tento podiel sa v poslednom desaťročí mierne znížil ([210]), a to čiastočne v dôsledku nepriaznivého pomeru cien elektriny a plynu, ktorý predstavuje odrádzajúci faktor pre elektrifikáciu a nákladovo efektívnu dekarbonizáciu. Pokiaľ ide o domácnosti, podiel elektriny dosahuje 21,5 % konečnej spotreby energie, zatiaľ čo v priemysle predstavuje 27,4 % (pozri aj prílohu 7). V sektore dopravy zostáva tento podiel zanedbateľný na úrovni 2,4 %. Nákladovo efektívna dekarbonizácia hospodárstva a sprístupnenie výhod cenovo dostupnej výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov spotrebiteľom si vyžaduje ďalší pokrok v elektrifikácii v rámci všetkých sektorov.

Podiel jadrovej energie v energetickom mixe Slovenska sa v roku 2025 zvýšil na 65,9 %. Slovensko pokračuje v rozširovaní svojej jadrovej flotily, pričom Mochovce 3 ako najnovší blok jadrovej elektrárne bol pripojený do elektrizačnej sústavy a plný výkon dosiahol koncom roka 2023. Výstavba štvrtého bloku elektrárne Mochovce by mala byť dokončená v roku 2026. V roku 2024 vláda oznámila plány

([207]) Štátom vlastnený dodávateľ plynu.

([208]) Hrubá domáca spotreba (Eurostat).

([209]) Elektrická energia a teplo sú vylúčené, aby sa zabránilo dvojitému započítaniu.

([210]) Zložená ročná miera rastu na úrovni –0,87 % v rokoch 2015 až 2024 a minimálny/maximálny podiel na úrovni 19,8 %, resp. 22,0 %.

na výstavbu ďalšieho bloku v existujúcej jadrovej elektrárni Jaslovské Bohunice, ktorého výstavba sa má začať v roku 2032. V januári 2025 boli oznámené rámcové zmluvy medzi spoločnosťami Newcleo a JAVYS a VUJE na výstavbu pokročilých modulárnych reaktorov. Spoločnosť Newcleo chce postaviť až štyri rýchle reaktory chladené olovom, ktoré umožnia využívať vyhorené jadrové palivo zo Slovenska ako palivo. Spoločnosť Slovenské elektrárne podpísala zmluvu o dodávke alternatívneho paliva pre svoju flotilu reaktorov VVER-440 so spoločnosťami Westinghouse Sweden a Framatome. Tieto kroky povedú k zníženiu závislosti od jadrového paliva s pôvodom v Rusku. Je dôležité, aby Slovensko pokračovalo v úsilí o diverzifikáciu dovozu jadrového paliva. Slovensko prechádza od uhlia k jadrovej energii a do svojej dlhodobej energetickej stratégie začleňuje malé modulárne jadrové reaktory (SMR). Úspech závisí od prispôsobenia regulačných a licenčných rámcov, zabezpečenia financovania viacerých lokalít a modernizácie sieťovej infraštruktúry. Medzi kľúčové faktory patria medzinárodné partnerstvá a opätovné využitie bývalých priemyselných areálov na podporu miestnych dodávateľských reťazcov.

V reakcii na rastúce ceny energie v dôsledku regionálnej krízy na Blízkom východe Slovensko obmedzilo predaj motorovej nafty na plnú nádrž a jeden 10-litrový kanister a regulovalo ceny motorovej nafty pre vozidlá registrované v zahraničí na základe regionálnych priemerov. Slovensko predĺžilo vyhlásený stav ropnej núdze o ďalších 30 dní s účinnosťou od 17. apríla 2026. Slovensko takisto znížilo DPH na elektrinu na 19 %, zaviedlo 50 % vrátenie spotrebnej dane poľnohospodárom a zrušilo zákaz vývozu motorovej nafty.

Dotácie na fosílne palivá

V roku 2024 predstavovali environmentálne škodlivé ([211]) dotácie na fosílne palivá bez plánovaného postupného ukončenia pred rokom 2030 0,04 % ([212]) HDP Slovenska ([1]). Efektívna uhlíková sadzba na Slovensku v roku 2023 ([213]) však dosahovala v priemere 64,05 EUR za tonu CO_2, čo je menej ako vážený priemer EÚ na úrovni 84,80 EUR ([214]).

([211]) Explicitné dotácie na fosílne palivá (napr. priame transfery) a implicitné dotácie na fosílne palivá (t. j. daňové výdavky spojené s ušlými daňovými príjmami, ktoré majú identifikovateľný fiškálny vplyv na centrálny rozpočet), ktoré podporujú výrobu, prenos a/alebo spotrebu energie z fosílnych palív.

([212]) Výpočet Európskej komisie na základe podkladových údajov zo štúdie *Study on energy subsidies and other government interventions in the EU – 2025 edition* (Štúdia o energetických dotáciách a ďalších vládnych intervenciách v EÚ – vydanie z roku 2025), Enerdata.

([213]) Efektívna uhlíková sadzba je súčet uhlíkových daní, cien povolení ETS a spotrebných daní z palív, čo predstavuje súhrnnú efektívnu uhlíkovú sadzbu zaplatenú za emisie.

([214]) OECD (2024), Ceny emisií skleníkových plynov 2024.

PRÍLOHA 10: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, PRIPRAVENOSŤ A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Slovensko je naďalej zraniteľné voči extrémnym výkyvom počasia, ktoré majú v spojení s degradáciou prírody významný vplyv na Slovensko a jeho hospodárstvo. V minulom roku sa podarilo dosiahnuť určitý pokrok pri vypracúvaní politík zameraných na posilňovanie odolnosti a prispôsobovanie sa, výzvy však pretrvávajú. Napriek veľkému podielu chránených oblastí sa účinné ochranné opatrenia nevykonávajú dostatočne. Súčasná slovenská vláda odklonila finančné prostriedky od ochrany prírody a rozmanitosti a uvoľnila zákony na ochranu životného prostredia. Slovensko robí pokroky v prechode na udržateľné poľnohospodárske postupy vrátane rastúceho ekologického poľnohospodárstva a zavádzania prísnejších environmentálnych noriem. Toto úsilie však oslabujú nedostatočné investície do ochrany biodiverzity, čo ohrozuje plnenie globálnych záväzkov v oblasti biodiverzity Slovenskom a jeho dlhodobý sociálno-ekonomický rozvoj. Kvalita útvarov povrchových vôd na Slovensku sa v roku 2025 výrazne nezlepšila. Dôvodom na obavy je naďalej aj čistenie odpadových vôd. Hoci sa v minulom roku dosiahol určitý pokrok, Slovensko stále čelí výzvam, najmä pokiaľ ide o hospodárenie s vodou a jej úpravu, pričom mnohé obce túto otázku stále nemajú vyriešenú, a obnovu prírody, v súvislosti s ktorou je potrebné obnoviť 20 % pôdy v krajine. V odporúčaniach pre Slovensko z roku 2025 sa zdôraznila potreba zvýšiť odolnosť vodných zdrojov začlenením riešení blízkych prírode a dokončením zonácie chránených prírodných oblastí.

Adaptácia na klímu a pripravenosť

Slovensko je zraniteľné voči vplyvom zmeny klímy v dôsledku extrémnych výkyvov počasia vrátane zvýšených zrážok a rastúcich teplôt, ktoré zvyšujú riziko záplav. Na základe nedávnych meraní sa Slovensko spolu s ďalšími štyrmi členskými štátmi EÚ zaradilo do skupiny krajín EÚ, v ktorých bola do novembra 2025 zaznamenaná historicky najvyššia spálená plocha ([215]), čo poukazuje na rastúcu zraniteľnosť voči lesným požiarom ([216]). Klimatické riziká majú priamy vplyv na hospodárstvo a spoločnosť Slovenska. V rokoch 1980 až 2024 Slovensko zaznamenalo hospodárske straty vo výške 2,549 miliardy EUR spôsobené extrémnymi výkyvmi počasia a klimatickými javmi (HDP v súčasných cenách). Len 4 % hospodárskych škôd za uvedené obdobie však bolo poistených([217]). Slovensko má jednu z najnižších mier poistného krytia extrémnych javov súvisiacich s počasím a so zmenou klímou v EÚ (4 % oproti EÚ27: 19 %). Prognózy hospodárskych strát súvisiacich so zmenou klímou na Slovensku do roku 2050 naznačujú, že Slovensko bude musieť do roku 2050 investovať 788 miliónov EUR ročne ([218]). Na základe odhadov v nedávnej štúdii, ktorú si objednalo GR CLIMA, by to malo byť v prvom rade do modernizácie a posilnenia infraštruktúry (viac ako 55 % z celkového objemu), po ktorých by nasledovala obnova ekosystémov (približne 27 % z celkového objemu), zatiaľ čo investície do zdravia a odolnosti poľnohospodárstva by zohrávali menšiu úlohu ako v iných členských štátoch EÚ ([219]).

Národný adaptačný rámec sa ďalej rozvíja. Dôležitým krokom bolo schválenie národného adaptačného plánu (NAP) v roku 2021, v ktorom sa uvádzajú priority v oblasti

([215]) profil krajiny

([216]) *Ongoing climatic change increases the risk of wildfires.* Prípadová štúdia: *Carpathian spruce forests* (Pokračujúce klimatické zmeny zvyšujú riziko lesných požiarov. Prípadová štúdia: Karpatské smrekové lesy), ScienceDirect.

([217]) *Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe* (Hospodárske straty spôsobené extrémami súvisiacimi s počasím a klímou v Európe) | *Indicators* (Ukazovatele) | Európska environmentálna agentúra (EEA).

([218]) *Climate-related economic losses | Slovakia | Europe's environment 2025* (Hospodárske straty súvisiace s klímou | Slovensko | Životné prostredie Európy v roku 2025) (EEA).

([219]) Európska komisia (2026), *Assessment of adaptation investment needs* (Posúdenie investičných potrieb v oblasti adaptácie), tabuľka 25, odkaz. V štúdii sa uvádzajú podrobné odhady investičných potrieb v oblasti adaptácie na úrovni EÚ a jednotlivých členských štátov podľa typu opatrenia. Vychádza zo spoločnej metodiky, vďaka ktorej sú odhady porovnateľné v celej EÚ. Štyri sprievodné metodické správy obsahujú podrobný opis spôsobu odhadovania výsledkov, aby sa zabezpečila úplná transparentnosť.

adaptácie v sektoroch, ktoré boli označené za zraniteľné voči zmene klímy (najmä hospodárenie s vodami, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, príroda, zdravie a územné plánovanie). Komplexné posúdenie klimatických rizík a zraniteľnosti bolo dokončené v roku 2024 a je k dispozícii na webovom sídle www.klima-adapt.sk/narodna-adaptacna-strategia. Pokrok týkajúci sa klimatického plánu, ktorý je uvedený v programovom vyhlásení vlády z októbra 2023, sa dočasne zastavil prinajmenšom v roku 2026. Nie je jasné, či bude zákon prijatý počas funkčného obdobia súčasnej vlády.

Národná adaptačná stratégia bola vypracovaná v roku 2025, ale vláda ju ešte oficiálne neprijala. Projekt financovaný z nástroja LIFE na podporu vykonávania stratégie s názvom NatAdaptSK (celková suma približne 17 miliónov EUR na 10 rokov)([220]) sa začal 1. januára 2026. Zameriava sa na vytvorenie rámca pre implementáciu národnej adaptačnej stratégie, ako aj sprievodného akčného plánu prostredníctvom riešení blízkych prírode v oblasti udržateľného a odolného vodného hospodárstva, poľnohospodárstva, lesov, biodiverzity, ľudských sídiel a zdravia. To by malo viesť k zníženiu zraniteľnosti a zvýšeniu celkovej adaptívnej kapacity na zvládanie negatívnych dôsledkov zmeny klímy, ktorá ďaleko presahuje platnosť súčasnej adaptačnej stratégie. Opatrenia zahrnuté v stratégii sú podporované aj prostredníctvom plánu obnovy a odolnosti, ktorý zahŕňa finančné prostriedky vo výške 159 miliónov EUR určené na adaptáciu. Kľúčové opatrenia sú zamerané na transformáciu lesov zameranú na odolnosť voči suchu, modernizáciu mestskej infraštruktúry a podporu udržateľného poľnohospodárstva s cieľom zmierniť vplyv klímy. Pri pohľade na nižšiu ako národnú úroveň podiel obyvateľov Slovenska, ktorých zastupujú signatári Dohovoru primátorov a starostov ([221]), predstavoval v roku 2024 18 % (oproti EÚ27: 34 %). Štyria signatári predložili plán udržateľnej energie a akčný plán, ako aj jednu monitorovaciu správu, čo znamená, že implementácia sa môže ďalej zlepšovať.

Zvyšovanie odolnosti proti zmene klímy sa doteraz systematicky nevyužívalo vo všetkých sektoroch a v kľúčovej infraštruktúre. Napriek pokroku v monitorovaní a modelovaní v oblasti klímy čelí Slovensko výzvam pri účinnom zavádzaní riešení týkajúcich sa adaptácie. Ako sa uvádza v záveroch posúdenia pokroku Slovenska pri adaptácii na zmenu klímy podľa európskych právnych predpisov v oblasti klímy, Slovensko pokračovalo vo vývoji svojich nástrojov na monitorovanie a modelovanie v oblasti klímy, ale metodické nedostatky v monitorovaní adaptácie a klimatických rizík pretrvávajú. Hoci informácie pre rozhodovanie v konkrétnych sektoroch poskytujú posilnené nástroje na pozorovanie klímy, kapacita na posudzovanie systémových rizík je obmedzená. Výzvy pri premietaní informácií o klimatických rizikách do uskutočniteľných riešení preto pretrvávajú.

V analýze zraniteľností a rizík v oblasti zmeny klímy sa nezistili ďalšie riziká, ktoré neboli oznámené v roku 2021, a oznámené riziká a sektory sa zdajú v súlade s výsledkami nezávislej analýzy Spoločného výskumného centra a vlastným vnútroštátnym posúdením rizík. K dispozícii sú usmernenia o tom, ako monitorovať a hodnotiť adaptačnú politiku, ale stále je náročné stanoviť, koľko verejných prostriedkov sa celkovo vynakladá na adaptáciu na zmenu klímy a na meranie výsledkov. Personálne zmeny na ministerstve životného prostredia okrem toho počas funkčného obdobia súčasnej vlády oslabili odborné kapacity ministerstva a v dôsledku toho je pre sektory, ktoré musia prijať adaptačné opatrenia, získanie dostatočného financovania z vhodných zdrojov na Slovensku a prostredníctvom finančných prostriedkov EÚ naďalej výzvou. Ďalšími prekážkami úspešného zavádzania sú okrem nedostatočného financovania aj nízka informovanosť na regionálnej a miestnej úrovni a nedostatočná miera medzirezortnej spolupráce (najmä pri začleňovaní adaptácie na zmenu klímy do sektorových politík a plánov). Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na zvýšenie odolnosti infraštruktúry voči zmene klímy a dosiahnutie väčšieho pokroku v oblasti adaptačných riešení.

Slovensko musí zlepšiť odolnosť sietí TEN-T proti zmene klímy, aby sa predišlo škodám

([220]) LIFE 3.0 - LIFE24-IPC-SK-NatAdaptSK/101202890.

([221]) Slovensko | Dohovor primátorov a starostov EÚ.

a sociálno-ekonomickým stratám spôsobeným extrémnymi klimatickými javmi. Podľa Podpornej štúdie o potrebách adaptácie na zmenu klímy a cezhraničných investícií na realizáciu siete TEN-T ([222]), ktorú Komisia uverejnila v decembri 2024, sa zraniteľnosť siete TEN-T na Slovensku voči zmene klímy hodnotí ako vysoká. Príčinou je najmä nedostatočná pripravenosť z hľadiska inštitucionálnych kapacít, problémy pri údržbe a modernizácii starnúcej dopravnej infraštruktúry, ktorá je menej odolná voči klimatickým šokom, a logistické kapacity. Zo štúdie vyplýva, že najväčší vplyv na infraštruktúru mali v minulosti udalosti súvisiace s počasím, a to záplavy a búrky, ako aj extrémne horúčavy.

Intenzívne dažde často spôsobujú zosuvy pôdy, ktoré prerušujú kritické dopravné spojenia. Príkladom je významná udalosť z júla 2024, keď extrémne búrky spôsobili masívny zosuv pôdy na hlavnom železničnom koridore pri Rimavskej Sobote a zastavili medzinárodnú dopravu. Počas rekordných horúčav v rokoch 2022 a 2023 Železnice Slovenskej republiky (ŽSR) zaznamenali viacero prípadov rozšírenia a deformácie koľajníc, ktoré si vyžiadali mimoriadne obmedzenia rýchlosti a výluky tratí, aby sa zabránilo vykoľajeniu. Extrémne výkyvy sa zaznamenali aj na rieke Dunaj. Počas sucha v celej Európe v roku 2022 klesla hladina vody na bratislavskom vodočte tak nízko, že nákladné lode boli nútené znížiť náklad o 50 – 70 % alebo úplne zastaviť. Silné dažde začiatkom roka 2024 naopak viedli k rýchlym záplavám, počas ktorých sa z bezpečnostných dôvodov zastavila všetka riečna doprava.

Strednodobé riziká identifikované v štúdii poukazujú na rastúci vplyv extrémnych horúčav a povodní. V sieti vnútrozemských vodných ciest TEN-T rastie riziko sucha.

Hoci sa vláda zameriava aj na riešenia blízke prírode, je tu značný priestor na väčšiu transparentnosť a prideľovanie finančných prostriedkov, ako aj na cielenejšie opatrenia, ktorými by sa rešpektovala ochrana zriadených prírodných rezervácií na Slovensku. Súčasné opatrenia zahŕňajú premenu ihličnatých porastov na rôznorodejšie, klimaticky odolnejšie porasty, úpravu druhov drevín v nížinách, aby lepšie odolávali suchu, a zvýšenie biodiverzity lesov, aby sa vyrovnali s meniacimi sa podmienkami. V oblasti riadenia vodných zdrojov ide o stratégie zamerané na zvládanie zvýšeného rizika povodní a nedostatku vody prostredníctvom zlepšenia zadržiavania vody v krajine a aktualizácie plánov riadenia povodí s ohľadom na meniace sa hydrologické údaje. Existuje priestor na širšie a systematickejšie využívanie riešení blízkych prírode. Riešenia blízke prírode a prevencia zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvyšovaní odolnosti.

Riešenia blízke prírode zahŕňajú širokospektrálne riadenie rizík. Lepším využitím potenciálu riešení blízkych prírode by sa mohlo nielen prispieť k zvládaniu katastrof prostredníctvom tlmenia rizík, ako sú povodne a suchá, ale by sa mohli aj chrániť ekosystémové služby, ktoré poskytuje biodiverzita.

Odolnosť vodných zdrojov

Slovensko dostalo v roku 2025 odporúčanie v oblasti vodného hospodárstva, v ktorej sa dosiahol obmedzený pokrok v dôsledku existujúcich neefektívností, najmä v oblasti dodržiavania predpisov týkajúcich sa úpravy vody podľa smernice o úprave odpadových vôd.

Produktivita vody na Slovensku([223]) bola v roku 2023 na úrovni 155 EUR za m³ odobratej vody, čo je mierne nad priemerom EÚ27, ktorý je 153 EUR za m³. Produktivita vody na Slovensku vykazuje od roku 2020 pozitívny trend v oblasti efektívnosti využívania vody. Index využívania vody plus (WEI+) bol v roku 2023 na úrovni

([222]) *Support study on the climate adaptation and cross-border investment needs to realise the TEN-T network* (Podporná štúdia o potrebách adaptácie na zmenu klímy a cezhraničných investícií na realizáciu siete TEN-T), Úrad pre publikácie EÚ.

([223]) Produktivita vody je ukazovateľ, ktorý sa vypočíta vydelením HDP (v reťazovo indexovanom objeme) celkovým odberom vody. Ide o priemernú ekonomickú hodnotu (HDP), ktorú členský štát vytvára na každú jednotku vody, ktorú odoberie z prírody.

0,23 ([224]), čo je znakom neexistencie systémového nedostatku vody.

Slovensko čelí výzvam v oblasti kvality vody a hospodárenia s vodami. Útvary povrchových vôd na Slovensku vykazujú zhoršujúci sa trend z hľadiska ich ekologického a chemického stavu. Slovensko musí urýchlene znížiť škodlivé vplyvy vodných elektrární postavených na rieke Hron a iných riekach.

Na Slovensku sa nachádza 1 351 povrchových vodných útvarov a 106 útvarov podzemnej vody, ktoré sú rozdelené do dvoch správnych území povodia (Visla a Dunaj). Približne 20 % povrchových vôd je označených ako „výrazne zmenené" a približne 4 % ako „umelé" ([225]). Výrazne zmenené a umelé vodné útvary musia dosiahnuť dobrý ekologický potenciál, nie dobrý ekologický stav, čo znamená, že sa musia prijať všetky opatrenia na zmiernenie nepriaznivého vplyvu trvalo udržateľných rozvojových činností človeka, ktoré spôsobujú, že vodný útvar je výrazne zmenený alebo umelý, a to bez toho, aby to malo významný vplyv na tieto činnosti.

Z hodnotenia tretích plánov manažmentu povodia Slovenska vyplýva, že došlo k zhoršeniu ekologického stavu útvarov povrchových vôd. V treťom pláne manažmentu povodia sa uvádzalo, že 48,7 % z nich je v dobrom ekologickom stave, v porovnaní s 56,2 % uvedených v druhom pláne manažmentu povodia (za roky 2015 – 2021). Do roku 2027 sa očakáva, že 67,7 % útvarov povrchových vôd bude mať dobrý ekologický stav.

Hoci údaje naznačujú, že znečistenie živinami klesá, eutrofizácia z poľnohospodárskych zdrojov stále spôsobuje veľký tlak na povrchové vodné útvary. Ďalším zdrojom tlaku sú hydromorfologické zmeny, napríklad narušenie pozdĺžnej priechodnosti. Novými problémami sú invazívne druhy, riadenie sedimentov a riadenie rybárstva.

Podobne od druhého plánu manažmentu povodia (na roky 2015 – 2021) došlo k výraznému poklesu útvarov povrchových vôd s dobrým chemickým stavom z 98 % na 71 %. Uvádza sa, že je to najmä vďaka zlepšenému monitorovaniu a zvýšenej dôvere v klasifikáciu.

Vo všeobecnosti je nedosiahnutie dobrého chemického stavu vodných útvarov na Slovensku spôsobené najmä všadeprítomnými perzistentnými bioakumulatívnymi a toxickými látkami, ktoré sa ťažko riešia a často majú cezhraničné zdroje. Na Slovensku ide najmä o ortuť, polybrómované difenylétery a polycyklické aromatické uhľovodíky. Ako významný tlak sa uvádza znečistenie z priemyselných bodových zdrojov, ako aj organické znečistenie z komunálnych bodových zdrojov a priemyslu a poľnohospodárstva.

Pokiaľ ide o útvary podzemnej vody, nastalo zlepšenie monitorovacej siete z hľadiska rozsahu a kvality a v súčasnosti je známy stav všetkých útvarov podzemnej vody. Významne sa zlepšil kvantitatívny stav a chemický stav útvarov podzemnej vody. Uvádza sa, že 90,6 % útvarov podzemnej vody má dobrý kvantitatívny stav, čo svedčí o výraznom zlepšení od druhých plánov manažmentu povodí. Nastalo zlepšenie monitorovacej siete z hľadiska rozsahu a kvality a v súčasnosti už neexistujú útvary podzemnej vody s neznámym stavom.

V analýze slovenských plánov manažmentu povodia sa živiny z poľnohospodárstva identifikovali ako jeden z hlavných faktorov obmedzujúcich dosiahnutie dobrého stavu vodných útvarov, ako aj plnenie cieľov rámcovej smernice o vode.

Pokiaľ ide o smernicu o úprave odpadových vôd, na Slovensku v roku 2020 splnilo požiadavky smernice 319 aglomerácií (viac informácií sa nachádza v prílohe 19). Tridsaťsedem aglomerácií, ktoré produkujú komunálne odpadové vody zodpovedajúce 246 150 ekvivalentným obyvateľom, požiadavky smernice nesplnilo.

Slovensko môže pociťovať sezónny nedostatok vody v **dôsledku sezónneho sucha, najmä v lete a začiatkom jesene v niektorých vidieckych oblastiach alebo oblastiach s obmedzenou infraštruktúrou.**

([224])[sdg_06_60] Water exploitation index, plus (WEI+).

([225])WISE, 2025, *Heavily modified water bodies and artificial water bodies* (Výrazne zmenené vodné útvary a umelé vodné útvary), odkaz.

Komisia v roku 2022 pokračovala v postupe v prípade nesplnenia povinnosti proti Slovensku, pokiaľ ide o povoľovanie malých vodných elektrární. Zameriava sa na nedostatočné posúdenie slovenského strategického plánovacieho dokumentu, ako aj na chýbajúce posúdenie viacerých vybudovaných vodných elektrární, ktoré spôsobujú tlak na dodávku vody a zhoršenie stavu vodných útvarov. Slovensko musí prijať všetky potrebné zmierňujúce opatrenia na zníženie škodlivých vplyvov (malých) vodných elektrární postavených na rieke Hron a iných riekach.

Na splnenie rôznych environmentálnych cieľov podľa rámcovej smernice o vode a smernice o povodniach v budúcnosti dosahuje investičná medzera Slovenska v oblasti vodného hospodárstva 223 miliónov EUR ročne (0,2 % HDP) z investičnej potreby 506 miliónov EUR, pričom 105 miliónov EUR sa týka opatrení v oblasti odpadových vôd. Na opatrenia týkajúce sa pitnej vody je potrebných ďalších 43 miliónov EUR ročne a na ostatné aspekty podľa rámcovej smernice o vode približne 75 miliónov EUR ročne nad rámec súčasných úrovní financovania.

Obnova prírody

Slovensko dostalo v roku 2025 odporúčanie týkajúce sa zonácie chránených prírodných oblastí. Hoci slovenská sústava NATURA 2000 patrí medzi najväčšie sústavy v EÚ, v slovenských lesoch stále prebieha intenzívna ťažba dreva, ktorá nie je riadne vyhodnotená. Dôležitým faktom je, že Slovensko ešte neukončilo zonáciu národných parkov.

Slovenská ekonomika je štrukturálne vystavená strate prírody a je ekonomicky zraniteľná kvôli svojej závislosti od ekosystémových služieb.

Približne 60 % ekosystémov Slovenska je degradovaných ([226]), čo vedie k výrazným stratám služieb, ako je regulácia klímy, ochrana pred povodňami a zásobovanie drevom. Odhaduje sa, že táto degradácia spôsobuje stratu ekosystémových služieb vo výške približne 20 miliárd EUR ročne, čo má veľký hospodársky dosah vzhľadom na hodnotu, ktorú tieto služby poskytujú spoločnosti a hospodárstvu.

V skutočnosti je 39 % hrubej ekonomickej hodnoty Slovenska priamo závislých od ekosystémových služieb (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 44 %) ([227]). Najmä poľnohospodárstvo, lesníctvo a odvetvia súvisiace s vodou sú sektormi, ktoré sú najviac závislé od ekosystémových služieb.

Slovensko právne chráni 37,4 % svojej pôdy v porovnaní s priemerom EÚ, ktorý je 26,4 %, a musí obnoviť až 9 649 km² biotopov uvedených v prílohe I k smernici o biotopoch, čo zodpovedá až 19,7 % jeho územia ([228]).

Približne 75 % druhov a 60 % biotopov v krajine je vo veľmi zlom alebo v zlom stave ochrany v dôsledku tlakov, ako sú neudržateľné poľnohospodárstvo, lesnícke postupy, rozvoj infraštruktúry a invázne druhy ([229])([230]). Tieto problémy ohrozujú fungovanie ekosystémov a služieb, ktoré podporujú (napr. opeľovanie, úrodnosť pôdy, regulácia vody).

Degradáciu prírody ďalej umocňujú invázne nepôvodné druhy. Na Slovensku je celkovo 28 takýchto druhov vzbudzujúcich obavy na

([226])OECD (2024), *OECD Environmental Performance Reviews: Slovak Republic 2024* (Ekonomické prehľady OECD: Slovenská republika 2024), *OECD Environmental Performance Reviews*, OECD Publishing, Paríž, odkaz.

([227])JRC 2025, *The EU economy's dependency on nature* (Závislosť hospodárstva EÚ od prírody), odkaz.

([228])Európska komisia, 2022, *Impact assessment accompanying the proposal for a Regulation on nature restoration* (Posúdenie vplyvu, ktoré je sprievodným dokumentom k návrhu nariadenia o obnove prírody), odkaz.

([229])EEA, 2021, *Conservation status of species under the EU Habitats Directive* (Stav ochrany druhov podľa smernice EÚ o biotopoch), odkaz.

([230])EEA, 2021, *Conservation status of habitats under the EU Habitats Directive* (Stav ochrany biotopov podľa smernice EÚ o biotopoch), odkaz.

úrovni Únie([231]). Tie zahŕňajú 20 druhov zaznamenaných v roku 2022 a osem nových druhov. Z týchto nových prírastkov boli štyri na zozname druhov vzbudzujúcich obavy Únie už v roku 2021 a štyri boli doplnené neskôr na základe vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2022/1203.

Na Slovensku pretrváva nedostatok investícií do biodiverzity. Na splnenie environmentálnych cieľov týkajúcich sa ochrany a obnovy biodiverzity a ekosystémov a ďalších príslušných prierezových opatrení sa odhaduje, že investičná medzera Slovenska predstavuje približne 416 miliónov EUR ročne, čo je viac ako polovica potreby (781 miliónov EUR ročne) a čo zodpovedá 0,38 % HDP.

Udržateľné poľnohospodárstvo a využívanie pôdy

Odstraňovanie uhlíka na Slovensku prekročilo úroveň ambícií potrebnú na splnenie cieľa do roku 2030 v sektore využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (LULUCF). Na splnenie cieľa LULUCF do roku 2030 dodatočné odstraňovanie uhlíka vo výške –0,5 milióna ton ekvivalentu CO_2 (ekvivalent CO_2) ([232]). Najnovšie dostupné prognózy vykazujú nadbytok nad cieľom pre rok 2030 vo výške 1 Mt ekvivalentu CO_2 ([233]). Ďalšie investície do zdravých lesov a pôdy sú kľúčom k budovaniu odolných hodnotových reťazcov bioproduktov a umožnia rast konkurencieschopného biohospodárstva. Pre podporu včasných a účinných opatrení v tomto odvetví bude rozhodujúce najmä pokračujúce zlepšovanie systému monitorovania údajov a prognóz týkajúcich sa čistého odstránenia.

Funkčná mestská oblasť Slovenska sa v posledných rokoch výrazne rozšírila, pričom ročný čistý záber pôdy v rokoch 2018 až 2021 predstavoval 826 ppm/rok z celkovej mestskej plochy krajiny. Väčšina zabratej pôdy pochádzala z ornej pôdy. Tento pokračujúci „záber pôdy“ a s ním spojená strata priepustnosti pôdy spôsobuje menšiu odolnosť ekosystému, zníženú sekvestráciu uhlíka a zhoršenú ochranu pred povodňami ([234]).

Tlak na kvalitu vody sa zvyšuje. Podľa smernice EÚ o dusičnanoch 25 % monitorovacích staníc podzemných vôd na Slovensku zaznamenalo v rokoch 2016 až 2019 priemerné koncentrácie dusičnanov vyššie ako 25 mg/l (a 12 % vyššie ako 50 mg/l, čo je prahová hodnota EÚ pre bezpečnú pitnú vodu) ([235]). Tento trend poukazuje na systémové tlaky v poľnohospodárstve, a to aj napriek relatívne nízkej hustote chovu hospodárskych zvierat na Slovensku, ktorá v roku 2023 dosiahla 0,3 dobytčích jednotiek na hektár ([236]) v porovnaní s priemerom EÚ, ktorý je 0,75. V rokoch 2018 až 2023 Slovensko zaznamenalo 9 % zníženie emisií amoniaku v poľnohospodárstve, čím sa zaradilo medzi krajiny s najnižším množstvom kilogramov amoniaku na hektár v Európe (11,1 kg/ha v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 19,1 kg/ha) ([237]). K nezdravým pôdam Slovenska najviac prispieva strata organického uhlíka v minerálnych pôdach (60), ktorá postihuje 23 % pôdy a 68 % výmery ornej pôdy a trávnych porastov. Neudržateľná erózia pôdy spôsobovaná vodou, vetrom, obrábaním pôdy a zberom plodín má takisto vplyv na 22 % územia štátu a 62 % výmery ornej pôdy.

Kontaminácia podzemných vôd pesticídmi zostáva kritickým problémom, pričom v rokoch 2017 až 2022 boli prekročené regulačné prahové hodnoty pre rezíduá pesticídov v prípade 34 % útvarov podzemných

([231]) Európska komisia, *Preskúmanie vykonávania environmentálnych právnych predpisov v roku 2025: Správa o krajine – Slovensko*, odkaz.

([232]) Národné ciele LULUCF členských štátov v súlade s nariadením (EÚ) 2023/839, odkaz.

([233]) *Správa o pokroku opatrení v oblasti klímy za rok 2025*. Odkaz.

([234]) EEA, *Land take and land degradation in functional urban areas* (2022) (Zaberanie pôdy a jej degradácia vo funkčných mestských oblastiach), odkaz.

([235]) EEA, *Nitrate in groundwater in Europe* (Dusičnany v podzemnej vode v Európe), 2025, odkaz.

([236]) Eurostat, Index hustoty hospodárskych zvierat, odkaz.

([237]) Eurostat, Emisie amoniaku z poľnohospodárstva, odkaz.

vôd ([238]), čo je hodnota výrazne prevyšujúca mieru celkovej kontaminovanej oblasti EÚ, ktorou je 19 % podzemných vôd. Pesticídy ohrozujú nielen vodné ekosystémy, ale predstavujú aj dlhodobé riziko pre ľudské zdravie prostredníctvom kontaminovanej pitnej vody a potravinových reťazcov. Slovensko teda vykazuje vysokú úroveň kontaminácie pôdy pesticídmi, pričom 51 % analyzovaných vzoriek prekračuje 0,05 mg/kg a 11 % vzoriek bolo vyhodnotených ako extrémne znečistených ([239]).

([238]) EEA, *Pesticides in rivers, lakes and groundwater in Europe* (Pesticídy v riekach, jazerách a podzemných vodách v Európe), 2024, odkaz.

([239]) Vieira a kol. (JRC), *Pesticides residues in European agricultural soils – Results from LUCAS 2018 soil module* (Zvyšky pesticídov v európskych poľnohospodárskych pôdach – výsledky pôdneho modulu LUCAS 2018), *Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie*, 2023. *Odkaz.*

Tabuľka A10.1: Kľúčové ukazovatele adaptácie

Climate adaptation and preparedness:							EU-27
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	latest data
Drought impact on ecosystems *[area impacted by drought as % of total]*	0.38	0.02	0.6	20.26	0.67	-	2.76
Forest fires burned area [1] *[burned area in ha. per year]*	-	85	115	317	-	-	354,510
Economic losses from extreme events *[EUR million at constant 2022 prices]*	34	22	41	88	4	114	40,452
Insurance protection gap [2] *[composite score between 0 and 4]*	-	-	-	2	2	2	-
Sub-national climate adaptation action *[% of population covered by the EU Covenant of Mayors for Climate & Energy]*	9	9	9	9	9	18	34

Water resilience:							EU-27
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	latest data
Water Exploitation Index Plus, WEI+ [3] *[total water consumption as % of renewable freshwater resources]*	0.28	0.26	0.27	0.34	0.23	-	4.53
Water productivity *[EUR per m^3]*	150	147	153	152	155	-	151
Water abstraction							
Water abstraction by source (% from surface water)	41.72%	41.87%	41.55%	40.44%	41.37%		-
Water abstraction by sector	Agriculture	Electricity cooling	Manufactu-ring	Public water supply	Mining and Quarrying	Construc-tion	
	4.15%	10.07%	27.71%	56.27%	0.09%	1.71%	
Status of water bodies [4] *[% of water bodies in a good status]*							
Surface water bodies (ecological)	-	-	-	-	-	41%	38%
Groundwater bodies (quantitative)	-	-	-	-	-	91%	93%

Nature restoration:							EU-27
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	latest data
Ecosystem dependency *[% of direct dependency]*	-	-	-	39%	-	-	44%
Protected area *[% of terrestrial protected areas]*	37.4	37.4	37.5	37.5	37.4		26.4
Invasive alien species (IAS) *[number of IAS of Union concern]*	-	-	-	-	-	28	29.2
Damage cost of IAS *[EUR billion]*	-	-	-	-	0.13		1.69
Eutrophication *[AAE of area at risk of euthrophication]*				303	303		295

Sustainable agriculture and land use:							EU-27
			2012-2018		2018-2021		latest data
Yearly net land taken by Member State *[ppm of total urban surface per Member State]*			750		826		670
Land conversion in functional urban area *[% of total land taken from 2018-2021]*							
Arable land					63%		
Complex and mixed cultivation					1%		
Forests					6%		
Herbaceous vegetation associations					4%		
Open spaces with little or no vegetation					0%		
Pastures					22%		
Permanent crops					3%		
Water					0%		
Wetlands					0%		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	latest data
Nitrates in groundwater [5] *[mgNO_3/l]*	15.8	15.9	15.9	15.9	16.1		
Livestock density *(number of livestock units per hectare of utilised agricultural area)*		0.33			0.3		0.75
Ammonia emissions *[% of total utilised agricultural area]*	88%	86%	86%	86%	87%	-	94%
Pesticide contamination on rivers and lakes water bodies *[% of monitoring sites with pesticides exceeding thresholds, 2018-2023]*				rivers	7%		27%
				lakes	n.d.		18%
Pesticide contamination in soil *[% of samples with a concentration over 0.5 mg/Kg *]*					51%		57%
Net greenhouse gas removals from LULUCF [6] *[ktCO_2-eq]*	-4995.2	-7179.8	-7212.8	-7227.2	-7775.6	-	-198,421

1. EFFIS (Európsky informačný systém o lesných požiaroch). Odkaz.
2. Medzera v ochrane klímy znamená na podiel nepoistených hospodárskych strát spôsobených katastrofami súvisiacimi s klímou na základe modelovania rizika záplav, lesných požiarov, víchrice a miery rozšírenia poistenia. Mierka: 0 (žiadne rozdiely v ochrane) – 4 (veľmi vysoké rozdiely). EIOPA, 2025, Dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes (Prehľad nedostatkov v poistnej ochrane v prípade prírodných katastrof).
3. Meria celkovú spotrebu vody ako percentuálny podiel obnoviteľných sladkovodných zdrojov dostupných na danom území a v danom období. Hodnoty nad 20 % sa vo všeobecnosti považujú za znak nedostatku vody, zatiaľ čo hodnoty rovné 40 % alebo vyššie naznačujú situácie vážneho nedostatku vody.
4. Európska komisia, 2024, siedma správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu o vykonávaní rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) a smernice o povodniach (2007/60/ES) (tretie plány manažmentu povodia a druhé plány manažmentu povodňových rizík).
5. Ukazovateľ sa vzťahuje na koncentrácie dusičnanov (NO_3) v podzemnej vode, merané v miligramoch na liter (mg NO_3/l). Dusičnany môžu dlhodobo pretrvávať v podzemnej vode a nahromadiť sa na vysokej úrovni prostredníctvom vstupov z antropogénnych zdrojov (najmä poľnohospodárstva). V norme EÚ pre pitnú vodu sa stanovuje limit 50 mg NO_3/l, aby sa predišlo ohrozeniu ľudského zdravia.
6. Čisté odstránené množstvá sú vyjadrené v záporných číslach, čisté emisie v kladných číslach. Nahlásené údaje pochádzajú z inventúry skleníkových plynov v roku 2025. Hodnota čistých odstránených emisií skleníkových plynov za rok 2030, ako sa uvádza v nariadení (EÚ) 2023/839 – príloha IIa.

Zdroj: Eurostat, EEA, JRC.

Hoci je celková výkonnosť slovenského trhu práce vysoká, pretrvávajúce štrukturálne nedostatky obmedzujú jeho schopnosť podporovať vyvážený a udržateľný hospodársky rast. Pretrvávajúce regionálne rozdiely, nízka mobilita pracovnej sily, nedostatočne využívaný ľudský kapitál a zmenšujúca sa pracovná sila bránia vyhliadkam na rast a konkurencieschopnosť. V odporúčaniach pre Slovensko z roku 2025 sa zdôraznila potreba posilniť účasť nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce a zaviesť flexibilnejšie pracovné podmienky pre rodičov.

Zamestnanosť je celkovo pomerne vysoká, ale regionálne problémy pretrvávajú. V roku 2025 dosiahla miera zamestnanosti 78,1 %, čo je viac ako národný cieľ do roku 2030 (76,5 %) aj priemer EÚ (76,2 %). Súhrnné údaje však zakrývajú výraznú územnú nerovnováhu. Zamestnávatelia na západnom Slovensku čelia pretrvávajúcemu nedostatku pracovnej sily, zatiaľ čo východné regióny napriek veľkému počtu uchádzačov o zamestnanie naďalej zaznamenávajú vysokú nezamestnanosť. Časti západného Slovenska (Trnavský, Trenčiansky a Žilinský kraj) a Bratislava majú vysokú mieru zamestnanosti (84,3 % v Bratislavskom kraji), vysoké príjmy a silný dopyt po práci, zatiaľ čo východné regióny (Prešovský, Košický kraj) majú nízku mieru zamestnanosti (72,5 %) a obmedzenú ponuku kvalitných pracovných miest. Nízka mobilita a malý počet pracovných miest vytváraných na miestnej úrovni spôsobujú, že pracovný potenciál vo východných regiónoch nie je využitý. Kým v Bratislave pripadá na jedného nezamestnaného o 186 % viac voľných pracovných miest, ako je celoslovenský priemer, na východnom Slovensku je ich o 54 % menej ([240]).

Vo viacerých regiónoch sa vysoká nezamestnanosť spája s neobsadenými voľnými pracovnými miestami pre kvalifikovaných odborníkov. Regióny s vysokou nezamestnanosťou (Košický, Prešovský, Banskobystrický kraj) čelia súčasne prebytku aj nedostatku pracovnej sily, pričom popri nadmernej ponuke nízkokvalifikovanej pracovnej sily je neuspokojený dopyt po kvalifikovaných pracovníkoch v strojárstve, zdravotníctve (pozri prílohu 15), priemyselnej výrobe, doprave a IT ([241]). Okrem toho viac ako polovica podnikov na Slovensku (54 %) uvádza, že ich zamestnanci majú určitý stupeň nedostatku zručností ([242]). To znamená hlboký nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami vo vyspelých aj tradičných odvetviach ([243]) ([244]) ([245]). Napriek veľkému počtu uchádzačov o zamestnanie mnohým z nich chýbajú požadované zručnosti v dôsledku obmedzeného zvyšovania úrovne zručností a preškoľovania, zatiaľ čo iní sa nemôžu alebo nechcú presťahovať z dôvodu nízkej atraktívnosti niektorých regiónov vrátane obmedzených možností nájomného bývania ([246]).

Nedostatok primeraných digitálnych zručností pracovnej sily a širšej populácie zostáva výzvou. Odvetvie IKT je nedostatočne rozvinuté, pričom v roku 2025 tvorili odborníci na IKT len 4,4 % celkovej zamestnanosti (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 5,0 %) ([247]), a podniky majú problémy pri nábore alebo odbornej príprave svojich zamestnancov.

([240])OECD, 2024, *Job creation and local economic development* (Tvorba pracovných miest a miestny hospodársky rozvoj).

([241])AmCham Slovakia, 2025, *Skilled workforce needed* (Potrebná kvalifikovaná pracovná sila).

([242])OECD, 2024, *PIAAC Employer Module* (Modul zamestnávateľov PIAAC) (citované aj v prieskume OECD o zručnostiach dospelých z roku 2023).

([243])EURES, 2024, *Labour market information: Slovensko*.

([244])Inštitút zamestnanosti, 2024, *Banskobystrický kraj*.

([245])V Košickom kraji chýbajú strojárski/technickí odborníci, zdravotnícki pracovníci (lekári, špecialisti, zdravotné sestry), operátori strojov, vodiči, obchodní zástupcovia a pracovníci v oblasti IT (programátori a softvéroví inžinieri); v Prešovskom kraji chýbajú vodiči, zvárači kovov, montéri strojov, zdravotnícki pracovníci a pracovníci v hotelierstve; Banskobystrický kraj má nedostatok pracovníkov v priemyselnej výrobe, doprave, zdravotníctve a stavebníctve a prebytok nízko kvalifikovanej pracovnej sily.

([246])AmCham Slovakia, 2025, *Bridging regional labor gaps* (Preklenutie regionálnych rozdielov v pracovnej sile).

([247])DESI, 2025, *Data on ICT specialists* (Údaje o špecialistoch v oblasti IKT).

Zároveň malo v roku 2025 aspoň základné digitálne zručnosti 53,6 % obyvateľov (čo je pod priemerom EÚ na úrovni 60,4 %). Staršie skupiny obyvateľstva, osoby s nižšou úrovňou vzdelania a ženy boli skupinami s relatívne nižším podielom osôb aspoň so základnými digitálnymi zručnosťami ([248]).

Graf A11.1: **Miera zamestnanosti podľa regiónu a pohlavia v roku 2025**

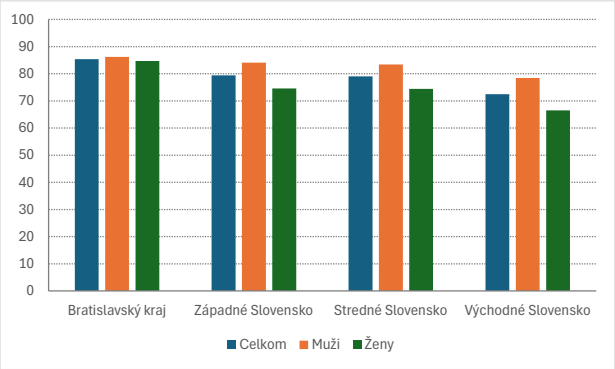

Zdroj: Eurostat, VZSP [lfst_r_lfe2emprt].

Pretrvávajúca dlhodobá nezamestnanosť odráža nesúlad na trhu práce a nedostatočné využitie ľudského potenciálu. Miera nezamestnanosti dosiahla v roku 2025 úroveň 5,4 %, čo je jedna z najnižších úrovní za posledné roky. Dlhodobo nezamestnané osoby vo veku 20 – 64 rokov (ktorí boli nezamestnaní 12 mesiacov alebo viac) však v roku 2025 predstavovali 64,7 % celkovej nezamestnanosti. Hoci miera dlhodobej nezamestnanosti postupne klesala a v roku 2024 dosiahla úroveň 3,5 % a v roku 2025 dosiahla 3,4 %, stále je výrazne vyššia ako priemer EÚ (1,9 % v roku 2025). Mobilizácia nedostatočne využívaných pracovných zdrojov je kľúčová pre boj proti účinkom starnutia pracovnej sily a negatívnym fiškálnym dôsledkom tohto trendu ([249]). Dlhodobo nezamestnaní sú pravdepodobne príslušníci znevýhodnených skupín, nízkokvalifikovaní pracovníci, ľudia rómskeho pôvodu a starší pracovníci alebo obyvatelia štrukturálne slabších oblastí.

Zmenšovanie počtu pracovných síl a neustále zvyšovanie požiadaviek na kvalifikáciu budú pravdepodobne prebiehať rýchlejšie ako ponuka kvalifikovaných pracovníkov. Slovensko čelí nepriaznivému demografickému vývoju, keďže počet pracovníkov v dôchodkovom veku je výrazne vyšší ako súčasná ponuka mladých a kvalifikovaných pracovníkov. Predpokladá sa, že celková pracovná sila na Slovensku sa v rokoch 2020 – 2035 zvýši len o 1 %, čo je výrazne nižšie tempo ako očakávaný 10 % nárast v EÚ ([250]). Počet obyvateľov vo veku 25 – 44 rokov by sa mal prudko znížiť, zatiaľ čo počet obyvateľov vo veku 50 – 59 rokov a 65 rokov a viac by mal pomerne výrazne rásť. Na Slovensku sa do roku 2035 očakáva viac ako jeden milión voľných pracovných miest, čo bude spôsobené najmä dopytom po náhrade (náhrada za dôchodcov, emigrantov atď.), a nie tvorbou nových pracovných miest. Predpokladá sa, že počet nových pracovných miest sa zvýši o 118 000, pričom sa predpokladá, že dopyt po náhrade bude približne 934 000, čomu ponuka kvalifikovaných absolventov zodpovedať nemôže ([251]). Viac ako polovica (52 %) z celkového počtu voľných pracovných miest si bude vyžadovať vysokú kvalifikáciu, o niečo menej ako polovica (47 %) strednú kvalifikáciu a len 1 % nízku kvalifikáciu. Prebiehajúce koordinačné úsilie sa zameriava na preklenutie výraznej „digitálnej priepasti“ a riešenie vysokého nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami: viac ako polovica budúcich voľných pracovných miest si bude vyžadovať vysokú kvalifikáciu, ktorú súčasná pracovná sila ešte nedokáže splniť.

Problémové regióny čelia pretrvávajúcej sociálno-ekonomickej stagnácii, ktorú charakterizuje vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti a obmedzená štrukturálna transformácia. Zatiaľ čo tradičné banské mestá v Banskobystrickom kraji ([252]) sa do

([248])DESI, 2026, *Data on at least basic digital skills* (Údaje o aspoň základných digitálnych zručnostiach).

([249])OECD, 2022, *Ekonomické prehľady: Slovenská republika*

([250])Prognóza zručností Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania, Cedefop, 2025.

([251])Prognóza zručností Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania, Cedefop, 2025.

([252])Banská Štiavnica, Kremnica, Banská Bystrica, Nová Baňa, Pukanec, Ľubietová, Banská Belá.

značnej miery preorientovali na cestovný ruch a služby, „banský pás“ na juhovýchode naďalej brzdia monoindustriálne štruktúry (s mestami s jedným zamestnávateľom, ako sú Jelšava a Lubeník), slabá prepojenosť a prehlbujúci sa nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami ([253]). Najvypuklejšie problémy na trhu práce s najvyššou nezamestnanosťou sú v okresoch Rimavská Sobota a Revúca (Banskobystrický kraj), Kežmarok a Vranov nad Topľou (Prešovský kraj) a Rožňava (Košický kraj) ([254]). Z Fondu na spravodlivú transformáciu na obdobie financovania 2021 – 2027 sa podporujú oblasti najviac negatívne postihnuté prechodom na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Horná Nitra), ale jeho účinky zostávajú nerovnomerné. Účinne sa ním urýchlilo ukončenie ťažby uhlia na hornej Nitre (Trenčiansky kraj), ale jeho vplyv v štrukturálne problémových zónach Rimavskej Soboty, Revúcej a Rožňavy bol obmedzený administratívnymi kapacitami a nedostatkom veľkých nosných projektov, ktoré by nahradili upadajúce priemyselné odvetvia.

Celkové výdavky na aktívne politiky trhu práce (APTP) zostávajú nízke a do značnej miery závisia od financovania z prostriedkov EÚ. V rámci Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) bolo na APTP vyčlenených približne 700 miliónov EUR vrátane podpory zamestnanosti, rozvoja zručností, začlenenia na trh práce a opatrení pre mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) (v rámci systému záruky pre mladých ľudí). Napriek značnej podpore EÚ z hodnotení vyplýva obmedzená účinnosť, najmä pre znevýhodnené skupiny, a pretrvávajúci nedostatok udržateľného financovania zo štátneho rozpočtu ([255]). Okrem toho sú APTP často nedostatočne cielené a nekonzistentne poskytované, čo obmedzuje ich vplyv a bráni trvalej integrácii znevýhodnených skupín do trhu práce.

Implementácia systému záruky pre mladých ľudí napreduje dobre, ale rozdiely medzi regiónmi a skupinami obyvateľstva pretrvávajú. Podiel mladých ľudí (vo veku 15 – 29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), sa v rokoch 2020 až 2024 celkovo znížil, ale v roku 2025 sa opäť zvýšil na 11,1 % (čo sa rovná priemeru EÚ 11,1 %). Napriek tomu miera NEET vo vidieckych oblastiach dosiahla 13,2 % (EÚ: 12,2 %) oproti 8,4 % (EÚ: 10,3 %) v mestách ([256]). Rozdiel medzi vidiekom a mestom odráža pretrvávajúce regionálne rozdiely a vyššie riziko vylúčenia vidieckej mládeže. Štrukturálne problémy sú takisto aktuálne v špecifických skupinách. Patrí k nim vysoký podiel NEET u žien (12,7 % oproti 9,5 % u mužov) ([257]), nízkokvalifikovaných osôb a zraniteľných nezamestnaných mladých ľudí, zvyčajne z marginalizovaných rómskych komunít, pričom 63 % mladých Rómov vo veku 16 – 24 rokov nie je zamestnaných, ani nie je v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy ([258]). Kriticky vysoká miera NEET je aj medzi mladými rómskymi ženami (69 %) ([259]). Viac ako 40 % mladých ľudí so zdravotným postihnutím nie je zamestnaných, ani nie je v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (43 % v roku 2023), čo má za následok nízku mieru prechodu do zamestnania a pretrvávajúcu medzeru v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím. Slovensko využíva celý rad nástrojov pomoci (sociálna práca, online platformy, cielené kampane), ale marginalizované skupiny, najmä mladí Rómovia, sú stále nedostatočne oslovené. Hoci sa pokrytie mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, v roku 2024 systémom záruky pre mladých ľudí zvýšilo z 38,5 % na 40,9 %, zostáva pod priemerom EÚ, ktorý je 41,3 % ([260]). Nerovnomerné pokrytie,

([253]) Inštitút zamestnanosti, 2025, slovenské regióny NUTS3.

([254]) Inštitút zamestnanosti, štatistika práce 2025/2026.

([255]) OECD, 2024, *Ekonomické prehľady: Slovenská republika*

([256]) Eurostat, 2026.

([257]) Eurostat, 2026.

([258]) EU-SILC, 2024/2025.

([259]) Odbor politiky pre hospodárske a vedecké politiky a politiky týkajúce sa kvality života, 2021, *The social and employment situation of Roma communities in Slovakia* (Sociálna situácia a zamestnanosť rómskych komunít na Slovensku).

([260]) Spoločná správa o zamestnanosti, 2025.

obmedzené personálne zabezpečenie a nedostatočná koordinácia medzi kľúčovými inštitúciami (ministerstvami, verejnými službami zamestnanosti, vzdelávacími inštitúciami, zamestnávateľmi) oslabujú dosah systému. Rozvoj regionálnych ekosystémov sociálnej ekonomiky by mohol prispieť k posilneniu účinnej pracovnej integrácie a kapacity zvyšovania úrovne zručností.

Výsledky zamestnanosti Rómov sú výrazne nižšie ako výsledky celkového obyvateľstva. Napriek značnej podpore EÚ ([261]) zostáva hospodárska činnosť a zamestnanosť v marginalizovaných rómskych komunitách kriticky nízka, hoci vidieť náznaky pokroku. Miera zamestnanosti Rómov vo veku 16 – 24 rokov dosahuje len 30 % (oproti 23 % v roku 2020), pričom zamestnanosť rómskych žien je výrazne nižšia (21 %, oproti 14 % v roku 2020) ([262]). Rozdiel v zamestnanosti medzi marginalizovanými rómskymi mužmi a ženami je 17 % ([263]), čo je podstatne viac ako celkový rozdiel v zamestnanosti žien a mužov na Slovensku (8,9 %) a viac ako priemerný rozdiel v EÚ (10 %). Rómovia sú stále vo veľkej miere vylúčení z hlavného prúdu trhu práce. Približne 29 % Rómov vo veku 16 rokov a viac, ktorí si hľadali prácu, uviedlo, že zažili diskrimináciu z dôvodu svojej etnickej príslušnosti (pokles z 33 % v roku 2020) ([264]). Mnohé pracovné miesta „určené pre Rómov“ sú naďalej segregované a obmedzené na nízkokvalifikované, neformálne, sezónne práce alebo pozície v rámci rómskych komunít, ako sú asistenti v komunitách alebo asistenti sociálnych pracovníkov ([265]). Tieto pracovné miesta predstavujú len obmedzené príležitosti na získanie zmysluplných zručností, v dôsledku čoho je väčšina marginalizovaných rómskych domácností ohrozená chudobou. Hlavnými iniciatívami, ako sú Rozvojové tímy I (60,5 milióna EUR v rámci ESF+) ([266]), sa podporilo zamestnanie približne 400 Rómov, zatiaľ čo v rámci širších programov sa v roku 2024 zamestnalo približne 2 500 Rómov a financovali sa pre nich štipendiá ([267]) ([268]). V auditoch a správach občianskej spoločnosti sa však poukazuje na slabé posúdenia vplyvu, obmedzené zapojenie Rómov a nerovnomerné vykonávanie ([269]) ([270]).

Nedostatočné začlenenie štátnych príslušníkov tretích krajín do trhu práce odráža nevyužitý ľudský potenciál a obmedzuje konkurencieschopnosť. Štátni príslušníci tretích krajín predstavujú 5,1 % obyvateľov Slovenska (278 595 osôb), z ktorých väčšinu tvoria Ukrajinci ([271]) ([272]). Napriek rastúcemu počtu cudzincov sa Slovensko snaží premeniť migráciu na pomoc pri riešení nedostatku pracovných síl a kvalifikovaných pracovníkov. V dôsledku rýchleho starnutia obyvateľstva a emigrácie mladých ľudí sa zároveň prehlbujú existujúce rozdiely v kvalifikácii a regionálne rozdiely. Slovensko dosiahlo v indexe politiky integrácie migrantov ([273]) len 39/100 bodov, čo je výrazne pod priemerom EÚ, pričom mimoriadne slabé výsledky dosiahlo v oblasti mobility na trhu práce. Okrem toho je schopnosť Slovenska prilákať talenty na globálnej úrovni slabá: v rebríčku svetových talentov je na 58. mieste zo 69 krajín a výrazne zaostáva za svojimi susedmi Českom a Poľskom. Na základe auditu sú príčinami tohto stavu dlhodobá nečinnosť vlády v oblasti sociálnej integrácie a možnými vysvetleniami sú slabá stratégia, koordinácia, nízka kvalita údajov a neschopnosť prilákať vysokokvalifikovaných migrantov (nízke

([261]) Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity koordinuje začleňovanie Rómov a spravuje finančné prostriedky EÚ vo výške 400 miliónov EUR (ESF+, EFRR), Program Slovensko 2021 – 2027.

([262]) EU-SILC, 2024/2025.

([263]) EU-SILC, 2024/2025.

([264]) EU-SILC, 2024/2025.

([265]) Iniciatíva Rómsky občiansky monitoring, 2025.

([266]) ESF+, 2025, *Rozvojové tímy prinášajú zmenu pre rómske komunity na Slovensku*.

([267]) Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, 2025.

([268]) TASR, 2025, *V úvode roka plánujú tri národné projekty na pomoc rómskym komunitám*.

([269]) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, 2025.

([270]) Rómske advokačné a výskumné stredisko, 2025.

([271]) Oficiálne štatistiky Eurostatu o obyvateľstve nezahŕňajú ľudí utekajúcich pred vojnou na Ukrajine, ktorí využívajú dočasnú ochranu.

([272]) Ministerstvo vnútra SR, 2025.

([273]) Index politiky integrácie migrantov, Slovensko, 2023.

využívanie modrej karty) ([274]). Slovensko by mohlo mať väčší úžitok z integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom do svojich programov aktívnej politiky trhu práce vrátane registrácie, odbornej prípravy a mzdových dotácií. Prospešný by bol centralizovaný koordinačný mechanizmus, ktorý by spájal kľúčové inštitúcie a bol by podporovaný jednotnou platformou pre zamestnanosť, odbornú prípravu a práva.

Vysoký podiel pracovníkov v energeticky náročných odvetviach predstavuje riziko pre dlhodobý rozvoj a konkurencieschopnosť. Približne 20,1 % pracovníkov je stále zamestnaných na „pracovných miestach spôsobujúcich znečistenie“, ktoré sú vystavené väčšiemu riziku presunu v dôsledku zelenej transformácie, v porovnaní s priemerom 11,7 % v krajinách OECD ([275]). Konkurencieschopnosť Slovenska do veľkej miery závisí od automobilového odvetvia, ktoré prechádza prevratným posunom smerom k elektrickým a autonómnym vozidlám. Dopyt po zelených pracovných miestach rastie, keďže rozsiahle investície si vyžadujú tisíce pracovníkov s pokročilými zručnosťami v oblasti automatizácie a elektrotechniky. Prebiehajúce verejné snahy o rekvalifikáciu však majú problém preklenúť prehlbujúcu sa priepasť medzi tradičnými pracovnými zručnosťami a rýchlo sa vyvíjajúcimi potrebami priemyslu. V miestach ako Rimavská Sobota a Revúca má dostupná pracovná sila často zručnosti viazané na manuálne baníctvo alebo poľnohospodárstvo 20. storočia, ktoré už nie sú relevantné pre rozvíjajúce sa zelené odvetvia ([276]). Slovensko riskuje stratu zahraničných investícií do vyspelých výrobných odvetví tým, že sa stane výrobným centrom s vysokými nákladmi. Pomalý presun pracovnej sily by mohol znížiť produktivitu, zvýšiť riziko dlhodobej nezamestnanosti a odradiť investorov hľadajúcich kvalifikovanú a prispôsobivú pracovnú silu.

Na Slovensku nie je dostatočný počet osôb so zdravotným postihnutím, ktoré by boli aktívnymi účastníkmi trhu práce. Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím zostáva na úrovni 23,8 percentuálneho bodu (oproti 24 percentuálnym bodom na úrovni EÚ).

Veľké rozdiely v odmeňovaní žien a mužov a obmedzený prístup k flexibilným pracovným možnostiam sťažujú kombinovanie platenej práce s opatrovateľskými povinnosťami. Napriek snahám o dosiahnutie rovnosti má Slovensko stále jeden z najvyšších rozdielov v odmeňovaní žien a mužov v EÚ (15,7 % oproti EÚ: 12 % v roku 2023). Najvyšší rozdiel v odmeňovaní žien a mužov ([277]) dosahuje približne 18,3 % ([278]), a to u žien vo veku 30 – 49 rokov, najmä tých, ktoré majú deti mladšie ako tri roky. Miera zamestnanosti matiek s malými deťmi má podobný trend: hoci je celková miera zamestnanosti žien na Slovensku vysoká (73,7 % v roku 2025), s miernym rodovým rozdielom 8,7 % v roku 2025 (EÚ: 9,6 %) ([279]), len približne 40 % matiek s dvoma malými deťmi je zamestnaných (EÚ: 70 %) ([280]). Práca na čiastočný úväzok, ktorá je dôležitým faktorom uľahčujúcim účasť matiek na trhu práce v celej EÚ, pričom takmer tretina (31,7 %) zamestnaných žien s deťmi pracuje na čiastočný úväzok, je na Slovensku zriedkavá (iba 4,2 % všetkých zamestnaných pracuje na čiastočný úväzok), čo odráža oveľa nižšiu flexibilitu práce, ktorá je pravdepodobne jedným z faktorov nižšej miery zamestnanosti matiek ([281]). Projekt financovaný z Nástroja technickej podpory pomôže Slovensku vykonať komplexnú analýzu súčasnej situácie v systéme vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a jeho vplyvu na zamestnanosť žien. Bude zahŕňať aj vytvorenie národného rámca pre cenovo dostupné vysokokvalitné

([274]) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (NKÚ SR), 2025.

([275]) OECD, 2023, *Job creation and local economic development* (Tvorba pracovných miest a miestny hospodársky rozvoj).

([276]) OECD, 2024/2025, *Economic survey of the Slovak Republic* (Ekonomický prieskum Slovenskej republiky).

([277]) Národná banka Slovenska, 2024, *Mzdové rozdiely medzi ženami a mužmi*.

([278]) Ekonomické rozhľady/Economic review, 2025, *Analysis of wage differences between women and men in Slovakia* (Analýza mzdových rozdielov medzi ženami a mužmi na Slovensku).

([279]) OECD, 2024, *Ekonomické prehľady: Slovenská republika*

([280]) OECD, 2022, *Ekonomické prehľady: Slovenská republika*

([281]) Eurostat, 2026.

vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve a plán na (opätovné) začlenenie matiek s deťmi do troch rokov do trhu práce. Zvýšenie zamestnanosti matiek prostredníctvom lepšej starostlivosti o deti, flexibilných pracovných možností a menších rozdielov v odmeňovaní žien a mužov by prispelo k boju proti poklesu pracovnej sily a podporilo by konkurencieschopnosť ([282]).

Ženy sú výrazne nedostatočne zastúpené na zelených pracovných miestach a v povolaniach STEM. Slovenské ženy tvoria 24,9 % osôb pracujúcich na zelených pracovných miestach. Bratislava je najbližšie k rodovej parite v oblasti zelených pracovných miest (38 % žien), zatiaľ čo na východnom Slovensku je to len 18,3 % ([283]). Ženy predstavovali v roku 2025 len 15,5 % zamestnaných odborníkov v oblasti IKT, čo predstavuje pokles oproti hodnote 17,2 % z roku 2024. Vzhľadom na rastúci dopyt po odborníkoch v oblasti STEM je neschopnosť zvýšiť nízku mieru účasti žien (pozri prílohu 13) premárnenou príležitosťou na vyplnenie chýbajúcich zručností a podporu hospodárskeho rastu.

Mnohé samostatne zárobkovo činné osoby vrátane osôb pracujúcich v poľnohospodárstve majú nízku úroveň sociálnej ochrany a sú závislé od pokračujúcej práce (po dosiahnutí dôchodkového veku). V porovnaní s priemerom EÚ má Slovensko vyššiu mieru samostatnej zárobkovej činnosti (12,2 % oproti EÚ: 9,7 %), ale aj väčší podiel závislej samostatnej zárobkovej činnosti (15,5 % oproti EÚ: 5 %) ([284]) so slabším pokrytím sociálnej ochrany samostatne zárobkovo činných osôb ([285]). Dotknuté sú rôzne profesie, napríklad poľnohospodári, z ktorých väčšina je samostatne zárobkovo činná a ktorí majú obmedzenú sociálnu ochranu, nízke príspevky na dôchodkové zabezpečenie a minimálny prístup k dávkam v nezamestnanosti ([286]). To prispieva k rozhodnutiu odložiť odchod do dôchodku a spomaľuje generačnú výmenu. Spolu so štrukturálnym nedostatkom pracovných síl to vedie k starnutiu pracovnej sily v poľnohospodárstve, pričom len približne 20 % poľnohospodárov je mladších ako 40 rokov ([287]), čo môže z dlhodobého hľadiska ohroziť udržateľnosť tohto odvetvia.

Nízky rozsah kolektívneho vyjednávania odráža obmedzenú schopnosť sociálnych partnerov ovplyvňovať vnútroštátne mzdové normy a pracovné podmienky. Dvojstupňové kolektívne vyjednávanie prebieha na úrovni odvetvia a podniku, kde sa môžu uzatvárať kolektívne zmluvy s viacerými zamestnávateľmi a s jedným zamestnávateľom. Miera kolektívneho vyjednávania je nízka, pričom len na približne 27,6 % zamestnancov sa vzťahujú kolektívne zmluvy. Hustota odborov patrila medzi najnižšie v EÚ (11,8 % v roku 2022), zatiaľ čo hustota zamestnávateľských organizácií bola v roku 2022 62,6 % ([288]). Sociálni partneri majú v porovnaní s mnohými inými členskými štátmi obmedzené možnosti, dosah a vplyv pri formovaní miezd a pracovných podmienok, hoci existujú formálne konzultačné mechanizmy (tripartitný dialóg). Slovensko pripravilo a prijalo formálny národný akčný plán na podporu kolektívneho vyjednávania s cieľom dosiahnuť súlad so smernicou o primeraných minimálnych mzdách, ktorý sa zaoberá aj požiadavkou na zvýšenie pokrytia, aby sa dosiahol cieľ 80 %.

Realizácia odporúčaní pre Slovensko je v súlade s prioritami EÚ, ale zostáva v počiatočnom štádiu orientovanom na projekty. Napriek viacerým iniciatívam financovaným z ESF+ v oblasti začleňovania, starostlivosti o deti a zručností si realizácia odporúčaní vyžaduje lepšiu koordináciu, zapojenie zamestnávateľov, monitorovanie výsledkov, celoštátne pokrytie a udržateľné

([282])OECD, 2022, *Ekonomické prehľady: Slovenská republika*

([283])OECD, 2023, *Job creation and local economic development* (Tvorba pracovných miest a miestny hospodársky rozvoj).

([284])Európska rada pre výskum, 2022, *SHARE Slovakia* (SHARE Slovensko).

([285])Európska rada pre výskum, 2022, *SHARE Slovakia* (SHARE Slovensko).

([286])Európska rada pre výskum, 2022, *SHARE Slovakia* (SHARE Slovensko).

([287])Eurostat, 2023.

([288])OECD/AIAS ICTWSS v2.0.

domáce financovanie. Prvé kroky na rozšírenie cenovo dostupnej starostlivosti o deti (pre deti mladšie ako tri roky) sa začali začiatkom roka 2026, ale na dosiahnutie úrovne účasti v EÚ je ešte potrebné vyvinúť veľké úsilie. Niektoré projekty zamerané na digitálne zručnosti, odbornú excelentnosť, vedu, technológie, inžinierstvo, umenie, matematiku (STEAM) a odbornú prípravu učiteľov čelia rizikám dlhodobej udržateľnosti, ak nebudú financované z prostriedkov EÚ.

Mierna celková miera chudoby zakrýva výrazné regionálne a iné rozdiely. Sociálnu situáciu na Slovensku charakterizujú hlboké regionálne nerovnosti, nedostatočné investície do systémov starostlivosti a nerovnomerný prístup k verejným službám. V odporúčaniach pre krajinu z roku 2025 sa požaduje cenovo dostupná a kvalitná dlhodobá starostlivosť, ale problémy v tejto oblasti pretrvávajú. Národné priemery často zakrývajú závažný nedostatok v regiónoch stredného a východného Slovenska, kde sa znevýhodnenie ešte zhoršuje v dôsledku slabších trhov práce, nižších príjmov a obmedzenej kapacite verejných služieb. V piatich z ôsmich regiónov Slovenska sa zvýšil podiel obyvateľov ohrozených chudobou. Marginalizované rómske komunity na Slovensku naďalej čelia extrémnej chudobe a sociálnemu vylúčeniu, pričom ich riziká sú oveľa vyššie, ako sú celoštátne priemery. Riešením týchto výziev sa prispeje k podpore konkurencieschopnosti a inkluzívneho rastu Slovenska.

Hoci sa miera chudoby a sociálneho vylúčenia na Slovensku znížila, zostáva nad úrovňami spred pandémie, čo poukazuje na pretrvávajúce sociálne a hospodárske tlaky. V roku 2025 Slovensko zaznamenalo zlepšenie v oblasti rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v porovnaní s rokom 2024, pričom zostalo pod priemerom EÚ (20,9 %). Táto miera je však stále vyššia ako pred pandémiou. V roku 2025 bolo 16,7 % (EÚ: 20,9 %) obyvateľov Slovenska a 22,7 % (EÚ: 24,3 %) detí do 18 rokov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Po období pokroku dosiahnutom v rokoch 2015 až 2020 Slovensko zaznamenalo výrazný obrat, pričom miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa zvýšila z 13,8 % v roku 2020 na 18,3 % v roku 2024. Počas tohto obdobia sa ukazovatele chudoby zhoršili v dôsledku rastúcich životných nákladov, inflácie a rastúcej hospodárskej neistoty. V roku 2025 bol približne každý šiesty človek na Slovensku naďalej ohrozený chudobou alebo sociálnym vylúčením, čo potvrdzuje, že zatiaľ nedošlo k zvráteniu tohto zhoršenia pozorovaného od pandémie. Slovensko sa zaviazalo znížiť svoju mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia do roku 2030, ale pri vyššom počte dospelých osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením ako v roku 2019 je dosiahnutie tohto cieľa naďalej náročné. Osobitne sa to týka samostatne zárobkovo činných osôb. V záujme riešenia viacerých rozmerov chudoby sa môže realizáciou komplexného prístupu, ako je stanovené v stratégii EÚ v oblasti boja proti chudobe, podporiť pokrok pri dosahovaní vnútroštátneho cieľa v oblasti boja proti chudobe.

Materiálna a sociálna deprivácia po niekoľkých rokoch zhoršovania zaznamenala v roku 2025 mierne zlepšenie. Po zhoršení v rokoch 2021 až 2024 sa závažná materiálna a sociálna deprivácia v roku 2025 zlepšila a z úrovne 7,6 % v roku 2024 klesla na 7,0 %, hoci zostala nad priemerom EÚ na úrovni 6,3 %. Východné Slovensko zaznamenalo v roku 2025 najvyššiu úroveň závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie na úrovni 17,7 %, pričom najvyššiu mieru dosiahli Prešovský a Banskobystrický kraj. Ostatné regióny východného a stredného Slovenska tiež prekročili celoštátny priemer. Najmenej postihnutý bol Bratislavský kraj, kde sa so závažnou depriváciou stretlo menej ako 2 % obyvateľov. Vo väčšine regiónov západného a v niektorých regiónoch stredného Slovenska zostala táto miera pod 10 %, čo poukazuje na pretrvávajúce regionálne nerovnosti v životnej úrovni na Slovensku.

Graf A12.1: **Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia a jej zložky (ako % celkového obyvateľstva)**

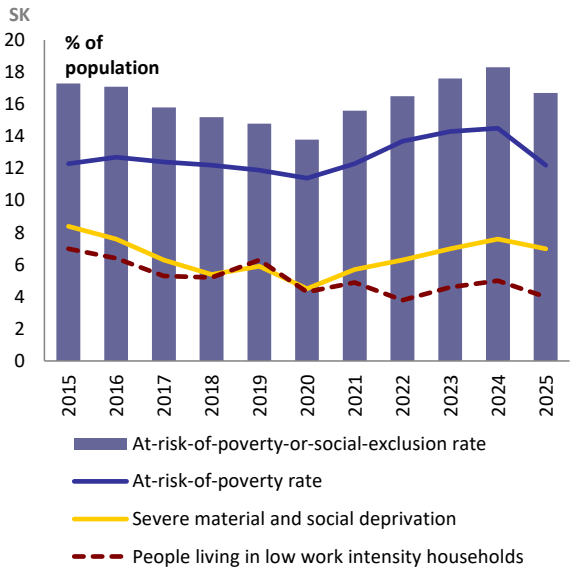

Zdroj: Eurostat, EU-SILC [ilc_peps01n, ilc_li02, ilc_mdsd11, ilc_lvhl11n].

Podpora minimálneho príjmu je naďalej nedostatočná a neúčinná pri ochrane zraniteľných domácností. Systém podpory minimálneho príjmu/dávok v hmotnej núdzi predstavuje základnú záchrannú sieť pre domácnosti s príjmom pod hranicou životného minima ([289]). Často ide o podporu minimálneho príjmu alebo peňažnú podporu, prídavky na deti, podporu na bývanie a ďalšie rodinné dávky. Slovenské sociálne dávky však predstavujú len malú časť toho, čo domácnosti potrebujú na to, aby sa vyhli chudobe, a v roku 2023 pokrývali len 26,4 % národnej hranice chudoby, čo je hlboko pod priemerom EÚ na úrovni 56,3 % ([290]). Aj keď domácnosť dostáva všetky dostupné sociálne dávky, celková suma dosahuje len približne 26 % sumy, ktorú potrebuje na to, aby sa udržala nad hranicou chudoby, čo sa týka najmä rodín s jedným rodičom a rodín s deťmi. Napríklad na roky 2025 – 2026 je mesačné životné minimum stanovené na úrovni 284,13 EUR pre dospelú osobu, 198,12 EUR pre ďalšiu dospelú osobu a 129,74 EUR na dieťa. Okrem toho, keďže sociálne dávky sú jednotné pre celú krajinu, často nepokrývajú vyššie životné náklady v mestách, ako je Bratislava. Zvýšením úrovne dávok a zlepšením opatrení aktívneho začleňovania v súlade s odporúčaním Rady o minimálnom príjme by sa podporili najzraniteľnejšie osoby.

Chudoba detí zostala pod priemerom EÚ, a to aj napriek miernemu nárastu v roku 2025. Riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia detí na Slovensku sa v rokoch 2023 – 2024 pozitívne znížilo, ale v roku 2025 sa mierne zvýšilo na 22,7 % (EÚ: 24,3 %). Cieľom Slovenska je do roku 2030 znížiť počet detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením o 21 000 detí v porovnaní s úrovňou 207 000 detí v roku 2019. Vzhľadom na výrazný nárast v rokoch 2020 až 2022 to však zostáva výzvou. Na účely zmierňovania vplyvu chudoby na deti Slovensko vykonáva Európsku záruku pre deti. Napriek pokroku v oblastiach, ako je školské stravovanie, pretrvávajú nedostatky v zabezpečení prístupu detí v núdzi ku kľúčovým službám, ako je vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, kvalitné vzdelávanie (pozri prílohu 13) a bývanie. Riziko chudoby rómskych detí, ktoré dosahuje približne 87 % ([291]), je naďalej kritické v dôsledku dlhodobého znevýhodnenia v oblasti vzdelávania, zamestnania a životných podmienok.

Nezamestnaní dospelí a staršie ženy sú viac vystavení riziku chudoby a sociálneho vylúčenia v dôsledku nedostatkov v účinnom prístupe k sociálnej ochrane. Napríklad osoby s nepravidelným príjmom pracujúce na základe dohôd mimo pracovného pomeru sú nemocensky poistené a poistené v nezamestnanosti len na dobrovoľnom základe. Pracovníci na základe občianskoprávnej zmluvy aj sezónni pracovníci sú vo väčšine odvetví naďalej dobrovoľne poistení, hoci ich počet je veľmi nízky. Nezamestnaní sú v porovnaní s dôchodcami a inými neaktívnymi osobami, najmä nezamestnanými ženami, vystavení zďaleka najvyššiemu riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia. V roku 2025 sa miera nezamestnaných dospelých osôb ohrozených chudobou pozitívne znížila zo 64,1 % v roku 2024 na 58,5 %, zostáva však výrazne nad priemerom EÚ na úrovni 49,3 % ([292]). Nezamestnaných žien (69,8 %) bolo podstatne viac ako mužov (57,6 %) ([293]). V roku 2025 malo Slovensko jednu z najnižších čistých mier náhrady po šiestich mesiacoch nezamestnanosti v EÚ, pričom po tomto období pokrývala len malú časť predchádzajúceho príjmu ([294]). Okrem toho je prístup k dávkam v nezamestnanosti podmienený predchádzajúcimi príspevkami na sociálne poistenie.

Mnohí pracovníci na neistých alebo neformálnych pozíciách nespĺňajú požiadavky na prístup

([289])Na Slovensku sa životné minimum vypočítava ako suma potrebná na zaplatenie základného tovaru a služieb, ako sú potraviny, oblečenie, bývanie a energie, osobná hygiena, doprava a komunikačné potreby.

([290])Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie: *The 2025 minimum income report – An overview of the implementation of the 2023 Council recommendation on adequate minimum income ensuring active inclusion across EU Member States* (Správa o minimálnom príjme za rok 2025 – prehľad vykonávania odporúčania Rady z roku 2023 o primeranom minimálnom príjme zabezpečujúcom aktívne začlenenie vo všetkých členských štátoch EÚ).

([291])EU-SILC MRC, 2020.

([292])Eurostat, 2026.

([293])EU-SILC 2024, Chudoba a sociálne vylúčenie na Slovensku.

([294])Simuláciu na základe modelu EUROMOD, J2.0+ vykonalo Spoločné výskumné centrum Európskej komisie.

k dávkam v nezamestnanosti, v dôsledku čoho zostávajú bez záchrannej siete. Približne 27,5 % nezamestnaných ohrozených chudobou bez sociálnych dávok dostáva peňažné sociálne dávky, pričom v EÚ27 je to 52,8 %. Podľa výberového zisťovania pracovných síl v EÚ v roku 2024 len 22,8 % ľudí, ktorí sú nezamestnaní menej ako 12 mesiacov, na Slovensku uvádza, že poberá dávky v nezamestnanosti, pričom v EÚ27 je to 36,8 %. Podpora v nezamestnanosti zvyčajne trvá len šesť mesiacov. Po jej uplynutí prechádzajú nezamestnaní na „pomoc v hmotnej núdzi", paušálnu dávku, ktorá je výrazne nižšia a často nedosahuje hranicu prežitia domácnosti. Medzi ďalšie rizikové faktory chudoby patrí nižšia úroveň vzdelania, typ domácnosti, regionálne rozdiely a rodové rozdiely, pričom obzvlášť zraniteľné sú ženy. Špecifické skupiny, ako napríklad rómska komunita, čelia systémovým prekážkam vrátane nižšej úrovne vzdelania (pozri prílohu 13) a diskriminácie, čo vedie k prehĺbeniu cyklov chudoby počas nezamestnanosti. Celkovo je riziko chudoby u ľudí vo veku 65 rokov a viac oveľa nižšie (9,6 %) ako priemer EÚ (19,4 % v roku 2024). Ženy vo veku 65 rokov a viac, ktoré žijú samé bez detí v rovnakej vekovej skupine, patria medzi skupiny, ktoré sú najviac ohrozené chudobou (30,3 % v roku 2024) ([295]). Celoživotné rozdiely v odmeňovaní žien a mužov a nižšie celoživotné príjmy vedú k nižším dôchodkovým nárokom a ženy častejšie ako muži zostávajú istý čas mimo platenej práce kvôli povinnostiam týkajúcim sa starostlivosti, v dôsledku čoho sa znižujú ich príspevky na dôchodok aj úspory.

Samostatne zárobkovo činné osoby čelia nedostatočnej sociálnej ochrane, pretože nemajú prístup k poisteniu pre prípad pracovných úrazov alebo chorôb z povolania. Musia sa prihlásiť do poistenia v nezamestnanosti, ale len 2 % z nich tak urobili. Tí, ktorí nedosahujú hranicu príjmu, sa tiež musia prihlásiť do väčšiny druhov poistenia, čo robí len približne 60 % z nich. Samostatne zárobkovo činné osoby predstavovali v roku 2024 11,8 % celkovej zamestnanosti na Slovensku (EÚ: 9,3 %). Takmer 30 % z nich je ekonomicky závislých, čo predstavuje 3,2 % z celkového počtu zamestnaných, v porovnaní s 1,5 % v EÚ27 ([296]). Celkovo len veľmi málo samostatne zárobkovo činných osôb poberá peňažné sociálne dávky (ak im hrozí chudoba pred poberaním sociálnych dávok): 4,5 % oproti 11,5 % v EÚ ([297]). Približne 20 % osôb z tejto skupiny je ohrozených chudobou, čo je tesne pod priemerom EÚ, ktorý je 20,9 %.

Graf A12.2: **Závažná materiálna a sociálna deprivácia podľa regiónov NUTS3, EU-SILC 2023**

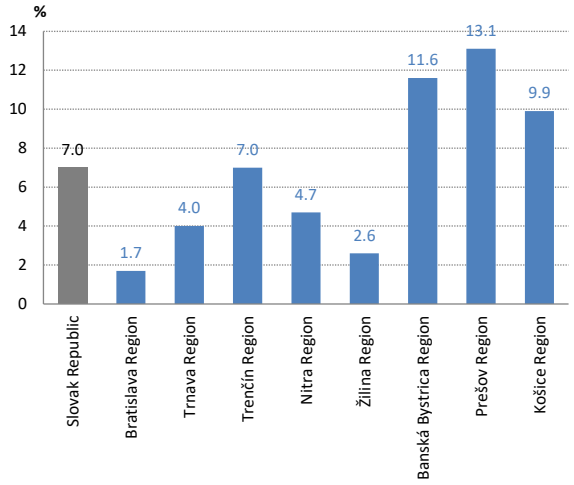

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, správa EU-SILC 2023.

Regionálne rozdiely v úrovni chudoby sú výrazné napriek relatívne nízkym národným priemerom. Pretrvávajúce štrukturálne nerovnosti, ako sú regionálne rozdiely, rozdiely medzi mestami a vidiekom, rodové nerovnosti a etnické rozdiely, bránia sociálnej súdržnosti a regionálnej konvergencii. Kým v Bratislavskom kraji sa chudoba týka len 8,6 % obyvateľstva, v Prešovskom kraji sa táto miera zvyšuje na približne 28 % ([298]). Najmenej postihnutým krajom je Bratislavský, nasleduje Trnavský (12,1 %) a Žilinský (13,7 %). Najviac postihnutými krajmi sú Prešovský (28 %), Banskobystrický (23,1 %) a Košický (20,5 %), pričom v každom z nich žije viac ako 20 %

([295]) 30,3 % na Slovensku uviedol slovenský štatistický úrad na základe údajov EU-SILC (vydanie z roku 2024 vzťahujúce sa na príjmy v roku 2023). Eurostat neuverejňuje priemerné hodnoty EÚ osobitne pre osamelo žijúce ženy vo veku 65 rokov a viac. Z výskumu však vyplýva, že osamelé staršie ženy v EÚ čelia v priemere oveľa nižšiemu riziku chudoby (21,4 %) ako 30,3 % na Slovensku (https://link.springer.com/article/10.1007/s12232-024-00455-w).

([296]) EWCS, 2024.

([297]) EU-SILC, 2024.

([298]) Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2025 (výsledky EU-SILC 2024).

obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. V Nitrianskom a Trenčianskom kraji sa v posledných rokoch zvýšila miera chudoby, čo poukazuje na rastúce regionálne nerovnosti. Najvýraznejší sociálny úpadok Slovenska zaznamenal najmä Nitriansky kraj.

Chudoba zamestnaných osôb sa v roku 2025 znížila, hoci výzvy pretrvávajú. Chudoba zamestnaných osôb([299]) sa znížila. Po dosiahnutí vrcholu v predchádzajúcich rokoch táto miera klesla z 10,2 % v roku 2024 na 6,5 % v roku 2025, čím sa dostala pod priemer EÚ na úrovni 8,2 % a zvrátil sa stúpajúci trend z historicky najnižšej úrovne 4,4 % v roku 2019. Zvýšením minimálnej mzdy [816 EUR v roku 2025 a 915 EUR ([300]) v roku 2026] sa nezastavila eróziu reálnych miezd (pozri prílohu 11), v dôsledku čoho mnohé domácnosti s minimálnou mzdou zápasili s ťažkosťami. Spomedzi 22 členských štátov so zákonnou minimálnou mzdou patrí Slovensko do skupiny s najnižšou úrovňou – pod 1 000 EUR mesačne ([301]).

Politiky a opatrenia na riešenie energetickej chudoby sú naďalej obmedzené a dostatočne sa nimi neriešia jej štrukturálne príčiny. Podiel osôb, ktoré nie sú schopné dostatočne vykurovať svoje domovy, bol v roku 2025 na úrovni 8,1 %. Hoci je to stále pod priemerom EÚ, ktorý je 8,8 %, tento trend sa odchyľuje od všeobecnej trajektórie EÚ. Energetická chudoba postihuje približne 49 % domácností marginalizovaných rómskych komunít, čo znamená, že je u nich približne šesťkrát vyššia pravdepodobnosť, že budú pociťovať tieto ťažkosti ([302]). Na úrovni EÚ sa percentuálny podiel ľudí, ktorí čelia energetickej chudobe, znížil z 10,6 % v roku 2023 na 9,2 % v roku 2024, čo naznačuje postupné zlepšovanie v celej EÚ. Na Slovensku pretrvávajú problémy, pokiaľ ide o štrukturálnu zraniteľnosť, najmä v prípade domácností s nízkymi príjmami a domácností žijúcich v energeticky neefektívnych obydliach, kde rastúce ceny energie môžu rýchlo spôsobiť, že dostatočné vykurovanie bude cenovo nedostupné. Hoci sa niektorými programami podporuje zlepšenie energetickej hospodárnosti obydlí, sú potrebné ďalšie opatrenia konkrétne zamerané na spotrebiteľov, ktorí trpia energetickou chudobou. Slovensko prijalo zákon o cielenej energetickej pomoci („energopomoc"), ktorý má nahradiť široké kompenzačné schémy, ale pri jeho vykonávaní sa objavilo množstvo problémov, najmä vzhľadom na ťažkosti s identifikáciou zraniteľných domácností.

Dopravná chudoba je na Slovensku problémom, najmä pre domácnosti vo vidieckych oblastiach. Podľa slovenského Inštitútu environmentálnej politiky ([303]) žije približne 7 % obyvateľov Slovenska v oblastiach s vysokým rizikom dopravnej chudoby. Prešovský a Banskobystrický kraj patria medzi najviac postihnuté kraje, v ktorých je ohrozená takmer polovica obcí. Medzi najzraniteľnejšie oblasti patrí Gemer, Horný Zemplín a severný Šariš. Cenová dostupnosť dopravy je celkovo stredne dôležitým problémom, ale pre domácnosti s nízkymi príjmami je naďalej závažným problémom. Podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť auto, je na Slovensku vyšší (11 % v roku 2024) ako priemer EÚ (5,6 %). Tento problém je obzvlášť závažný vo vidieckych oblastiach, kde si auto nemôže dovoliť 12,2 % obyvateľov (EÚ: 4 %) a medzi ľuďmi ohrozenými chudobou, kde miera dopravnej chudoby dosahuje 36 % (priemer EÚ: 15,9 %). Medzi možné opatrenia na zmiernenie dopravnej chudoby patrí napríklad zlepšenie prepojenia a poskytovanie sociálnych taxíkov a dopravných služieb na požiadanie (pozri aj prílohu 19).

Roztrieštený systém dlhodobej starostlivosti na Slovensku čelí pri napĺňaní potrieb starnúceho obyvateľstva značným výzvam. Slovensko má vyššiu mieru neuspokojených potrieb v oblasti

([299]) Ľudia vo veku 18 rokov a viac, ktorí pracujú, ale žijú v domácnosti s ekvivalentným disponibilným príjmom nižším ako 60 % národného mediánu.

([300]) Slovensko transponovalo smernicu EÚ o minimálnej mzde (2022/2041). V januári 2026 sa minimálna mzda zvýšila na 915 EUR, čo predstavuje 60 % priemernej mzdy v krajine a je v súlade s odporúčaniami smernice. Existuje štvorročný mechanizmus hodnotenia primeranosti, ale jeho uplatňovanie sa podľa nového zákona začína až teraz.

([301]) Eurostat, 2025.

([302]) EU-SILC, 2024/2025.

([303]) Inštitút environmentálnej politiky, 2025, Analýza dopravnej chudoby na Slovensku na podporu sociálno-klimatického plánu.

dlhodobej starostlivosti (37 %), ako je priemer EÚ (26,6 %). Pri výdavkoch na úrovni približne 1 % HDP (EÚ: 1,7 %) je systém nedostatočne financovaný a zle koordinovaný, čo vedie k veľkej závislosti od neformálnej rodinnej starostlivosti. Verejnou sociálnou ochranou sa riziká chudoby pre poberateľov dlhodobej starostlivosti na Slovensku znižujú na úroveň výrazne pod priemerom EÚ, ale zostávajú najmenej dvakrát vyššie ako vnútroštátna miera chudoby starších ľudí ([304]). Systém trpí nedostatkom pracovnej sily, nízkymi mzdami, regionálnymi rozdielmi a obmedzeným prístupom k formálnej starostlivosti, najmä k domácej starostlivosti. Slovenský systém dlhodobej starostlivosti nie je napriek významným iniciatívam financovaným z prostriedkov EÚ pripravený na rýchle starnutie obyvateľstva. V únijnej podpore dlhodobej starostlivosť na Slovensku sa kombinuje viacero zdrojov financovania. V rámci Programu Slovensko 2021 – 2027 je na sociálne a inkluzívne ciele vrátane dlhodobej starostlivosti vyčlenených približne 286 miliónov EUR z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+). K tomu sa pridáva približne 97 miliónov EUR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) na súvisiace investície. Okrem toho sa v pláne obnovy a odolnosti Slovenska vyčlenilo približne 289 miliónov EUR na reformy a infraštruktúru dlhodobej starostlivosti, čím sa urýchlil prechod od tradičnej rozsiahlej ústavnej starostlivosti k službám založeným na komunite a zameraným na človeka, ako je domáca ošetrovateľská starostlivosť, ambulantná starostlivosť a menšie skupinové domovy. Z pomeru 3,7 pracovníkov v oblasti dlhodobej starostlivosti na 100 osôb vo veku 65 rokov a viac ([305]) je vidieť rozsah nedostatku pracovnej sily v tomto sektore, hoci je stále mierne nad priemerom EÚ, ktorý je 3,3. Len 12,1 % starších ľudí (65 rokov a viac), ktoré majú vážne ťažkosti s osobnou starostlivosťou alebo domácimi činnosťami, využilo v posledných 12 mesiacoch služby domácej starostlivosti pre osobné potreby, čo je výrazne pod priemerom EÚ (28,6 %). Keďže služby sú vo vidieckych oblastiach nedostatočné, bremeno starostlivosti nesú rodiny, najmä ženy, čo obmedzuje ich účasť na trhu práce a prehlbuje rodové nerovnosti. Podiel žien vo veku 45 – 64 rokov, ktoré poskytujú vysoko intenzívnu neformálnu starostlivosť (viac ako 20 hodín týždenne), je na Slovensku oveľa vyšší (31,8 %) ako priemer EÚ (19,9 %). V dôsledku nižšej ponuky zdravotnej starostlivosti spolu so zlým dopravným spojením sa zvyšuje zraniteľnosť vidieckych domácností a domácností s nízkymi príjmami. Nedostatok všeobecných lekárov a špecialistov sa neúmerne dotýka Prešovského a Košického kraja (pozri prílohu 15).

Slovensko prijalo opatrenia na zabezpečenie dostupnej a kvalitnej dlhodobej starostlivosti. Cieľom reformy financovania sociálnych služieb, ktorá nadobudla účinnosť v januári 2026 a niektoré jej ustanovenia sa začali uplatňovať postupne, je rozšíriť možnosti starostlivosti. Jej úspech však bude závisieť od riešenia nedostatku pracovnej sily, zvýšenia kvality služieb a zlepšenia dostupnosti na vidieku. Reformou sa poskytnú priame príspevky závislým osobám, ktoré im umožnia vybrať si medzi formálnymi službami a domácou starostlivosťou poskytovanou rodinnými príslušníkmi alebo inými opatrovateľmi. Cieľom je, aby bol systém viac zameraný na človeka, flexibilný a orientovaný na komunitu. Medzi hlavné výzvy patrí zabezpečenie dostatočnej kapacity pracovnej sily, zlepšenie kvality a dostupnosti služieb, najmä vo vidieckych oblastiach, podpora neformálnych opatrovateľov a zvládnutie prechodu z financovania zameraného na inštitúcie na nový model zameraný na človeka. Organizácie sociálneho hospodárstva preukázali svoju schopnosť poskytovať starostlivosť zameranú na potreby ľudí, a preto by mohli byť sľubnou možnosťou ďalšieho rozvoja a podpory.

([304]) OECD, 2026, *Adequacy of social protection for long-term care* (Primeranosť sociálnej ochrany v oblasti dlhodobej starostlivosti).

([305]) Monitorovací rámec EÚ pre odporúčanie Rady o prístupe k cenovo dostupnej a kvalitnej dlhodobej starostlivosti, 2025.

Súčasnou základňou zručností na Slovensku sa podporuje vysoká zamestnanosť, ale čoraz viac sa ňou obmedzuje produktivita, konkurencieschopnosť a sociálne začlenenie. Pokrok v oblasti zelených a digitálnych zručností je pomalý a podiel osôb s terciárnym vzdelaním a zapísaných na štúdium vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) je stále pomerne nízky. To obmedzuje schopnosť Slovenska inovovať a prispôsobovať sa technologickým zmenám. Systém vzdelávania a odbornej prípravy neposkytuje všetkým mladým ľuďom dostatočné základné zručnosti, ktoré sú nevyhnutné pre ďalšie zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. Nízku úroveň základných zručností, najmä u znevýhodnených žiakov, zhoršuje rastúci absentizmus v školách a predčasné ukončenie školskej dochádzky vo vidieckych oblastiach. V dôsledku pretrvávajúcich rozdielov vo vzdelaní a zručnostiach znevýhodnených skupín, najmä Rómov, sa znižuje ich účasť na trhu práce, čo vedie k nevyužitiu potenciálu ľudského kapitálu. Boli prijaté právne opatrenia na zvýšenie účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (VSRD), ale ďalšia pozornosť v tejto oblasti politiky venovaná najmladším a najviac znevýhodneným deťom je naďalej dôležitá na vytvorenie základov pre rozvoj zručností. V rokoch 2024 – 2025 bolo prijatých mnoho významných systémových reforiem, ktoré majú potenciál zlepšiť kvalitu vzdelávania a zručností na Slovensku, ale ich implementácia je ešte len v počiatočnej fáze. Ich úspech bude do veľkej miery závisieť aj od stabilného financovania. V odporúčaniach pre Slovensko z roku 2025 sa požaduje väčšia účasť najmenších detí (vo veku 0 – 3 roky) na VSRD, zlepšenie výučby základných zručností (najmä pre deti zo znevýhodneného prostredia), zvýšenie počtu študentov odborov STEM, investície do odbornej prípravy učiteľov a možnosti rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností dospelých.

Zvýšenie účasti na kvalitnom VSRD, najmä u najmenších detí, Rómov a detí so zdravotným postihnutím, by prispelo k posilneniu rozvoja základných zručností. Počet detí vo veku od troch rokov do začiatku povinnej základnej školskej dochádzky v predprimárnom vzdelávaní sa od roku 2022 zvýšil o 2,2 percentuálneho bodu a v roku 2023 dosiahol 80,8 %, ale stále je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je 94 % ([306]). Existujú značné regionálne rozdiely: na západnom Slovensku bolo do VSRD zapojených 88,2 % detí, zatiaľ čo na východnom Slovensku to bolo len 70,4 %. Najmä Prešovský a Košický kraj majú menej voľných miest ako detí (s pomermi 0,94 a 0,98 miesta na dieťa) ([307]). Hoci sa miera účasti detí mladších ako tri roky na formálnej starostlivosti o deti v roku 2024 zvýšila, v roku 2025 klesla a zostáva najnižšia v EÚ (1,8 % oproti priemeru EÚ: 40,5 %). Aj pri zohľadnení demografického poklesu ([308]) je kľúčové ďalej sa zamerať na zlepšenie prístupu ku kvalitnému a k cenovo dostupnému VSRD a rozvoju základných zručností u najmenších znevýhodnených detí. V roku 2024 navštevovalo programy predškolskej starostlivosti menej ako 1 % rómskych detí vo veku 0 – 3 roky, zatiaľ čo približne 55 % (oproti 33 % v roku 2020) rómskych detí vo veku 3 – 6 rokov sa zúčastňuje na predprimárnom vzdelávaní a 75 % (oproti 46 % v roku 2020) rómskych detí vo veku 5 – 6 rokov sa zúčastňuje na povinnom predprimárnom vzdelávaní ([309]). Tieto hodnoty sú stále hlboko pod národnými priemermi, ale došlo k výraznému zlepšeniu.

Slovensko realizuje ambiciózne reformy, ale sú potrebné ďalšie investície do kapacít pre najmenšie deti a užšia spolupráca medzi službami, aby sa zabezpečil prístup ku kvalitným a k cenovo dostupným službám VSRD pre všetky deti. V decembri 2025 vláda prijala akčný plán na roky 2026 – 2030 ([310]) s 19 opatreniami zameranými na rozvoj starostlivosti v ranom detstve. Kapacita materských škôl sa v roku 2025 rozšírila vďaka podpore z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a zodpovednosť za financovanie materských škôl sa presunula z obcí na štát, čím sa zlepšila stabilita

([306]) Podľa národných odhadov dosiahla miera účasti detí vo veku od 3 do 5 rokov v roku 2024 úroveň 85,7 % (Inštitút vzdelávacej politiky Ministerstva školstva SR, 2025).

([307]) Prehľad dostupnosti VSRD, EPI, 2024.

([308]) Odhaduje sa, že počet detí v predškolskom veku sa do roku 2028 zníži o 18 % (zo 177 000 na 145 000), Ministerstvo školstva SR 2025.

([309]) EU-SILC MRC, 2024/2025.

([310]) Národná stratégia rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti na roky 2022 – 2030.

financovania. Od septembra 2027 bude predprimárne vzdelávanie povinné od štyroch rokov a od septembra 2028 od troch rokov ([311]). Počet asistentov učiteľa sa v školskom roku 2025/2026 medziročne zvýšil o 18 % ([312]). Od roku 2026 sa bude z Európskeho fondu regionálneho rozvoja podporovať rekonštrukcia a výstavba nových škôlok s cieľom zvýšiť celkovú kapacitu o 1 000 miest. Z Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) sa budú spolufinancovať aj opatrenia na posilnenie personálnych kapacít a zlepšenie rodičovských zručností rodičov zo znevýhodneného prostredia. Okrem toho sa takisto Nástrojom technickej podpory podporuje Slovensko pri posilňovaní prístupu k univerzálnemu, inkluzívnemu a vysokokvalitnému VSRD a pri podpore flexibilných pracovných podmienok. Ďalšie rozšírenie malých riešení a flexibilných foriem starostlivosti o deti by však prispelo k ich vyššiemu využívaniu. Prehodnotením obsahu predprimárneho vzdelávania a zlepšením podpory rozvoja jazyka by sa zvýšila školská pripravenosť detí zo znevýhodneného prostredia vrátane Rómov. Rozšírením činností poradenských a preventívnych centier a užšou koordináciou s VSRD by sa zvýšila kvalita a dostupnosť včasnej intervencie pre deti so zdravotným postihnutím a špeciálnymi vzdelávacími potrebami (vo veku 0 – 7 rokov). Tieto opatrenia by mohli prispieť k podpore zamestnanosti rodičov a posilneniu rodovej rovnosti ([313]).

Zhoršujúce sa základné zručnosti žiakov a rastúci absentizmus a predčasné ukončenie školskej dochádzky vo vidieckych oblastiach obmedzujú budúci rozvoj zručností a ľudského kapitálu. Približne tretina 15-ročných žiakov nedosahuje minimálne znalosti v matematike (33,2 %), čítaní (35,4 %) a prírodných vedách (30,6 %), čo je nad priemerom EÚ (29,5 %, 26,2 %, resp. 24,2 % v roku 2022) a patrí medzi najhoršie výsledky v EÚ ([314]). Najlepšie výsledky 15-ročných žiakov v čítaní patria k najnižším v EÚ (3,4 % oproti EÚ: 6,5 %). Tým sa znižuje počet záujemcov o štúdium odborov STEM a obmedzuje sa ponuka zručností potrebných pre konkurencieschopnú účasť na digitálnom a zelenom hospodárstve. Zatiaľ čo podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu (ELET) vo vekovej skupine 18 – 24 rokov, je pomerne nízky (6,8 % oproti priemeru EÚ: 9,1 % v roku 2025) vo vidieckych oblastiach je to 8,1 %. Dlhodobý absentizmus je vysoký, keď 11,2 % žiakov uviedlo, že chýbali v škole viac ako tri po sebe nasledujúce mesiace, čo je jedna z najvyšších hodnôt v EÚ ([315]). Podľa prieskumu PISA 2022 viac ako 6 z 10 študentov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia nedosiahlo minimálnu úroveň kompetencií v matematike (62,6 % oproti 48 % v EÚ). Podiel Rómov vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie, mierne klesol zo 72 % v roku 2020 na 67 % v roku 2024, ale zostáva významný ([316]).

Slovensko zavedie nové kurikulum na všetkých základných školách od septembra 2026. Pre úspešné zavedenie nového učebného plánu bude rozhodujúce zabezpečenie kvalitných učebných a vyučovacích materiálov a systémová odborná príprava a mentorstvo pre učiteľov ([317]). Okrem toho prebiehajú prípravy na kurikulárnu reformu stredoškolského vzdelávania so zameraním na budúce potreby zručností a aktualizáciu štandardov záverečných skúšok (*maturity*).

Nerovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a obmedzená podpora pre znevýhodnených žiakov vedú k značnému nevyužitiu ľudského kapitálu. Hoci cieľom pilotných projektov a nových právnych opatrení, ako sú adaptačné triedy, je integrovať rómske deti do bežného školského vzdelávania, na riešenie tejto výzvy je potrebné dôkladné monitorovanie vplyvu a ďalšie politické opatrenia. V rokoch 2020 až 2024 sa podiel rómskych detí vo veku 6 – 15 rokov, ktoré navštevujú školy, kde tvoria väčšinu ich spolužiakov tiež Rómovia, mierne

([311]) Školský zákon (245/2008) obsahuje niektoré výnimky týkajúce sa zdravia, špeciálnych potrieb a domáceho vzdelávania.

([312]) Centrum vedecko-technických informácií SR, 2026.

([313]) Slovensko je 6,2 bodu pod priemerom EÚ (57,2 bodu zo 100). Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, 2025.

([314]) PISA, 2022.

([315]) PISA, 2022.

([316]) EU-SILC MRC, 2024/2025.

([317]) www.vzdelavanie21.sk.

zvýšil zo 65 % na 66 % ([318]). V roku 2025 zaznamenala slovenská štátna školská inšpekcia prípady segregácie a porušovania zásady rovnakého prístupu k vzdelávaniu ([319]). S pomocou Nástroja technickej podpory sa pripravuje aktualizácia súčasnej metodiky a systému monitorovania na desegregáciu Rómov. Počet detí so zdravotným postihnutím v hlavnom vzdelávacom prúde na základných školách sa v rokoch 2014 až 2024 zvýšil 1,6-krát a počet asistentov učiteľov prudko vzrástol (4,7-krát na primárnom stupni a 10,96-krát na nižšom sekundárnom stupni). Napriek tomuto nárastu počtu zamestnancov je dostupnosť podpory pre deti so špeciálnymi vzdelávacími potrebami stále nedostatočná a v oblasti inklúzie pretrvávajú značné nedostatky. Napríklad napriek tomu, že deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami tvoria tretinu všetkých žiakov, sa v školskom roku 2024/2025 podporné opatrenia poskytovali len 14 % z nich ([320]). Na riešenie tohto problému je potrebné prijať ďalšie opatrenia vrátane zabezpečenia systematickej odbornej prípravy a podpory učiteľov ([321]).

Nedostatok učiteľov pretrváva najmä v predmetoch STEM. Nedostatok učiteľov je najvypuklejší v troch krajoch ([322]) a najvyšší neuspokojený dopyt po učiteľoch predmetov STEM je v Bratislavskom kraji ([323]). Regionálne rozdiely sú výrazné aj z hľadiska dostupnosti plne kvalifikovaných učiteľov v nižšom sekundárnom vzdelávaní, pričom Nitriansky, Bratislavský a Trnavský kraj zaostávajú ([324]). Okrem toho podľa správy TALIS 2024 plánuje v priebehu nasledujúcich piatich rokov zanechať svoje povolanie 17,5 % mladých učiteľov, čo je viac ako priemer EÚ (15,2 % v roku 2024). Pomer platu k príjmom vysokoškolsky vzdelaných učiteľov v rokoch 2018 až 2024 stagnoval (na úrovni 0,74) v prípade učiteľov základných aj stredných škôl a zostáva pod priemerom EÚ (0,82, resp. 0,85). To môže obmedziť konkurencieschopnosť učiteľského povolania, najmä v regióne hlavného mesta, a môže prispieť k výraznej rodovej nerovnováhe, keďže ženy tvoria 80 % pedagógov (v porovnaní so 70 % v EÚ22) ([325]). Platy učiteľov v školstve sa v septembri 2025 zvýšili o 7 % a od januára 2026 sa predpokladá ďalšie zvýšenie o 7 %.

Cieľom novely zákona o pedagogických a odborných zamestnancoch z roku 2025 je riešiť nedostatok učiteľov. Novelou sa zaviedli opatrenia na uľahčenie vstupu do povolania a kratšie kurzy na získanie pedagogickej spôsobilosti pre začínajúcich nepedagógov. Zákonom o vysokých školách (300/2025), účinným od septembra 2026, sa posilňuje praktická príprava budúcich učiteľov zavedením koncepcie fakultných škôl a stanovením minimálnej dĺžky praktickej prípravy. Ministerstvo školstva tiež spustilo komunikačnú kampaň zameranú na generáciu Z, aby povzbudilo absolventov stredných škôl k tomu, aby sa stali učiteľmi ([326]). Hoci je kontinuálny profesijný rozvoj pre kariérny a platový postup učiteľov povinný, zo správy TALIS 2024 vyplýva, že na Slovensku sa na skutočnom profesijnom rozvoji zúčastnila len približne polovica učiteľov (53,3 %), čo je blízko priemeru EÚ22, ktorý je 56 % ([327]). Opatrenia na zvýšenie atraktívnosti učiteľského povolania vrátane postavenia a odmeňovania učiteľov, najmä v nedostatkových regiónoch, spolu s rozšírením odbornej prípravy a mentorstva, ponukou študentských pôžičiek a zavedením rýchlejšieho prístupu k povolaniu pre nepedagógov, by prispeli k zlepšeniu kvality a riešeniu nedostatku.

([318]) EU-SILC MRC, 2024/2025.

([319]) Správa štátnej školskej inšpekcie, 2025.

([320]) Správa štátnej školskej inšpekcie, 2025.

([321]) Odporúčanie pre školskú úroveň zo správy štátnej školskej inšpekcie, 2025.

([322]) Inštitút vzdelávacej politiky, 2025.

([323]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy: Slovensko 2023, 2025; Portál Edujobs/Profesia jún 2025 – máj 2025.

([324]) Janotíková, Balberčáková, 2024 https://www.minedu.sk/data/att/09f/29110.d33696.pdf.

([325]) EÚ22 označuje 22 členských štátov, ktoré sa zúčastnili na projekte TALIS 2024, a to Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

([326]) Glow-up školstva začína tebou! – poducit.sk.

([327]) TALIS, 2024.

Hoci účasť študentov OVP na vzdelávaní na pracovisku zostáva pod priemerom EÚ, nezdá sa, že by to výrazne bránilo absolventom v prechode na trh práce. V roku 2025 ďalej poklesol podiel čerstvých účastníkov OVP, ktorí sa aspoň jeden mesiac vzdelávali na pracovisku (50,7 %), pod priemer EÚ (66 %) aj cieľ EÚ na rok 2025 na úrovni 60 %. Kvalita OVP sa zlepšila posilnením väzieb medzi školami a zamestnávateľmi a zriadením centier odbornej excelentnosti v celej krajine. Pretrvávajúci rozdiel oproti priemeru EÚ však naznačuje, že takéto iniciatívy a partnerstvá so zamestnávateľmi je potrebné ďalej posilňovať, aby sa Slovensko plne prispôsobilo širším postupom EÚ v oblasti vzdelávania na pracovisku. Účasť v odboroch STEM v OVP strednej úrovne bola nad priemerom EÚ, zatiaľ čo zastúpenie žien v odboroch súvisiacich so STEM v OVP zostáva nízke, pričom v roku 2024 bolo medzi žiakmi OVP v odboroch STEM len 11,6 % žien, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 15,4 % ([328]).

Graf A13.1: **Dosiahnuté terciárne vzdelanie (úrovne 5 – 8, vek 25 – 34 rokov)**

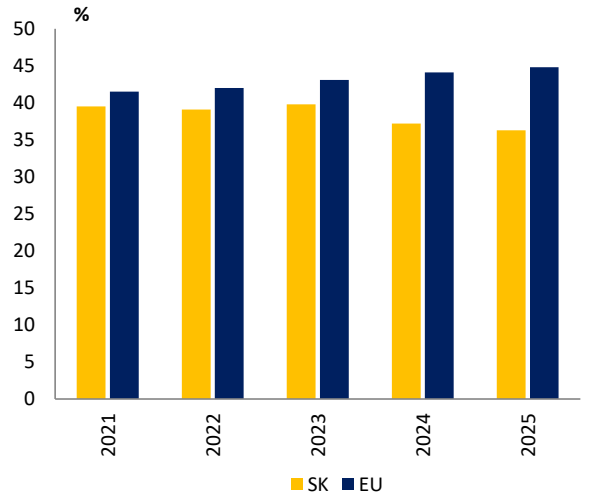

Zdroj: Eurostat, VZSP [edat_lfse_03]

Terciárne vzdelávanie je pod priemerom EÚ. Len 36,3 % Slovákov vo veku 25 – 34 rokov malo v roku 2025 vysokoškolské vzdelanie (úroveň 5 – 8) (priemer EÚ: 44,8 %), po miernom poklese (o 0,9 percentuálneho bodu) od roku 2024 (pozri graf A12.1) a výrazne pod cieľom EÚ. Najvyšší podiel osôb s vysokoškolským vzdelaním (vo veku 25 – 64 rokov) je v Bratislavskom kraji (54,8 %), čo je oveľa viac ako v ostatných krajoch (pozri prílohu 19). Približne každý piaty absolvent strednej školy pokračuje v terciárnom vzdelávaní v zahraničí, väčšinou v Česku. Analýza ukázala, že väčšina z nich sa na slovenský trh práce nevrátila ([329]). Rozdiel medzi pohlaviami v prospech žien (18,9 percentuálneho bodu) zostal medzi najvyššími v EÚ (priemer EÚ: 11.2) ([330]). Podiel absolventov doktorandského štúdia sa za posledné desaťročie mierne znížil (z 1,8 % v roku 2013 na 1,3 % v roku 2023) a v súčasnosti je na úrovni priemeru EÚ ([331]). V roku 2023 bol podiel študentov terciárneho vzdelávania, ktorí sú zapísaní do programov STEM (23 %), nižší ako priemer EÚ (26,9 %) a výrazne nižší ako navrhovaný cieľ EÚ na úrovni 32 %. Skvalitňovaním terciárneho vzdelávania, zvýšením účasti žien na štúdiu odborov STEM a hlbšou spoluprácou medzi podnikmi a vysokými školami by sa zvýšilo udržanie talentov a prenos vedomostí v hospodárstve ([332]). Pripravujú sa opatrenia na zvýšenie počtu študentov odborov STEM. Slovensko prijalo povinnú maturitnú skúšku z matematiky od roku 2027, ktorá začína platiť školským rokom 2030/2031 ([333]). Cieľom je zvýšiť počet záujemcov o štúdium odborov STEM. Okrem toho je pre študentov, a to vrátane študentov zo znevýhodneného prostredia, k dispozícii talentové štipendium ([334]). Novým zákonom o vysokých školách sa s účinnosťou od roku 2026 zaviedli nové flexibilné dráhy a programy krátkeho cyklu, ktorými sa môže zvýšiť účasť na vysokoškolskom vzdelávaní.

Nízka úroveň základných digitálnych zručností obmedzuje zvyšovanie úrovne zručností

([328]) Monitor vzdelávania a odbornej prípravy, 2025.

([329]) Odliv mozgov | Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, https://www.minedu.sk/brain-drain-odliv-mozgov/ 2024.

([330]) Rodový rozdiel je rozdiel medzi mierou dosiahnutého terciárneho vzdelania žien a mužov vyjadrený v percentuálnych bodoch.

([331]) Eurostat: educ_uoe_grad06__custom_16362943.

([332]) Medzinárodný menový fond, 2026.

([333]) Bude sa vzťahovať na študentov gymnázií, stredných priemyselných škôl a vybraných stredných odborných škôl.

([334]) Študujem doma, Slovensko ma odmení: https://stipendia.portalvs.sk/.

a rekvalifikáciu a zavádzanie zelených pracovných miest. Takmer každý štvrtý dospelý má len základnú gramotnosť (24 %) a matematickú gramotnosť (22 %) a viac ako štvrtina (27 %) má problémy s adaptívnym riešením problémov. Je to dôležité najmä pri zavádzaní umelej inteligencie a automatizácie, kde sa pracovníci musia často prispôsobovať novému softvéru ([335]). Výsledky v oblasti matematickej gramotnosti aj gramotnosti sa za posledné desaťročie znížili, pričom priemerné skóre gramotnosti kleslo približne o 19,4 bodu ([336]). Napriek pokroku a prebiehajúcim investíciám v digitálnej oblasti má len 53,6 % dospelých vo veku 16 – 74 rokov aspoň základné digitálne zručnosti (EÚ: 60,4 % v roku 2025) ([337]). To naznačuje, že zamestnanci sú relatívne menej pripravení na digitálnu transformáciu práce. Rozvoj digitálnych a zelených zručností na Slovensku sa riadi stratégiou digitálnej transformácie do roku 2030 a národnou stratégiou digitálnych zručností na roky 2023 – 2026, v ktorej sa spája zlepšenie digitálnej gramotnosti s kompetenciami potrebnými pre zelenú transformáciu. Rastu ekologicky orientovanej zamestnanosti však môže brániť nedostatok pracovných síl v povolaniach a odvetviach, ktoré sú pre zelenú transformáciu dôležité. Miera voľných pracovných miest v energetike patrí medzi najvyššie v EÚ (3,6 % v roku 2024) a bol zaznamenaný pretrvávajúci nedostatok, napríklad pracovníkov v oblasti montáže izolácií, stavebných a súvisiacich elektrotechnikov, zváračov a rezačov plameňom. Ministerstvo školstva schválilo novú stratégiu „Vzdelané Slovensko“ [a] jeho cieľom je vytvoriť národný rámec pre gramotnosť a zručnosti pre 21. storočie, pričom veľký dôraz sa kladie na zníženie nedostatočných výsledkov v čítaní.

Rozvoj digitálnych zručností je nerovnomerný. Zatiaľ čo medzi mladými dospelými (16 – 24 rokov) sa objavuje sľubný trend, keď 80,5 % z nich má aspoň základné digitálne zručnosti, čo je nad priemerom EÚ na úrovni 74,5 %, podiel ľudí s digitálnymi zručnosťami v starších skupinách obyvateľstva je neustále nižší ([338]). Existujú aj významné regionálne výzvy vrátane rozdielov v prepojení medzi mestami a vidiekom a nižšieho podielu digitálne zručných osôb v skupinách s nižším vzdelaním a v zraniteľných skupinách. V rámci vzdelávacieho systému sa prebiehajúca kurikulárna reforma zameriava na podporu digitálnych zručností na všetkých úrovniach vzdelávania. Cieľom opatrení, ako sú digitálni koordinátori v školách a špecializované vzdelávacie moduly, je posilniť digitálne zručnosti učiteľov, ktoré boli identifikované ako jeden z hlavných štrukturálnych nedostatkov, ktoré stoja za nízkou úrovňou digitálnych zručností. Pracuje sa aj na podpore digitálneho začlenenia znevýhodnených skupín, najmä prostredníctvom distribúcie poukážok na nákup digitálneho vybavenia a cielených programov pre starších ľudí a znevýhodnené skupiny. V každoročnom IT Fitness Teste digitálnych zručností na Slovensku sa hodnotia digitálne zručnosti žiakov a učiteľov. Rozvoj zručností je však dlhodobý proces a vplyv týchto opatrení sa prejaví až postupne.

Podiel odborníkov v oblasti IKT na pracovnej sile nepostačuje na uspokojenie dopytu po pracovnej sile. Znížil sa zo 4,6 % v roku 2024 na 4,4 % v roku 2025 ([339]), čo je pod priemerom EÚ na úrovni 5 %. Nedostatok odborníkov v oblasti IKT, najmä medzi ženami, a nedostatočné znalosti digitálnych procesov sú naliehavým problémom v podnikateľskej sfére. Projekty ako „Digitálne zručnosti pre zelenú budúcnosť Slovenska“, „Aktivácia mladých ľudí v situácii NEET pre digitálny vek“ a „ Podpora adaptácie pracovnej sily na digitálnu transformáciu trhu práce“ spolu s prebiehajúcou medzirezortnou spoluprácou pri reforme univerzitných učebných plánov sú zamerané na podporu získavania príslušných digitálnych zručností. Napriek zvýšeniu počtu absolventov v oblasti IKT na 5,3 % celkového počtu absolventov v roku 2024 však spoločnosti stále zápasia s podporou primeranej odbornej

([335]) OECD, 2024, *Survey of Adult Skills* (Prieskum zručností dospelých) (PIAAC): Slovenská republika.

([336]) Porovnanie sa týka cyklu OECD PIAAC 2011 – 2012 a 2022 – 2023.

([337]) Eurostat, 2025, Individuals' level of digital skills (Úroveň digitálnych zručností jednotlivcov), isoc_sk_dskl_i21 [I_DSK2_BAB].

([338]) Eurostat, 2025, Individuals' level of digital skills (Úroveň digitálnych zručností jednotlivcov), isoc_sk_dskl_i21 [I_DSK2_BAB].

([339]) Eurostat, 2025, Správa o digitalizácii; Európska komisia, 2025, Správa o digitálnom desaťročí – Slovensko.

prípravy z dôvodu obmedzeného financovania, času a dostupnej špecializovanej odbornej prípravy. ([340])

Zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia dospelých musí lepšie reagovať na požiadavky trhu práce s aktívnym zapojením zamestnávateľov. Dostupnosť kvalifikovaných pracovníkov, a to aj z hľadiska gramotnosti v oblasti umelej inteligencie, kybernetickej bezpečnosti a cloudových technológií, je pre podniky veľkým problémom, pričom 93 % slovenských spoločností uvádza, že ťažkosti pri prijímaní kvalifikovaných pracovníkov sú prekážkou pre investície, v porovnaní so 77 % podnikov v celej EÚ. To je známkou naliehavej potreby strategických opatrení na riešenie nedostatku kvalifikovaných pracovníkov a na zvýšenie počtu talentov ([341]). Slovensko naďalej čelí nedostatku pracovnej sily v oblasti IKT a obmedzenému zapojeniu žien v oblasti technológií ([342]). Z nedávnych prognóz vyplýva, že do roku 2035 sa otvorí až 1 milión pracovných miest, predovšetkým vo výrobe a vysokokvalifikovaných službách, čo prevyšuje očakávanú ponuku absolventov ([343]) (pozri prílohu 11).

Hoci je účasť na vzdelávaní dospelých pomerne vysoká, intenzita zapojenia je nízka. Napriek tomu, že podľa prieskumu vzdelávania dospelých v roku 2022 dosiahla miera účasti 49,5 %, čo sa už blíži k národnému cieľu 50 % a prevyšuje priemer EÚ 39,5 %, dospelí Slováci venujú vzdelávaniu výrazne menej času, a to v priemere len 48 hodín na osobu v porovnaní s priemerom EÚ, ktorý je 144 hodín ([344]). Z novších údajov z výberového zisťovania pracovných síl vyplýva možný pokles miery účasti v rokoch 2022 až 2024. Nižšia intenzita zapojenia naznačuje, že hoci väčšina pracovnej sily absolvuje príležitostnú, pravdepodobne povinnú odbornú prípravu vedenú zamestnávateľom, nepretržité, samostatne orientované vzdelávanie je stále nedostatočné na udržanie hospodárstva založeného na špičkových technológiách. Nový zákon o vzdelávaní dospelých, účinný od roku 2025, a zavedenie individuálnych vzdelávacích účtov od 1. apríla 2026 prispejú k dosiahnutiu národného cieľa do roku 2030 a cieľa EÚ na úrovni 60 %. Cieľom ďalších programov, ako sú CEOVP, DiTEdu, iniciatíva „Catching-Up Regions“ a pilotné centrá excelentnosti, je posilniť odborné a celoživotné vzdelávanie, zosúladiť vzdelávanie s požiadavkami trhu práce a podporiť rozvoj talentov. Pozornosť venovaná regionálnym rozdielom a účinná implementácia a monitorovanie sú naďalej rozhodujúce pre dosiahnutie celoštátneho vplyvu a kvality vzdelávania.

Posilnenie kvality výdavkov na vzdelávanie je na Slovensku kľúčové. Výdavky na vzdelávanie sa mierne zvýšili zo 4,7 % HDP v roku 2020 na 5,0 % v roku 2023 a sú nad priemerom EÚ (4,7 %). Napriek tomuto nárastu sa podiel celkových verejných výdavkov na vzdelávanie v tom istom období mierne znížil (z 10,6 % na 10,3 %) ([345]) a systém naďalej prináša pomerne slabé výsledky. Krajina čelí pretrvávajúcim výzvam, ktoré viedli k odporúčaniu pre krajinu zameranému na zabezpečenie rovnakého a inkluzívneho prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu na všetkých úrovniach. Kľúčová je potreba riešiť kvalitu výdavkov, pretože zvyšovaním objemu zdrojov sa zatiaľ úspešne neznížili rozdiely vo výsledkoch. V nedávnom preskúmaní výdavkov (2025) sa analyzovali nedostatočné výsledky slovenských základných a stredných škôl a identifikovalo sa niekoľko základných faktorov vrátane nízkych výdavkov na základné a stredné školy. Bolo identifikovaných niekoľko opatrení, ktorými by sa mohlo posilniť zameranie na kľúčové prioritné oblasti ([346]).

([340]) Eurostat, Distribution of graduates at education level and programme orientation by sex and field of education (Rozdelenie absolventov na úrovni vzdelávania a zameranie programu podľa pohlavia a oblasti vzdelávania), educ_uoe_grad03.

([341]) EIB Investment Survey (Prieskum EIB v oblasti investícií), 2024.

([342]) Národná koalícia pre digitálne zručnosti a povolania Slovenskej republiky, 2025.

([343]) Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop), 2025.

([344]) Zisťovanie o vzdelávaní dospelých 2022; Štátny inštitút odborného vzdelávania.

([345]) [gov_10a_exp__custom_16025691].

([346]) Ministerstvo financií SR, Inštitút vzdelávacej politiky Ministerstva školstva SR. Preskúmanie výdavkov na vzdelávanie, 2025.

Tabuľka A14.1: **Sociálny prehľad pre Slovensko**

Equal opportunities and access to the labour market	Adult participation in learning (during the last 12 months, excl. guided on the job training, % of the population aged 25-64, 2022)	49.5
	Early leavers from education and training (% of the population aged 18-24, 2025)	6.8
	Share of individuals who have basic or above basic overall digital skills (% of the population aged 16-74, 2025)	53.6
	Young people not in employment, education or training (% of the population aged 15-29, 2025)	11.1
	Gender employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2025)	8.7
	Income quintile ratio (S80/S20, 2025)	3.27
Dynamic labour markets and fair working conditions	Employment rate (% of the population aged 20-64, 2025)	78.1
	Unemployment rate (% of the active population aged 15-74, 2025)	5.4
	Long term unemployment (% of the active population aged 15-74, 2025)	3.4
	Gross disposable household income (GDHI) per capita growth (index, 2008=100, 2024)	133.6
Social protection and inclusion	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate (% of the total population, 2025)	16.7
	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate for children (% of the population aged 0-17, 2025)	22.7
	Impact of social transfers (other than pensions) on poverty reduction (% reduction of AROP, 2025)	40.8
	Disability employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2025)	20.7
	Housing cost overburden (% of the total population, 2025)	3.5
	Children aged less than 3 years in formal childcare (% of the under 3-years-old population, 2025)	1.8
	Self-reported unmet need for medical care (% of the population aged 16+, 2025)	1.1

Critical situation	To watch	Weak but improving	Good but to monitor	On average	Better than average	Best performers

Aktualizácia zo 4. mája 2026. Členské štáty sú v sociálnom prehľade rozdelené na kategórie podľa metodiky dohodnutej s výbormi EMCO a SPC. Podrobnosti o metodike sa nachádzajú v prílohe k spoločnej správe o zamestnanosti za rok 2026 (https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/joint-employment-report-2026_sk).
Zdroj: Eurostat

Slovenský systém zdravotníctva čelí významným výzvam, ktoré je potrebné riešiť v záujme zlepšenia zdravia obyvateľstva, sociálnej spravodlivosti a produktivity. Medzi hlavné výzvy patrí: i) nízka stredná dĺžka života spojená s vysokou mierou liečiteľnej a preventibilnej úmrtnosti; ii) suboptimálne financovanie a nákladová účinnosť systému zdravotnej starostlivosti; iii) nedostatočné zameranie na ambulantnú starostlivosť a prevenciu chorôb; a iv) nedostatok zdravotníckych pracovníkov. V odporúčaniach pre krajinu z roku 2025 sa zdôraznila potreba posilniť primárnu starostlivosť, najmä o zraniteľné skupiny, rozšíriť preventívne služby a zlepšiť odolnosť zdravotníckeho systému v oblasti zdravotníckeho materiálu, infraštruktúry a pracovnej sily, pričom sa musí zachovať fiškálna udržateľnosť.

Graf A15.1: **Liečiteľná úmrtnosť**

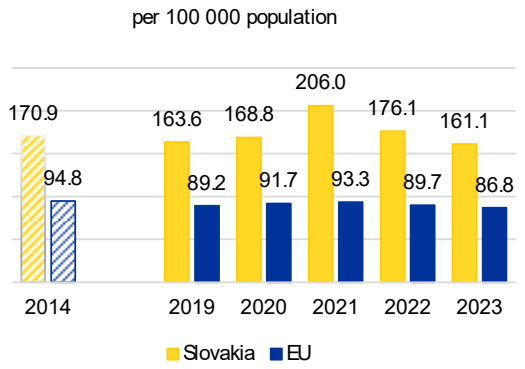

Štandardizovaná miera úmrtnosti – úmrtnosť, ktorej by sa dalo predísť optimálnou kvalitou zdravotnej starostlivosti.
Zdroj: Eurostat (ukazovateľ: hlth_cd_apr).

Stredná dĺžka života pri narodení na Slovensku patrila aj v roku 2024 medzi najkratšie v EÚ, pričom sa vyznačovala vysokou mierou odvrátiteľnej úmrtnosti na ochorenia, ktorým sa dalo predísť alebo ktoré bolo možné liečiť. Existuje rozdiel medzi mužmi a ženami: ženy sa dožívajú o 6,5 roka viac ako muži. V roku 2023 patrila liečiteľná úmrtnosť k najvyšším v EÚ, čo naznačuje nedostatky v účinnosti systému zdravotníctva. Okrem toho Slovensko zaznamenalo za posledných 10 rokov jeden z najnižších poklesov úmrtnosti na liečiteľné ochorenia v EÚ, pričom v roku 2023 dosiahla takmer dvojnásobok priemeru EÚ (pozri graf A15.1). Choroby obehovej sústavy – kardiovaskulárne ochorenia – boli v roku 2023 hlavnou príčinou úmrtnosti na Slovensku, po ktorých nasledovala rakovina; spolu predstavovali viac ako dve tretiny všetkých úmrtí a boli tiež hlavnými príčinami chorobnosti a zdravotného postihnutia v súlade so vzorcami EÚ. Úmrtnosť na rakovinu patrí naďalej medzi najvyššie v EÚ, najmä v prípade rakoviny prsníka, krčka maternice a hrubého čreva. S cieľom riešiť túto záťaž Slovensko aktualizovalo svoj Národný onkologický plán na roky 2021 – 2025 ([347]) a dokončuje jeho ďalšiu aktualizáciu. Slovensko tiež investuje do vzdelávania verejnosti, podpory skríningu, a to najmä pre marginalizované skupiny, a do dátových systémov. Tak by sa mohli rozšíriť preventívne služby, ako sa zdôrazňuje v odporúčaní pre krajinu z roku 2025.

V roku 2023 zostala napriek určitému zlepšeniu od roku 2022 preventabilná úmrtnosť veľmi vysoká. Podiel vyčlenený na prevenciu predstavoval v roku 2023 len 2,7 % celkových výdavkov na zdravotníctvo (priemer EÚ je 3,7 %). K preventabilnej úmrtnosti najviac prispeli ischemická choroba srdca, úmrtia spôsobené alkoholom a rakovina pľúc, ktoré spolu predstavovali takmer polovicu takýchto úmrtí. Slovensko urýchlilo prechod na populačný skríning, vybudovalo národné programy pre rakovinu prsníka, krčka maternice a hrubého čreva a skúšobne zaviedlo skríning pľúc a prostaty. V rámci Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce, ktorý sa začal realizovať v apríli 2025, sa Slovensko zameriava na posilnenie prevencie neprenosných ochorení. V rámci programu EU4Health je Slovensko zapojené aj do spoločnej akcie EUCanScreen na podporu vykonávania skríningu rakoviny v EÚ a do spoločnej akcie CARE4DIABETES zameranej na zníženie záťaže cukrovkou 2. typu ([348]). Zaočkovanosť proti chrípke u ľudí vo veku 59 rokov a viac je na Slovensku druhá najnižšia v EÚ, pričom v rokoch 2022 – 2023 bolo zaočkovaných len približne 12 %. V roku 2024

([347]) NOÚ (2022), Národný onkologický program – aktualizované akčné plány NOÚ na roky 2021 – 2025. Národný onkologický ústav.

([348]) Spoločná akcia EUCanScreen a Home – Care4Diabetes4JointAction.

zostala zaočkovanosť proti HPV u oprávnených dievčat výrazne pod priemerom EÚ ([349]).

Preventabilná úmrtnosť na Slovensku úzko súvisí s vystavením rizikovým faktorom životného štýlu. K značnému počtu úmrtí prispievajú aj environmentálne faktory, ako je znečistenie ovzdušia ([350]). V roku 2022 bolo obéznych 17 % dospelých Slovákov, čo je viac ako 14 % v roku 2017 a viac ako priemer EÚ (15 %), pričom tento nárast bol spôsobený najmä mužmi (obezita mužov sa medzi rokmi 2017 a 2022 zvýšila o takmer 30 %). Medzi dospievajúcimi sa podiel 15-ročných detí s nadváhou alebo obezitou v rokoch 2010 až 2022 zdvojnásobil na 22 %, čo je mierne nad priemerom EÚ (21 %). Kľúčovými faktormi sú nezdravá výživa a nedostatok fyzickej aktivity. Denne konzumuje ovocie alebo zeleninu len približne polovica obyvateľov, čo je výrazne pod priemerom EÚ, a len 17 % dospelých sa v roku 2022 venovalo fyzickej aktivite viac ako trikrát týždenne, čo je jedna z najnižších mier v EÚ. Vláda v reakcii na to schválila Národný akčný plán na podporu fyzickej aktivity na roky 2024 – 2030, ktorého cieľom je do roku 2030 znížiť fyzickú nečinnosť dospelých aj dospievajúcich o 5 %. Fajčenie medzi dospelými a dospievajúcimi je aj naďalej veľkou výzvou pre verejné zdravie. Podiel každodenných fajčiarov na Slovensku je mierne nad priemerom EÚ, najmä u mužov. Zatiaľ čo pravidelné fajčenie cigariet sa za posledné desaťročie znížilo, používanie elektronických cigariet vzrástlo. Od roku 2023 však boli prijaté nové zákony a nariadenia na obmedzenie fajčenia.

Tieto zlé zdravotné výsledky negatívne ovplyvňujú pracovnú silu na Slovenska, a tým aj jeho produktivitu a konkurencieschopnosť. Úmrtnosť v produktívnom veku ako podiel na celkovej úmrtnosti patrila na Slovensku v roku 2024 medzi najvyššie v EÚ napriek miernemu zlepšeniu oproti roku 2023 (20,7 % oproti 21,3 %), v dôsledku čoho sa zhoršuje vplyv starnutia populácie na úbytok pracovnej sily. Rozšírením preventívnych opatrení by sa mohlo zlepšiť zdravie, a tak zmierniť tento vplyv. Napríklad prevencia všetkých úmrtí na neprenosné ochorenia na Slovensku, najmä na kardiovaskulárne ochorenia, by viedla k zvýšeniu počtu rokov produktívneho života o 1,3 % v rokoch 2022 až 2040 (v porovnaní s 0,9 % v EÚ). To by v rokoch 2022 – 2040 znamenalo úsporu približne 700 000 rokov života. Týmto nárastom by sa zmiernil inak očakávaný 7 % pokles pracovnej sily v dôsledku starnutia obyvateľstva, čo sa rovná priemeru EÚ ([351]).

Rastúce požiadavky na zdravotnú starostlivosť vytvárajú tlak na nedostatočne financovaný slovenský systém zdravotnej starostlivosti. Výdavky na zdravotníctvo patria k najnižším v EÚ. Pretrvávajúcu nízku úroveň investícií do sektora zdravotníctva sprevádzajú aj obmedzené investície do zdravotníckej infraštruktúry na obyvateľa a nízka dostupnosť určitého vybavenia, napríklad na diagnostické zobrazovanie. V roku 2023 predstavovali výdavky na ambulantnú a nemocničnú starostlivosť približne 30 % celkových výdavkov na zdravotníctvo. Farmaceutické a zdravotnícke pomôcky vydané v ambulantnom sektore predstavovali ďalších 30 %, čo je jeden z najvyšších podielov v EÚ. Tento vysoký podiel čiastočne odráža metodický rozdiel: Slovensko eviduje niektoré nemocničné lieky a pomôcky v rámci ambulantného sektora. Napriek tomu sa výdavky na lieky od roku 2022 po reformách zameraných na zlepšenie prístupu k inovatívnym liekom ďalej zvyšujú. To viedlo k nekontrolovaným výdavkom, čo vládu prinútilo obmedziť uplatňovanie režimov mimoriadnych úhrad. Prudký nárast verejných výdavkov v roku 2023 signalizuje rastúci fiškálny tlak, ktorý sa môže v nasledujúcich desaťročiach zintenzívniť. Súčasný pretrvávajúci dlh nemocníc je jedným z aspektov tohto finančného napätia, ktoré je do veľkej miery spôsobené rastúcimi

([349]) OECD/Európske stredisko pre monitorovanie politík a systémov v oblasti zdravia, 2025, *Country Health Profile 2025: Slovensko. State of Health in the EU* (Zdravotný profil krajiny 2025: Slovensko. Zdravie v skratke: stav zdravia v EÚ).

([350]) *Zdravotný profil krajiny 2025: Slovensko* – pozri predchádzajúcu poznámku pod čiarou.

([351]) EK/OECD, *State of Health in the EU: 2025 Synthesis Report* (Stav zdravia v EÚ: súhrnná správa za rok 2025).

vstupnými nákladmi, najmä na pracovnú silu v nemocniciach a lieky.

Graf A15.2: **Investície do zdravotníckej infraštruktúry podľa rokov**

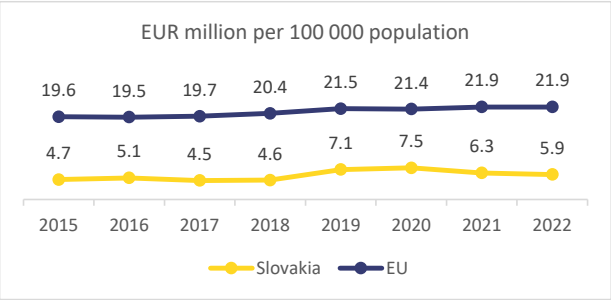

Zdroj: Zdravotné profily krajín – informačný prehľad.

Slovensko zavádza opatrenia na zlepšenie nákladovej efektívnosti v rámci svojho systému zdravotníctva, ktorý v súčasnosti čelí obmedzeniam z hľadiska efektívnosti. V októbri 2024 krajina zriadila sekciu centrálneho riadenia veľkých verejných nemocníc, ktorej cieľom je dosiahnuť úspory prostredníctvom centralizovaného riadenia a obstarávania. V pilotnej fáze sa centrálne obstarávanie vzťahuje na energie a niektoré zdravotnícke pomôcky. Plánuje sa rozšíriť na vybrané lieky s vysokou spotrebou, čím sa bude optimalizovať rozpočet, nákup a služby v 19 nemocniciach. Slovensko v roku 2025 uverejnilo preskúmanie výdavkov nemocníc, v ktorom sa riešia výzvy v oblasti efektívnosti a finančnej udržateľnosti, a zriadilo rozpočtovú radu pre zdravotnú starostlivosť s cieľom koordinovať a monitorovať financovanie zdravotnej starostlivosti. Podpora efektívnejšieho využívania zdrojov je dlhodobou strategickou prioritou na posilnenie odolnosti, ako sa zdôrazňuje v odporúčaní pre krajinu z roku 2025, aj vzhľadom na budúce možné zdravotné krízy, starnutie obyvateľstva a pretrvávajúce tlaky na financovanie (pozri prílohu 2). V aktualizácii slovenského strategického rámca starostlivosti o zdravie z roku 2022 sa posilnil dôraz na odolnosť zdravotníctva, zahrnuli sa poznatky z pandémie a stanovili sa priority v oblasti pripravenosti na mimoriadne situácie, kapacít verejného zdravotníctva a pripravenosti na biologické, chemické a rádiologické hrozby. V hodnotení z roku 2023 sa však zistilo, že pokrok v implementácii je nedostatočný, čo vyvolalo výzvy na urýchlenie opatrení a posilnenie riadenia ([352]). Rámec hodnotenia výkonnosti systému zdravotníctva v rámci projektu Nástroja technickej podpory by sa mal spustiť a nová metodika by sa mala zaviesť v roku 2026. Tým by sa mala posilniť tvorba politiky založenej na dôkazoch a využívanie údajov a podporiť lepšie plánovanie a mechanizmy stanovovania priorít.

([352]) Ministerstvo zdravotníctva (2024), Súhrnná správa o vývoji strategického rámca starostlivosti o zdravie na roky 2014 – 2030 za rok 2023.

Tabuľka A15.1: **Kľúčové ukazovatele zdravia**

	2020	2021	2022	2023	2024	10-year change	EU average* (latest year)
Cancer mortality per 100 000 population	301.8	275.1	267.7	270.3	n.a	0.83	233.1 (2023)
Mortality due to circulatory diseases per 100 000 population	607.1	641.2	627.8	600.5	n.a	0.92	313.0 (2023)
Current expenditure on health, purchasing power standards, per capita	1 593	1 875	1 963	2 088	n.a	1.42	3834.9 (2023)
Public share of health expenditure, % of current health expenditure	80.3	79.7	79.9	79.0	n.a	0.98	80.6 (2023)
Spending on prevention, % of current health expenditure	1.0	1.6	2.0	2.7	n.a	1.43	3.7 (2023)
Available hospital beds per 100 000 population***	488	488	489	486	n.a	0.98	440 (2023)
Doctors per 1 000 population*	3.7	3.7	3.7	3.8	n.a	1.12	4.3 (2023)*
Nurses per 1 000 population*	n.a	5.7	5.7	5.7	n.a	-	7.6 (2023)*
Mortality at working age (20-64 years), % of total mortality	21.7	22.2	21.3	21.3	20.7	0.79	14.3 (2023)
Consumption of antibiotics in the community and hospital sectors	14.4	16.0	20.8	20.1	20.4	0.84	20.3 (2024)

* Pri všetkých ukazovateľoch s výnimkou lekárov a zdravotných sestier na 1 000 obyvateľov, v prípade ktorých sa používa aritmetický priemer EÚ na základe údajov z roku 2023 (alebo najnovších dostupných). Údaje o hustote lekárov sa vo všetkých krajinách vzťahujú na praktizujúcich lekárov okrem Grécka a Portugalska (s povolením na výkon praxe) a Slovenska (profesionálne aktívni). Hustota zdravotných sestier: údaje sa týkajú praktických sestier (kvalifikácia uznaná EÚ) vo väčšine krajín okrem Portugalska (s licenciou na výkon povolania) a Slovenska (profesionálne aktívne). Najnovšie aktualizované údaje o zdravotných sestrách v Belgicku a vo Švédsku: 2022; Francúzsku: 2021; v Luxembursku: 2017.
** posledný dostupný 10-ročný trend: pomer 2023/2014 alebo 2024/2013; koeficient 2,00 znamená, že sa za 10 rokov zdvojnásobil.
*** „Dostupné nemocničné lôžka" sa týkajú somatickej starostlivosti, nie psychiatrickej starostlivosti.
Zdroj: Eurostat

Slovensko má stále pomerne vysoký počet nemocničných lôžok a jednu z najvyšších mier hospitalizácie v EÚ, čo je známkou obmedzeného prístupu k primárnej starostlivosti. Miera obsadenosti lôžok patrí medzi najnižšie v EÚ, čo signalizuje priestor na optimalizáciu využívania nemocničných zdrojov. Na druhej strane bola miera hospitalizácií obzvlášť vysoká v prípade kongestívneho srdcového zlyhania a cukrovky, čo odráža potrebu posilniť služby primárnej starostlivosti, ako sa zdôrazňuje v odporúčaní pre krajinu z roku 2025. Slovensko vyčleňuje 21 % svojho plánu obnovy a odolnosti na zdravotníctvo, pričom sa zameriava najmä na reformu optimalizácie nemocníc a investície do výstavby a modernizácie nemocničnej infraštruktúry. Okrem toho plán zahŕňa opatrenia na zlepšenie prístupu k primárnej starostlivosti v oblastiach s nedostatočnou starostlivosťou a modernizáciu právnych predpisov a služieb v oblasti duševného zdravia. Jeho úplnou implementáciou, ako aj investíciami do politiky súdržnosti v rokoch 2021 – 2027 by sa mohol podporiť posun systému smerom ku komunitnejším a k integrovanejším modelom starostlivosti, ako sa zdôrazňuje v odporúčaní pre krajinu z roku 2025. Spotreba antibiotík sa pohybuje okolo priemeru EÚ, ale intenzívne používanie širokospektrálnych antibiotík je znepokojujúce, keďže v rokoch 2022 – 2023 mala byť viac ako jedna tretina bakteriálnych izolátov rezistentná voči kľúčovým antibiotikám, čo je jedna z najvyšších mier v EÚ ([353]). Slovensko zatiaľ neaktualizovalo svoj Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie (AMR). Krajina je však zapojená do projektu Joint Action on Antimicrobial Resistance and Healthcare-Associated Infections, JAMRAI 2 ([354]).

Doplatky domácností sú vyššie ako priemer EÚ (20 % oproti 16 %), pričom vysoký podiel predstavujú ambulantné lieky. Zdravotnícke služby sú vo veľkej miere hradené z verejných zdrojov a podobne ako inde, aj tu je pokrytie

([353]) ECDC (2024) *Point prevalence survey of healthcare-associated infections and antimicrobial use in European acute care hospitals* (Prieskum bodovej prevalencie infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou a používania antimikrobiálnych látok v európskych nemocniciach poskytujúcich akútnu starostlivosť). Štokholm: Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb.

([354]) EU-JAMRAI 2 – Joint Action Antimicrobial Resistance and Healthcare-Associated Infections 2 (Jednotná akcia EÚ proti antimikrobiálnej rezistencii a infekciám spojeným so zdravotnou starostlivosťou 2).

zubnej starostlivosti v porovnaní s inými službami obmedzené. Napriek takmer všeobecnému zákonnému zdravotnému poisteniu čelia marginalizované skupiny, ako sú rómske komunity, pretrvávajúcim prekážkam. Na riešenie týchto nedostatkov ministerstvo zdravotníctva od roku 2017 podporuje Národný projekt Zdravé komunity (spolufinancovaný z grantov EÚ), ktorým sa posilňuje primárna prevencia a poskytujú sa základné služby prostredníctvom zdravotných mediátorov. Okrem priameho vplyvu na zdravotný stav je zdravotná starostlivosť silným nástrojom boja proti chudobe a nerovnosti. Z analýz napríklad vyplýva, že v prípade Slovenska by sa príjmová nerovnosť meraná Giniho koeficientom zvýšila o 42 %, ak by neexistovalo verejné zdravotné poistenie ([355]).

Slovenský farmaceutický sektor má pomerne malý hospodársky význam. Zamestnanosť vo farmaceutickej výrobe patrí k najnižším v EÚ. Slovensko patrí medzi krajiny EÚ, ktoré vykazujú najnižšiu úroveň verejných výdavkov na výskum a vývoj v oblasti zdravia, s veľmi nízkym počtom udelených európskych patentov a klinických skúšok na milión obyvateľov, ktorý sa v roku 2024 v porovnaní s rokom 2023 ešte znížil([356]). Toto odvetvie má tiež veľmi nízky podiel vývozu mimo EÚ (0,41 % v roku 2024 oproti priemeru EÚ na úrovni 13,85 %). Okrem toho krajina čelí rastúcemu nedostatku liekov. Napríklad napriek legislatívnym reformám zameraným na urýchlenie vstupu na trh sa uvedenie nových onkologických liekov zastavilo a v prvom štvrťroku 2025 sa na trh nedostali takmer žiadne nové lieky.

Prístup k starostlivosti na Slovensku obmedzuje pretrvávajúci nedostatok všeobecných lekárov, zdravotných sestier a niektorých lekárov špecialistov. V prostredí primárnej zdravotnej starostlivosti dosiahol v roku 2024 odhadovaný nedostatok 533 všeobecných lekárov a 236 detských lekárov, čo zodpovedá približne 21 % príslušnej pracovnej sily vo verejnej primárnej zdravotnej starostlivosti. V porovnaní s rokom 2022 ide o 33 % nárast nedostatku všeobecných lekárov a 5 % nárast nedostatku detských lekárov ([357]). Očakáva sa, že tieto rozdiely sa budú prehlbovať v dôsledku starnutia pracovnej sily. Zároveň obmedzený záujem o povolanie v primárnej zdravotnej starostlivosti spôsobil nižší prílev pracovníkov, zatiaľ čo emigrácia naďalej oslabuje udržanie pracovnej sily ([358]). S cieľom zlepšiť prístup k primárnej zdravotnej starostlivosti a riešiť odporúčanie pre krajinu z roku 2025 schválila slovenská vláda v roku 2023 stratégiu všeobecnej ambulantnej starostlivosti do roku 2030, čiastočne podporovanú z prostriedkov z plánu obnovy a odolnosti. Zameriava sa na skvalitnenie vzdelávania a odbornej prípravy, reformu platieb všeobecných lekárov, posilnenie kompetencií a nové formy spolupráce. V rámci plánu obnovy a odolnosti bolo podporených takmer 150 ambulancií, aby sa ďalej riešil narastajúci nedostatok. Hustota lekárov a zdravotných sestier na Slovensku je však už niekoľko rokov pod priemerom EÚ s nerovnomerným rozložením v jednotlivých regiónoch (pozri prílohu 18). Problémy s udržaním zamestnancov súvisia so zlými pracovnými podmienkami, vysokým pracovným vypätím a rastúcou mierou depresie. Okrem toho bol v roku 2023 vysoký podiel ošetrujúceho personálu v krajine vo veku od 55 do 64 rokov (23,7 %) a nízky podiel bol vo veku od 25 do 34 rokov (9,8 %). Toto predstavuje významnú výzvu pre systém zdravotnej starostlivosti a v širšom zmysle aj pre systém starostlivosti (pozri prílohu 12). Od roku 2025 sa základné platy vybraných zdravotníckych pracovníkov zvýšili v snahe riešiť problémy zdravotníckych pracovníkov,

([355]) Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín, Cruces a kol. (2025), *The role of healthcare in reducing inequalities and poverty in the EU* (Úloha zdravotnej starostlivosti pri znižovaní nerovností a chudoby v EÚ). Pokiaľ ide o zdravotné pokrytie, chudoba a príjem sa v tejto analýze vzťahujú na iné meradlo, než sa zvyčajne uvádza, ktoré je definované napríklad v prílohe 12. V tomto prípade sa odhaduje aj vplyv vecných dávok, zatiaľ čo pri štandardnom meradle sa zohľadňuje len peňažné transfery.

([356]) Európsky patentový úrad: Statistics & Trends Centre | epo.org. US National Library of Medicine, https://clinicaltrials.gov.

([357]) *Zdravotný profil krajiny 2025: Slovensko* – pozri predchádzajúcu poznámku pod čiarou.

([358]) ÚDZS (2025). Správa o stave vykonávania verejného zdravotného poistenia za rok 2024. Bratislava: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ÚDZS).

na ktoré sa upozorňuje v odporúčaní pre krajinu z roku 2025. Slovensko sa zúčastňuje aj na jednotnej akcii HEROES ([359]) financovanej z programu EU4Health, prostredníctvom ktorej si krajiny EÚ vymieňajú najlepšie postupy a odborné znalosti v oblasti plánovania pracovných síl v zdravotníctve.

Možnosti, ktoré ponúka elektronické zdravotníctvo, nie sú na Slovensku ešte plne využité, pričom ich využívanie sa na rôznych úrovniach vzdelávania líši. Podiel ľudí využívajúcich online zdravotnícke služby (okrem telefonických) namiesto osobných návštev (16 %) a využívajúcich online prístup k svojim osobným zdravotným záznamom (16,2 %) bol v roku 2024 pod priemerom EÚ. Využívanie digitálnych technológií sa líši podľa úrovne vzdelania: ľudia s vyšším vzdelaním používajú internet na tieto činnosti dva až viac ako trikrát častejšie ako ľudia s nízkym vzdelaním. Cieľom plánovaných investícií v rámci plánu obnovy a odolnosti je podporiť digitálnu transformáciu slovenských nemocníc. Okrem toho sa Slovensko zúčastňuje na grantoch v rámci programu EU4Health na uľahčenie implementácie európskeho priestoru zdravotníckych údajov ([360]).

([359]) JA HEROES | Health Workforce Planning Project – A WordPress Full-Site Editor Theme.

([360]) Druhá jednotná akcia s názvom Smerom k európskemu priestoru pre údaje týkajúce sa zdravia – TEHDAS2.

Slovensko naďalej zaznamenáva štrukturálny nedostatok ponuky bývania, pričom dopyt stále prevyšuje ponuku, a to najmä v mestských regiónoch. Odporúčania pre krajinu z roku 2025 v oblasti bývania sa zameriavajú na podporu ponuky bývania a rozšírenie trhu s nájomným bývaním prostredníctvom urýchlenia bytovej výstavby a podpory sociálneho bývania, pričom sa zohľadňujú regionálne rozdiely. Hoci sa bytová výstavba v posledných rokoch zvýšila, stále je oveľa nižšia ako odhadované potreby. Slovensko patrí medzi krajiny s najnižším bytovým fondom na obyvateľa v EÚ. Napriek zvýšenej bytovej výstavbe v rokoch 2012 – 2023 sa nedostatok ponuky bytov nepodarilo odstrániť. Kumulatívny deficit bývania na Slovensku možno čiastočne pripísať vyšším úrokovým sadzbám a odhaduje sa na 200 000 až 400 000 bytov ([361]) alebo dokonca 500 000 bytov. V odporúčaní pre krajinu z roku 2025 sa odporúča zrýchliť bytovú výstavbu. Bol prijatý nový stavebný zákon, ktorého cieľom je zefektívniť postupy udeľovania povolení, ale jeho implementácia je ešte len v počiatočnom štádiu. Organizačné kapacity stavebných úradov, najmä v najväčších mestách, zostávajú nevyriešené.

Sektor nájomného bývania je naďalej nedostatočne rozvinutý a podiel dotovaného nájomného bývania je veľmi nízky. V odporúčaní pre krajinu z roku 2025 sa odporúča rozšíriť ponuku bývania na Slovensku, kde približne 93 – 94 % obyvateľstva žije v obytných jednotkách obývaných vlastníkom, čo predstavuje jednu z najvyšších mier vlastníctva obydlí v EÚ. Slovensko zároveň výrazne zaostáva za priemerom EÚ v oblasti sociálneho a cenovo dostupného bývania, pričom možnosti verejného prenájmu sú veľmi obmedzené, čo prispieva k dlhým čakacím zoznamom a tlakom na cenovú dostupnosť pre domácnosti s nízkymi príjmami ([362]). Nedostatok cenovo dostupného nájomného bývania v urbanizovaných oblastiach takisto bráni mobilite pracovnej sily, a tým aj produktivite.

Verejná podpora cenovo dostupného a sociálneho nájomného bývania je nedostatočná, a to tak na strane ponuky, ako aj dopytu. V odporúčaní pre krajinu z roku 2025 sa odporúča podporovať sociálne bývanie a zároveň zohľadniť regionálne rozdiely. Slovensko tradične podporuje výstavbu sociálnych bytov obcami a mestami, pričom za posledných 25 rokov sa v rámci tohto systému podpory postavilo približne 50 000 bytov. Z programu sa však nepodporuje bývanie tam, kde je najviac potrebné: v mestských oblastiach s rastúcim počtom obyvateľov. Dotácie na strane dopytu, ako napríklad príspevok na bývanie, buď úplne chýbajú, alebo sa nimi pokrýva len zlomok skutočných nákladov, a teda nezabezpečujú cenovú dostupnosť.

Vývoj na trhu s bývaním

Po finančnej kríze ceny nehnuteľností prudko vzrástli. Finančná kríza v roku 2008 spôsobila pokles cien nehnuteľností, ktorý trval až do roku 2012. Potom sa ceny začali zvyšovať, čo bolo spôsobené dostupnými hypotékami, obmedzenou ponukou bývania a rastúcimi reálnymi mzdami (graf A7.1). Nominálna miera rastu cien obytných nehnuteľností dosiahla v roku 2022 vrchol na úrovni 13,7 % a následne v roku 2023 zaznamenala korekciu v dôsledku zvýšenia sadzieb hypotekárnych úverov. Od roku 2024 sa nominálne ceny obytných nehnuteľností zotavili a ich rast sa medziročne zrýchlil na 12,4 % v roku 2025, keď vykazovali známky nadhodnotenia približne o 16 % (na základe štandardnej metodiky Európskej komisie). Ceny obytných nehnuteľností sú nominálne najvyššie v hlavnom meste Bratislava, nasleduje druhý najľudnatejší región Košice.

([361])Výbošťok, Ján and Dušan, Paur. 2025. *Housing in Slovakia: COVID-19 Pandemic Impacts on Regions, Affordability and Residential Development* (Bývanie na Slovensku: vplyv pandémie ochorenia COVID-19 na regióny, cenovú dostupnosť a rozvoj bývania). *Regional Studies, Regional Science*, roč. 12, č. 1, s. 881 – 895, https://doi.org/10.1080/21681376.2025.2572482.

([362])OECD. *Ekonomické prehľady: Slovenská republika.* Paríž: OECD Publishing, 2024.

Cenová dostupnosť bývania sa v posledných rokoch zhoršila. Pomer cien k príjmom dosiahol svoj vrchol v roku 2008, pričom počas finančnej krízy klesol a od roku 2015 opäť rástol. V roku 2022 rastúce úrokové sadzby, vysoké ceny bývania a oslabené reálne mzdy v dôsledku vysokej inflácie výrazne oslabili cenovú dostupnosť bývania osôb, ktoré si kupujú svoju prvú nehnuteľnosť. Hoci klesajúce úrokové sadzby v nasledujúcich rokoch stimulovali dopyt po hypotekárnych úveroch, zlepšenie cenovej dostupnosti bývania bolo v roku 2024 len okrajové a v roku 2025 sa opäť zhoršilo, keďže rast cien obytných nehnuteľností predbehol rast príjmov.

Graf A16.1: **Ceny obytných nehnuteľností, nájomné a vývoj pomeru cien k príjmom na Slovensku a v EÚ27 od roku 2005**

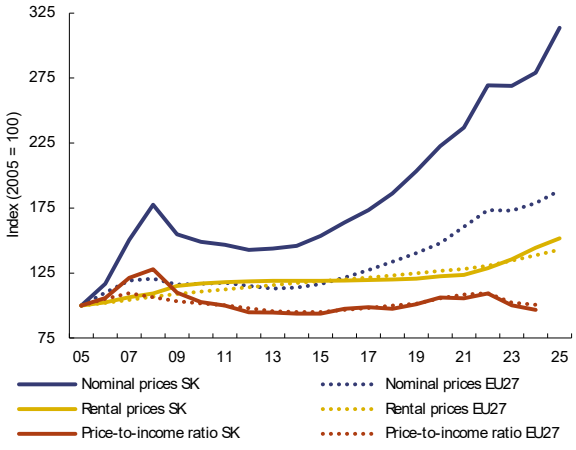

Zdroj: Eurostat

Graf A16.2: **Náklady na prijaté úvery a pôžičky a úvery na bývanie na Slovensku a v eurozóne od roku 2018**

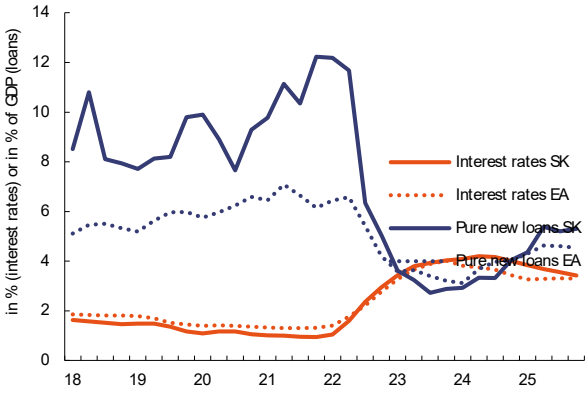

Zdroj: ECB a Eurostat.

Ponuka obytných nehnuteľností na Slovensku je nedostatočná, bytový fond je obmedzený a stavebné investície kolíšu. Zatiaľ čo trh s hypotékami, a teda aj dopyt, sa začal zotavovať, ponuka obytných nehnuteľností rastie pomalšie. V prvom polroku 2025 sa začalo stavať len 7 241 nových obytných nehnuteľností, čo predstavuje medziročný pokles o takmer 14,5 %. Po dosiahnutí najvyššej hodnoty v roku 2021 sa počet stavebných povolení na výstavbu obytných nehnuteľností postupne znižoval až do roku 2024, pričom existujúci bytový fond na Slovensku zostal pod priemerom EÚ. Hoci investície do výstavby obytných nehnuteľností v posledných rokoch tiež klesli, náklady na výstavbu obytných nehnuteľností zostali relatívne stabilné, približne na úrovni 63 % priemeru EÚ v roku 2020, čo signalizuje štrukturálne problémy na strane ponuky spojené s administratívnym prostredím. Prímestské štvrte, ako napríklad okolie Bratislavy, absorbovali väčšinu novej výstavby, zatiaľ čo úroveň hustoty vo veľkých mestách zostáva veľmi nízka.

Graf A16.3: **Ukazovatele ponuky obytných nehnuteľností na Slovensku od roku 2005**

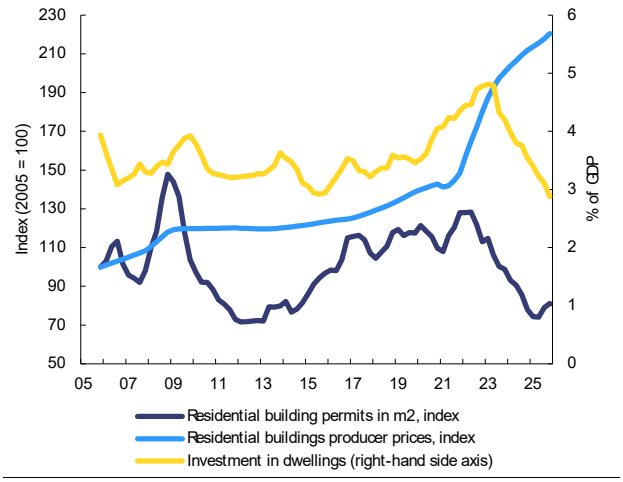

1. kĺzavé súčty za 4 štvrťroky (priemer cien)
Zdroj: Eurostat

Sektor nájomného bývania na Slovensku je stále výrazne nerozvinutý. Podiel nájomného bývania je v porovnaní s priemerom EÚ veľmi nízky a v priebehu času sa nezvyšoval. V rokoch 2011 až 2021 z údajov zo sčítania vyplýva pokles podielu súkromných nájomných bytov na celkovom bytovom fonde z 3 % na 0,86 % ([363]).

Nedostatočná ponuka nájomného bývania neuspokojuje rastúci dopyt zo strany ukrajinských utečencov, čo vytvára tlak na nájomné. Keďže ponuka trhového aj regulovaného nájomného bývania sa primerane nerozšírila, zvýšený dopyt sa prejavil v náraste nájomného. Nedostatok nájomného bývania má negatívny vplyv aj na regionálnu mobilitu pracovnej sily, ktorá sa považuje za kľúčový faktor nedostatočného využitia pracovnej sily ([364]).

Štrukturálne politiky

Politika bývania na Slovensku je inštitucionálne roztrieštená a vyznačuje sa rozptýleným rozdelením kompetencií medzi viaceré ministerstvá a verejné orgány. Celkovú zodpovednosť za politiku bývania nesie ministerstvo dopravy, ktoré nemá prostriedky na zabezpečenie súdržnej a koordinovanej politiky bývania ([365]). Pre politiku bývania je rozhodujúcich aj niekoľko ďalších ministerstiev a agentúr vrátane ministerstva financií, ministerstva hospodárstva a ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny ([366]). V poslednom období samostatný segment politiky bývania – štátom podporované nájomné bývanie – navrhuje a realizuje priamo Úrad vlády prostredníctvom Agentúry štátom podporovaného nájomného bývania.

Hustota zástavby na Slovensku je veľmi nízka a súčasné územné plánovanie vyššiu hustotu nepodporuje. Približne 40 % obyvateľstva žije v oblastiach s hustotou osídlenia porovnateľnou s vidieckymi oblasťami, zatiaľ čo v husto osídlených oblastiach žije len 21 % obyvateľstva, čo je po Slovinsku druhý najnižší podiel v EÚ. Modely osídlenia sú veľmi rozptýlené a prispievajú k rozrastaniu miest. Hustota obyvateľstva v Bratislave je približne štyrikrát vyššia ako vo Viedni ([367]). Súčasnými postupmi plánovania a modelmi rozvoja bývania sa nepodporuje vyššia hustota bývania, najmä v mestských a prímestských oblastiach, kde je dopyt najväčší.

Územné plánovanie predstavuje hlavné štrukturálne obmedzenie ponuky bývania. Viac ako tretina obcí nemá platný územný plán, čo obmedzuje účinnú reguláciu a možnosť umožniť novú výstavbu obytných nehnuteľností. Podľa nedávnych právnych predpisov sú obce povinné prijať územné plány do roku 2032. Ak sa do tohto termínu územný plán nevypracuje, predstavuje to riziko pre kvalitu urbanizmu, pretože pozemky

([363]) Samotná vláda však považuje tieto údaje za veľmi nespoľahlivé, keďže podstatne väčšia časť nájomného bývania pravdepodobne funguje v šedej ekonomike, mimo daňovej povinnosti.

([364]) Inštitút finančnej politiky (IFP) (2023), V *nájme ďalej zájdeš*, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava.

([365]) Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky. 2025. *Správa o plnení úloh Bytovej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 a návrh na jej aktualizáciu*. Bratislava: Ministerstvo dopravy SR.

([366]) ESPON (2024), *House for All: Access to Affordable and Quality Housing for All People – Country Fiche: Slovakia* (Dom pre všetkých: prístup k cenovo dostupnému a kvalitnému bývaniu pre všetkých ľudí – prehľad o jednotlivých krajinách: Slovensko), Program spolupráce ESPON 2030, Luxemburg.

([367]) Gromóczki, Anton. 2024. *Ako vyriešiť bytovú krízu na Slovensku.* Bratislava: Friedrich Naumann Stiftung für die Freiheit.

by neboli štandardne regulované. Zmena územných plánov s cieľom umožniť novú výstavbu obytných nehnuteľností je však pre obce finančne náročná, ak nie je zmiernená napríklad príspevkom developerov. Okrem toho boli zistené prípady, keď sa existujúce rómske osady vynechávajú z novoprijatých územných plánov, čím vznikajú potenciálne dlhodobé právne a sociálne riziká. Touto otázkou sa v súčasnosti zaoberá Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity. Obce tiež čelia obmedzeným technickým kapacitám a nedostatočnému know-how v oblasti prípravy pôdy, čo ďalej obmedzuje rozvoj bývania.

Štátnou politikou sa nedostatočne podporuje rozvoj verejného aj súkromného sektora nájomného bývania. Pokiaľ ide o reguláciu nájomného bývania, zákonom o krátkodobých nájomných zmluvách z roku 2014, ktorým sa zvýšila flexibilita v nájomných vzťahoch do značnej miery na úkor nájomníkov, sa nevytvorili dodatočné stimuly na rozšírenie nájomného sektora. Podpora výstavby verejných nájomných bytov je naďalej nízka a smeruje prevažne do obnovy, nie do novej ponuky. Namiesto rozširovania ponuky sa kapitálové dotácie používajú na vyplnenie štrukturálnych medzier v nedostatočne financovanom verejnom nájomnom domovom a bytovom fonde, kde príjmy z nájomného nepostačujú na financovanie riadnej údržby a obnovy ([368]). Mesto Bratislava výrazne zaostáva vo využívaní týchto podporných schém, čo je čiastočne spôsobené obmedzenou dostupnosťou pozemkov a ich vysokou cenou. Na strane dopytu pokrývajú príspevky na bývanie len veľmi malú časť nákladov na nájom, a preto nepredstavujú účinný nástroj na podporu cenovej dostupnosti nájomného. V súčasnosti funguje verejno-súkromný program nájomného bývania v rámci Agentúry štátom podporovaného nájomného bývania. Boli uzavreté investičné zmluvy so súkromnými partnermi, pričom prvých 70 nájomných bytov bolo predaných začiatkom roka 2025 a jeden partner sa zaviazal dodať najmenej 3 000 jednotiek.

([368])Inštitút finančnej politiky (IFP) (2023), V *nájme ďalej zájdeš*, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, s. 15.

Daňový systém na Slovensku je navrhnutý tak, že sa ním výrazne podporuje vlastníctvo bytov a stimuly na strane dopytu. Hlavným nástrojom je dotácia úrokovej sadzby hypotekárnych úverov, ktorá je dostupná pre domácnosti mladých vo veku 18 – 35 rokov, ktoré spĺňajú príjmové kritériá a využívajú podporované bývanie ako svoje hlavné bydlisko. Takáto podpora na strane dopytu prispieva k vyššiemu dopytu po bývaní a tlaku na rast cien. Na rozdiel od mnohých krajín OECD si prenajímatelia môžu od základu dane odpočítať len priame prevádzkové náklady vynaložené na prenájom, ale nie úrokové náklady na hypotéku alebo náklady na údržbu ([369]). Periodické dane z nehnuteľností sú v medzinárodnom porovnaní veľmi nízke a sú vymerané na základe *plochy, a* nie na základe hodnoty pozemku a nehnuteľnosti, čo obmedzuje ich účinnosť ako neutrálneho a efektívnosť zvyšujúceho nástroja dane z bývania (pozri prílohu 3 o zdaňovaní).

V operačnom programe pre Slovensko na roky 2021 – 2027 bolo bývanie po prvýkrát povýšené na strategickú prioritu, pričom na posilnenie cenovo dostupného a sociálneho bývania sa z fondov EÚ vyčlenilo viac ako 150 miliónov EUR. V revidovanom operačnom programe pre Slovensko na roky 2021 – 2027 je na cenovo dostupné a udržateľné bývanie vrátane sociálneho bývania vyčlenených 153 miliónov EUR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Fondu na spravodlivú transformáciu. Bývanie sa stalo novou prioritou programu, v rámci ktorej sa plánujú investície do energeticky efektívnej rekonštrukcie študentských internátov, ako aj do výstavby sociálneho bývania pre Rómov a iné zraniteľné skupiny. Niektoré z týchto investícií budú realizovať regióny a mestá v rámci svojich integrovaných územných stratégií.

Zraniteľné skupiny

Miera zaťaženia nákladmi na bývanie na Slovensku zostáva pod priemerom EÚ, hoci

([369])OECD, *OECD Economic Surveys: Slovak Republic 2024* (Ekonomické prehľady OECD: Slovenská republika 2024), Paríž, OECD Publishing, 2024, s. 92.

v prípade niektorých domácností pretrvávajú tlaky na cenovú dostupnosť bývania. Miera zaťaženia nákladmi na bývanie na Slovensku klesla zo 6,4 % v roku 2024 (EÚ: 8,2 %) na 3,5 % roku 2025 (7,7 %) ([370]). Preto menšia časť slovenských domácností minula viac ako 40 % svojho disponibilného príjmu na bývanie, než je európsky priemer. Hoci energetická chudoba zostáva mierne pod priemerom EÚ, v posledných rokoch sa výrazne zvýšila. Podiel ľudí, ktorí nie sú schopní dostatočne vykurovať svoje domovy, sa v rokoch 2021 (5,8 %) až 2024 (8,3 %) prudko zvýšil, ale v roku 2025 mierne klesol (8,1 %), zatiaľ čo priemer EÚ dosiahol vrchol na úrovni 10,6 % v roku 2023 a klesol na 8,8 % v roku 2025. To naznačuje pomalšie oživenie na Slovensku napriek zmierneniu tlakov v oblasti energetiky v celej EÚ ([371]).

Podiel sociálneho bývania je stále nízky a hoci dopyt po ňom stále rastie, verejná podpora sa znížila. Podiel sociálneho bývania na celkovom bytovom fonde je jeden z najnižších v EÚ (2,5 %). Nedostatočná ponuka bývania s nižším ako trhovým nájomným, ktoré sa prideľuje na základe sociálnych kritérií, zvyšuje riziko bezdomovectva a vylúčenia z bývania a zároveň obmedzuje schopnosť účinne tieto výzvy riešiť ([372]).

Rómska komunita naďalej čelí rozsiahlemu vylúčeniu z bývania. Na Slovensku žije mnoho rodín v segregovaných osadách bez spoľahlivého prístupu k vode, základnej infraštruktúre a bez bezpečného právneho vlastníctva alebo prenájmu pôdy, ktorú obývajú. 86 % Rómov žije v stiesnených podmienkach, často v segregovaných osadách, ktoré nemajú základnú občiansku vybavenosť, ako je prístup k vode z vodovodu ([373]). Rodiny čelia problémom týkajúcich sa vlastníckych práv k pozemkom a práv zákonnej držby, či už ide o vlastníctvo alebo prenájom, čo obmedzuje investície do infraštruktúry a zvyšuje riziko vysťahovania ([374]). Stiesneným, nehygienickým a nevhodným bývaním v marginalizovaných rómskych komunitách sa zhoršuje fyzické a psychické zdravie a prehlbuje vylúčenie. Deti sú často vystavené vážnym zdravotným rizikám, pretože sa hrajú v blízkosti nelegálnych skládok, zatiaľ čo nie je zaistená základná sanitácia ([375]), pričom len 5 359 z 13 100 obyvateľov je napojených na kanalizáciu.

Bezdomovectvo na Slovensku v rokoch 2011 – 2021 výrazne vzrástlo. Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 bolo evidovaných 71 076 ľudí bez domova (1,31 % obyvateľstva) podľa všeobecnej európskej typológie „ľahkého" bezdomovectva, v porovnaní približne s 23 483 ľuďmi (0,4 %) v roku 2011. To odráža nielen zmeny v metódach zberu údajov, ale aj skutočný nárast neistoty v oblasti bývania. Pri sčítaní bezdomovcov v Bratislave v roku 2023 bolo zaznamenaných 2 199 ([376]) osôb bez domova alebo osôb vylúčených z bývania. V Košiciach je približne 2 300 ľudí bez domova ([377]). V apríli 2023 Slovensko prijalo svoju prvú národnú koncepciu prevencie a ukončovania bezdomovectva na roky 2023 – 2030, ktorej cieľom je zabezpečiť koordinovaný strategický základ pre znižovanie počtu ľudí bez domova. Na realizáciu stratégie bol vypracovaný aj akčný

([370]) Miera zaťaženia nákladmi na bývanie by sa mala vykladať spolu s vlastníckou štruktúrou (vlastník nehnuteľnosti, nájomníci), ktorá sa môže v rámci krajiny a v regiónoch líšiť.

([371]) Eurostat, 2024, EU-SILC – Slovensko.

([372]) OECD. 2024. *OECD Economic Surveys: Slovak Republic 2024* (Ekonomické prehľady OECD: Slovenská republika 2024). https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-slovak-republic-2024_397ca086-en.html

([373]) Atlas rómskych komunít, 2013 (poznámka: Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity pripravuje aktualizáciu na základe údajov zozbieraných v apríli 2025).

Agentúra pre základné práva (FRA) uskutočnila v roku 2024 prieskum o Rómoch v 13 krajinách EÚ s cieľom monitorovať pokrok v oblasti strategického rámca EÚ pre Rómov do roku 2030. Slovensko ukončilo zber údajov na jar 2025, ale jeho výsledky neboli v čase zverejnenia zahrnuté do zverejnenej databázy prieskumov. Slovensko bolo zaradené do prieskumu Agentúry pre základné práva v roku 2016.

([374]) Európske centrum pre práva Rómov, 2016.

([375]) Eurochild. 2025. *Alarming Report on the Situation of Roma Children in Slovakia* (Alarmujúca správa o situácii rómskych detí na Slovensku.). Brusel: Eurochild.

([376]) Bratislava. Ľudia bez domova sa rátajú: Záverečná správa zo sčítania ľudí bez domova v Bratislave 2023. Bratislava.

([377]) https://enrsi.stvr.sk/articles/topical-issue/418769/more-than-2300-homeless-people-live-in-kosice-with-about-150-on-streets.

Graf A16.4: **Vybrané ukazovatele cenovej dostupnosti bývania**

		EU27				SK							
	unit	2000-25 avg.	2023	2024	2025	2000-25 avg.	2023	2024	2025	unit	2023	2024	2025
House price to income ratio	*2000-25 avg = 100*	100.0	102.0	100.2		100.0	97.0	93.6		YoY%	-8.3	-3.5	
Rent to income ratio	*2000-25 avg = 100*	100.0	85.1	83.5	84.5	100.0	69.3	68.7	69.8	YoY%	-3.2	-0.9	1.6
Overburden rate, total	%	9.9	8.8	8.2		8.3	5.9	6.4		PPS/y	3.4	0.5	
Overburden rate, tenant with market rent	%	23.8	20.3	19.2		18.4	24.2	29.1		PPS/y	11.4	4.9	
Overvaluation gap	%					0.2	12.3	8.8	16.2				
Deflated construction production price	*2010 = 100*	102.2	112.2	111.8	110.5	98.5	110.6	113.2	113.0	YoY%	0.4	2.5	-0.1
Building permits	*m^2 per ths persons*	483.5	376.9	362.9	379.9	378.1	366.5	293.1	311.6	YoY%	-13.0	-20.0	6.3
Residential construction investment	*% GDP*	5.5	5.8	5.1	5.0	3.7	4.2	3.5	2.9	YoY%	-12.5	-16.7	-17.1
Share of ownership	%	70.0	69.1	68.4		90.3	93.6	93.1		PPS/y	0.6	-0.5	
Share of people living in overcrowded homes	%	17.7	16.8	16.9		37.5	30.5	29.9		PPS/y	-1.3	-0.6	

Zdroj: Eurostat a výpočty Európskej komisie. Miera zaťaženia nákladmi na bývanie by sa mala vykladať spolu so štruktúrou práv držby (vlastník nehnuteľnosti, nájomníci), ktorá sa môže v rámci krajiny a v regiónoch líšiť.

plán, do ktorého sa zapojila vláda, mimovládne organizácie a miestne orgány.

Približne polovica ukrajinských utečeneckých domácností stále označuje ubytovanie za prioritnú potrebu, čo poukazuje na pretrvávajúcu neistotu v oblasti bývania spolu so širšími integračnými problémami. Slovensko poskytlo od začiatku vojny v roku 2022 dočasnú ochranu približne 136 000 osobám vysídleným z Ukrajiny ([378]). Mnohí utečenci spočiatku žili v štátom podporovaných alebo kolektívnych ubytovacích zariadeniach, ale zabezpečiť si stabilné a dlhodobé bývanie je stále ťažké ([379]). Ubytovanie je najvyššou prioritou pre približne polovicu utečeneckých domácností, čo je známkou pretrvávajúcej neistoty v oblasti bývania, hoci dve tretiny utečencov sú zamestnaní. Medzi štrukturálne prekážky patrí zníženie štátom podporovaných príspevkov na ubytovanie zo 120 na 60 dní pre ľudí, ktorí prišli od marca 2025. Tým sa mala podporiť integrácia, ale zároveň to zvyšuje tlak na utečencov, aby si rýchlo našli vlastné bývanie.

Nové projekty sa riadia zásadami Housing First. Projekty podporované z Európskeho sociálneho fondu plus a národné partnerstvá využívajú prístup Housing First na poskytovanie cenovo dostupného bývania s komplexnou podporou. Cieľom je rozšíriť tento model, počnúc Košicami cez Prešov až po Bratislavu. Medzi cieľové skupiny patria rodiny bez domova. Spolupráca s MVO a spustenie pilotných projektov sú síce sľubné, ale do budúcnosti Slovensko naliehavo potrebuje: i) rozšíriť riešenia zamerané na bývanie a riešenia podľa zásad Housing First; ii) rozšíriť sociálne bývanie; a iii) zosúladiť príspevky na bývanie a podporné služby s dlhodobými potrebami ľudí ohrozených bezdomovectvom.

([378]) Generálne riaditeľstvo pre migráciu a vnútorné záležitosti. 2025. Slovensko: *Progress and Challenges in the Integration of Displaced People from Ukraine*. (Slovensko: pokrok a výzvy v integrácii vysídlených osôb z Ukrajiny). Európska komisia.

([379]) UNHCR (Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov), 2024, *Slovakia: Socio-Economic Insights Survey 2024* (Slovensko: sociálno-ekonomický prieskum 2024). UNHCR.

V tejto prílohe sa posudzuje pokrok Slovenska v plnení cieľov udržateľného rozvoja v aspektoch konkurencieschopnosti, udržateľnosti, sociálnej spravodlivosti a makroekonomickej stability. 17 cieľov udržateľného rozvoja a ich súvisiace ukazovatele vytvárajú politický rámec v rámci Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorú prijala OSN. Sú zamerané na odstránenie všetkých foriem chudoby, na boj proti nerovnostiam, ako aj na boj proti zmene klímy a environmentálnej kríze. Zároveň zabezpečujú, aby sa na nikoho nezabudlo. EÚ a jej členské štáty sa zaviazali dodržiavať túto historickú globálnu rámcovú dohodu a zohrávať aktívnu úlohu pri maximalizácii pokroku pri plnení cieľov udržateľného rozvoja. Graf uvedený ďalej vychádza zo súboru ukazovateľov v oblasti cieľov udržateľného rozvoja EÚ, ktorý bol vypracovaný na účely monitorovania pokroku pri plnení cieľov udržateľného rozvoja v EÚ.

Slovensko dosahuje pokrok v plnení ukazovateľov udržateľného rozvoja týkajúcich sa *konkurencieschopnosti* (ciele udržateľného rozvoja 4, 8 a 9), ale zostáva pod priemerom EÚ. Výdavky na výskum a vývoj na úrovni 0,98 % HDP v roku 2024 boli výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 2,24 % (cieľ udržateľného rozvoja 9). To brzdí inovácie a bráni Slovensku v tom, aby viac využívalo technologické riešenia, ako je umelá inteligencia, digitalizácia, automatizácia, cloudové systémy a ďalšie vedecké a špičkové prelomové objavy, a tak zvyšovalo svoju produktivitu. V roku 2025 bolo predložených len 22 patentových prihlášok (na milión obyvateľov)

Graf A17.1: **Pokrok pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja na Slovensku**

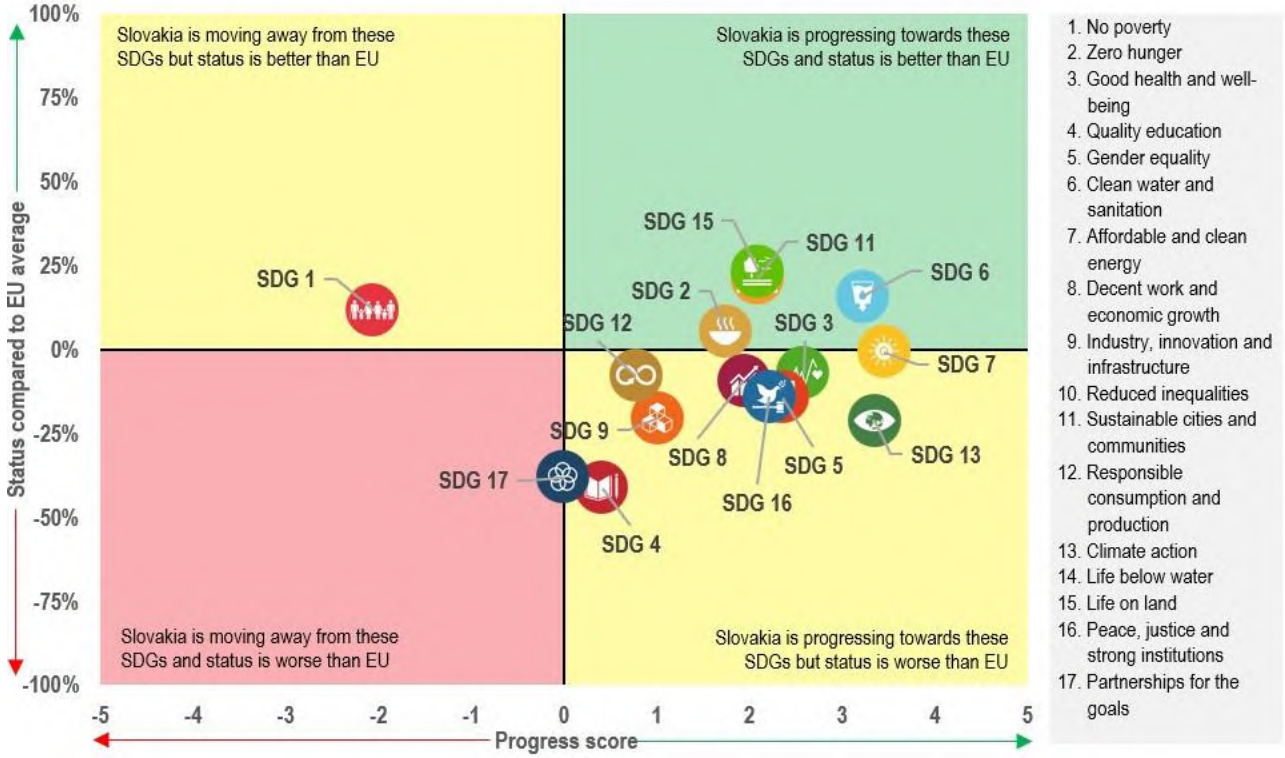

Podrobné posúdenie pokroku pri dosahovaní rôznych cieľov udržateľného rozvoja sa uvádza vo výročnej správe Eurostatu s názvom Udržateľný rozvoj v Európskej únii; rozsiahly objem údajov o krátkodobom pokroku krajín EÚ v plnení cieľov udržateľného rozvoja sa nachádza v dokumente Hlavné zistenia – ukazovatele udržateľného rozvoja; interaktívna vizualizácia pokroku krajín EÚ v plnení cieľov udržateľného rozvoja sa nachádza v prehľade o jednotlivých krajinách v oblasti cieľov udržateľného rozvoja (SDG country overview). Vysoký status neznamená, že krajina sa približuje k dosiahnutiu konkrétneho cieľa udržateľného rozvoja, ale signalizuje, že si počína lepšie ako priemer EÚ. Miera pokroku je absolútna hodnota meraná na základe trendov jednotlivých ukazovateľov za posledných päť alebo šesť rokov. Pri výpočte sa nezohľadňujú žiadne cieľové hodnoty, keďže väčšina cieľov politiky EÚ platí len pre súhrnnú úroveň EÚ. V závislosti od dostupnosti údajov týkajúcich sa jednotlivých cieľov sa pri každej krajine nemusí uvádzať všetkých 17 cieľov udržateľného rozvoja.

Zdroj: Eurostat, posledná aktualizácia z 29. apríla 2026. Údaje sa týkajú najmä obdobia 2019 – 2024 alebo 2019 – 2025. Údaje o cieľoch udržateľného rozvoja sa môžu v rámci správy a jej príloh líšiť v dôsledku rôznych koncových dátumov.

v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 156 patentových prihlášok. Percentuálny podiel obyvateľov vo veku 25 – 34 rokov, ktorí ukončili terciárne vzdelanie, ktoré je kľúčom k zvyšovaniu odbornej spôsobilosti, konkurencieschopnosti a technologickej spôsobilosti slovenského obyvateľstva, klesol v roku 2025 na 36,3 %, čo je v prípade tohto ukazovateľa hlboko pod priemerom EÚ na úrovni 44,8 %.

Podiel dospelých, ktorí sa zúčastňujú na vzdelávaní, sa však zvyšuje a takmer sa vyrovnáva priemeru EÚ. V roku 2025 sa za posledné štyri týždne na vzdelávacom kurze zúčastnilo 11,9 % slovenskej dospelej populácie v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 13,7 % (cieľ udržateľného rozvoja 4).

Podiel domácností s pripojením na vysokorýchlostný internet sa zároveň zvýšil zo 45,5 % v roku 2019 na 73 % v roku 2024, čo je tesne pod priemerom EÚ na úrovni 82,5 % (cieľ udržateľného rozvoja 9). Investície do digitálnej infraštruktúry a reforiem vzdelávania načrtnutých v pláne obnovy a odolnosti by mali ešte viac zlepšiť dlhodobú produktivitu.

Slovensko dosahuje pokrok v plnení viacerých ukazovateľov cieľov udržateľného rozvoja týkajúcich sa *udržateľnosti* (ciele udržateľného rozvoja 2, 6, 7, 9, 11, 12, 13 a 15) a dosahuje dobré výsledky v cieľoch udržateľného rozvoja 2, 6, 11 a 15. Miera závažnej deprivácie v oblasti bývania na Slovensku bola v roku 2023 na úrovni 4,0 %, teda na úrovni priemeru EÚ (cieľ udržateľného rozvoja 1). Dosahuje dobré výsledky v oblasti udržateľnej mobility. Autobusy a vlaky tvorili v roku 2023 21,7 % celkovej osobnej dopravy, čo je výrazne nad priemerom EÚ, ktorý je 16,9 % (cieľ udržateľného rozvoja 11). Takisto dosahuje dobré výsledky, pokiaľ ide o podiel komunálneho odpadu, ktorý sa recykluje (cieľ udržateľného rozvoja 11). Zvýšilo percentuálny podiel recyklovaného komunálneho odpadu z 36,3 % v roku 2018 na 50,3 % v roku 2023, čo je viac ako priemer EÚ na úrovni 47,9 %. Slovensko napreduje, pokiaľ ide o čisté emisie skleníkových plynov, ktoré sa znížili zo 6,6 tony na obyvateľa v roku 2019 na 5,3 tony v roku 2024, čo je lepšie ako priemer EÚ, ktorý je na úrovni 6,5 tony na obyvateľa (cieľ udržateľného rozvoja 13).

Musí však dohnať priemer EÚ v cieľoch udržateľného rozvoja 7, 9, 12 a 13. Slovensko dosahuje tesne podpriemerné výsledky pri indexoch cenovo dostupnej a čistej energie (cieľ udržateľného rozvoja 7). Hoci sa jeho kapacita výroby energie z obnoviteľných zdrojov zvýšila zo 16,9 % hrubej konečnej spotreby energie v roku 2019 na 18,1 % v roku 2024, tento percentuálny podiel je stále nižší ako priemer EÚ na úrovni 25,2 %. Energetická produktivita sa v tom istom období zlepšila len nepatrne, a to z 5,1 EUR/kg ropného ekvivalentu na 6,0 EUR/kg ropného ekvivalentu v porovnaní s priemerným zlepšením EÚ z 8,4 EUR/kg ropného ekvivalentu na 10,0 EUR/kg ropného ekvivalentu. Závislosť Slovenska od dovážanej energie ako percentuálny podiel jeho celkového energetického mixu klesla zo 69,8 % v roku 2019 na 53,5 % v roku 2024, čo je tesne pod priemerom EÚ na úrovni 57,3 %. Investície a reformy stanovené v pláne obnovy a odolnosti (konkrétne v oddieloch týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie, dekarbonizácie priemyslu, energetickej efektívnosti, zneškodňovania odpadu a výskumu a vývoja), ako aj investície v rámci politiky súdržnosti ako súčasť „Programu Slovensko“ zlepšia výkonnosť Slovenska v oblasti plnenia environmentálnych cieľov udržateľného rozvoja.

Pokiaľ ide o ukazovatele cieľov udržateľného rozvoja týkajúcich sa *sociálnej spravodlivosti,* Slovensko dosahuje výsledky vyššie ako priemer EÚ v rámci cieľa udržateľného rozvoja 1, ale musí ich dohnať v rámci cieľa udržateľného rozvoja 4. Slovensko dosahuje lepšie výsledky ako priemer EÚ v ukazovateľoch súvisiacich s chudobou (cieľ udržateľného rozvoja 1), čiastočne z dôvodu relatívne malých rozdielov v príjmoch medzi pracovníkmi v rámci toho istého odvetvia. Hoci stále zaostáva za priemerom EÚ, dosahuje pokrok v niektorých ukazovateľoch kvality vzdelávania (cieľ udržateľného rozvoja 4). Napríklad účasť na vzdelávaní v ranom detstve sa zvýšila zo 77,8 % v roku 2019 na 81,8 % v roku 2024, hoci táto miera bola stále pod priemerom EÚ, ktorý je 95 %. Vysoký percentuálny podiel študentov vo veku 15 rokov dosahujúcich slabé výsledky v matematike (33,2 % v roku 2022 v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 29,5 %) je ďalším dôvodom na obavy.

Zaostáva aj v plnení cieľov udržateľného rozvoja 5 a 7. Pokiaľ ide o cieľ udržateľného rozvoja 5 (rodová rovnosť), Slovensko zlepšilo pomer pozícií vyššieho manažmentu zastávaných ženami. Percentuálny podiel žien vo vrcholovom vedení sa zvýšil z 22,0 % v roku 2019 na 25,8 % v roku 2025, hoci tieto údaje sú stále výrazne pod priemerom EÚ na úrovni 33,6 %. Pokiaľ ide o cieľ udržateľného rozvoja 7, schopnosť Slovenska poskytovať dostupnú energiu sa zhoršila. Percentuálny podiel osôb, ktoré nie sú schopné primerane vykurovať svoje domovy, vzrástol zo 7,8 % v roku 2019 na 8,3 % v roku 2024. Stále je to však pod priemerom EÚ na úrovni 9,2 %. Plán obnovy a odolnosti a „Program Slovensko" zahŕňajú opatrenia na zlepšenie zručností žiakov a na zaistenie spravodlivejšieho a inkluzívnejšieho vzdelávania na jednotlivých stupňoch vzdelávacieho systému. Takýmito opatreniami je napr. vytvorenie väčšieho počtu miest v predškolských zariadeniach, aktualizácia učebných plánov, boj proti segregácii rómskeho obyvateľstva, poskytovanie špecializovanej odbornej prípravy pre učiteľov a zvyšovanie odbornej kvalifikácie pedagogických pracovníkov (zložky 6, 7, 8).

Zatiaľ čo Slovensko napreduje v plnení viacerých ukazovateľov týkajúcich sa *makroekonomickej stability* (ciele udržateľného rozvoja 8 a 16), od cieľa udržateľného rozvoja 17 sa vzďaľuje a v cieľoch udržateľného rozvoja 8, 16 a 17 musí dohnať priemer EÚ. Reálny HDP na obyvateľa na Slovensku sa v roku 2025 zvýšil na 19 270 EUR, ale stále bol pod priemerom EÚ, ktorý bol 34 110 EUR. Podiel investícií na HDP sa okrem toho mierne znížil z 21,7 % v roku 2019 na 20,4 % v roku 2024 (priemer EÚ: 21,7 %). Miera zamestnanosti sa v roku 2025 zvýšila na 78,1 % obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov, pričom prevyšuje priemer EÚ na úrovni 76,1 %. V roku 2025 klesla aj miera dlhodobej nezamestnanosti na 3,5 %, hoci stále bola nad priemerom EÚ na úrovni 1,9 % (cieľ udržateľného rozvoja 8).

Keďže ciele udržateľného rozvoja tvoria zastrešujúci rámec, všetky prepojenia s príslušnými cieľmi udržateľného rozvoja sú v ďalších prílohách buď vysvetlené, alebo znázornené ikonami.

Trendy regionálneho rozvoja

Rýchla konvergencia slovenskej ekonomiky s krajinami EÚ od vstupu do EÚ v roku 2004 sa v posledných desiatich rokoch zastavila v dôsledku spomalenia rastu v regióne hlavného mesta Bratislavy a jej okolí. Až do finančnej krízy v roku 2008 pôsobila integrácia Slovenska do globálnych hodnotových reťazcov, priame zahraničné investície a vstup do EÚ na rýchlu reálnu konvergenciu HDP na obyvateľa krajiny s priemerom EÚ. Tie isté procesy, ktoré spôsobili rýchlu konvergenciu, však viedli aj k prehlbovaniu regionálnych rozdielov. Od roku 2015 hospodársky rast iba držal krok s priemerom EÚ a vnútorné rozdiely medzi jednotlivými časťami krajiny sa zmenšili v dôsledku relatívneho poklesu regiónu hlavného mesta. Hlavné mesto Bratislava, kde sa sústreďuje hospodárska aktivita, zaznamenalo do roku 2008 oveľa rýchlejší rast ako ostatné tri regióny krajiny. V rokoch 2014 – 2024 však reálny HDP na obyvateľa Bratislavy rástol v priemere len o 0,9 % ročne, zatiaľ čo v ostatných regiónoch sa tempo rastu pohybovalo medzi 2,5 % a 2,8 %. Napriek tomuto rastu v regiónoch mimo hlavného mesta zostáva HDP na obyvateľa v nich v roku 2024 hlboko pod priemerom EÚ – na západnom Slovensku 70 % priemeru EÚ, na strednom Slovensku 62 % a na východnom Slovensku 54 %. Na druhej strane, napriek tomu, že tieto tri slovenské regióny v poslednom období prekonali hlavné mesto z hľadiska rastu, rozdiel medzi nimi a Bratislavou zostáva výrazný (Bratislava má HDP na obyvateľa na úrovni 153 % priemeru EÚ) (graf A18.1 a mapa A18.1). Na úrovni NUTS 3 má po Bratislave najvyšší HDP na obyvateľa Trnava na západnom Slovensku, najnižší Prešov na východnom Slovensku.

Rozdiely v HDP na obyvateľa medzi regiónmi Slovenska odrážajú rozdiely v produktivite a slabé inovácie mimo regiónu hlavného mesta. Produktivita práce, meraná ako reálna hrubá pridaná hodnota na pracovníka, bola v roku 2023 v Bratislave na úrovni 111 % priemeru EÚ, ale v ostatných troch regiónoch len na úrovni 67 % až 73 %. Pozitívne je, že v regióne s najnižšou produktivitou práce, na východnom Slovensku, hodinová produktivita v rokoch 2013 – 2023 rástla rýchlejšie ako v regióne hlavného mesta. Bratislavský kraj je v regionálnom prehľade výsledkov inovácie 2025 klasifikovaný ako mierny inovátor, kým ostatné tri kraje sú v ňom klasifikované ako začínajúci inovátori (najnižšia kategória) ([380]). Bratislava prekonáva ostatné regióny takmer vo všetkých sociálnych a ekonomických dimenziách, najmä v oblasti ľudského kapitálu, výskumných kapacít a digitalizácie. Napriek tomu existujú výrazné rozdiely medzi HDP na obyvateľa a disponibilným príjmom v regióne hlavného mesta v dôsledku pracovníkov, ktorí nemajú bydlisko v danom regióne. Až 16 % zamestnancov žije v susedných regiónoch a zároveň pracuje v Bratislave.

Graf A18.1: **HDP na obyvateľa (PPS) ako % priemeru EÚ27**

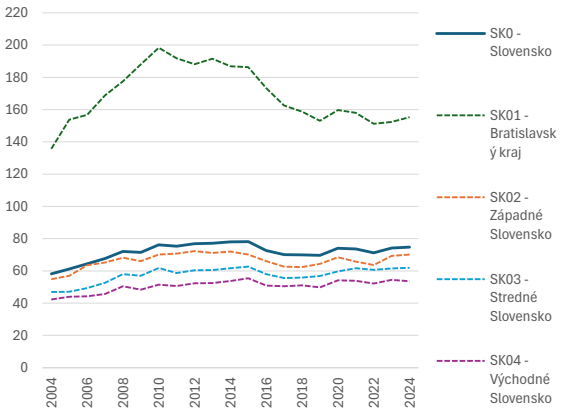

Zdroj: Eurostat a ARDECO.

([380]) Regionálny prehľad výsledkov inovácie – výskum a inovácie.

Mapa A18.1: **HDP na obyvateľa v porovnaní s priemerom EÚ**

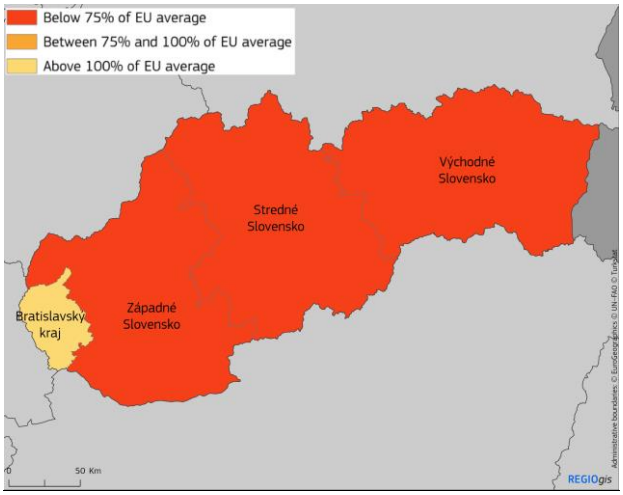

Priemerný HDP na obyvateľa v rokoch 2021 – 2023 v štandarde kúpnej sily v porovnaní s priemerom EÚ
Zdroj: Výpočty Komisie na základe údajov Eurostatu zo 16. júla 2025.

Slovenská ekonomika je naďalej výrazne orientovaná na priemysel, s výnimkou Bratislavy, kde dominujú služby s vysokou pridanou hodnotou. Na národnej úrovni priemysel v roku 2024 predstavoval približne 23 % hrubej pridanej hodnoty a 23 % zamestnanosti. Najsilnejším odvetvím v krajine je výroba motorových vozidiel, za ktorou nasleduje výroba kovov a kovových výrobkov. Priemysel je mimoriadne dôležitý na západnom Slovensku, kde tvorí 34 % hrubej pridanej hodnoty a 29 % zamestnanosti. Viac ako tretina hrubej pridanej hodnoty v Bratislavskom kraji naopak pochádza z informačných a komunikačných technológií a finančných činností. Tieto dve odvetvia spolu s odbornými službami tvoria približne 30 % zamestnanosti v Bratislavskom kraji (graf A18.2).

Graf A18.2: **Podiel zamestnanosti v rôznych odvetviach (2023), Slovensko, regióny NUTS 2**

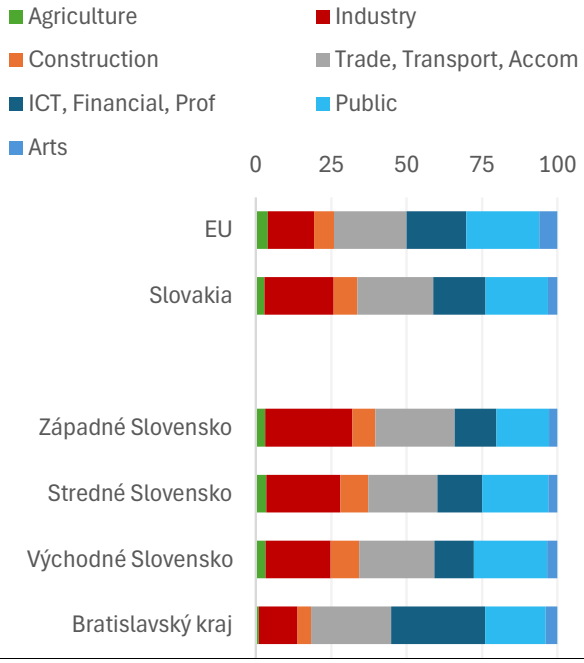

Zdroj: Výpočty Komisie na základe údajov Eurostatu a Spoločného výskumného centra (ARDECO).

Kľúčové výzvy pre regionálnu konkurencieschopnosť

Výdavky na výskum a vývoj sú na Slovensku nízke, a to aj v regióne hlavného mesta. Výdavky na výskum a vývoj dosiahli v Bratislavskom kraji v roku 2023 úroveň 1,77 % HDP, čo je výrazne pod priemerom EÚ, ktorý je 2,26 %. Ostatné tri regióny zaostávajú s výrazným odstupom: na západnom Slovensku sa na výskum a vývoj vynaložilo 0,9 %, na strednom Slovensku 0,74 % a na východnom Slovensku 0,57 %. Ak sa pozrieme len na investície do výskumu a vývoja v sektore podnikov, investície na západnom Slovensku vo výške 0,70 % HDP sú pomerne blízko Bratislavskému kraju (0,89 % HDP), zatiaľ čo podniky na strednom a východnom Slovensku vynakladajú menej ako polovicu tejto hodnoty (0,32 %, resp. 0,26 % HDP). Toto rozdelenie je odrazom: i) koncentrácie činností s vysokou hodnotou a intenzívnymi inováciami v hlavnom meste a jeho okolí, najmä veľkými spoločnosťami so zahraničnou majetkovou účasťou; ako aj ii) existujúcej finančnej infraštruktúry, ktorou možno tieto činnosti

podporovať. Najmä využívanie vlastného kapitálu, ktoré sa sústreďuje v Bratislavskom kraji, by sa mohlo rozšíriť do ďalších regiónov, aby sa stimulovali regionálne finančné ekosystémy a inovácie ([381]). V Stratégii výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenska na roky 2021 – 2027, ako aj v súvisiacich regionálnych inovačných stratégiách sa stanovujú plánované opatrenia na stimuláciu inovácií. Tieto opatrenia zahŕňajú vytvorenie finančných nástrojov, budovanie výskumnej infraštruktúry, podporu spolupráce medzi akademickou obcou a podnikmi a rozvoj talentov.

Východné Slovensko trpí výraznými nedostatkami na trhu práce. Do roku 2025 dosiahla miera zamestnanosti v Bratislavskom kraji 84,3 %, čo je výrazne nad priemerom EÚ (76,1 %). Nad priemerom EÚ bola zamestnanosť aj na západnom a strednom Slovensku (79,5 %, resp. 79,4 %). Východné Slovensko s mierou zamestnanosti len 72,5 % však dopadlo oveľa horšie. Okrem toho s mierou nezamestnanosti na východnom Slovensku v roku 2025 na úrovni 9,5 % (výrazne nad národným priemerom na úrovni 5,4 %) sa východné Slovensko radí medzi 20 % regiónov EÚ, ktoré dosahujú najhoršie výsledky v oblasti nezamestnanosti. Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) na východnom Slovensku, ktorý v roku 2025 dosiahol 16,4 %, je takmer dvojnásobný v porovnaní s ostatnými tromi regiónmi, kde sa miera NEET pohybuje od 6,6 % do 8,7 %. Dlhodobá nezamestnanosť (6,9 % na východnom Slovensku v porovnaní s celoslovenským priemerom 3,4 %) vyzerá rovnako. Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov (rozdiel medzi mierou zamestnanosti mužov a žien) je v regióne hlavného mesta nízky (3,5 percentuálneho bodu), ale v ostatných troch regiónoch je značný (od 8 do 11 percentuálnych bodov, pričom priemer EÚ je 10 percentuálnych bodov). Stupeň urbanizácie oblasti zohráva úlohu aj v jej profile zamestnanosti. Miera zamestnanosti vo vidieckych oblastiach Slovenska (75 %) je o 7 percentuálnych bodov nižšia ako v mestách, pričom miera nezamestnanosti a miera NEET je na vidieku takmer dvakrát vyššia (pozri aj prílohu 11).

([381]) OECD (2022), *Strengthening FDI and SME Linkages in the Slovak Republic* (Posilňovanie prepojení medzi PZI a MSP v Slovenskej republike), EIB (20025), *EIB Investment Survey 2025* (Prieskum EIB v oblasti investícií 2025).

Tabuľka A18.1: **Kľúčové regionálne ukazovatele (na úrovni NUTS2) pre Slovensko**

	GDP per head (PPS, index)	Real GDP per head growth	Productivity: GDP (PPS) per hour worked (index)	Real productivity growth (per hour worked)	Population aged 25-34 with high educational attainment	Unemployment rate	At-risk-of-poverty or social exclusion rate (AROPE)	Access to primary schools - Rural areas	Access to alternative fuel infrastructure
	EU27=100	Average annual % change	EU27=100	Average annual % change	% of population aged 25-34	% of labour force	% of population	Children under 15 within 15-minute walk to primary school (%)	Electric vehicles charging points within 10 km
	2024	2014-2024	2023	2013-2023	2025	2025	2025	2023	2022
EU	100	1.4	100	0.7	44.8	6.0	21.0	34	288
Slovakia	75	2.4	79	2.3	36.3	5.4	16.7	51	47
Bratislavský kraj	153	0.9	111	1.6	55.5	2.5	2.9	55	221
Západné Slovensko	70	2.5	73	2.4	35.3	3.3	14.0	52	17
Stredné Slovensko	62	2.8	67	2.4	31.1	5.4	16.5	46	15
Východné Slovensko	54	2.7	73	2.8	34.0	9.5	26.3	54	28

Tmavozelená – ukazovateľ je 120 % alebo viac priemeru EÚ.
Svetlozelená – ukazovateľ je 100 % alebo viac, ale menej ako 120 % priemeru EÚ.
Žltá – ukazovateľ je 90 % alebo viac, ale menej ako 100 % priemeru EÚ.
Svetločervená – ukazovateľ je 75 % alebo viac, ale menej ako 90 % priemeru EÚ.
Tmavočervená – ukazovateľ je nižší ako 75 % priemeru EÚ.
Táto farebná škála sa vzťahuje na „pozitívne“ ukazovatele, kde vyššie hodnoty sú priaznivé.
V prípade „negatívnych“ ukazovateľov (kde sú vyššie hodnoty nepriaznivé) sú farby obrátené.
Zdroj: Eurostat a JRC.

Mnoho mladých ľudí odchádza z menej rozvinutých regiónov krajiny kvôli lepším pracovným príležitostiam do Bratislavy. Počet obyvateľov Bratislavského kraja v rokoch 2015 až 2024 vzrástol o 16,4 osôb na 1 000 obyvateľov ročne, a to najmä vďaka čistému prisťahovalectvu (14,4), ale aj vďaka vyššiemu počtu narodených detí ako úmrtí (mapa A18.2). Z ostatných troch regiónov iba východné Slovensko zaznamenalo v rokoch 2015 až 2024 kladný prirodzený prírastok obyvateľstva (t. j. viac narodených detí ako úmrtí). Toto však bolo prevážené čistým vysťahovalectvom. Migračné toky do hlavného mesta sú obzvlášť silné medzi mladými ľuďmi. V rokoch 2014 – 2023 pribudlo v Bratislave 24,1 nových obyvateľov vo veku 15 – 39 rokov na 1 000 obyvateľov ročne, zatiaľ čo zo západného Slovenska odišlo 1,4 mladých ľudí na 1 000 obyvateľov ročne. Za rovnaké obdobie ubudlo na strednom Slovensku 5,1 a na východnom Slovensku 6,2 mladých obyvateľov na 1 000 obyvateľov ročne.

Mapa A18.2: **Rast počtu obyvateľov (priemerná ‰ zmena za rok), Slovensko, regióny NUTS3, 2015 – 2024**

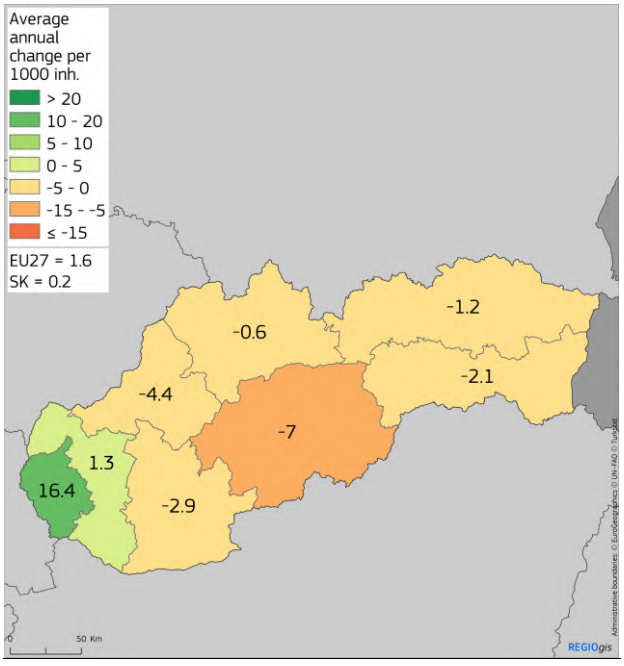

Zdroj: Eurostat.

Tabuľka A18.2: **Hlavné vývojové trendy, výzvy a koncentrácia zdrojov**

	Main development Trends
Less developed regions (population 4.7 million)	With the exception of the capital region, all NUTS 2 regions of Slovakia have GDP per head that is less than 75% of the EU average. Eastern Slovakia has the lowest GDP per capita of all the country's regions, but it has recorded fast growth in both real GDP and productivity, exceeding other two regions in real GDP growth over the past decade. The poor quality of roads and rail connections, in particular in Eastern Slovakia, contributes to regional disparities. The bulk of foreign direct investment is located in Western Slovakia and the north-west of Central Slovakia, which are well connected to the rest of Europe by dual carriageway roads. Social indicators tend to deteriorate going from west to east. This is the case for long-term unemployment, early leaving from education and training, the percentage of young people neither working nor studying, and energy poverty. This phenomenon is partly related to the presence of sizeable Roma communities in Central and mainly Eastern Slovakia and the specific challenges they face. These two regions also suffer from outward migration. On the other hand, thanks to its universities and related business activity, the NUTS 3 Košice region in Eastern Slovakia is among the most productive ones in Slovakia and has seen fast growth in employment in high-technology sectors.
More developed regions (population 0.7 million)	The Bratislava region stands out as the most competitive in Slovakia, attracting businesses and skilled workers with its infrastructure, market size and proximity to the other major economic centres of central and eastern Europe. Most public institutions, universities, and business headquarters are located in the capital. However, the Bratislava region is also facing challenges in housing affordability and public transport. Extremely high property prices and rents in Bratislava restrict labour mobility to the capital and reduce the disposable incomes of its residents. There are significant bottlenecks in the capacity and frequency of public transport connections between Bratislava and its satellite towns.
Specific Territories	There are still economic, environmental and social challenges to be tackled in the regions that are undergoing the transition to a low-carbon economy. Slovakia's territorial Just Transition Plan identifies specific territories that are the most affected by these transition processes, namely within the Trenčín and Banská Bystrica regions in Central Slovakia and within the Košice region in Eastern Slovakia. Although carbon combustion is no longer used for electricity production, Slovakia's vast potential for renewable energy sources (mainly geothermal) remains unused, and the energy efficiency of public buildings continues to be an issue. The Eastern Border Region [bordering Ukraine] is facing specific challenges from Russia's war of aggression against Ukraine, related to security concerns and a potential renewed influx of refugees. Rural areas are affected by depopulation linked to limited job opportunities. Specific issues in rural areas include access to healthcare and the low energy efficiency of dwellings. In major cities, and the capital in particular, housing affordability is an acute problem, putting financial pressure on young families and public sector workers. At the same time, the problem of housing affordability is leading to urban sprawl and the overloading of suburban transport infrastructure.
National cohesion aspects	Slovakia has no high-speed railway and no firm plan to build any, although the country would greatly benefit from it given its elongated shape and its position at the crossroads of central Europe's major transport corridors. Slovakia also stands out in Europe for not having an uninterrupted dual-carriageway connection between its two largest cities, Bratislava and Košice. A significant portion of the railway network consists of single-track lines without electrification, which restricts both speed and capacity. Trains travel at relatively slow speeds and are prone to delays and accidents. These are major bottlenecks for the economic development of Eastern Slovakia. The transport infrastructure in the capital region itself has also not kept up with the needs of the growing population. Slovakia still allows mixed municipal waste to be landfilled without pre-treatment. Slovakia has still not remediated its many contaminated waste sites. Significant investment gaps exist in water and wastewater management, with many agglomerations in less developed regions not meeting EU standards on urban wastewater treatment. Nature and biodiversity protection is severely underfinanced. The deployment of renewables and energy efficiency improvements could accelerate.

Zdroj: Európska komisia na základe údajov Eurostatu; kategórie regiónov na základe mapy A18.1.

V hlavnom meste sa sústreďujú vysokokvalifikovaní pracovníci a vysokoškolskí študenti. V roku 2025 predstavoval podiel osôb s vysokoškolským vzdelaním na populácii v produktívnom veku (25 – 64 rokov) v Bratislavskom kraji 54,8 %, čo je oveľa viac ako na západnom, strednom a východnom Slovensku (25 %, 25,8 %, resp. 26,7 %) a v priebehu času sa zvyšuje. V roku 2024 pripadalo na Bratislavský kraj 40,7 % všetkých študentov denného vysokoškolského štúdia na

Slovensku. Táto nerovnováha v umiestnení inštitúcií terciárneho vzdelávania prispieva k trvalému úniku mozgov z ostatných regiónov krajiny. Odliv mozgov je ešte závažnejší na národnej úrovni. Približne 20 % absolventov stredných škôl, ktorí sa rozhodnú pokračovať v terciárnom vzdelávaní, sa zapíše na zahraničné univerzity ([382]).

Menej rozvinuté regióny Slovenska majú oveľa horšie dopravné spojenie, najmä vlakové. Železničné spojenie, definované ako podiel obyvateľov, ktorí sa do vzdialenosti 120 km dostanú vlakom do 1 hodiny 30 minút, je pod priemerom EÚ vo všetkých regiónoch okrem Bratislavy (18 %), hlavného železničného uzla krajiny. Tento podiel klesá na približne 4 % na západnom a východnom Slovensku a na 3 % na hornatom strednom Slovensku, čo je odrazom nižšej hustoty siete a pomalšieho prepojenia. Cestná sieť krajiny do určitej miery kompenzuje jej slabú železničnú dostupnosť. Autom sa do vzdialenosti 120 km dostane do 1 hodiny 30 minút 88,5 % obyvateľov v Bratislavskom kraji, 57 % na západnom Slovensku, 38 % na strednom Slovensku a 44 % na východnom Slovensku.

Prístup do škôl je dobrý aj v menej rozvinutých regiónoch, hoci prístup k zdravotníckym službám by sa mohol zlepšiť. V Bratislavskom kraji žije 75 % detí do 15 rokov v okruhu 15 minút chôdze od školy. V ostatných troch regiónoch je tento podiel nižší (od 60 % do 66 %), ale stále vyšší ako priemer EÚ, ktorý je 59 %. Dokonca aj vo vidieckych oblastiach, kde žije viac ako 40 % obyvateľov krajiny, sa približne polovica detí dostane do školy pešo za 15 minút, zatiaľ čo v celej EÚ to dokáže len 34 % detí žijúcich vo vidieckych oblastiach. Prístup k zdravotnej starostlivosti je rovnako dôležitý pri prevencii vyľudňovania vidieckych oblastí a prilákaní vysokokvalifikovaných pracovníkov do menej rozvinutých regiónov. Počet lekárov (všeobecných lekárov a špecialistov) na 100 000 obyvateľov v menej rozvinutých regiónoch Slovenska je o polovicu nižší ako v Bratislavskom kraji. S pomocou finančných prostriedkov EÚ Slovensko prijíma opatrenia na rozvoj ambulantných zdravotníckych služieb a zvýšenie počtu všeobecných lekárov v oblastiach s nedostatočným počtom lekárov (pozri aj prílohu 15).

Digitálne pripojenie sa môže ešte viac zlepšiť, a to najmä vo vidieckych oblastiach. Napriek určitému nedávnemu zlepšeniu Slovensko stále zaostáva v zavádzaní digitálnej infraštruktúry a v digitalizácii podnikov (pozri aj prílohu 4) ([383]). Zatiaľ čo celkové širokopásmové pokrytie vo vidieckych oblastiach je nad priemerom EÚ, prístup vidieckych domácností k vysokorýchlostným širokopásmovým službám je výrazne nižší ako priemer EÚ, najmä na strednom Slovensku ([384]). V roku 2024 malo prístup k vysokorýchlostnému internetu len 39,6 % vidieckych domácností, pričom priemer EÚ bol 61,9 %.

Mapa A18.3: **Kapacita nájomného v pomere k príjmu, 2024**

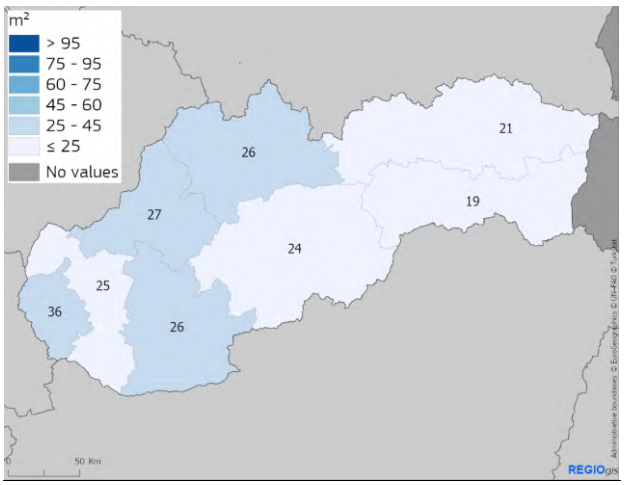

Počet metrov štvorcových, ktoré možno prenajať za 1/3 disponibilného príjmu v roku 2024 podľa regiónov NUTS3
Zdroj: ESPON-H4ALL.

Cenová dostupnosť bývania je problematická nielen v Bratislave, ale aj v menej rozvinutých regiónoch Slovenska. Na Slovensku sa výrazne preferuje bývanie vo vlastnom obydlí. Len 7 % obyvateľstva (druhý najnižší podiel v EÚ) žije v prenajatých obydliach. Schopnosť ľudí kúpiť si

([382]) Brain drain - Odliv mozgov | Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky.

([383]) Správa o digitálnom desaťročí z roku 2025 – Slovensko.

([384]) Digitálne desaťročie 2025: Širokopásmové pokrytie v Európe 2024.

dom alebo byt je však na Slovensku nižšia ako vo väčšine ostatných európskych regiónov. Podľa pravidla, že na bývanie by sa nemala vynakladať viac ako tretina disponibilného príjmu, príjmy Slovákov stačia na väčšine územia krajiny len na kúpu (prostredníctvom hypotéky) obydlia s rozlohou 30 až 40 metrov štvorcových, na východnom Slovensku dokonca menej. Pri prenájme je situácia ešte horšia ako pri kúpe. Cenová dostupnosť v prípade nového prenájmu patrí k najhorším v Európe vo všetkých troch menej rozvinutých regiónoch krajiny a len o niečo lepšia je v Bratislavskom kraji, čo odráža oveľa vyššie príjmy v tomto regióne ako vo zvyšku krajiny (mapa A18.3). Vysoké náklady na bývanie vo veľkých mestách postihujú najmä mladšie domácnosti a zamestnancov verejného sektora (pozri aj prílohu 16).

Východné Slovensko dosahuje v oblasti sociálneho začlenenia výrazne horšie výsledky ako ostatné regióny. V roku 2025 bol podiel obyvateľstva ohrozeného chudobou a sociálnym vylúčením (miera AROPE) veľmi nízky (2,9 %) v Bratislavskom kraji a mierny na západnom a strednom Slovensku (14,0 % a 16,5 %), ale na východnom Slovensku predstavoval 26,3 %, čím sa tento región zaradil medzi regióny s najslabšími výsledkami v EÚ. Rovnaké výsledky sa zaznamenali aj v prípade energetickej chudoby, ktorá je na východnom Slovensku viac ako dvakrát vyššia ako v druhom najhoršom regióne stredného Slovenska. Tieto výsledky, ktoré sú úzko prepojené so slabým vzdelaním a slabou výkonnosťou na trhu práce, súvisia s odľahlým charakterom regiónu a silnou prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít. Zlepšenie životných podmienok prostredníctvom investícií do infraštruktúry; zlepšenie výsledkov vzdelávania a lepšie sociálno-ekonomické začlenenie Rómov zostáva vysokou prioritou (pozri aj prílohy 11, 12 a 13).

Regionálne rozdiely v emisiách skleníkových plynov pretrvávajú a rozšírenie elektromobility je nízke. V roku 2024 boli emisie skleníkových plynov na obyvateľa pod priemerom EÚ (7,0 t ekvivalentu CO_2) na strednom Slovensku (región s najnižšími emisiami na obyvateľa na úrovni 5,0 t ekvivalentu CO_2), v Bratislavskom kraji blízko priemeru EÚ a na západnom a východnom Slovensku nad ním (východné Slovensko bolo regiónom s najvyššími emisiami na obyvateľa na úrovni 8,1 t ekvivalentu CO_2). Hoci Bratislavský kraj mal v roku 2021 dvakrát viac nabíjacích miest pre elektromobily na milión obyvateľov ako ostatné kraje (65 oproti 30 – 35), stále to bola sotva polovica priemeru EÚ (120).

Slovensko má nevyužitý potenciál výroby energie z obnoviteľných zdrojov, najmä vo vidieckych oblastiach. V roku 2023 bola výroba veternej energie na Slovensku prakticky nulová, zatiaľ čo výroba fotovoltickej energie tvorila menej ako polovicu priemeru EÚ (pozri aj prílohu 9). Vo vidieckych oblastiach je značný nevyužitý potenciál solárnej energie a určitý nevyužitý potenciál v polomestských oblastiach (tabuľka A18.3). Občianske iniciatívy v oblasti energetiky môžu byť dôležitou hnacou silou, ktorá umožní vidieckym komunitám využívať miestne obnoviteľné zdroje energie a zároveň zachovávať prírodné a poľnohospodárske zdroje. Vo všetkých menej rozvinutých regiónoch je tiež priestor na väčšie využívanie geotermálnej energie, najmä na zásobovanie sietí diaľkového vykurovania. Z najväčšieho geotermálneho projektu na Slovensku sa bude čoskoro zásobovať centrálny systém zásobovania energiou v Košiciach. Kapacitu tohto systému, ktorý sa v súčasnosti buduje v Košiciach, by bolo možné zdvojnásobiť. Veľký potenciál je aj v ďalších transformujúcich sa regiónoch, napr. v Žiarskej kotline (Banskobystrický kraj na strednom Slovensku) alebo Hornonitrianskej kotline (Trenčiansky kraj na západnom Slovensku) s už existujúcimi, často nevyužívanými geotermálnymi vrtmi ([385]).

([385]) *Geothermal Energy Use – Country Update for Slovakia (2019 – 2022), Proceedings World Geothermal Congress 2023* [Využitie geotermálnej energie – aktualizácia pre Slovensko (2019 – 2022), zborník zo Svetového geotermálneho kongresu 2023].

Tabuľka A18.3: **Výroba a potenciál veternej a slnečnej fotovoltickej energie na Slovensku podľa stupňa urbanizácie, 2023**

Indicator		Total	Cities	Towns/ suburbs	Rural areas
Onshore wind					
Production	SK	0.00	0.00	0.00	0.00
	EU-27	0.77	0.05	0.38	2.38
Technical potential	SK	0.41	0.04	0.22	0.69
	EU-27	3.29	0.12	1.41	10.59
Solar PV					
Production	SK	0.23	0.05	0.23	0.30
	EU-27	0.56	0.14	0.58	1.17
Technical potential	SK	9.53	1.88	5.13	15.50
	EU-27	24.84	2.44	13.18	74.20

Jednotky sú Mwh/rok/počet obyvateľov
Zdroj: Stredisko EÚ pre monitorovanie vidieka, Perpiña Castillo a kol., *Renewable Energy production and potential in EU Rural Areas* (Výroba a potenciál energie z obnoviteľných zdrojov vo vidieckych oblastiach EÚ), JRC, Európska komisia, 2024.

V odporúčaní pre Slovensko z roku 2025 sa zdôraznil význam poskytovania kvalitných verejných služieb na miestnej úrovni a uviedla sa potreba zabezpečiť kvalitné verejné služby prostredníctvom lepšej koordinácie a tvorby politík. Na riešenie roztrieštených miestnych administratívnych kapacít vytvorilo Slovensko s podporou z fondov EÚ sieť 21 centier zdieľaných služieb, a to spojením odborných a administratívnych funkcií v skupinách obcí, najmä v zaostávajúcich regiónoch (pozri aj prílohu 7). Stratégie vypracované regiónmi a mestami na účely integrovaných územných investícií podporovaných z prostriedkov politiky súdržnosti tiež prispievajú: i) k prekonaniu fragmentácie; ii) k budovaniu kapacít na miestnej úrovni a iii) ku koordinácii investičných aktivít presahujúcich obecné hranice.

Obmedzená fiškálna decentralizácia a vysoká miera rozdrobenosti obcí vedú k neefektívnosti miestnej správy a bránia rastu investičných kapacít na nižšej ako celoštátnej úrovni. Na Slovensku je takmer 3 000 obcí, z ktorých 65 % má menej ako 1 000 obyvateľov ([386]). Daňové príjmy z vlastných zdrojov, najmä z dane z nehnuteľnosti, tvoria len 5,7 % príjmov na nižšej ako celoštátnej úrovni (v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 39,9 %) ([387]) a regióny nemajú vôbec žiadnu daňovú autonómiu (t. j. nemôžu vyberať vlastné dane). Obce vo veľkej miere využívajú transfery od ústrednej vlády (podiel na príjmoch z dane z príjmov fyzických osôb a granty na financovanie miestnych výdavkov). Tieto transfery sa vypočítavajú na základe počtu prihlásených obyvateľov, ktorý často nezodpovedá skutočnému počtu obyvateľov žijúcich v obci. V dôsledku toho sú niektoré obce, do ktorých sa ľudia sťahujú za prácou, podfinancované. Podobne malé obce s veľkým prílevom turistov nedostávajú dostatok zdrojov na pokrytie dopytu po základných službách ([388]).

([386]) Štatistický úrad Slovenskej republiky, Veľkostné skupiny obcí, 2024.

([387]) OECD (2025), *Subnational governments' structure and finances in OECD countries: Key data. Indicator:* subnational tax revenue as % of subnational revenue in 2023 (Štruktúra nižšej úrovne štátnej správy a financie v krajinách OECD: hlavné údaje. Ukazovateľ: daňové príjmy na nižšej ako celoštátnej úrovni ako % príjmov na nižšej ako celoštátnej úrovni v roku 2023).

([388]) OECD (2025), *Preparing for Demographic Change in the Banská Bystrica Region, Slovak Republic* (Príprava na demografické zmeny v Banskobystrickom kraji, Slovenská republika), *OECD Regional Development Studies*, OECD Publishing, Paríž.

V tejto prílohe o doprave sa uvádza súčasný stav a výzvy, ktorým Slovensko čelí pri realizácii transeurópskej dopravnej siete (TEN-T), Európskeho systému riadenia železničnej dopravy (ERTMS) a bezpečnosti cestnej premávky.

Slovenskom prechádzajú tri európske dopravné koridory (Baltské more – Jadranské more, Baltské more – Čierne more – Egejské more, Rýn – Dunaj). Slovenská železničná sieť TEN-T má dĺžku 1 576 km (727 km tvorí základnú sieť). Cestná sieť má dĺžku 1 559 km (846 km tvorí základnú sieť). Slovensko má v rámci siete TEN-T 413 km vnútrozemských vodných ciest, tri letiská (vrátane jedného hlavného letiska), dva prístavy (vrátane dvoch hlavných prístavov) a štyri mestské uzly ([389]).

Železničná infraštruktúra na Slovensku sa za posledné dve desaťročia výrazne zlepšila, ale stále sú potrebné významné investície do základnej a rozšírenej základnej siete, aby sa zabezpečil úplný súlad s požiadavkami TEN-T v krajine. Najdôležitejšími dopravnými projektmi na Slovensku bude dokončenie modernizácie železničnej trate Žilina – Košice, ktorá je súčasťou hlavnej osi východ – západ medzi druhým najväčším mestom Slovenska a jeho hlavným mestom. Bratislavský železničný uzol je okrem toho v súčasnosti hlavným úzkym miestom a jeho modernizáciou sa výrazne zlepšia dopravné toky nielen na Slovensku, ale aj v susedných krajinách.

Európsky systém riadenia železničnej dopravy (ERTMS) je nevyhnutný na digitalizáciu železníc a modernizáciu a harmonizáciu železničnej prevádzky v celej Európe. ERTMS zaisťuje bezpečnosť železničných sietí tým, že zabezpečuje jednotný signalizačný systém, ktorý výrazne znižuje riziko nehôd. Zabezpečuje sa ním aj interoperabilita medzi vnútroštátnymi železničnými systémami, čím sa zlepšuje cezhraničný pohyb vlakov. ERTMS napokon zvyšuje kapacitu siete a prevádzkovú efektívnosť, čím sa zvyšuje konkurencieschopnosť železničného sektora.

Ku koncu roka 2024 ([390]) bol ERTMS v prevádzke na 9 % siete TEN-T na Slovensku. Aby Slovensko splnilo cieľ zaviesť ERTMS do roku 2035, ktorý je stanovený v národnom pláne, chce zaviesť ERTMS na ďalších 497 km.

Slovensko čelí viacerým výzvam pri realizácii veľkých infraštruktúrnych projektov. Oneskorenia v dodávkach vznikajú prevažne vo fázach prípravy projektu a udeľovania povolení. To má často za následok predĺženie predinvestičných fáz a oneskorenia pri dosahovaní dostatočnej zrelosti projektu pre obstarávanie a výstavbu.

Zdrojom oneskorení sú naďalej aj postupy verejného obstarávania. Tie sú často spojené so žiadosťami o vysvetlenie, ako aj s odvolaniami uchádzačov, v dôsledku ktorých sa predlžujú lehoty na predkladanie ponúk a odkladá podpis zmluvy. Oneskorenia sa vyskytujú aj pri územných konaniach a konaniach o stavebných povoleniach, kde sa verejné konzultácie často predlžujú z dôvodu správnych odvolaní.

Realizáciu infraštruktúrnych projektov ďalej ovplyvnilo nadobudnutie účinnosti nového stavebného zákona v roku 2025. Hoci cieľom reformy bolo zefektívniť a urýchliť schvaľovanie, pri jej počiatočnej realizácii sa odhalili významné kapacitné obmedzenia, ktoré ešte treba vyriešiť.

Slovensku by prospelo, keby pokračovalo v zlepšovaní prevádzkových podmienok Národného bezpečnostného úradu. Stále čelí výzvam súvisiacim s jeho rozpočtovou a personálnou autonómiou a s potrebou posilniť účinnosť a rizikovú povahu dohľadu.

Harmonizácia technických a prevádzkových pravidiel s minimalizáciou vnútroštátnych pravidiel v súlade so smernicami EÚ o interoperabilite a bezpečnosti železníc má naďalej zásadný význam pre zabezpečenie plynulej cezhraničnej železničnej dopravy. Riadna notifikácia a očistenie vnútroštátnych

([389])Informačný systém TENtec podľa nariadenia 2024/1679.

([390])Na základe dokumentu ERTMS – Tretí pracovný plán európskeho koordinátora Matthiasa Rueteho.

predpisov prostredníctvom záväzkov k plánovaným procesom na úrovni EÚ ešte nie sú ukončené.

Dopravné nehody predstavujú pre hospodárstvo EÚ obrovskú sociálnu, hospodársku a zdravotnícku záťaž. Vonkajšie sociálno-ekonomické náklady na smrteľné, vážne a ľahké zranenia sú stále vysoké napriek pokroku dosiahnutému pri znižovaní frekvencie a závažnosti nehôd. Z týchto zdrojov by sa inak mohli podporiť inovácie, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť a ďalšie dôležité verejné investície ([391]).

Slovensko bolo v roku 2024 so 48 úmrtiami na cestách na milión obyvateľov mierne nad priemerom EÚ (45). V porovnaní s rokom 2019 sa dosiahol pokles počtu smrteľných nehôd na cestách o 5 %. V roku 2023 bolo zaznamenaných 894 vážnych zranení, čo je o 15 % menej než v roku 2019. Pokiaľ ide o rozdelenie úmrtí, v porovnaní s priemerom EÚ bol na Slovensku vysoký podiel úmrtí cestujúcich v osobnom automobile a chodcov, ako aj osôb vo veku 25 až 49 rokov. Okrem toho sa v rokoch 2019 až 2023 zaznamenal výrazný nárast úmrtí pri nehodách jedného vozidla a na diaľniciach.

Tabuľka A19.1: **Zavedenie ERTMS na Slovensku.**

ERTMS in Slovakia				
Total TEN-T rail network	ERTMS (trackside) in operation			Min. estimated cost of additional deployment until 2035
	year	length	% of total TEN-T	
1 578 km	end 2024	135 km	9 %	
	by 2035	632 km	40 %	EUR 119 million

([391]) Správa o vykonávaní rámca politiky EÚ v oblasti bezpečnosti cestnej premávky v polovici obdobia [COM(2026) 77 final].

Zdroj: Na základe dokumentu ERTMS – Tretí pracovný plán európskeho koordinátora Matthiasa Rueteho.

Mapa A19.1: **TEN-T**

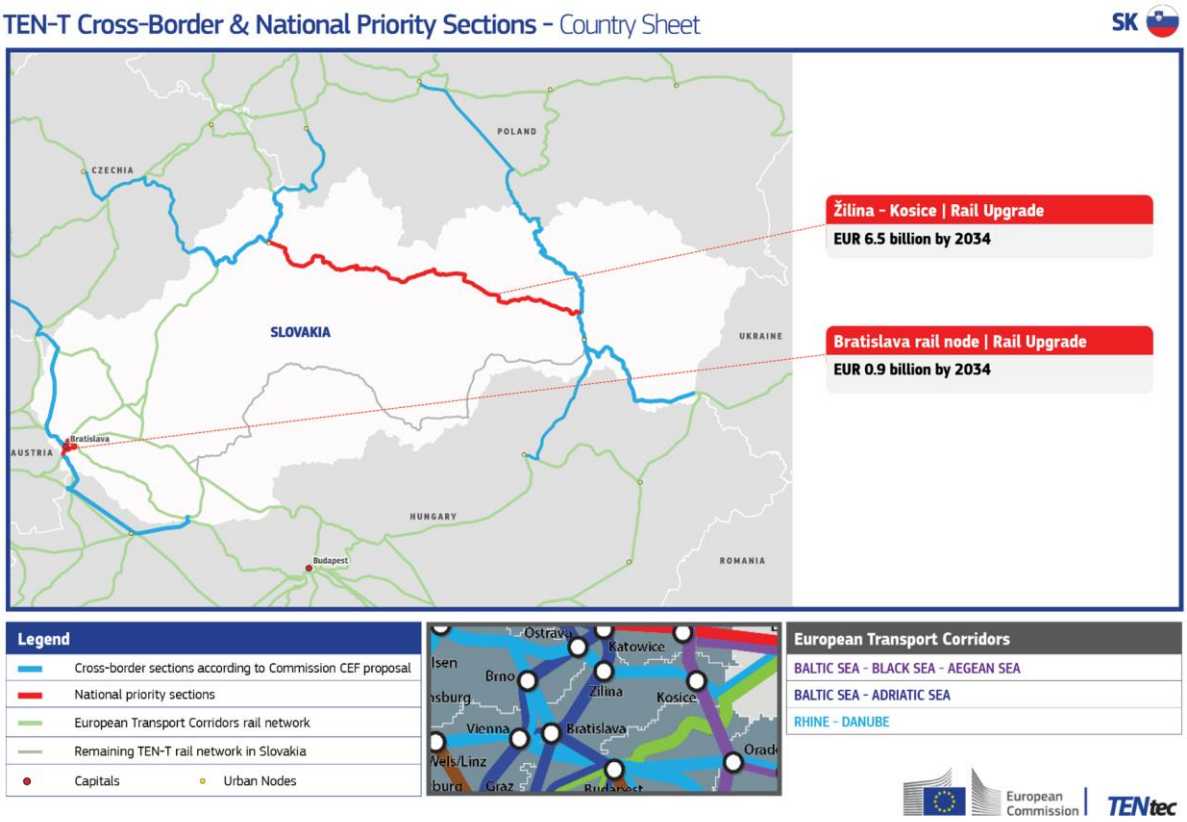

Na základe najnovších dostupných údajov Slovensko zatiaľ nie je na dobrej ceste k dosiahnutiu cieľa znížiť počet úmrtí do roku 2030 o 50 %. Nedostatočný pokrok sa pripisuje najmä vysokej miere rizikového správania vodičov (najmä prekračovanie rýchlosti a nerešpektovanie dopravných predpisov), podceňovaniu rizík pre bezpečnosť cestnej premávky zo strany širokej verejnosti, nedostatočnej systematickej spolupráci medzi vnútroštátnymi a regionálnymi orgánmi pri vykonávaní opatrení v oblasti bezpečnosti cestnej premávky, ako aj zvýšeniu počtu evidovaných motorových vozidiel na Slovensku počas daného obdobia. Možnou cestou k riešeniu tohto problému by mohlo byť nové vymedzenie modelu riadenia bezpečnosti cestnej premávky, zabezpečenie lepšej koordinácie medzi vnútroštátnymi a regionálnymi orgánmi, zvýšenie financovania preventívnych činností na vykonávanie účinných opatrení a preskúmanie akýchkoľvek ďalších relevantných opatrení, ktorými by sa mohli lepšie riešiť uvedené problémy v oblasti bezpečnosti cestnej premávky ([392]).

Graf A19.1: **Počet smrteľných nehôd na cestách na Slovensku na milión obyvateľov, 2024**

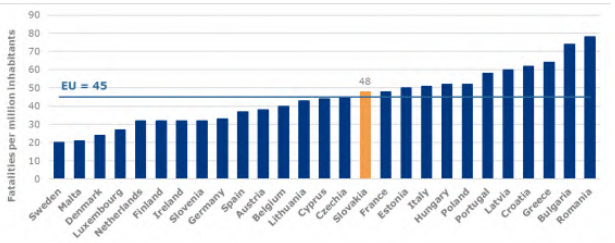

Zdroj: Správa v polovici trvania – Slovensko [SWD(2026) 56 final].

Na ďalšej mape sú znázornené cesty, na ktorých je bezpečnosť infraštruktúry nízka, a preto je potrebné urýchlene konať.

([392])Podrobnejšie informácie sú uvedené v Správe o vykonávaní rámca politiky EÚ pre bezpečnosť cestnej premávky v polovici trvania – Slovensko [SWD(2026) 56 final].

Mapa A19.2: **Mapa bezpečnosti cestnej premávky na Slovensku**

Zdroj: Informačný systém TENtec a knižnica máp TEN-T – Európska komisia